

GAP ZİRVESİ

I. ULUSLARARASI

GEVHER NESİBE SAĞLIK HİZMETLERİ KONGRESİ

4-6 Mayıs 2018
Şanlıurfa

KONGRE ÖZET KİTABI

Editörler

Dr. Hüseyin ERİŞ

Öğr. Gör. Feray KABALCIOĞLU BUCAK

2018

ISBN 978-605-9885-93-5

KONGRE ÖZET KİTABI

I. ULUSLARARASI GEVHER NESİBE SAğLIK HİZMETLERİ KONGRESİ

4-6 Mayıs, 2018

Şanlıurfa

Editörler

Dr. Hüseyin ERİŞ

Feray KABALCIOğLU BUCAK

İKSAD YAYINEVİ®

(TC. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIğI YAYINEVİ RUHSAT NUMARASI: 2014/31220)
TÜRKİYE

TR: +90 342 606 06 75 USA: +1 631 685 0 853

E-mail: info@iksad.com

www.iksad.org www.iksadkongre.org

Bu kitabın tüm hakları İKSAD Yayınevi'ne aittir.
Yazarlar etik ve hukuki olarak eserlerinden sorumludurlar.

Iksad Publications - 2018©

Yayın Tarihi: 15.05.2018

ISBN – 978-605-9885-93-5

KONGRE KÜNYESİ

KONGRE ADI

I.ULUSLARARASI GEVHER NESİBE SAĞLIK HİZMETLERİ KONGRESİ

TARİHİ VE YERİ

4-6 Mayıs 2018, ŞANLIURFA

DÜZENLEYEN KURUM

İKSAD- İktisadi Kalkınma ve Sosyal Araştırmalar Derneği

KONGRE BAŞKANI

Prof. Dr. Mustafa TALAS

DÜZENLEME KURULU BAŞKANI

Mustafa Latif EMEK

DÜZENLEME KURULU ÜYELERİ

Dr. Hüseyin ERİŞ

Dr. Hasan ÇİFTÇİ

Feray KABALCIOĞLU BUCAK

GENEL KOORDİNATÖR

Kaldygul ADILBEKOVA

KOORDİNATÖR

Rahmat ULLAH

KONGRE DİLLERİ

Türkçe, İngilizce, Arapça, Rusça

FOTOĞRAF GALERİSİ

...ZİRVE'DE ÇEKİLEN TÜM RESİMLERE İKSAD KONGRE TOPLULUĞU FACEBOOK GRUBUNDAN ULAŞABİLİRSİNİZ.

ULUSLARARASI HAKEMLİ

**BİLİM VE DANIŞMA
KURULU**

ULUSLARARASI GAP ZİRVESİ

BİLİM VE DANIŞMA KURULU

DR. ABDULHAMİT ŞUAYB	EL EZHER ÜNİVERSİTESİ
DR. A.S. KİSTAUBAYEVA	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ABDULHALİM AYDIN	FIRAT ÜNİVERSİTESİ
DR. ABDİKALIK KUNİMJAN	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ABDİGAPPAR MAVLYANOV	KYRGYZSTAN NATIONAL ÜNİVERSİTESİ
DR. ABDULLAH KIRAN	MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
DR. ADEM ÜZÜMCÜ	KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
DR. ADNAN OKTAY	MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ
DR. ADİL AKINCI	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
DR. AHMET BOZYİĞİT	SİİRT ÜNİVERSİTESİ
DR. AHMET GÜNDÜZ	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
DR. AKIN YİĞİN	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. AHMED SALİH ABDULVEHHAB	EL EZHER ÜNİVERSİTESİ
DR. AHMET İHSAN KAYA	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
DR. AHMET KAYAĞLU	MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ
DR. AHMET BERKİZ TURP	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. ADNAN KİRMİT	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. AHMET KULAŞ	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. AHMED LİD	EL EZHER ÜNİVERSİTESİ
DR. AHMET SOLMAZ	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. AHMET MAZLUM	CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
DR. AHMET ULUSOY	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
DR. AİOMİ KITAGAVA	TOHOKU ÜNİVERSİTESİ
DR. AKİRA HIBIKI	TOHOKU ÜNİVERSİTESİ
DR. AKMARAL S. SYRGAKBAYEVA	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ALİ EROL	EGE ÜNİVERSİTESİ
DR. ALİ RIZA GÜL	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ALİA R. MASALİMOVA	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ALLA A. TIMOFEVA	VLADİVOSTOK DEVLET EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ALMA T. AKAJANOVA	ABAY KAZAK MİLLİ PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. AMANBAY MOLDİBAEV	TARAZ DEVLET PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ANATOLİY LOGİNOV	UKRAYNA ŞEVÇENKO LUGAN MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ARMAĞAN KONAK	MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
DR. ARZU ÖZMERDİVANLI	KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ
DR. ARZU TUNCER	HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
DR. ASLI GÜLER	ORDU ÜNİVERSİTESİ
DR. A.S. KIDIRŞAYEV	MAKHAMBET U. BATI KAZAKİSTAN DEVLET ÜNİVERSİTESİ
DR. ATIF MUHAMMED EL EKRET	EL EZHER ÜNİVERSİTESİ
DR. ATILA DOĞAN	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
DR. ATİLLA YÜCEL	FIRAT ÜNİVERSİTESİ
DR. AYLA KAŞOĞLU	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. AYSLU B. SARSEKENOVA	ORLEU MİLLİ KALKINMA ENSTİTÜSÜ
DR. AYŞE ATAY	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
DR. AYTEN ER	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. AYŞE YANARDAĞ	CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
DR. BAHİT KULBAEVA	S.BAYBEŞEV AKTOBE ÜNİVERSİTESİ
DR. BAKİT OSPANOVA	H.AHMET YESEVİ ULUSLARARASI KAZAK-TÜRK ÜNİVERSİTESİ
DR. BARIŞ AYTEKİN	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ

DR. BARIŞ YILDIZ	GÜMÜŞHANEÜNİVERSİTESİ
DR. BAZARHAN İMANGALİYEVA	K.ZHUBANOV AKTOBE DEVLET BÖLGE ÜNİVERSİTESİ
DR. BEKİR BULUÇ	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. BEKZHAN B. MEYRBAEV	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. BELGİN AYDINTAN	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. BERRİN GÜZEL	ADNAN MENDERESÜNİVERSİTESİ
DR. BENGÜ HIRLAK	KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
DR. B.K.ZAYADAN	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. BİROL YILDIRIM	KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
DR. BİRTEEN EMRE	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. BİZENA BİJO	TİRAN TARIM ÜNİVERSİTESİ
DR. BOTAGUL TURGUNBAEVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. CANAN GAMZE BAL	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
DR. CANER KARAVİT	MİMAR SİNANÜNİVERSİTESİ
DR. CEMAL İNCE	GAZİOSMANPAŞAÜNİVERSİTESİ
DR. CEMİL ÖRGEV	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
DR. CEYLAN GAZİ UÇKUN	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
DR. CHOLPON TOKTOSUNOVA	RASULBEKOV KIRGIZ EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ
DR. CİHAN SEÇİLMİŞ	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. CYNTHIA CORREA	SAO PAULO ÜNİVERSİTESİ
DR. COŞKUN ERDAĞ	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
DR. D.K.TÖLEGENOVA	MAKHAMBET U. BATI KAZAKİSTAN DEVLET ÜNİVERSİTESİ
DR. DİNARAKHAN TURSUNALİEVA	RASULBEKOV KIRGIZ EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ
DR. DURSUN KÖSE	MEHMET AKİF ERSOYÜNİVERSİTESİ
DR. DZHAKİPBİK A. ALTAEV	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. EBRU GÜHER	OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ
DR. EDA DİNERİ	HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
DR. EDİZ GÜRİPEK	GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
DR. ELBEYİ PELİT	AFYONKOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
DR. ELENA BELİK VENİAMİNOVNA	VLADİVOSTOK DEVLET EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ
DR. EMİN ARSLAN	GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
DR. ENGİN ÇAKIR	ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
DR. ENGİN KANBUR	KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
DR. ERDİNÇ ŞAHİNÖZ	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. ERKAN ALSU	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
DR. EŞREF SAVAŞ BAŞCI	HİTİT ÜNİVERSİTESİ
DR. FATİH TÜRKMEN	KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
DR. FATMA FEHİME AYDIN	YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
DR. FATMA ÖZTÜRK DAĞABAKAN	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
DR. FETHİ DEMİR	YÜZÜNCÜ YILÜNİVERSİTESİ
FERAY KABALCIOĞLU	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. FİLİZ METE	BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
DR. FUJİMAKİ HARUYUKI	TOTTORİ UNİVERSİTY
DR. FUNDA BUGAN	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
DR. F. ZİŞAN KARA	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
DR. GEORGE RUDIC	MONTREAL PEDAGOJİ ENSTİTÜSÜ
DR. G.I. ERNAZAROVA	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. GİZEM AKBULUT	GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
DR. GÖKHAN KERSE	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
DR. GÖNÜL ERDEM NAS	BARTIN ÜNİVERSİTESİ

DR. GULMİRA ABDİRASULOVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. GHULAM DASTGEER	PAKİSTAN AIR ÜNİVERSİTY
DR. GULŞAT ŞUGAYEVA	DOSMUKHAMEDOV ATYRAU DEVLET ÜNİVERSİTESİ
DR. GUZEL SADYKOVA	KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
DR. GÜLAY KARAMAN	BARTIN ÜNİVERSİTESİ
DR. GÜLCAN AVŞİN GÜNEŞ	BARTIN ÜNİVERSİTESİ
DR. GÜLSÜN ERİGÜÇ	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
DR. HACER ARSLAN KALAY	YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
DR. HACER MUTLU DANACI	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
DR. HACI YUNUS TAŞ	YALOVA ÜNİVERSİTESİ
DR. HASAN COŞKUN	GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
DR. HASAN TUTAR	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
DR. HARUN DEMİRKAYA	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
DR. HAKAN CANDAN	KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ
DR. HAKAN EVİN	ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ
DR. HALE ALAN	BAYBURT ÜNİVERSİTESİ
DR. HALİL AKMEŞE	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
DR. HALİL KAZANASMAZ	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. HANİFİ MURAT MUTLU	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
DR. HATİCE KADIOĞLU ATEŞ	İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
DR. HATİCE NUR GERMİR	MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
DR. HAYRİYE IŞIK	NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
DR. HEDİYE ŞİRİN AK	ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
DR. HİMMET KARADAL	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
DR. HİKMETULLAH ERTAŞ	NİĞDE ÖMER HALİDEMİR ÜNİVERSİTESİ
DR. HİROSHİ NAKAHARA	SAPPARO CITY ÜNİVERSİTESİ
DR. H.KÂMİL BİÇİCİ	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. HÜSEYİN ÇETİN	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
DR. HİKMET DİNÇ	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. HÜSEYİN KOTAMAN	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. HÜSEYİN ERİŞ	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. HÜSEYİN YAŞAR	SİİRT ÜNİVERSİTESİ
DR. İBRAHİM BOZACI	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
DR. İBRAHİM KILIÇ	AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
DR. İBRAHİM TÜRKERİ	GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
DR. İBRAHİM TÜRKOĞLU	FIRAT ÜNİVERSİTESİ
DR. İLKE BEZEN TOZKOPARAN	FIRAT ÜNİVERSİTESİ
DR. İLYAS AKHİSAR	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
DR. İLYAS ERPAY	SİİRT ÜNİVERSİTESİ
DR. İRFAN KALAYCI	İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
DR. İSA ÇELİK	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
DR. İSMAİL ŞAH HAREM	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. İSAEVNA URKİMBAEVA	ABILAY HAN ULUSLARARASI İLİŞKİLER ÜNİVERSİTESİ
DR. İSMAİL GÜMÜŞ	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
DR. İSMAİL GÜNEŞ	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
DR. İSMAİL SEKİ	ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
DR. İSMET ŞAHİN	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
DR. K.A.TLEUBERGENOVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. KADRİ KURAM	BARTIN ÜNİVERSİTESİ
DR. KALEMKAS KALIBAEVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ

DR. KARLIGASH BAYTANASOVA	AL – FARABI KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. KELES NURMAŞULI JAYLIBAY	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. KEMAL EROL	YÜZÜNCÜ YILÜNİVERSİTESİ
DR. KENJEHAN MEDEUBAEVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. KENAN İLARSLAN	AFYON KOCATEPEÜNİVERSİTESİ
DR. KENES JUSUPOV	M. TINIŞBAYEV KAZAK ARAÇ VE İLETİŞİM AKADEMİSİ
DR. KULAŞ MAMİROVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. LATKİN A. PAVLOVIC	VLADİVOSTOK DEVLET EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MALİK YILMAZ	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
DR. MAHABBAT OSPANBAEVA	TARAZ DEVLET PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MAHA HAMDAN ALANAZİ	RİYAD KRAL ABDÜLAZİZ TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ
DR. MAHBUB UL ALAM	BANGLADESH İSLAMİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MAİRA ESİMBOLOVA	KAZAKİSTAN NARKHOZ ÜNİVERSİTESİ
DR. MAİRA MURZAHMEDOVA	AL – FARABI KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MERİNA B. VLADIMIROVNA	VLADİVOSTOK DEVLET EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MAVLYANOV ABDİGAPPAR	KIRGIZİSTAN ELARALIK ÜNİVERSİTESİ
DR. MASAYA SAITO	SAPPARO CITY ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET AKSARAYLI	DOKUZ EYLÜLÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET ALİ TÜRKMENÖĞLU	MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET AVCI	MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET BURHANETTİN COŞKUN	OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET DİKKAYA	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET EMİN USTA	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHTAP GÜL ALTAŞ	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET SAİT ŞAHİNALP	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET SALİH MERCAN	BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET OKUR	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET RECEP TAŞ	YÜZÜNCÜ YILÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET TUNÇER	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET YÜCENURŞEN	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
DR. MELTEM KESKİN KÖYLÜ	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
DR. MENEKŞE KILIÇARSLAN	İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
DR. MERT KARTAL	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. METİN ATEŞ	İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
DR. METİN KOPAR	ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ
DR. MİNE ERSEVİNÇ	ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
DR. MİRAÇ EREN	ONDOKUZ MAYISÜNİVERSİTESİ
DR. MUHAMMED ASIF YOLDAŞ	AVRASYA ÜNİVERSİTESİ
DR. MUHAMMAD ISMAEEL RAMAY	BAHRİA UNİVERSİTY
DR. MUHSİN HALİS	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MURAT BAHADIR	ERZURUM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
DR. MURAT DİLMAÇ	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
DR. MURAT KARAHAN	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
DR. MURAT YILMAZ	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
DR. MURATHAN KEHA	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
DR. MUSA ÖZATA	AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. MUSTAFA AKMAN	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MUSTAFA ÇAKIR	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MUSTAFA ÇAĞLAYANDERELİ	MERSİN ÜNİVERSİTESİ
DR. MUSTAFA KARAAĞAÇLI	GAZİ ÜNİVERSİTESİ

DR. MUSTAFA METE	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
DR. MUSTAFA ŞİT	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. MUSTAFA TALAS	NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
DR. MUSTAFA SEVER	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. MUTLU ÖZGEN	T.C. BAŞBAKANLIK VAKIFLAR GENEMÜDÜRLÜĞÜ
DR. NADEJDA HAN	E.A. BUKETOV KARAGANDA DEVLET ÜNİVERSİTESİ
DR. NECATİ DEMİR	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. N. GAMZE ILICAK	İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
DR. NİHAN BİRİNCİOĞLU	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
DR. NAZİFE AKAN	TOROS ÜNİVERSİTESİ
DR. NOBUAKİ TAKEDA	SAPPARO CITY ÜNİVERSİTESİ
DR. NİLGÜN PAKSOY	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. N.N. KERMANOVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. NURAN AKŞİT AŞIK	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
DR. NURHAN PAPATYA	SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
DR. NURETTİN BELTEKİN	MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ
DR. NURAY PAMUK ÖZTÜRK	ANKARA ÜNİVERSİTESİ
DR. NURİ KAVAK	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. OKTAY AKTÜRK	AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. OSMAN KUBİLAY GÜL	CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
DR. OZAN DENİZ YALÇINKAYA	DİCLE ÜNİVERSİTESİ
DR. ÖMER ÇAKIN	ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
DR.ÖMER OKAN FETTAHLIOĞLU	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
DR. ÖZLEM GÜZEL	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
DR. ÖMER METİN	ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
DR. ÖMER UĞUR	GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
DR. RAHMİ YÜCEL	ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
DR. RÖVŞEN MEMMEDOV	SUMGAYIT DEVLET ÜNİVERSİTESİ
DR. RAMAZAN KHALIFE	EL EZHER ÜNİVERSİTESİ
DR. RUSTEM KOZBAGAROV	M. TINIŞBAYEV KAZAK ARAÇ VE İLETİŞİM AKADEMİSİ
DR. RÜŞTÜ YAYAR	GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
DR. RYO YAMADA	SAPPARO CITY ÜNİVERSİTESİ
DR. SABİNA ABİD	ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ
DR. SADETTİN PAKSOY	KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
DR. SUSIN HASENEYN EL-HUDHUDİ	EL EZHER ÜNİVERSİTESİ
DR. SALİH YEŞİL	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
DR. SARASH KONYRBAEVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. SEDAT CERECİ	MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
DR. SELAHATTİN AVŞAROĞLU	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
DR. SELAHATTİN KAYNAK	19 MAYIS ÜNİVERSİTESİ
DR. SELÇUK BURAK HAŞILOĞU	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
DR. SELİN SERT SÜTÇÜ	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
DR. SERKAN ÇALIŞKAN	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
DR. SEVCAN YILDIZ	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
DR. SİBEL BAYRAM	DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
DR. SİBEL MEHTER AYKIN	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
DR. SİNAN GERÇEK	ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
DR. SHİGEKO KAMISHIMA	SAPPARO CITY ÜNİVERSİTESİ
DR. SUAT KOLUKIRIK	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SUZAN HAVLIOĞLU	HARRAN ÜNİVERSİTESİ

DR. ŞABAN ÇETİN	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. SERAP KILIÇ ALTUN	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. ŞAFAK KAYPAK	MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
DR. ŞARA MAJITAYEVA	E.A. BUKETOV KARAGANDA DEVLET ÜNİVERSİTESİ
DR. ŞAYAN ULUSAN	MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
DR. ŞEFİK ÖZDEMİR	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
DR. ŞİRİN ŞENGEL	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. TAKAŞI HASUNI	SAPPARO CITY ÜNİVERSİTESİ
DR. T. M. ABDULFETTAH MUHAMMED	VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
DR. TANSU HİLMİ HANÇER	MARMARA ÜNİVERSİTESİ
DR. TSENDİN BATTULGA	MOĞOLİSTAN DEVLET ÜNİVERSİTESİ
DR. T.O. ABİSEVA	KAZAKH STATE WOMEN'S TEACHER TRAINING UNIVERSITY
DR. TUGHRAL YAMIN	PAKİSTAN NATIONAL UNIVERSITY OF SCIENCE
DR. TÜLAY ORTABAĞ	HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
DR. TÜRKMEN TAŞER AKBAŞ	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
DR. UĞUR KURTARAN	KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ
DR. ULBOSIN KIYAKBAEVA	ABAY KAZAK MİLLİ PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. USAM FARUK İMAM	EL EZHER ÜNİVERSİTESİ
DR. ÜMMÜGÜLSÜM CANDEĞER	T.C. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
DR. ÜMRAN TÜRKYILMAZ	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. VELİ URHAN	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. VECİHİ SÖNMEZ	YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
DR. VERA ABRAMENKOVA	RUSYA AİLE VE EĞİTİM ÇALIŞMALARI ENSTİTÜSÜ
DR. VEYSEL BOZKURT	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
DR. VEYSEL ÇAKMAK	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
DR. VEYSİ GÜNAL	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. VLADEMİR VISLIVİY	UKRAYNA MİLLİ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
DR. WAKAKO SADAHIRO	SAPPARO CITY ÜNİVERSİTESİ
DR. WALİ RAHMAN	SARHAD UNIVERSITY OF SCIENCE & INFORMATION
DR. YANG ZİTONG	WUHAN ÜNİVERSİTESİ
DR. YASEMİN ERTEK MORKOÇ	MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
DR. YASİN ÇAKIREL	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
DR. YASİN DÖNMEZ	KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
DR. YASSER ALİ MUHAMMED ALİ	VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
DR. YAVUZ SELİM DÜĞER	DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
DR. YOSHIO KANAZAKI	TOHOKU UNIVERSITY
DR. YUNUS EMRE TANSU	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
DR. YÜCEL GELİŞLİ	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ZEHRA HAJRULAI-MUSLIU	CYRIL METHODIUS ÜNİVERSİTESİ
DR. ZEKAI ÖZTÜRK	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ZEKERİYA NAS	YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
DR. ZİA UR REHMAN	A/P NATIONAL DEFENCE UNIVERSITY
DR. ZEYNEP KARAÇOR	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
DR. ZUHAL ÖNEZ ÇETİN	UŞAK ÜNİVERSİTESİ
DR. ZÜBEYİR BAĞCI	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
DR. ZÜLEYHA YILMAZ	ORDU ÜNİVERSİTESİ

1. ULUSLARARASI GEVHER NESİBE SAĞLIK HİZMETLERİ KONGRESİ PROGRAMI

4 MAYIS 2018

Saat: 09:00 – 12:00

GEVHER NESİBE SALONU

Oturum Başkanı: DOÇ. DR. YASEMİN AKBULUT

Yazar isimleri	Bildiri Adı
EMİNE YILMAZ	THE EFFECT OF STIGMA ON HOPELESSNESS LEVELS OF WOMEN WITH INFERTILITY
EMİNE YILMAZ MERYEME AKSOY	HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN İÇSELLEŞTİRİLMİŞ KİLO ÖNYARGILARININ DEPRESYON VE YEME DAVRANIŞLARIYLA İLİŞKİSİNİN BELİRLENMESİ
ARŞ. GÖR. FATİH DURUR ARŞ. GÖR. GAMZE KUTLU DOÇ. DR. YASEMİN AKBULUT	TÜRKİYE'DE DIŞ HEKİMİ İHTİYACININ İŞ YÜKÜNE DAYALI OLARAK BELİRLENMESİ
ARŞ. GÖR. GAMZE KUTLU ARŞ. GÖR. FATİH DURUR DOÇ. DR. YASEMİN AKBULUT	SAĞLIK BAKANLIĞI GÜVENLİK RAPORLAMA SİSTEMİNE GÖRE TIBBİ HATALARIN İNCELENMESİ
ARŞ. GÖR. İZZET AYDEMİR DR. OKAN ÖZKAN	ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRENMEYE İLİŞKİN TUTUMLARININ BELİRLENMESİ: SAĞLIK YÖNETİMİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA
ARŞ. GÖR. İZZET AYDEMİR PROF. DR. AFSUN EZEL ESATOĞLU	HASTANELERDE DİJİTALLEŞME: KÂĞITSIZ HASTANELER VE KAZANIMLARI
ARŞ. GÖR. MEHMET ŞENER DR. ÖĞR. ÜYESİ VAHİT YİĞİT	OEDC SAĞLIK SİSTEMLERİNİN KÜMELEME ANALİZİ YÖNTEMİYLE İNCELENMESİ
AYHAN KAYDU	YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE BASI YARALARI DENEYİMLERİMİZ
ERHAN GÖKÇEK	YOĞUN BAKIM ÜNİTEMİZDEKİ SEREBROVASKÜLER HASTALARIN ULUSLARARASI NANDA HEMŞİRELİK TANILARINA GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ: BAKIM ÖNERİLERİ
MELEK KUZU PROF. DR. İSMAİL AĞIRBAŞ ARŞ. GÖR. MERYEM TURGUT	AİLE HEKİMLİĞİ ÇALIŞANLARININ İŞ DOYUMU DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ: ANKARA BATIKENT ÖRNEĞİ
SEDA ÇAKIR PROF. DR. İSMAİL AĞIRBAŞ ARŞ. GÖR. MERYEM TURGUT ARŞ. GÖR. FERDA BÜLÜÇ	KRONİK OBSTRÜKTİF AKCİĞER HASTALARININ HASTANEDE YATIŞ SÜRELERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ HASAN ÇİFTÇİ	HASTAHANELERDE SOSYAL MEDYANIN ŞİKÂyet ARACI OLARAK KULLANILMASI
DR. ÖĞR. ÜYESİ HASAN ÇİFTÇİ	BİR HALKLA İLİŞKİLER UYGULAMASI OLARAK HASTANELERDE KURUMSAL İTİBAR ALGISININ HASTA MEMNUNİYETİNE ETKİSİ

- Her bir sunum için 10 dk.'lık süre ayrılmıştır. Bu sebeple sunumlarınızda temel kitabi bilgiler ve tanımları açıklamaktan kaçınarak yaptığınız çalışmanın özüne değininiz.
- Sunum sıralaması, soru cevap ve oturumla ilgili tüm hususlarda Kongre Tüzel Kişiliği'ni temsilen Oturum Başkanları yetkilidir.

1.ULUSLARARASI GEVHER NESİBE SAĞLIK HİZMETLERİ KONGRESİ PROGRAMI

4 MAYIS 2018

Saat: 12:30 – 15:00

GEVHER NESİBE SALONU

Oturum Başkanı: DOÇ. DR. ÇAPAN KONCA

Yazar isimleri	Bildiri Adı
AYSEL ÖZDEMİR ABDURREZZAK GÜLTEKİN FUNDA KAVAK	SAĞLIK ÇALIŞANLARININ AHLAKİ DUYARLILIKLARININ BELİRLENMESİ
AYSEL ÖZDEMİR ABDURREZZAK GÜLTEKİN FUNDA KAVAK	EŞLER ARASINDAKİ İLETİŞİMİN AİLE İÇİ ŞİDDETE ETKİSİ
AYSUN ÖZDEMİR FATMA KARASU	GAZİANTEP 112 ACİL SAĞLIK ÇALIŞANLARININ MARUZ KALDIĞI ŞİDDETİN BELİRLENMESİ
FATMA KARASU AYSUN ÖZDEMİR	SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN DUYGUSAL ZEKA DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
FATMA KARASU AYSUN ÖZDEMİR ZEYNEP DOĞAN ELİF GÜVENÇ	ACİL VE İLK YARDIM PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN AKILCI İLAÇ KULLANIMI
FATMA KARASU AYSUN ÖZDEMİR ZEYNEP DOĞAN ELİF GÜVENÇ	ÖĞRENCİLERİN ÖTENAZİYE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ
DOÇ. DR. ÇAPAN KONCA DOÇ. DR. MEHMET TEKİN	ÇOCUK YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE İZOLE EDİLEN MULTİDRUG-RESİSTANT ACİNETOBACTER BAUMANNII İZOLATLARININ ANTİBİYOGRAF SONUÇLARI
DOÇ. DR. MELEK KOÇAK DR. ÖĞR. ÜYESİ İSMAİL ŞAH HAREM	KAZLARIN NASAL KONKA MUKOZASINDA MAST HÜCRELERİNİN DAĞILIMI, YOĞUNLUĞU VE HETEROJENİTESİNİN BELİRLENMESİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ İSMAİL ŞAH HAREM	KAZLARDA (ANSER ANSER) PREEN BEZİNİN HİSTOLOJİK VE HİSTOKİMYASAL YAPISI
DR. ÖĞR. ÜYESİ ALPER YALCIN DR. ÖĞR. ÜYESİ ALİ ŞİMŞEK	ADİYAMAN BÖLGESİNDE GÖZ KAPAKLARININ PRİMER KÖTÜ HUYLU TÜMÖRLERİNİN İNSİDANSI VE HİSTOPATOLOJİ SONUÇLARI

- Her bir sunum için 10 dk.'lık süre ayrılmıştır. Bu sebeple sunumlarınızda temel kitabi bilgiler ve tanımları açıklamaktan kaçınarak yaptığınız çalışmanın özüne değininiz.
- Sunum sıralaması, soru cevap ve oturumla ilgili tüm hususlarda Kongre Tüzel Kişiliği'ni temsilen Oturum Başkanları yetkilidir.

1.ULUSLARARASI GEVHER NESİBE SAĞLIK HİZMETLERİ KONGRESİ PROGRAMI

4 MAYIS 2018

Saat: 15:30 – 18:00

GEVHER NESİBE SALONU

Oturum Başkanı: PROF. DR. ÖMER R. ÖNDER

Yazar isimleri	Bildiri Adı
DR. EŞREF ARAÇ	DÜNYA DİYABET GÜNÜ ETKİNLİĞİ KAPSAMINDA DİYARBAKIR İLİNDE DİYABET DEĞERLENDİRİLMESİ
DR. SONGÜL ARAÇ	BİR ACİL SERVİSİN KARDİYOPULMONER RESÜSİTASYON ANALİZİ
DR. MEHMET DURAN DR. AYKUT DİREKÇİ	İLERİ DERECE KOAH VE KALP YETMEZLİĞİ OLAN PNÖMONİLİ HASTAYA ERKEN TRAKEOSTOMİ : OLGU SUNUMU
DR. ÖĞR. ÜYESİ CENGİZ GÜVEN DR.AYKUT DİREKÇİ	FARMAKOMEKANİK ROTASYONEL TROMBEKTOMİ SIRASINDA HASTADA KIRILAN GUIDE PARÇASININ SUBCLAVİYAN YOLLA ÇIKARTILMASI
DR. MEVLÜT DOĞUKAN DR. AKİF BOZDAĞ DR. RIFAT KILIÇ	KAN TRANSFÜZYONUNA SEKONDER TRANSFÜZYONLA İLİŞKİLİ AKUT AKCİĞER HASARI GELİŞEN OLGU
DR. ÖĞR. ÜYESİ ABDULKADİR AYDIN	AMPÜTASYON NEDENLERİNE GÖRE ALT EKSTREMİTE AMPUTE HASTALARIMIZIN DEMOGRAFİK, KLİNİK VE YAŞAM KALİTELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI
DR. ÖĞR. ÜYESİ ABDULLAH ÇETİN YİĞİT	ÖZEL BİR POPÜLASYONDA SAĞLIK SİSTEM PERFORMANSI VE DUYARLILIĞININ ANALİZİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ ABDULMENAP GÜZEL	KONJENİTAL KARDİYAK KATETERİZASYONUNDA ANESTEZİ YÖNETİMİ VE KARŞILAŞILAN SORUNLAR
DR. ÖĞR. ÜYESİ ALİ ASGAR YETKİN	AKILCI İLAÇ KULLANIMI UYGULAMALARINA GENEL BİR BAKIŞ
DOÇ. DR. FATMA ZEHRA TAN ÖĞR. GÖR. NURAY DORUKBAŞI DOKTORA ÖĞR. SEMA KOŞAR SÜRÜL	TIBBİ SEKRETERLERDE KURUMSAL ÖĞRENME VE ÖRGÜTSEL BAĞLILIK İLİŞKİSİ: KARABÜK İLİ ÖRNEĞİ
Nebahat YEĞİN KARAKUZU Dr. Öğr. Üyesi Fatma KORUK	PREEKLAMPSİLİ GEBELERDE TROMBOFİLİ GÖRÜLME SIKLIĞI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER

- Her bir sunum için 10 dk.'lık süre ayrılmıştır. Bu sebeple sunumlarınızda temel kitabi bilgiler ve tanımları açıklamaktan kaçınarak yaptığınız çalışmanın özüne değininiz.
- Sunum sıralaması, soru cevap ve oturumla ilgili tüm hususlarda Kongre Tüzel Kişiliği'ni temsilen Oturum Başkanları yetkilidir.

1.ULUSLARARASI GEVHER NESİBE SAĞLIK HİZMETLERİ KONGRESİ PROGRAMI

4 MAYIS 2018

Saat: 09:30 – 12:00

LOKMAN HEKİM SALONU

Oturum Başkanı: DR. MENEKŞE VAROL KILIÇARSLAN

Yazar isimleri	Bildiri Adı
DR. ÖĞR. ÜYESİ AYDIN YILDIZ	AFAK ÇOCUKLARDA AMELİYAT SONRASI GÖRSEL AÇIDAN İYİLEŞTİRME UYGULAMALARI
DR. ÖĞR. ÜYESİ ESİN BENHÜR AKTÜRK DR. ÖĞR. ÜYESİ RANA ÖZYURT KAPTANOĞLU	DÜNYA VE TÜRKİYE'DE SAĞLIK TURİZMİ ÜZERİNE ARAŞTIRMA
DR. ÖĞR. ÜYESİ MENEKŞE VAROL KILIÇARSLAN DR. ÖĞR. ÜYESİ ESİN BENHÜR AKTÜRK	SAĞLIKTA İLETİŞİM VE OKURYAZARLIĞIN ETKİSİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ MENEKŞE VAROL KILIÇARSLAN DR. ÖĞR. ÜYESİ RANA ÖZYURT KAPTANOĞLU	HASTANELERDE HIMMS VE EMRAM ÇALIŞMALARI
ÖĞR. GÖR. DR. MEHMET EMİN KURT YÜKSEK L. ÖĞR. MÜMTAZ KORKUTAN	ÜLKEMİZDE VE DÜNYA' DA SAĞLIK ÇALIŞANLARINA UYGULANAN ŞİDDET VE SONUÇLARI
ÖĞR. GÖR. DR. MEHMET EMİN KURT YÜKSEK L. ÖĞR. MÜMTAZ KORKUTAN	SAĞLIK YÖNETİCİLERİNİN YÖNETİCİLİKLERİ ÜZERİNE OKUMA DURUMLARI VE İNTERNET KULLANIM AMAÇLARININ KARŞILAŞTIRILMASI
DR. ÖĞR. ÜYESİ EROL BASUGUY HİKMET ZEYTUN	PEDİATRİK TAŞ HASTALARINDA ÜRETERORENOSKOPİ: ÜÇÜNCÜ MERKEZ DENEYİMİ

- Her bir sunum için 10 dk.'lık süre ayrılmıştır. Bu sebeple sunumlarınızda temel kitabi bilgiler ve tanımları açıklamaktan kaçınarak yaptığınız çalışmanın özüne değininiz.
- Sunum sıralaması, soru cevap ve oturumla ilgili tüm hususlarda Kongre Tüzel Kişiliği'ni temsilen Oturum Başkanları yetkilidir.

1. ULUSLARARASI GEVHER NESİBE SAĞLIK HİZMETLERİ KONGRESİ PROGRAMI

4 MAYIS 2018

Saat: 12:30 – 15:00

LOKMAN HEKİM SALONU

Oturum Başkanı: DR. LEYLA ZENGİN

Yazar isimleri	Bildiri Adı
DR. ÖĞR. ÜYESİ HÜSEYİN KAFADAR	KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN BOYUTLARI: BİR OLGU VE LİTERATÜRÜN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ
NİHAYET BAYRAKTAR MEHMET BAYRAKTAR	TALASEMİ HASTALARIN KAN GRUPLARI VE RH D GRUPLARINI TARAMASI
DR. ÖĞR. ÜYESİ SAFİYE KAFADAR	YAŞA BAĞLI BULBUS ÇAPI DEĞİŞİMİ ÖNEMLİ Mİ?
DR. ÖĞR. ÜYESİ NUR ÖZLEM KILIÇ	BİNGÖL İLİNDE BİR AİLE SAĞLIĞI MERKEZİNDEKİ KADINLARIN AİLE PLANLAMASI YÖNTEMİ KULLANMA DURUMLARI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER
DR. ÖĞR. ÜYESİ NUR ÖZLEM KILIÇ	GENÇLİK DÖNEMİNDE SİGARA KULLANIMI VE HEMŞİRELİK
DR. ÖĞR. ÜYESİ NİLGÜN PAKSOY	KİLİS KEÇİLERİNDE DEMİR ELEMENTİNİN MATERNAL GEÇİŞİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ NİLGÜN PAKSOY DR. ÖĞR. ÜYESİ SERAP KILIÇ ALTUN	ARAP KISRAK SÜTLERİNİN ELEMENT KOMPOZİSYONU
DR. ÖĞR. ÜYESİ SERAP KILIÇ ALTUN	KEÇİ SÜTLERİNDE <i>LISTERIA</i> SPP. PREVALANSI VE VİRÜLENT <i>LISTERIA MONOCYTOGENES</i> ' İN REAL-TİME PCR İLE BELİRLENMESİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ SERAP KILIÇ ALTUN MEHMET SAVRUNLU DR. ÖĞR. ÜYESİ NİLGÜN PAKSOY	ŞANLIURFA İLİNDE ÜRETİLEN SADEYAĞLARIN REİCHERT MEİSSL SAYILARININ TESPİTİ
ÖĞR. GÖR. EVİN EVİNÇ ÖĞR. GÖR. LEYLA ZENGİN	HEMŞİRELİK 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TIBBİ HATALARDA TUTUM DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ
ÖĞR. GÖR. LEYLA ZENGİN ÖĞR. GÖR. EVİN EVİNÇ	İLK KEZ İM ENJEKSİYON YAPAN HEMŞİRELİK 1. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ANKSİYETE DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ
PROF. DR. MUSA ÖZATA YÜKSEK L. ÖĞR. MUSTAFA ALTINTAŞ	KIRŞEHİR'DE SAĞLIK HİZMETLERİNİN MEVCUT DURUMU
PROF. DR. MUSA ÖZATA YÜKSEK L. ÖĞR. MUSTAFA ALTINTAŞ	ÖRGÜTSEL SAĞLIK: AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

- Her bir sunum için 10 dk.'lık süre ayrılmıştır. Bu sebeple sunumlarınızda temel kitabi bilgiler ve tanımları açıklamaktan kaçınarak yaptığınız çalışmanın özüne değininiz.
- Sunum sıralaması, soru cevap ve oturumla ilgili tüm hususlarda Kongre Tüzel Kişiliği'ni temsilen Oturum Başkanları yetkilidir.

1. ULUSLARARASI GEVHER NESİBE SAĞLIK HİZMETLERİ KONGRESİ PROGRAMI

4 MAYIS 2018

Saat: 15:30 – 18:00

LOKMAN HEKİM SALONU

Oturum Başkanı: DR. LEYLA ZENGİN

Yazar isimleri	Bildiri Adı
DR. ÖĞR. ÜYESİ GÜLŞAH AKGÜL	BİR KÖPEKTE MALASSEZIA PACHYDERMATİS OLGUSU
DR. ÖĞR. ÜYESİ MUSTAFA BARIŞ AKGÜL	BİR KEDİDE İPLİKİSİ YABANCI CİSİM OLGUSU
DR. ÖĞR. ÜYESİ SEYRANİ MERSİN	KIL KEÇİSİ TEKELERİNİN SPERMASININ KISA SÜRELİ SAKLANMASINDA SÜT, YUMURTA SARISI VE FÖTAL SERUMUN ETKİSİ
ÖĞR. GÖR. DR. M. AYBERK OKTAY	GEBE DÜVELERİN GEMİ İLE TRANSPORTUNDA HAYVAN REFAH PARAMETRESİ OLARAK ISI VE NEM BULGULARI ÖN ÇALIŞMASI
ÖĞR. GÖR. DR. M. AYBERK OKTAY PROF. DR. METİN KAYA PROF. DR. NİHAL Y. GÜL SATAR	KÖPEKLERDE ELEKTRORETİNOGRAFI MUAYENE SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ HACI ÜLMEZ DR. ÖĞR. ÜYESİ HAKAN AKELMA	YOĞUN BAKIM HEMŞİRELERİNİN BRANŞLAŞMA EĞİMLERİNİN İNCELENMESİ
ARŞ. GÖR. MEHMET ŞENER ÖĞR. GÖR. DR. FUAD SALAMOV ÖĞR. GÖR. ÖZGÜR YEŞİLYURT	SİGARA VE ALKOL TÜKETİMİNİN SAĞLIK HARCAMALARI ÜZERİNE ETKİSİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ SERDAR FERİT TOPRAK	ADENOTONSİLLEKTOMİNİN ÇOCUKLARDA BÜYÜME ÜZERİNE ETKİSİ
DR. SERKAN DEDEOĞLU DR. MUHAMMED AYRAL DR. SERDAR FERİT TOPRAK	ANİ İŞİTME KAYIPLI HASTALARDA İMMUNOLOJİK VE VİRAL FAKTÖRLERİN ETYOLOJİDEKİ ÖNEMİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ MUSTAFA BARIŞ AKGÜL DR. ÖĞR. ÜYESİ GÜLŞAH AKGÜL DR. ÖĞR. ÜYESİ SEYRANİ MERSİN	BİR KEDİDE MİDEDE YABANCI CİSİM OLGUSU (POSTER BİLDİRİ)
DR. ÖĞR. ÜYESİ GÜLŞAH AKGÜL DR. ÖĞR. ÜYESİ MUSTAFA BARIŞ AKGÜL DR. ÖĞR. ÜYESİ EBUR BİLEN	MERİNOS IRKI 2 ADET KOYUNDA ABOMASUM'DA TRİKOBEZOAR OLGUSU (POSTER BİLDİRİ)

- Her bir sunum için 10 dk.'lık süre ayrılmıştır. Bu sebeple sunumlarınızda temel kitabi bilgiler ve tanımları açıklamaktan kaçınarak yaptığınız çalışmanın özüne değininiz.
- Sunum sıralaması, soru cevap ve oturumla ilgili tüm hususlarda Kongre Tüzel Kişiliği'ni temsilen Oturum Başkanları yetkilidir.

1. ULUSLARARASI GEVHER NESİBE SAĞLIK HİZMETLERİ KONGRESİ PROGRAMI

6 MAYIS 2018

Saat: 09:30 – 12:00

GEVHER NESİBE SALONU

Oturum Başkanı: DR. HÜSEYİN ERİŞ

Yazar isimleri	Bildiri Adı
ARŞ. GÖR. EDA ŞİMŞEK ŞAHİN ARŞ. GÖR. BİRGÜL ERDOĞAN ARŞ. GÖR. HATİCE MERVE ALPTEKİN	DÜNYADAN ÖRNEKLERLE PUERPERAL DÖNEMDEKİ GELENEKSEL UYGULAMALAR
ARŞ. GÖR. SUNA UYSAL YALÇIN ARŞ. GÖR. ZEYNEP ÖZASLAN ARŞ. GÖR. EDA ŞİMŞEK ŞAHİN ARŞ. GÖR. BİRGÜL ERDOĞAN ARŞ. GÖR. HATİCE MERVE ALPTEKİN DR. ÖĞR. ÜYESİ RAHİME AYDIN ER	HEMŞİRE ADAYLARININ YAŞAM BOYU ÖĞRENME EĞİLİMLERİ
ARŞ. GÖR. SUNA UYSAL YALÇIN ARŞ. GÖR. HATİCE MERVE ALPTEKİN ARŞ. GÖR. ZEYNEP ÖZASLAN	GEBELİK İNKARI
ARŞ. GÖR. HATİCE MERVE ALPTEKİN ARŞ. GÖR. ZEYNEP ÖZASLAN ARŞ. GÖR. SUNA UYSAL YALÇIN	YABANCI UYUKLU ÖĞRENCİLERİN SOSYAL UYUMU
ARŞ. GÖR. ZEYNEP ÖZASLAN ARŞ. GÖR. EDA ŞİMŞEK ŞAHİN ARŞ. GÖR. BİRGÜL ERDOĞAN	ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İYİLİK HALLERİNİ YORDAYAN DEĞİŞKENLER
ARŞ. GÖR. ZEYNEP ÖZASLAN ARŞ. GÖR. SUNA UYSAL YALÇIN ARŞ. GÖR. HATİCE MERVE ALPTEKİN ARŞ. GÖR. BİRGÜL ERDOĞAN, ARŞ. GÖR. EDA ŞİMŞEK ŞAHİN DR. ÖĞR. ÜYESİ RAHİME AYDIN ER	HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ YABANCI UYUKLU ÖĞRENCİLERİN ÖĞRENİM SÜRECİ DENEYİMLERİ
ARŞ. GÖR. BİRGÜL ERDOĞAN ARŞ. GÖR. SUNA UYSAL YALÇIN ARŞ. GÖR. EDA ŞİMŞEK ŞAHİN	SOSYAL AĞLAR VE GÖÇ
ÖĞR. GÖR. ESMA BAĞCIVAN ARŞ. GÖR. BİRGÜL ERDOĞAN ÖĞR. GÖR. HATİCE OĞUZHAN	EMPATİK EĞİLİM DAVRANIŞLARININ KÜLTÜRLERARASI DUYARLILIK DÜZEYLERİ ÜZERİNE ETKİSİ: SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU ÖRNEĞİ
ARŞ. GÖR. FARUK DIŞLI DR. ÖĞR. ÜYESİ FEYZA NAZİK	LİSE ÖĞRENCİLERİNDE BEL BOYUN AĞRISI PREVELANSI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER
DR. ÖĞR. ÜYESİ FEYZA NAZİK ARŞ. GÖR. FARUK DIŞLI DR. ÖĞR. ÜYESİ MEHTAP SÖNMEZ	LİSE ÖĞRENCİLERİNİN RUHSAL DURUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

1.ULUSLARARASI GEVHER NESİBE SAĞLIK HİZMETLERİ KONGRESİ PROGRAMI

- Her bir sunum için 10 dk.'lık süre ayrılmıştır. Bu sebeple sunumlarınızda temel kitabi bilgiler ve tanımları açıklamaktan kaçınarak yaptığınız çalışmanın özüne değininiz.
- Sunum sıralaması, soru cevap ve oturumla ilgili tüm hususlarda Kongre Tüzel Kişiliği'ni temsilen Oturum Başkanları yetkilidir.

6 MAYIS 2018

Saat: 12:30 – 15:00

GEVHER NESİBE SALONU

Oturum Başkanı: DR. YASEMİN KÜÇÜKÖZKAN

Yazar isimleri	Bildiri Adı
DR. ÖĞR. ÜYESİ TUNCAY KÖSE DOÇ. DR. SERAP DURUKAN KÖSE	SAĞLIK HİZMETLERİNDE ÖZERKLEŞME: SAĞLIK ÇALIŞANLARININ KAMU HASTANE BİRLİKLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ
DR. YASEMİN KÜÇÜKÖZKAN	YÖNETİCİ HİZMETKAR LİDERLİK ÖLÇEĞİNİN GÜVENİLİRLİK VE GEÇERLİLİK ÇALIŞMASI: SAĞLIK KURUMLARINA YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA
FATMIRA SHEHU ENKELA ZANI SUZANA KOLA ERMIRA MARKU BIZENA BIJO	DETECTION OF CHLORAMPHENICOL RESIDUES IN MILK AND SAMPLES USING ELISA AND LC/MS-MS
FATMIRA SHEHU ENKELA ZANI SUZANA KOLA ERMIRA MARKU BIZENA BIJO	OCCURRENCE OF AFLATOXIN M1 IN ALBANIAN RAW MILK DETECTED BY ELISA TECHNIQUE
HİLAL KUŞÇU KARATEPE FATMA NURAY KUŞÇU ULVİYE ÖZCAN YÜCE DERYA ATİK	HEMŞİRELİK LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN ZAMAN YÖNETİM BECERİLERİ
ULVİYE ÖZCAN YÜCE HİLAL KUŞÇU KARATEPE FATMA NURAY KUŞÇU DERYA ATİK	ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KAN BAĞIŞI İLGİLİ TUTUMLARININ BELİRLENMESİ

- Her bir sunum için 10 dk.'lık süre ayrılmıştır. Bu sebeple sunumlarınızda temel kitabi bilgiler ve tanımları açıklamaktan kaçınarak yaptığınız çalışmanın özüne değininiz.
- Sunum sıralaması, soru cevap ve oturumla ilgili tüm hususlarda Kongre Tüzel Kişiliği'ni temsilen Oturum Başkanları yetkilidir.

1. ULUSLARARASI GEVHER NESİBE SAĞLIK HİZMETLERİ KONGRESİ PROGRAMI

6 MAYIS 2018

Saat: 15:30 – 18:00

GEVHER NESİBE SALONU

Oturum Başkanı: PROF. DR. OKTAY KESKİN

Yazar isimleri	Bildiri Adı
NEVAL BERRİN ARSERİM ÖMER DEMİR SEVİL ERDENLİĞ GÜRBİLEK OSMAN YAŞAR TEL PROF. DR. OKTAY KESKİN	DİYARBAKIR VE ŞANLIURFA İLLERİNDE TİCARİ TAVUK YETİŞTİRİCİLERİNİN HAYVAN SAĞLIĞI FARKINDALIKLARININ BELİRLENMESİ
SEVİL ERDENLİĞ GÜRBİLEK TUBA DAMAR ÇAKIRCA BİRTEN EMRE OSMAN YAŞAR TEL PROF. DR. OKTAY KESKİN	BRUCELLA MELİTENSİS AS CAUSATIVE AGENT FOR SEVERE HEADACHE IN AN ENDEMIC REGION
VETERİNER HEKİM ÖMER DEMİR PROF. DR. OKTAY KESKİN	ŞANLIURFA'DA SAFKAN ARAP ATLARINDA <i>BORRELIA BURGDORFERI</i> SEROPOZİTİFLİĞİNİN BELİRLENMESİ
ÖĞR. GÖR. SEMAHAT DOĞRU ÖĞR. GÖR. MİYASER KAYA	OBSTRÜKTİF UYKU APNESİ VE OBEZİTE
ÖĞR. GÖR. MİYASER KAYA ÖĞR. GÖR. SEMAHAT DOĞRU	D VİTAMİNİN BEYİN FONKSİYONLARINA ETKİSİ
ÖĞR. GÖR. DR. HÜSEYİN ERİŞ ÖĞR. GÖR. M. ŞERİF KİRİŞÇİ ÖĞR. GÖR. M. MURAT YAŞAR	OPTİSYENLİK EĞİTİMİNİN ÖNEMİ VE HASTANELERDEKİ İSTİHDAM OLANAKLARI
ÖĞR. GÖR. M. ŞERİF KİRİŞÇİ ÖĞR. GÖR. DR. HÜSEYİN ERİŞ ÖĞR. GÖR. M. MURAT YAŞAR	HASTANELERDE PODOLOJİ BİRİMLERİNİN GEREKLİLİĞİ VE HASTANELERE ENTEGRASYONU
UZM. MERAL AS ÖĞR. GÖR. DR. HÜSEYİN ERİŞ	SAĞLIK HİZMETLERİNDE VERİ MADENCİLİĞİ, YAPAY ZEKA-İŞ ZEKASININ ROLÜ VE ÖNEMİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ FATMA GEDİKLİ ARŞ. GÖR. ÖZNUR CAN	ETKİNLİĞİ BİLİNEREN LİGANDLARDAN YOLA ÇIKILARAK TEDAVİ AMAÇLI KULLANILABİLECEK YENİ MOLEKÜLLERİN TASARLANMASI
DR. ÖĞR. ÜYESİ FATMA GEDİKLİ ARŞ. GÖR. ÖZNUR CAN	GÖĞÜS KANSERİ GELİŞİMİNDE ETKİLİ OLAN HER2 (ERBB2) PROTEİNİ İÇİN İNHİBİTÖR TASARIMI
ÖĞR. GÖR. M. ŞERİF KİRİŞÇİ ÖĞR. GÖR. M. MURAT YAŞAR ÖĞR. GÖR. DR. HÜSEYİN ERİŞ	BİREYLERİN AYAK SAĞLIĞI FARKINDALIK DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ (POSTER BİLDİRİ)

1. ULUSLARARASI GEVHER NESİBE SAĞLIK HİZMETLERİ KONGRESİ PROGRAMI

6 MAYIS 2018

Saat: 09:30 – 12:00

LOKMAN HEKİM SALONU

Oturum Başkanı: PROF. DR. MEHMET BAYRAKTAR

Yazar isimleri	Bildiri Adı
ÖĞR. GÖR. FERAY KABALCIOĞLU BUCAK	GEBE KADINLARIN DOĞURGANLIK ÖZELLİKLERİ DOĞUM ÖNCESİ BAKIM ALMA SIKLIĞI VE BUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLER
ÖĞR. GÖR. FERAY KABALCIOĞLU BUCAK	NEUMAN SİSTEMLER MODELİNE GÖRE BİR KOLON VE OVER TANILI VAKA ÇALIŞMASI
ÖĞR. GÖR. M. ERCAN ODABAŞIOĞLU ÖĞR. GÖR. ZEYNETTİN KASIRGA ÖĞR. GÖR. TAHİR DEDEOĞLU	SAĞLIKLI GENÇ BİREYLERDE EL KAVRAMA KUVVETİNE DOMİNANT TARAFIN ETKİSİ, YORGUNLUK DURUMU VE REFERANS DEĞERLER
ÖĞR. GÖR. TAHİR DEDEOĞLU ÖĞR. GÖR. M. ERCAN ODABAŞIOĞLU ÖĞR. GÖR. ZEYNETTİN KASIRGA	EL KAVRAMA KUVVETİ ÖLÇÜMÜNDE DİJİTAL DİNAMOMETRE EKCRANINDAN DESTEKLENEN GÖRSEL GERİBİLDİRİMİN ÖLÇÜM SONUÇLARINA ETKİSİ
ÖĞR. GÖR. TAHİR DEDEOĞLU ÖĞR. GÖR. M. ERCAN ODABAŞIOĞLU ÖĞR. GÖR. ZEYNETTİN KASIRGA	KADINLARDA DİZ AĞRISI VE VÜCUT KÜTLE İNDEKSİNİN SOSYODEMOGRAFİK VERİLER İLE İNCELENMESİ / KİLİS ÖRNEĞİ
ÖĞR. GÖR. ZEYNETTİN KASIRGA ÖĞR. GÖR. TAHİR DEDEOĞLU ÖĞR. GÖR. M. ERCAN ODABAŞIOĞLU	GENÇ BİREYLERDE EL KAVRAMA KUVVETİNİN ANTROPOMETRİK ÖLÇÜMLERLE KARŞILAŞTIRILMASI
PROF. DR. ŞEBNEM ASLAN ÖĞR. GÖR. FATİH SÜNBÜL ARŞ. GÖR. ŞERİFE GÜZEL	TIBBİ ATIKLARIN BERTARAFI SÜRECİNDE İŞ GÜVENLİĞİ AÇISINDAN KARŞILAŞILABİLECEK RİSK FAKTÖRLERİNİN BELİRLENMESİ
PROF. DR. ŞEBNEM ASLAN ÖĞR. GÖR. FATİH SÜNBÜL ARŞ. GÖR. ŞERİFE GÜZEL	SAĞLIK ÇALIŞANLARININ PERSONEL GÜÇLENDİRME, BAŞARI GÜDÜSÜ VE ETİK LİDERLİK AÇISINDAN FARKLILIKLARI
DR. ÖĞR. ÜYESİ GÜLAY AYDOĞDU DR. ÖĞR. ÜYESİ AYŞE NUR KELEŞ	TÜRKİYE'NİN GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ'NDE HUMAN PAPILOMA VİRUS PREVALANSI

1. ULUSLARARASI GEVHER NESİBE SAĞLIK HİZMETLERİ KONGRESİ PROGRAMI

6 MAYIS 2018

Saat: 12:30 – 15:00

LOKMAN HEKİM SALONU

Oturum Başkanı: PROF. DR. MUSTAFA TALAS

Yazar isimleri	Bildiri Adı
ÖĞR. GÖR. SAMİ AKPİRİNÇ ÖĞR. GÖR. SUZAN HAVLIOĞLU	İLK VE ACİL YARDIM TEKNİKLERİNİN OLAY YERİNDE EKSİTUS KARARI VEREBİLME YETKİLERİ SORUNU
ÖĞR. GÖR. SUZAN HAVLIOĞLU ÖĞR.GÖR. SAMİ AKPİRİNÇ	ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN CEP TELEFONU KULLANIM DÜZEYLERİ; ŞANLIURFA ÖRNEĞİ
ÖĞR. GÖR. YAVUZ ÜREN DOÇ. DR. ELANUR YILMAZ KARABULUTLU	TİP 2 DİYABET HASTALARINDA DİYABET KONTROLÜNÜ ZORLAŞTIRAN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ
ÖĞR. GÖR. YAVUZ ÜREN ÖĞR. GÖR. GÜLDEN ATAN ÖĞR. GÖR. MEHMET BULDUK	DİZ OSTEOARTRİTİNDE SICAK VE SOĞUK UYGULAMA
SELAMİ ERDEM	SEZARYEN AMELİYATI GEÇİRMİŞ HASTALARDA HEMŞİRENİN POSTOPERATİF TAKİPTE DİKKAT ETMESİ GEREKEN NOKTALAR
SEYFETTİN ERDEM	BİR HEMŞİRE NEDEN KATARAKT AMELİYATLARINDAN ÖNCE İYİ BİR PREOPERATİF HAZIRLIK YAPMALIDIR?
MEHMET YAŞAR DÖRTBUDAK YAVUZ SELİM SAĞLAM M. BAHAEDDİN DÖRTBUDAK	SARIPRENSES BALIĞINDA HEPATOSTEATOZİS OLGUSUNUN HİSTOPATOLOJİK İNCELENMESİ
MEHMET YAŞAR DÖRTBUDAK YAVUZ SELİM SAĞLAM M. BAHAEDDİN DÖRTBUDAK	SARIPRENSES BALIĞINDA YOĞUN PARAZİT ENFESTASYONUNA BAĞLI BAĞIRSAK HASARININ HİSTOPATOLOJİK İNCELENMESİ (POSTER BİLDİRİ)
ÖĞR. GÖR. SUZAN HAVLIOĞLU ÖĞR.GÖR. SAMİ AKPİRİNÇ	DÜNYA'DA DEĞİŞEN SAĞLIK SORUNLARI: KRONİK HASTALIKLAR (POSTER BİLDİRİ)

1. ULUSLARARASI GEVHER NESİBE SAĞLIK HİZMETLERİ KONGRESİ PROGRAMI

6 MAYIS 2018

Saat: 15:30 – 18:00

LOKMAN HEKİM SALONU

Oturum Başkanı: DR. HÜSEYİN ERİŞ

Yazar isimleri	Bildiri Adı
UZM. DR. ABDULVAHİT AŞIK DOÇ. DR. SELİM DEREÇİ	ÇÖLYAK HASTALIĞI OLAN ÇOCUKLARDA MEAN PLATELET VOLUM DEĞERLENDİRİLMESİ
UZM. DR. GÖKHAN ÇAKIRCA	HEMŞİRELERİN HEMOLİZ HAKKINDA BİLGİ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ANKET
UZM. DR. HACİ BALLI DOÇ. DR. İBRAHİM ECE	ÇOCUKLUK ÇAĞI ARTRİTLERİNİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ
YASEMİN AĞAOĞLU	MADDE BAĞIMLILIĞINA NEDEN OLAN İLAÇLAR ETKİ MEKANİZMALARI, AİLE VE TOPLUMUN ETKİLERİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ HALİL KAZANASMAZ DR. ÖĞR. ÜYESİ ABDULLAH SOLMAZ	2016-2017 YILLARI ARASINDA ÇOCUK ACİL SERVİSİNE ZEHİRLİ HAYVAN MARUZİYETİYLE BAŞVURAN HASTALARIN RETROSPEKTİF DEĞERLENDİRİLMESİ
YÜKSEK L. ÖĞR. HASRET NARİN BALSAK DOÇ. DR. SEMRA ÇEVİK AKKOZ	ANNELEDE DOĞUM SONU KONFOR İLE EMZİRME ÖZ-YETERLİLİĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİ
ASSOC. PROF. DR. TAŞKIN KILIÇ LECTURER İBRAHİM HALİL ÇELİK	ARTVIN PROVINCE RECOVERY PLAN WITHIN THE SCOPE OF TURKISH DISASTER RECOVERY PLAN HOPA FLOOD DISASTER PRACTICE
OP. DR. ONUR OLGAÇ KARAGÜLLE	İLÇE DEVLET HASTANESİ EVDE BAKIM HİZMETLERİ KAPSAMINDA KRONİK BASI YARALARI YÖNETİMİ DENEYİMİ
ÖĞR. GÖR. FERAY KABALCIOĞLU BUCAK MERT KARTAL	GEBE KADINLARDA DEMİR İLACI VE FOLİK ASİT KULLANIM DURUMU VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER
MEHMET BAYRAKTAR OKTAY İLHAN NİHAYET BAYRAKTAR	DIŞKI ÖRNEKLERİNDE ROTAVİRÜSÜN İKİ FARKLI SEROLOJİK METODLA ARAŞTIRILMASI
NİHAYET BAYRAKTAR MEHMET BAYRAKTAR	TALASEMİ HASTALARIN KAN GRUPLARI VE RH D GRUPLARINI TARAMASI

ÖNSÖZ

Değerli bilim insanları,

4-6 Mayıs tarihleri arasında Şanlıurfa'da düzenlediğimiz Uluslararası Hakemli GAP Zirvesi kapsamında 8 farklı bilimsel eksenli kongreyi başarıyla gerçekleştirmiş olmanın gururunu yaşıyoruz.

Binlerce yıllık geçmişi ile dünyanın en eski yerleşim merkezi olan ve peygamberler şehri olarak da anılan Şanlıurfa tarih boyunca tıptan, felsefeye kadar bir çok alanda ilklere öncülük yapan önemli bir medeniyet merkezi olmuştur. Çok sayıda millet, kültür, din ve siyasi oluşuma beşiklik yapan ve Antik Kültürünün temsilcileri Sabiiler, Hristiyanlar ve Müslümanlar bölgede tarih boyunca büyük bir uyum içerisinde birlikte yaşamışlardır. Dünyanın bilinen ilk üniversitesi de yine binlerce yıl önce Harran'da kurulmuştur.

Ekonomiden sağlık bilimlerine, tarihten teknik bilimlere kadar hemen her alanda 688 eser başvurusunun alındığı ve tüm eserlerin hakemlerimizce titizlikle değerlendirilerek 379 çalışmanın kabul edildiği GAP ZİRVESİ 632 akademisyene ev sahipliği yapmıştır.

Akademik çalışmalarıyla kongrelerimize ve bilim dünyasına katkıda bulunan birbirinden değerli katılımcılarımıza, zirvemizin hazırlık aşamasından itibaren desteğini her aşamada hissettiğimiz zirve başkanımız Sayın Prof. Dr. Mustafa TALAS beyefendiye, düzenleme kurulu üyelerimiz sayın Dr. Hüseyin ERİŞ ve Dr. Hasan ÇİFTÇİ beyefendilere, Öğr. Gör. Sayın Feray KABALCIOĞLU BÜÇÜK hanımefendiye; Başta Doç. Dr. Ümran TÜRKÜLMAN ve Doç. Sevean YILDIZ hanımefendiler olmak üzere katılımcılarımızın eşsiz eserlerini bizlerle buluşturan bilim ve danışma kurulu üyelerimize, koordinatörlerimize, teşrifleriyle bizleri onurlandıran davetli akademisyenlerimize ve emeği geçen herkese çok teşekkür eder, bu eşsiz eserin bilim dünyasına hayırlı olmasını dilerim.

Mustafa Latif EMER
Düzenleme Kurulu Başkanı

CONTENTS

KONGRE KÜNYESİ	i
BİLİM KURULU	ii
PROGRAM	iii
FOTOĞRAFLAR	iv
ÖNSÖZ	v

ABSTRACTS

Emine YILMAZ <i>THE EFFECT OF STIGMA ON HOPELESSNESS LEVELS OF WOMEN WITH INFERTILITY</i>	1
Emine YILMAZ & Meryeme AKSOY <i>HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN İÇSELLEŞTİRİLMİŞ KİLO ÖNYARGILARININ DEPRESYON VE YEME DAVRANIŞLARIYLA İLİŞKİSİNİN BELİRLENMESİ</i>	2
Fatih DURUR & Gamze KUTLU & Yasemin AKBULUT <i>TÜRKİYE'DE DIŞ HEKİMİ İHTİYACININ İŞ YÜKÜNE DAYALI OLARAK BELİRLENMESİ</i>	3
Gamze KUTLU & Fatih DURUR & Yasemin AKBULUT <i>SAĞLIK BAKANLIĞI GÜVENLİK RAPORLAMA SİSTEMİNE GÖRE TIBBİ HATALARIN İNCELENMESİ</i>	4
İzzet AYDEMİR & Afsun Ezel ESATOĞLU <i>HASTANELERDE DİJİTALLEŞME: KÂĞITSIZ HASTANELER VE KAZANIMLARI</i>	5
İzzet AYDEMİR & Okan ÖZKAN <i>ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRENMEYE İLİŞKİN TUTUMLARININ BELİRLENMESİ: SAĞLIK YÖNETİMİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA</i>	6
Mehmet ŞENER & Vahit YİĞİT <i>OEDC SAĞLIK SİSTEMLERİNİN KÜMELEME ANALİZİ YÖNTEMİYLE İNCELENMESİ</i>	7
Ayhan KAYDU <i>YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE BASI YARALARI DENEYİMLERİMİZ</i>	8
Erhan GÖKÇEK <i>YOĞUN BAKIM ÜNİTEMİZDEKİ SEREBROVASKÜLER HASTALARIN ULUSLARARASI NANDA HEMŞİRELİK TANILARINA GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ: BAKIM ÖNERİLERİ</i>	9
Melek KUZU & İsmail AĞIRBAŞ & Meryem TURGUT <i>AİLE HEKİMLİĞİ ÇALIŞANLARININ İŞ DOYUMU DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ: ANKARA BATIKENT ÖRNEĞİ</i>	10
Seda ÇAKIR & İsmail AĞIRBAŞ & Meryem TURGUT & Ferda BÜLÜÇ <i>KRONİK OBSTRÜKTİF AKCİĞER HASTALARININ HASTANEDE YATIŞ SÜRELERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ</i>	11
Hasan ÇİFTÇİ <i>HASTAHANELERDE SOSYAL MEDYANIN ŞİKÂYET ARACI OLARAK KULLANILMASI</i>	12

Hasan ÇİFTÇİ <i>BİR HALKLA İLİŞKİLER UYGULAMASI OLARAK HASTANELERDE KURUMSAL İTİBAR ALGISININ HASTA MEMNUNİYETİNE ETKİSİ</i>	13
Aysel ÖZDEMİR & Abdurrezzak GÜLTEKİN & Funda KAVAK <i>SAĞLIK ÇALIŞANLARININ AHLAKİ DUYARLILIKLARININ BELİRLENMESİ</i>	14
Funda KAVAK & Aysel ÖZDEMİR & Abdurrezzak GÜLTEKİN <i>EŞLER ARASINDAKİ İLETİŞİMİN AİLE İÇİ ŞİDDETE ETKİSİ</i>	15
Aysun ÖZDEMİR & Fatma KARASU <i>GAZİANTEP 112 ACİL SAĞLIK ÇALIŞANLARININ MARUZ KALDIĞI ŞİDDETİN BELİRLENMESİ</i>	16
Fatma KARASU & Aysun ÖZDEMİR <i>SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN DUYGUSAL ZEKA DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ</i>	17
Fatma KARASU & Aysun ÖZDEMİR & Zeynep DOĞAN & Elif GÜVENÇ <i>ACİL VE İLK YARDIM PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN AKILCI İLAÇ KULLANIMI</i>	18
Fatma KARASU & Aysun ÖZDEMİR & Zeynep DOĞAN & Elif GÜVENÇ <i>ÖĞRENCİLERİN ÖTENZAİYE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ</i>	19
Çapan KONCA & Mehmet TEKİN <i>ÇOCUK YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE İZOLE EDİLEN MULTİDRUG-RESİSTANT ACİNETOBACTER BAUMANNİ İZOLATLARININ ANTİBİYOGRAF SONUÇLARI</i>	20
Melek KOÇAK & İsmail Şah HAREM <i>KAZLARIN NASAL KONKA MUKOZASINDA MAST HÜCRELERİNİN DAĞILIMI, YOĞUNLUĞU VE HETEROJENİTESİNİN BELİRLENMESİ</i>	21
İsmail Şah HAREM <i>KAZLARDA (ANSER ANSER) PREEN BEZİNİN HİSTOLOJİK VE HİSTOKİMYASAL YAPISI</i>	22
Alper YALCIN & Ali ŞİMŞEK <i>ADİYAMAN BÖLGESİNDE GÖZ KAPAKLARININ PRİMER KÖTÜ HUYLU TÜMÖRLERİNİN İNSİDANSİVE HİSTOPATOLOJİ SONUÇLARI</i>	23
Eşref ARAÇ <i>DÜNYA DİYABET GÜNÜ ETKİNLİĞİ KAPSAMINDA DİYARBAKIR İLİNDE DİYABET DEĞERLENDİRİLMESİ</i>	24
Songül ARAÇ <i>BİR ACİL SERVİSİN KARDİYOPULMONER RESÜSİTASYON ANALİZİ</i>	25
Mehmet DURAN & Aykut DİREKÇİ <i>İLERİ DERECE KOAH VE KALP YETMEZLİĞİ OLAN PNÖMONİLİ HASTAYA ERKEN TRAKEOSTOMİ : OLGU SUNUMU</i>	26
Cengiz GÜVEN & Aykut DİREKÇİ <i>FARMAKOMEKANİK ROTASYONEL TROMBEKTOMİ SIRASINDA HASTADA KIRILAN GUIDE PARÇASININ SUBCLAVİYAN YOLLA ÇIKARTILMASI</i>	27
Mevlüt DOĞUKAN & Akif BOZDAĞ & Rifat KILIÇ <i>KAN TRANSFÜZYONUNA SEKONDER TRANSFÜZYONLA İLİŞKİLİ AKUT AKCİĞER HASARI GELİŞEN OLGU</i>	28
Abdulkadir AYDIN <i>AMPÜTASYON NEDENLERİNE GÖRE ALT EKSTREMİTE AMPUTE</i>	30

HASTALARIMIZIN DEMOGRAFİK, KLİNİK VE YAŞAM KALİTELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	
Abdullah Çetin YİĞİT	
ÖZEL BİR POPÜLASYONDA SAĞLIK SİSTEM PERFORMANSI VE DUYARLILIĞININ ANALİZİ	31
Abdulmenap GÜZEL	
KONJENİTAL KARDİYAK KATETERİZASYONUNDA ANESTEZİ YÖNETİMİ VE KARŞILAŞILAN SORUNLAR	32
Ali Asgar YETKİN	
AKILCI İLAÇ KULLANIMI UYGULAMALARINA GENEL BİR BAKIŞ	33
Fatma Zehra TAN & Nuray DORUKBAŞI & Sema KOŞAR SÜRÜL	
TIBBİ SEKRETERLERDE KURUMSAL ÖĞRENME VE ÖRGÜTSEL BAĞLILIK İLİŞKİSİ: KARABÜK İLİ ÖRNEĞİ	34
Nebahat YEĞİN KARAKUZU & Fatma KORUK	
PREEKLAMPSİLİ GEBELERDE TROMBOFİLİ GÖRÜLME SIKLIĞI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER	35
Aydın YILDIZ	
AFAK ÇOCUKLARDA AMELİYAT SONRASI GÖRSEL AÇIDAN İYİLEŞTİRME UYGULAMALARI	36
Esin BENHÜR AKTÜRK & Rana ÖZYURT KAPTANOĞLU	
DÜNYA VE TÜRKİYE'DE SAĞLIK TURİZMİ ÜZERİNE ARAŞTIRMA	37
Menekşe VAROL KILIÇARSLAN & Esin BENHÜR AKTÜRK	
SAĞLIKTA İLETİŞİM VE OKURYAZARLIĞIN ETKİSİ	38
Menekşe VAROL KILIÇARSLAN & Rana ÖZYURT KAPTANOĞLU	
HASTANELERDE HIMMS VE EMRAM ÇALIŞMALARI	39
Mehmet Emin KURT & Mümtaz KORKUTAN	
ÜLKEMİZDE VE DÜNYA' DA SAĞLIK ÇALIŞANLARINA UYGULANAN ŞİDDET VE SONUÇLARI	40
Mehmet Emin KURT & Mümtaz KORKUTAN	
SAĞLIK YÖNETİCİLERİNİN YÖNETİCİLİKLERİ ÜZERİNE OKUMA DURUMLARI VE İNTERNET KULLANIM AMAÇLARININ KARŞILAŞTIRILMASI	41
Erol BASUGUY & Hikmet ZEYTUN	
PEDİATRİK TAŞ HASTALARINDA ÜRETERORENOSKOPI: ÜÇÜNCÜ MERKEZ DENEYİMİ	42
Hüseyin KAFADAR	
KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN BOYUTLARI: BİR OLGU VE LİTERATÜRÜN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ	43
Nihayet BAYRAKTAR & Mehmet BAYRAKTAR	
TALASEMİ HASTALARIN KAN GRUPLARI VE RH D GRUPLARINI TARAMASI	44
Safiye KAFADAR	
YAŞA BAĞLI BULBUS ÇAPI DEĞİŞİMİ ÖNEMLİ Mİ?	45
Nur Özlem KILINÇ	
BİNGÖL İLİNDE BİR AİLE SAĞLIĞI MERKEZİNDEKİ KADINLARIN AİLE PLANLAMASI YÖNTEMİ KULLANMA DURUMLARI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER	46
Nur Özlem KILINÇ	
GENÇLİK DÖNEMİNDE SİGARA KULLANIMI VE HEMŞİRELİK	47

Nilgün PAKSOY	48
KİLİS KEÇİLERİNDE DEMİR ELEMENTİNİN MATERNAL GEÇİŞİ	
Nilgün PAKSOY & Serap KILIÇ ALTUN	49
ARAP KISRAK SÜTLERİNİN ELEMENT KOMPOZİSYONU	
Serap KILIÇ ALTUN	50
KEÇİ SÜTLERİNDE LİSTERİA SPP. PREVALANSI VE VİRÜLENT LİSTERİA MONOCYTOGENES' İN REAL-TİME PCR İLE BELİRLENMESİ	
Serap KILIÇ ALTUN & Mehmet SAVRUNLU & Nilgün PAKSOY	51
ŞANLIURFA İLİNDE ÜRETİLEN SADEYAĞLARIN REİCHERT MEİSSL SAYILARININ TESPİTİ	
Evin EVİNÇ & Leyla ZENGİN	52
HEMŞİRELİK 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TIBBİ HATALARDA TUTUM DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ	
Leyla ZENGİN & Evin EVİNÇ	53
İLK KEZ İM ENJEKSİYON YAPAN HEMŞİRELİK 1. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ANKSİYETE DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ	
Musa ÖZATA & Mustafa ALTINTAŞ	54
KIRŞEHİR'DE SAĞLIK HİZMETLERİNİN MEVCUT DURUMU	
Musa ÖZATA & Mustafa ALTINTAŞ	55
ÖRGÜTSEL SAĞLIK: AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ	
Gülşah AKGÜL	56
BİR KÖPEKTE MALASSEZİA PACHYDERMATİS OLGUSU	
Mustafa Barış AKGÜL	57
BİR KEDİDE İPLİKSİ YABANCI CİSİM OLGUSU	
Seyrani MERSİN	58
KİL KEÇİSİ TEKELERİNİN SPERMASININ KISA SÜRELİ SAKLANMASINDA SÜT, YUMURTA SARISI VE FÖTAL SERUMUN ETKİSİ	
M. Ayberk OKTAY	59
GEBE DÜVELERİN GEMİ İLE TRANSPORTUNDA HAYVAN REFAH PARAMETRESİ OLARAK ISI VE NEM BULGULARI ÖN ÇALIŞMASI	
M. Ayberk OKTAY & Metin KAYA & Nihal Y. GÜL SATAR	60
KÖPEKLERDE ELEKTRORETİNOGRAFI MUAYENE SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	
Hakan AKELMA & Hacı ÜLMEZ	61
YOĞUN BAKIM HEMŞİRELERİNİN BRANŞLAŞMA EĞİLİMLERİNİN İNCELENMESİ	
Mehmet ŞENER & Fuad SALAMOV & Özgür YEŞİLYURT	62
SİGARA VE ALKOL TÜKETİMİNİN SAĞLIK HARCAMALARI ÜZERİNE ETKİSİ	
Serdar Ferit TOPRAK	63
ADENOTONSİLLEKTOMİNİN ÇOCUKLARDA BÜYÜME ÜZERİNE ETKİSİ	
Serkan DEDEOĞLU & Muhammed AYRAL & Serdar Ferit TOPRAK	64
ANİ İŞİTME KAYIPLI HASTALARDA İMMUNOLOJİK VE VİRAL FAKTÖRLERİN ETYOLOJİDEKİ ÖNEMİ	
Mustafa Barış AKGÜL & Gülşah AKGÜL & Seyrani MERSİN	65
BİR KEDİDE MİDEDE YABANCI CİSİM OLGUSU	

Gülşah AKGÜL & Mustafa Barış AKGÜL & Ebru BİLEN	
MERİNOS IRKI 2 ADET KOYUNDAABOMASUM'DA TRİKOBEZOAR OLGUSU	66
Eda ŞİMŞEK ŞAHİN & Birgül ERDOĞAN & Hatice Merve ALPTEKİN	
DÜNYADAN ÖRNEKLERLE PUERPERAL DÖNEMDEKİ GELENEKSEL UYGULAMALAR	67
Suna UYSAL YALÇIN & Zeynep ÖZASLAN & Eda ŞİMŞEK ŞAHİN & Birgül ERDOĞAN & Hatice Merve ALPTEKİN & Rahime AYDIN ER	68
HEMŞİRE ADAYLARININ YAŞAM BOYU ÖĞRENME EĞİLİMLERİ	
Suna UYSAL YALÇIN & Hatice Merve ALPTEKİN & Zeynep ÖZASLAN	69
GEBELİK İNKARI	
Hatice Merve ALPTEKİN & Zeynep ÖZASLAN & Suna UYSAL YALÇIN	70
YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERİN SOSYAL UYUMU	
Zeynep ÖZASLAN & Eda ŞİMŞEK ŞAHİN & Birgül ERDOĞAN	71
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İYİLİK HALLERİNİ YORDAYAN DEĞİŞKENLER	
Zeynep ÖZASLAN & Suna UYSAL YALÇIN & Hatice Merve ALPTEKİN & Birgül ERDOĞAN & Eda ŞİMŞEK ŞAHİN & Rahime AYDIN ER	72
HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERİN ÖĞRENİM SÜRECİ DENEYİMLERİ	
Birgül ERDOĞAN & Suna UYSAL YALÇIN & Eda ŞİMŞEK ŞAHİN	73
SOSYAL AĞLAR VE GÖÇ	
Esmâ BAĞCIVAN & Birgül ERDOĞAN & Hatice OĞUZHAN	74
EMPATİK EĞİLİM DAVRANIŞLARININ KÜLTÜRLERARASI DUYARLILIK DÜZEYLERİ ÜZERİNE ETKİSİ: SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU ÖRNEĞİ	
Faruk DİŞLİ & Feyza NAZİK	75
LİSE ÖĞRENCİLERİNDE BEL BOYUN AĞRISI PREVELANSI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER	
Feyza NAZİK & Faruk DİŞLİ & Mehtap SÖNMEZ	76
LİSE ÖĞRENCİLERİNİN RUHSAL DURUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA	
Tuncay KÖSE & Serap DURUKAN KÖSE	77
SAĞLIK HİZMETLERİNDE ÖZERKLEŞME: SAĞLIK ÇALIŞANLARININ KAMU HASTANE BİRLİKLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	
Yasemin KÜÇÜKÖZKAN	78
YÖNETİCİ HİZMETKAR LİDERLİK ÖLÇEĞİNİN GÜVENİLİRLİK VE GEÇERLİLİK ÇALIŞMASI: SAĞLIK KURUMLARINA YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA	
Fatmira SHEHU & Enkela ZANI & Suzana KOLA & Ermira MARKU & Bizena BIJO	79
DETECTION OF CHLORAMPHENICOL RESIDUES IN MILK AND SAMPLES USING ELISA AND LC/MS-MS	
Fatmira SHEHU & Enkela ZANI & Suzana KOLA & Ermira MARKU & Bizena BIJO	80
OCCURRENCE OF AFLATOXIN M1 IN ALBANIAN RAW MILK DETECTED BY ELISA TECHNIQUE	
Hilal Kuşcu KARATEPE & Fatma Nuray KUŞÇU & Ulviye Özcan YÜCE & Derya ATİK	81
HEMŞİRELİK LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN ZAMAN YÖNETİM	

BECERİLERİ	
Ulviye Özcan YÜCE & Hilal Kuşcu KARATEPE & Fatma Nuray KUŞÇU & Derya ATIK	
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KAN BAĞIŞI İLGİLİ TUTUMLARININ BELİRLENMESİ	82
Neval Berrin ARSERİM & Ömer DEMİR & Sevil ERDENLİĞ GÜRBİLEK & Osman Yaşar TEL & Oktay KESKİN	
DİYARBAKIR VE ŞANLIURFA İLLERİNDE TİCARİ TAVUK YETİŞTİRİCİLERİNİN HAYVAN SAĞLIĞI FARKINDALIKLARININ BELİRLENMESİ	83
Sevil ERDENLİĞ GÜRBİLEK & Tuba DAMAR ÇAKIRCA & Birten EMRE & Osman Yaşar TEL & Oktay KESKİN	
BRUCELLA MELITENSIS AS CAUSATIVE AGENT FOR SEVERE HEADACHE IN AN ENDEMIC REGION	84
Ömer DEMİR & Oktay KESKİN	
ŞANLIURFA'DA SAFKAN ARAP ATLARINDA BORRELIA BURGDORFERİ SEROPOZİTİFLİĞİNİN BELİRLENMESİ	85
Semahat DOĞRU & Miyaser KAYA	
OBSTRÜKTİF UYKU APNESİ VE OBEZİTE	86
Miyaser KAYA & Semahat DOĞRU	
D VİTAMİNİN BEYİN FONKSİYONLARINA ETKİSİ	87
Hüseyin ERİŞ & M. Şerif KİRİŞÇİ & M. Murat YAŞAR	
OPTİSYENLİK EĞİTİMİNİN ÖNEMİ VE HASTANELERDEKİ İSTİHDAM OLANAKLARI	88
M. Şerif KİRİŞÇİ & Hüseyin ERİŞ & M. Murat YAŞAR	
HASTANELERDE PODOLOJİ BİRİMLERİNİN GEREKLİLİĞİ VE HASTANELERE ENTEGRASYONU	89
Meral AS & Hüseyin ERİŞ	
SAĞLIK HİZMETLERİNDE VERİ MADENCİLİĞİ, YAPAY ZEKA-İŞ ZEKASININ ROLÜ VE ÖNEMİ	90
Fatma GEDİKLİ & Öznur CAN	
ETKİNLİĞİ BİLİNEN LİGANDLARDAN YOLA ÇIKILARAK TEDAVİ AMAÇLI KULLANILABİLECEK YENİ MOLEKÜLLERİN TASARLANMASI	91
Fatma GEDİKLİ & Öznur CAN	
GÖĞÜS KANSERİ GELİŞİMİNDE ETKİLİ OLAN HER2 (ERBB2) PROTEİNİ İÇİN İNHİBİTÖR TASARIMI	92
M. Şerif KİRİŞÇİ & M. Murat YAŞAR & Hüseyin ERİŞ	
BİREYLERİN AYAK SAĞLIĞI FARKINDALIK DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ	93
Feray KABALCIOĞLU BUCAK	
GEBE KADINLARIN DOĞURGANLIK ÖZELLİKLERİ DOĞUM ÖNCESİ BAKIM ALMA SIKLIĞI VE BUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLER	94
Feray KABALCIOĞLU BUCAK	
NEUMAN SİSTEMLER MODELİNE GÖRE BİR KOLON VE OVER KANSERİ TANILI VAKA ÇALIŞMASI	95
M. Ercan ODABAŞIOĞLU & Zeynettin KASIRGA & Tahir DEDEOĞLU	
SAĞLIKLI GENÇ BİREYLERDE EL KAVRAMA KUVVETİNE DOMİNANT TARAFIN ETKİSİ, YORGUNLUK DURUMU VE REFERANS DEĞERLER	97
Tahir DEDEOĞLU & M. Ercan ODABAŞIOĞLU & Zeynettin KASIRGA	98

<i>EL KAVRAMA KUVVETİ ÖLÇÜMÜNDE DİJİTAL DİNAMOMETRE EKCRANINDAN DESTEKLEENEN GÖRSEL GERİBİLDİRİMİN ÖLÇÜM SONUÇLARINA ETKİSİ</i>	
Tahir DEDEOĞLU & M. Ercan ODABAŞIOĞLU & Zeynettin KASIRGA	
<i>KADINLARDA DİZ AĞRISI VE VÜCUT KÜTLE İNDEKSİNİN SOSYODEMOGRAFİK VERİLER İLE İNCELENMESİ: KİLİS ÖRNEĞİ</i>	99
Zeynettin KASIRGA & Tahir DEDEOĞLU & M. Ercan ODABAŞIOĞLU	
<i>GENÇ BİREYLERDE EL KAVRAMA KUVVETİNİN ANTROPOMETRİK ÖLÇÜMLERLE KARŞILAŞTIRILMASI</i>	100
Şebnem ASLAN & Fatih SÜNBÜL & Şerife GÜZEL	
<i>TIBBİ ATIKLARIN BERTARAFI SÜRECİNDE İŞ GÜVENLİĞİ AÇISINDAN KARŞILAŞILABİLECEK RİSK FAKTÖRLERİNİN BELİRLENMESİ</i>	101
Şebnem ASLAN & Şerife GÜZEL & Fatih SÜNBÜL	
<i>SAGLIK ÇALIŞANLARININ PERSONEL GÜÇLENDİRME, BAŞARI GÜDÜSÜ VE ETİK LİDERLİK AÇISINDAN FARKLILIKLARI</i>	102
Gülay AYDOĞDU & Aşenur KELEŞ	
<i>TÜRKİYE'NİN GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ'NDE HUMAN PAPİLLOMA VİRUS PREVALANSI</i>	103
Sami AKPİRİNÇ & Suzan HAVLİOĞLU	
<i>İLK VE ACİL YARDIM TEKNİKERLERİNİN OLAY YERİNDE EKSİTUS KARARI VEREBİLME YETKİLERİ SORUNU</i>	104
Suzan HAVLİOĞLU & Sami AKPİRİNÇ	
<i>ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN CEP TELEFONU KULLANIM DÜZEYLERİ; ŞANLIURFA ÖRNEĞİ</i>	105
Yavuz ÜREN & Elanur YILMAZ KARABULUTLU	
<i>TİP 2 DİYABET HASTALARINDA DİYABET KONTROLÜNÜ ZORLAŞTIRAN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ</i>	106
Yavuz ÜREN & Gülden ATAN & Mehmet BULDUK	
<i>DİZ OSTEOARTRİTİNDE SICAK VE SOĞUK UYGULAMA</i>	107
Seyfettin ERDEM	
<i>BİR HEMŞİRE NEDEN KATARAKT AMELİYATLARINDAN ÖNCE İYİ BİR PREOPERATİF HAZIRLIK YAPMALIDIR?</i>	108
Selami ERDEM	
<i>SEZARYEN AMELİYATI GEÇİRMİŞ HASTALARDA HEMŞİRENİN POSTOPERATİF TAKİPTE DİKKAT ETMESİ GEREKEN NOKTALAR</i>	109
Muhammed Yaşar DÖRTBUDAK & Hayati YÜKSEL & M. Bahaeddin DÖRTBUDAK	
<i>SARİPRENSES BALIĞINDA STEATOHEPATİTİS OLGUSUNUN HİSTOPATOLOJİK İNCELENMESİ</i>	110
Muhammed Yaşar DÖRTBUDAK & Yavuz Selim SAĞLAM & M. Bahaeddin DÖRTBUDAK	
<i>SARİPRENSES BALIĞINDA YOĞUN PARAZİT ENFESTASYONUNA BAĞLI BAĞIRSAK HASARININ HİSTOPATOLOJİK İNCELENMESİ</i>	111
Suzan HAVLİOĞLU & Sami AKPİRİNÇ	
<i>DÜNYA'DA DEĞİŞEN SAĞLIK SORUNLARI: KRONİK HASTALIKLAR</i>	112
Abdulvahit AŞIK & Selim DERECİ	
<i>ÇÖLYAK HASTALIĞI OLAN ÇOCUKLARDA MEAN PLATELET VOLUM DEĞERLENDİRİLMESİ</i>	113

Gökhan ÇAKIRCA	
HEMŞİRELERİN HEMOLİZ HAKKINDA BİLGİ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ANKET	114
Hacı BALLI & İbrahim ECE	
ÇOCUKLUK ÇAĞI ARTRİTLERİNİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ	115
Yasemin AĞAOĞLU	
MADDE BAĞIMLILIĞINA NEDEN OLAN İLAÇLAR ETKİ MEKANİZMALARI, AİLE VE TOPLUMUN ETKİLERİ	116
Halil KAZANASMAZ & Abdullah SOLMAZ	
2016-2017 YILLARI ARASINDA ÇOCUK ACİL SERVİSİNE ZEHİRLİ HAYVAN MARUZİYETİYLE BAŞVURAN HASTALARIN RETROSPEKTİF DEĞERLENDİRİLMESİ	117
Hasret Narin BALSAK & Semra Çevik AKKOZ	
ANNELEERDE DOĞUM SONU KONFOR İLE EMZİRME ÖZ-YETERLİLİĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	118
Taşkın KILIÇ & İbrahim Halil ÇELİK	
ARTVIN PROVINCE RECOVERY PLAN WITHIN THE SCOPE OF TURKISH DISASTER RECOVERY PLAN: HOPA FLOOD DISASTER PRACTICE	119
Onur Olguç KARAGÜLLE	
İLÇE DEVLET HASTANESİ EVDE BAKIM HİZMETLERİ KAPSAMINDA KRONİK BASI YARALARI YÖNETİMİ DENEYİMİ	120
Feray KABALCIOĞLU BUCAK & Mert KARTAL	
GEBE KADINLARDA DEMİR İLACI VE FOLİK ASİT KULLANIM DURUMU VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER	121
Mehmet BAYRAKTAR & Oktay İLHAN & Nihayet BAYRAKTAR	
DIŞKI ÖRNEKLERİNDE ROTAVİRÜSÜN İKİ FARKLI SEROLOJİK METODLA ARAŞTIRILMASI	122

THE EFFECT OF STIGMA ON HOPELESSNESS LEVELS OF WOMEN WITH INFERTILITY**Emine YILMAZ**

Bingöl University, emine.tog@hotmail.com

ABSTRACT

Aim: Medical, psychiatric, psychological, economic, and social aspects of the psychic trauma associated with infertility cause a complex crisis situation. The attitudes and prejudices of society toward infertility also have a negative effect on infertile individuals. This study was conducted to determine the effect of stigma on hopelessness level of women with infertility.

Material/Methods: It was completed in a Infertility polyclinic of Health Research and Application Center in Eastern Turkey between 1 September 2017-31 January 2018. The population of the study consisted of all the women who applied to the relevant unit between these dates and received infertility treatment. The study was completed with 96 infertile women. The researcher used the Personal Information Form, Infertility Stigma Scale and Beck Hopelessness Scale to gather data.

Results: The mean score for the stigma level of women was 60.79 ± 2.03 and for hopelessness 13.03 ± 1.08 . A positive significant relationship was found among the scales ($p < 0.05$). Based on these results, nurses with counseling and trainer roles should be aware of psychological issues faced by infertile individuals and psychiatric nursing counseling also be a part of the diagnostic process of infertility treatment.

Keywords: Stigma, Hopelessness, Infertility, Women, Nursing

**HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN İÇSELLEŞTİRİLMİŞ KİLO ÖNYARGILARININ
DEPRESYON VE YEME DAVRANIŞLARIYLA İLİŞKİSİNİN BELİRLENMESİ****Emine YILMAZ**

Bingöl University, emine.tog@hotmail.com

Meryeme AKSOY

Atatürk Üniversitesi, meryeme.aksoy@atauni.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada hemşirelik bölümü öğrencilerinin içselleştirilmiş kilo önyargı düzeyinin depresyon ve yeme davranışlarıyla ilişkisini değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı tipteki epidemiyolojik araştırmada 329 öğrenciye ulaşılmıştır. Veri toplamak amacıyla Soru Formu, İçselleştirilmiş Kilo Önyargı Ölçeği (İKÖÖ), Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ) ve Hollanda Yeme Davranışı Anketi (DEBQ) kullanılmıştır. Veri girişi için "SPSS for Windows 18.0" paket programı kullanılmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin cinsiyet durumuna göre, DEBQ toplam puan ortalamaları ve alt boyutlarında duygusal yeme arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu, kız öğrencilerin puan ortalamasının daha yüksek olduğu saptanmıştır. BKİ ve İKÖÖ toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu, sadece kilolu-obez bireylerin değil zayıf bireylerinde kilolarından dolayı kendilerini damgaladıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin İKÖÖ toplam puanları ile BDÖ toplam puanları ve DEBQ toplam puanı, alt boyutlarından duygusal yeme ve kısıtlayıcı yeme arasında pozitif yönde ve anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.01$).

Sonuç: Çalışmamızda içselleştirilmiş kilo önyargı düzeyi ile depresyon, duygusal ve kısıtlayıcı yeme gibi yeme davranışı bozukluğu arasında pozitif yönde kolerasyon belirlenmiştir. İçselleştirilmiş kilo önyargı düzeyinin sadece kilolu- obez bireylerde değil aşırı zayıf bireylerde de yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Özellikle toplumdaki kiloya yönelik önyargılarla beslenen içselleştirilmiş önyargı düzeyinin kilo ile mücadelede göz ardı edilmemesi gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Depresyon, Hemşirelik, İçselleştirilmiş Kilo Önyargı Düzeyi, Yeme Davranışı

**TÜRKİYE’DE DIŞ HEKİMİ İHTİYACININ İŞ YÜKÜNE DAYALI OLARAK
BELİRLENMESİ****Arş. Gör. Fatih DURUR**

Ankara Üniversitesi, durur@ankara.edu.tr

Arş. Gör. Gamze KUTLU

Ankara Üniversitesi, gkutlu@ankara.edu.tr

Doç. Dr. Yasemin AKBULUT

Ankara Üniversitesi, akbulut@health.ankara.edu.tr

ÖZET

Amaç: Türkiye’de sağlık insan gücü planlamasında, nüfus başına düşen sağlık çalışanı sayısını esas alan “oran yöntemi” kullanılmaktadır. Bununla birlikte, Dünya Sağlık Örgütü mikro planlama aracı olarak, “iş yüküne dayalı insan gücü ihtiyacı belirleme yöntemini” geliştirmiştir. Bu çalışmanın amacı, iş yüküne dayalı insan gücü ihtiyacı belirleme yöntemine göre, ağız ve diş sağlığı merkezleri için diş hekimi ihtiyacının hesaplanmasıdır.

Materyal ve Metot: Araştırmanın evrenini, Türkiye’de 2017 yılında Sağlık Bakanlığı’na bağlı Ağız ve Diş Sağlığı Merkezleri oluşturmaktadır. Araştırmada kullanılan diş hekimi ve üretilen işlem (hizmet) sayıları, Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan “Ağız ve Diş Sağlığı Hizmet Göstergeleri 2017” raporundan elde edilmiştir. Ayrıca iş yüklerinin hesaplanması için gerekli olan işlem süresi ile ilgili veriler, farklı uzmanlık alanlarından, üç tanesi profesör olan, yedi diş hekimiyle yapılan derinlemesine görüşmeler sonucunda hesaplanmıştır. Buna göre, merkezlerde yürütülen işlemler belirlenmiş, her bir işleme ilişkin standart süre ve iş yükleri hesaplanmış ve mevcut iş yükünün karşılanması için ihtiyaç duyulan diş hekimi sayısı saptanmıştır.

Bulgular: Araştırma sonucunda, diş hekimlerinin iş yükü oranı 0,97 olarak hesaplanmış ve diş hekimi sayısının yetersiz olduğu bulunmuştur. Mevcut iş ve işlemlerin yerine getirilebilmesi için ihtiyaç duyulan diş hekimi sayısı 5058’dir. Mevcut diş hekimi sayısı ile karşılaştırıldığında, 102 diş hekimine daha ihtiyaç duyulduğu saptanmıştır.

Sonuç: Sağlık düzeyinin yükseltilmesinde, koruyucu ve tedavi edici diş sağlığı hizmetlerinin kritik bir önemi vardır. Bu nedenle, toplumun epidemiyolojik, demografik ve sosyal eğilimlerine göre ihtiyaç duyulacak sayı ve uzmanlıkta diş hekiminin kurumsal, bölgesel ve ulusal düzeyde belirlenmesi, dengeli dağılımın sağlanması için planlama araçlarının kullanılması önerilmektedir. Ayrıca bu araçlar, diş hekimi eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarının kontenjanlarının belirlenmesinde de kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Ağız ve Diş Sağlığı, Sağlık İnsan Gücü, Sağlık Planlaması

SAĞLIK BAKANLIĞI GÜVENLİK RAPORLAMA SİSTEMİNE GÖRE TIBBİ HATALARIN İNCELENMESİ

Arş. Gör. Gamze KUTLU
Ankara Üniversitesi, gkutlu@ankara.edu.tr

Arş. Gör. Fatih DURUR
Ankara Üniversitesi, durur@ankara.edu.tr

Doç. Dr. Yasemin AKBULUT
Ankara Üniversitesi, akbulut@health.ankara.edu.tr

ÖZET

Amaç: Tıbbi hataların azaltılması ve ortadan kaldırılması hasta güvenliğinin en temel hedeflerinden birisidir. Tıbbi hata bildirim, bu hedefe ulaşılmasında anahtar bir yere sahiptir. Bu çalışmanın amacı, 2017 yılında Sağlık Bakanlığı'na bağlı kurumlardan yapılan tıbbi hata bildirimlerinin, hata türlerine ve sayısal dağılımına göre incelenmesidir.

Metod: Çalışmada, bildirim yapılan tıbbi hata türleri ve sayısal dağılımları, web tabanlı, Sağlık Bakanlığı Güvenlik Raporlama Sistemi'nden elde edilmiştir. Sisteme yapılan bildirimler gönüllülük esasına dayalıdır.

Bulgular: Tıbbi hatalar, cerrahi güvenlik, ilaç, laboratuvar ve hasta güvenliği hataları olmak üzere dört grupta toplanmıştır. Buna göre, 2017 yılında toplam 203.140 tıbbi hata bildiriminin yapıldığı ve bunların %88'inin laboratuvar, %4,4'ünün cerrahi, %4,3'ünün ilaç ve %3'ünün hasta güvenliği hatası olduğu saptanmıştır. Hata türlerinden en sık bildirim yapılan ilk on hata incelendiğinde, en fazla bildirilen ilk üç laboratuvar hatasının hemodiyalizli numune (%32,5), pıhtılı numune (%29) ve yetersiz numune (%14,9) olduğu, en fazla bildirilen ilk üç cerrahi güvenlik hatasının ameliyat bölgesinin işlenmemesi (%23), hasta kimliği, ameliyat yeri ve cerrahi işlemin doğrulanmaması (%9,2) ve ekip üyelerinin hastaya kendini tanıtmaması (%9) olduğu bulunmuştur. En fazla bildirilen ilk üç ilaç hatasının, hatalı doz (%25), yanlış ilaç istemi (%16) ve iletişim eksikliği (%11) olduğu ve hasta güvenliği hatalarında ise en fazla refakatçi/hasta kaynaklı hasta düşmesi (%50), bakım ve tedavi süreci kaynaklı hasta düşmesi (%8,8) ve hastanın yanlış kimliklendirilmesi (%7) olduğu gözlenmiştir. Tıbbi hataların en sık 08.00-12.00 saatleri arasında yapıldığı; Cerrahi güvenlik hatalarını en fazla asistanlar; İlaç, hasta güvenliği ve laboratuvar hatalarının ise en sık hemşireler tarafından yapıldığı saptanmıştır. Bununla birlikte, cerrahi güvenlik hatalarının en fazla ameliyathanede, ilaç ve hasta güvenliği hatalarının kliniklerde, laboratuvar hatalarının ise acil serviste yapıldığı bulunmuştur.

Sonuç: Tıbbi hataların kök neden analizleri yapılarak, hataların önlenmesi sağlanabilir. Hata bildirim sisteminin sağlık çalışanlarının bilinçlenmesi, eğitimi, risklerin azaltılması ve hasta bakım kalitesinin artırılması açısından sağlık kurumları yönetimleri tarafından desteklenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hasta Güvenliği, Sağlık Yönetimi, Tıbbi Hata

HASTANELERDE DİJİTALLEŞME: KÂĞITSIZ HASTANELER VE KAZANIMLARI**Arş. Gör. İzzet AYDEMİR**

Ankara Üniversitesi iaydemir@ankara.edu.tr

Prof. Dr. Afsun Ezel ESATOĞLU

Ankara Üniversitesi afsunezelesatoglu@gmail.com

ÖZET

Hastanelerde sağlık bilgi sistemlerinin kullanılmaya başlanması hizmet sunumunda yeni bir konsept oluşturmuştur. Hastanelerde iş süreçlerinin ve hastalara ait her türlü bilginin bilişim sistemleri ve iletişim teknolojisine entegrasyonu, dijital hastane kavramını oluşturmuştur. Hastanelerde manuel dosyaların olmadığı, kâğıt kullanımına gereksinim duyulmadığı, her türlü film ve dokümantasyonun bilgisayar teknolojisine aktarımının sağlandığı akıllı süreçler dijitalleşme olarak tanımlanmaktadır. Dijital hastaneler diğer bir ifadeyle kâğıtsız hastaneler; idari, mali ve tıbbi hizmetler gibi hastane üretim süreçlerinde yalınlaşmayı sağlayarak hastane içinde ve dışında her türlü bilgiye daha pratik, hızlı ve kolay ulaşma imkânı tanımaktadır. Diğer taraftan dijitalleşen hastanelerin kaynak kullanımında verimliliği sağlayarak finansal tasarruflara katkıda bulunduğu görülmektedir. Dijital hastane konsepti son birkaç yıldır sağlık sektöründe ön planda olan uygulamalardandır. Bu nedenle, Avrupa’da ve Türkiye’de pek çok hastane dönüşüm süreçlerine girmiş ve dijital hastane sertifikası almak için belgelendirme faaliyetlerine başlamıştır. Hastanelerin belgelendirilmesi uluslararası ve kar amacı olmayan HIMSS-Healthcare Information and Management Systems Society- tarafından yapılmaktadır. HIMSS, evrensel olarak kabul edilmiş sertifikasyon modeli olan EMRAM skorunu kullanarak hastanelerin dijitalleşme seviyesini belirlemektedir. EMRAM modeli hastaneleri 1-7 arası derecelendirerek dijitalleşme sürecini 6 ve 7 seviyesine kadar tamamlayan hastaneleri belgelendirerek ödüllendirmektedir.

Bu çalışmada hastanelerin dijitalleşmesi, HIMSS’in kuruluş amacı ve tarihsel süreci, hastaneleri sertifikalandırma aşamaları ile Türkiye’nin bu süreçteki faaliyetleri ortaya konulmuştur. Bu doğrultuda dijital hastanelerin hastane yönetimi ve sağlık hizmetleri sunumuna katkısı, kaynak tasarrufu, hizmet kalitesi ve güvenlik kültürüne olan etkisi literatür incelemesi doğrultusunda değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Belgelendirme, EMRAM Skoru, Dijital Hastaneler, Güvenlik Kültürü, HIMSS

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRENMEYE İLİŞKİN TUTUMLARININ BELİRLENMESİ: SAĞLIK YÖNETİMİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA

Arş. Gör. İzzet AYDEMİR

Ankara Üniversitesi, iaydemir@ankara.edu.tr

Dr. Okan ÖZKAN

Ankara Üniversitesi, okanozkan@ankara.edu.tr

ÖZET

Öğrencilerin öğrenmeye istekliliği ve bunu önemsemeleri başarılı olmalarını sağlayacaktır. Bu açıdan öğrencilerin öğrenmenin doğasını kavramaları, öğrenmeye açık olmaları ve yeni bilgiler edinmeleri durumunda kaygı taşımamaları önemlidir. Öğrenmede bu önemli noktalar düşünülerek Sağlık Yönetimi lisans öğrencilerinin öğrenmeye ilişkin tutumlarının belirlenmesi çalışmada amaçlanmıştır. Öğrenmeye ilişkin tutumların belirlenmesinde “Öğrenmeye İlişkin Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Çalışmada öğrencilerin öğrenmeye ilişkin puan ortalamaları düşük bulunmuştur. Öğrenmeye ilişkin tutumlarda cinsiyet ve sınıf düzeyi bakımında farklılık tespit edilmemişken, akademik başarı düzeyi bakımından öğrenmeye ilişkin kaygı alt boyutu dışında istatistiksel anlamlılık tespit edilmiştir.

Çalışmada elde edilen bu bulgular doğrultusunda akademik başarı düzeyi arttıkça öğrenmeye ilişkin tutumlarda negatif ve düşük bir ilişkinin varlığı saptanmıştır. Bu doğrultuda öğrencilerin okuma eğilimlerinin artırılması, öğrenme kuram, yöntem ve tekniklerin öneminin vurgulanması, yansıtıcı öğrenme yaklaşımının benimsenmesi ve öğrenilenlerin çalışma hayatına olan önemli etkisini aktarımı önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Genel Akademik Düzeyi, Öğrenme Kuramları, Sağlık Yönetimi, Tutum

OECD SAĞLIK SİSTEMLERİNİN KÜMELEME ANALİZİ YÖNTEMİYLE İNCELENMESİ

Arş. Gör. Mehmet ŞENER

Muş Alparslan Üniversitesi, m.sener@alparslan.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Vahit YİĞİT

Süleyman Demirel Üniversitesi, yigitv@hotmail.com.tr

ÖZET

Amaç: Bu araştırmanın amacı OECD ülkeleri sağlık sistemlerinin sağlık göstergeleri açısından kümeleme analizi yöntemiyle incelenmesidir. Diğer amaç ise; ülkelerin dâhil olduğu sağlık sistemi sınıflaması ile analiz sonucunda oluşan kümeler arasında ilişki olup olmadığını saptamaktır.

Gereç ve Yöntem: Araştırmada kullanılan veriler, “OECD HealthStatistics 2017” yıllık veri tabanından alınmış ve SPSS 24 paket programı ileşamalı (hiyerarşik) kümeleme yöntemi ile aşamalı olmayan yöntemlerden K-ortalama kümeleme analizi yöntemi ile analiz edilmiştir.OECD ülkeleri sağlık sistemleri, sağlığın ağırlıklı olarak piyasa koşullarına bırakıldığı serbest piyasa tipi sağlık sistemi (Özel Sigorta Modeli), sosyal primlerle finanse edilen sosyal refah yönelimli sağlık sistemi (Bismarck Modeli) ve ağırlıklı olarak vergilerle finanse edilen genel ve kapsayıcı sağlık sistemi (Beveridge Modeli) olarak üç sınıfa ayrılmaktadır.K-ortalama kümeleme yönteminde küme sayısı Ward yönteminde oluşan küme sayısı ile sağlık sistemi sınıflaması dikkate alınarak 3 olarak belirlenmiştir.

Bulgular: Kümeleme analizi sonucu Beveridge sağlık sisteminde olan 13 ülkenin 10’u (%76,9) aynı grupta kümelendiği saptanmıştır.Bismarck sağlık sisteminde ise 20 ülkenin 12’si (%60) aynı kümede toplanmıştır.Özel sağlık sigortası sisteminde bulunan ABD ise İsviçre ve Lüksemburg ile aynı kümede yer almıştır.

Sonuç: Sosyal sigorta (Bismarck modeli) sağlık sisteminde bulunan ve sosyo-ekonomik durumu yüksek olan ülkelerin farklı gruplarda yer aldığı görülmüştür. Örneğin, İsviçre ve Lüksemburg ABD’nin olduğu grupta yer almıştır. Almanya, Japonya, Fransa, Hollanda, Belçika ve Avusturya ise Beveridge modelinin ağırlıkta olduğu kümede yer aldıkları görülmüştür. Türkiye ise, Bismarck modelinde olupsosyo-ekonomik durumu diğer ülkelere göre nispeten daha düşük olan ülkelerin bulunduğu grupta yer aldığı görülmüştür. Ayrıca Beveridge sağlık sistemini benimseyen ülkelerin genellikle sosyo-ekonomik durumlarının yüksek olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Sistemleri, Kümeleme Analizi, OECD Ülkeleri

YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE BASI YARALARI DENEYİMLERİMİZ

Ayhan KAYDU

Diyarbakır Selahaddin Eyyübi Devlet Hastanesi, akaydu@hotmail.com

ÖZET

Giriş: Dekübit ülserleri, yoğun bakım ünitelerinde hastaların mortalite, morbidite, tedavi masrafları ve yatış süresini uzatan yaygın bir sorundur. Vücudun özellikle kemik çıkıntılarının bulunduğu bölgelerde uzun süreli basıya bağlı dolaşımın bozulması sonucunda ortaya çıkan nekroz ve ülserasyonlardır. Yoğun bakım ünitelerinde bası yarası gelişme sıklığı; hastaların mobilizasyonun sınırlı olması, analjezik, kas gevşetici, sedasyon gibi ajanların verilmesine bağlı artan doku basısına reaksiyon verememeleri nedeniyle diğer bölümlerden daha fazla görülmektedir. Çalışmamızda hastanemizin YBÜ'nde 2017-2018 yılındaki hastalarda gelişen bası yarası prevalansı ve hemşirelik bakım deneyimlerimizi paylaşmayı amaçlıyoruz.

Metod: Tek merkezli, retrospektif, gözlemsel olarak plandığımız çalışmada 2'si izole oda, 10 açık yatak sistemi olan toplam 12 yataklı 3. Basamak YBÜ'mizde Ocak 2017- Aralık 2017 tarihleri arasında yatış olan hastaların bilgileri doktor ve hemşire izlem kayıtlarından elde edilmiştir.

Bulgular: YBÜ'mize 1 yıllık süre içinde 501 hastanın yatışı olmuştur. Toplamhasta gün sayısı 4057 gün, toplam ventilatör bağımlı 107 hasta toplam gün sayısı 1643 gün saptandı.. Ortalama YBÜ yatış süresi 8.09 gün,56 hasta eksitus oldu. Ortalama mortalite oranı 11.17%.Hastaların bası ülserleri ile ilgili yapılan istatistiksel incelemede: 1. 3 aylık dönemde toplam yatış gün sayısına göre 6 hastada (%0.51), 2. üç aylık dönemde 5 hastada (%0.45), 3. Üç aylık dönemde 7 hastada (%0.64), 4. üç aylık dönemde 14 hastada (%1.20) görüldü. Toplamda hastaların tamamında en sık sakrum bölgesinde dekübit ülseri saptandı. Yoğun bakıma yatışında bası yarası bulunan hastaların %67.8 evre I, 12'sinde %32.2 evre II bası yarası mevcuttu. YBÜ'mizde hemşire günlük yara bakımı takibi sıklıkla şu prensiplere göre düzenlenmiştir: cilt bakımı (nemlendiricili kremler, losyonlalar masaj; iki saate bir pozisyon değiştirilmesi, topuk koruyucular uygulanması), havalı yatak kullanılması, dekübit gelişen hastaların evrelemesine göre rulo bez ile doku temizliğiden debridmana kadar olan tedavi seçenekleri.

Tartışma: YBÜ'lerinde bası yaraları hemşirelik bakım kalitesini ortaya koyan önemli indikatörlerden biridir. Bası yaraları, pratik hemşirelik girişimleri ile önlenbilmesine rağmen halen sorun teşkil etmektedir.Bu nedenle her YBÜ kendi bakım protokollerini geliştirip aralıklı hemşire bilgilendirme toplantıları düzenlenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Bası Yarası, Dekübit Ülseri, Yoğun Bakım Ünitesi

YOĞUN BAKIM ÜNİTEMİZDEKİ SEREBROVASKÜLER HASTALARIN ULUSLARARASI NANDA HEMŞİRELİK TANILARINA GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ: BAKIM ÖNERİLERİ

Erhan GÖKÇEK

Diyarbakır Selahaddin Eyyübi Devlet Hastanesi, gokcekerhan_44@hotmail.com

ÖZET

Amaç: Serebrovasküler hastalıklar(SVH) beyin damarlarında ve/veya bu damarlardan geçmekte olan kanın özelliklerinde gelişen bozukluklar sonucu damarların tıkanması ya da kanamasıyla ortaya çıkan merkezi sinir sistemi bozukluklarıdır. Bu araştırma SVH sonrası erken ve geç dönem hemşirelik tanılarını belirlemek amacıyla kesitsel tipte planlanmıştır. Hemşirenin SVH sonrası dönemde ortaya çıkabilecek hemşirelik tanılarını bilmesi ve buna göre bakımını yönlendirmesi SVH sonrası oluşabilecek bazı komplikasyonların önlenmesini sağlar.

Gereç-Yöntem: Araştırma Diyarbakır Devlet Hastanesi genel yoğun bakım ünitesinde ocak 2016- şubat 2018 tarihleri arasında SVH nedeniyle yatan hastaların uluslar arası platformda yaygın olarak kullanılan hemşirelik tanılama terminolojisi NANDA (The North American Nursing Diagnosis Association) ile SVH sonrası erken ve geç dönem hemşirelik tanıları değerlendirildi.

Bulgular: Hastaların yaş ortalaması 73,3 (19-93) idi. Otuzbeş hasta erkek(% 53,8), otuz hasta kadındı(% 46,1).Hastaların %73,8'inde (n=48) iskemik inme, %16,9'unda (n=11) intraserebral kanama ve %9,2'sinde (n=6) subaraknoid kanama tespit edildi.Hemorajik inme sonrası mortalite %34,1 ve iskemik inme sonrası mortalite %13,3 bulunmuştur. Hastalar ortalama 33.89 gün yoğun bakım ünitesinde kaldığı belirlendi. Araştırma kapsamında değerlendirilen 65 hasta için 25 farklı tanı ve toplamda 123 hemşirelik tanısı belirlendi. Hemşirelik tanıları ve tanı günleri incelendiğinde; %9.8 (0.-12. gün) konstipasyon, %8.9 bulantı (0.-10.gün), %8.1 yetersiz sıvı volümü (0.-8.gün), %7.7 akut ağrı (0.-7. gün), %6.5 hipertermi (0.-7.gün), %5.7 yetersiz solunum (0.-11.günler), %4.0 sıvı volüm fazlalığı (5.-9.günler), %4.0 duyuşsal algılamada bozulma (0.-18.günler), %4.0 üriner boşaltımda bozulma (0-9. günler) ve %4.0 konfüzyon (0.-15.gün), %3.3 enfeksiyon riski (5-15günler) tanılanmıştır.

Sonuç: SVH için önlenmesi beklenen mortaliteye yol açabilecek bulantı, konstipasyon, sıvı volüm fazlalığı, hipertermi tanılarının özellikle SVH sonrası erken dönemde (0-3 gün); SVH sonrası geç dönemde ise duyuşsal algılamada bozulma ve konfüzyon tanılandı.

Anahtar Kelimeler: Serebro Vasculer Hastalık, NANDA, Hemşire

**AİLE HEKİMLİĞİ ÇALIŞANLARININ İŞ DOYUMU DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ:
ANKARA BATIKENT ÖRNEĞİ****Melek KUZU**

Batikent 2 Nolu Aile Sağlık Merkezi, mbkuzu@mynet.com

Prof. Dr. İsmail AĞIRBAŞ

Ankara Üniversitesi, agirbas@ankara.edu.tr

Arş. Gör. Meryem TURGUT

Ankara Üniversitesi, turgut@ankara.edu.tr

ÖZET

Sağlık hizmetinin istenen standart ve kalitede verilebilmesi için çalışanın işle ilgili neler hissettiğinin bir göstergesi olan iş doyumunu önemli bir konu olarak karşımıza çıkarmaktadır. Çalışanın işine dayanan mutlu ve olumlu ruh halini, işine karşı tutumunu ifade eden iş doyumunun yüksek olması; çalışanların işe güdülenmesini ve verdikleri hizmetin kalitesini artıracaktır. Düşük iş doyumunu ise çalışanların işi yavaşlatmasına, iş disiplini ile ilgili problemlere ve hata yapma ihtimalinin artmasına neden olabilecektir. Dolayısıyla sağlık hizmetinin emek yoğun ve insan odaklı olması ve sonuçları telafi edilemeyen yapısı göz önüne alındığında sağlık çalışanlarının iş doyum düzeylerinin belirlenmesi önem arz etmektedir.

Bu çalışmanın amacı Ankara Batıkent'te aile sağlığı merkezlerinde çalışan sağlık personelinin iş doyumunu düzeylerinin belirlenmesi ve sosyo-demografik özelliklerine göre iş doyumunu düzeylerinde farklılık olup olmadığının tespit edilmesidir. Çalışmanın evrenini Ankara ili Yenimahalle ilçesi Batıkent semtinde 10 aile sağlığı merkezinde çalışan 110 sağlık personeli oluşturmaktadır. Çalışmada örneklem seçilmemiş olup, evreninin tamamına ulaşılmaya çalışılmıştır. Çalışmaya 43 aile hekimi, 51 aile sağlığı hemşire/ebesi ve 8 diğer sağlık personeli olmak üzere toplam 102 sağlık personeli katılmış olup evrenin %92,7'sine ulaşılmıştır. Veri toplama aracı olarak Weiss ve diğ., (1967) tarafından geliştirilen; Baycan (1985) tarafından Türkçe'ye uyarlanarak geçerlilik/güvenilirlik çalışmaları yapılan "Minnesota İş Doyum Ölçeği" ve katılımcılara ilişkin tanımlayıcı bilgilerden oluşan bir anket formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde IBM SPSS Statistics 20 programından yararlanılarak, tanımlayıcı istatistiksel yöntemlerin yanı sıra Kruskal Wallis ve Mann Whitney U testleri kullanılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, Ankara Batıkent aile sağlığı merkezi çalışanları orta düzeyde iş doyumuna sahiptir. Çalışanların iş doyumunu düzeyleri; mesleklerine, çalışanların yaşına, kurumda çalışma sürelerine, şiddete maruz kalma ve çalışılan kurumdaki ilişkilere göre farklılık göstermekteyken; cinsiyete, medeni duruma, çalışanların meslekteki çalışma sürelerine, mesleği seçme nedenlerine, elde edilen gelire, günlük hizmet verilen kişi sayısına ve çalışılan kurumdan ayrılmayı düşünme durumuna göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Aile Hekimliği, İş Doyumu, Aile Sağlığı Merkezi Çalışanları

**KRONİK OBSTRÜKTİF AKCİĞER HASTALARININ HASTANEDE YATIŞ SÜRELERİ
AÇISINDAN İNCELENMESİ****Seda ÇAKIR**Yedikule Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi Eğitim Araştırma Hastanesi,
sedacakir21@windowslive.com**Prof. Dr. İsmail AĞIRBAŞ**

Ankara Üniversitesi, agirbas@ankara.edu.tr

Arş. Gör. Meryem TURGUT

Ankara Üniversitesi, turgut@ankara.edu.tr

Arş. Gör. Ferda BÜLÜÇ

Ankara Üniversitesi, buluc@ankara.edu.tr

ÖZET

Araştırmanın amacı, Yedikule Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi Eğitim Araştırma Hastanesi'nde yatan Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı (KOAH) tanılı vakaların, yatış sürelerini uzatan faktörleri ortaya koyarak, hasta devir hızının artırılması, dolayısıyla var olan yatak sayısı ile daha fazla sayıda hizmet verilmesini olanaklı kılmak ve hasta bekleme sürelerini en aza indirerek hasta yataklarını daha verimli kullanıp gereksiz yatışları önlemeye katkıda bulunmaktır.

Araştırmanın evrenini, Yedikule Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi Hastanesi Non Tbc kliniklerinde 1-30 Nisan 2015 tarihleri arasında kronik obstrüktif akciğer hastalığı tanısı ile yatan 100 vakanın hasta dosyaları, hastane protokol defterleri ve hasta çıkış özetleri oluşturmaktadır. Çalışmada örneklem seçilmemiş olup, belirtilen 100 hastanın tamamı araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırmada hastalara ait cinsiyet, yaş, öğrenim düzeyi, ikamet yeri, yatış statüsü, yatılan servis, yatılan gün sayısı, KOAH tanısıyla hastaneye yatış sayısı, ek hastalık bulunma durumu, KOAH yaşı, komplikasyon bulunma durumu ve komplikasyon nedenleri gibi değişkenlerin yatış sürelerini nasıl etkilediği incelenmiştir. Verilerin analizinde IBM SPSS Statistics 20 programından yararlanılmıştır. Çalışmadan elde edilen verilerin analizinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemlerin yanı sıra bağımsız örneklerde t testi ve tek yönlü varyans analizi yöntemleri kullanılmıştır. Sonuçlar %95 güven aralığında değerlendirilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre yaş, yatış statüsü, yatılan servis, KOAH tanısıyla yatış sayısı, ek hastalık bulunma durumu, KOAH yaşı, komplikasyon bulunma durumu ve komplikasyon nedenleri ile ortalama yatış süresi arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Hastanın cinsiyeti, eğitim süresi ve ikamet yeri ile yatış süresi arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı, Ortalama Yatış Süresi, Hastane

HASTAHANELERDE SOSYAL MEDYANIN ŞİKÂyet ARACI OLARAK KULLANILMASI**Dr. Öğr. Üyesi Hasan ÇİFTÇİ**

Harran Üniversitesi, hasanciftci@harran.edu.tr

ÖZET

Dünya’da küreselleşmenin de etkisi ile iletişim teknolojileri alanında gerçekleşen değişim dönüşüm ülkemizi de uzun zamandır etkisi altına almış durumdadır. Geleneksel iletişim teknolojilerine nazaran bugünkü yeni teknolojiler bireylere bilgiye erişim ile yetinmemekte onu kullanabilme fırsatı vermektedir. Günümüzde hayatımıza internet ile giren sosyal medya sadece iletişim kurmada değil, ekonomide, siyasette, ticarete yoğun olarak kullanılmaya başlanmıştır. Sosyal medya gündem oluşturabilmesi sayesinde yöneticilerin karar alma durumlarına etki edebilmektedir. Karar alıcılar, yöneticiler sosyal medyanın yaptırım gücünden etkilenmekte, kararlarını alırken sosyal medyanın içeriklerini göz önünde bulundurmaktadır. Sosyal medyanın mekan, zaman, eğitim, dil, ırk, din ayrımı olmaksızın bütün insanlar tarafından kullanılabilmesi, ifadelerin herhangi bir filtrelemeye tabi olmaması, içeriklerin kişilere ve büyük insan gruplarına anında ulaşılabilmesi sosyal medyayı etkili bir araç yapmaktadır. Bu durumun etkileri bütün sektörlerde görüldüğü gibi sağlık sektöründe de görülmektedir. Geleneksel dönemde kişiler ancak memnuniyetlerini veya şikâyetlerini etrafındaki sınırlı sayıda insanla paylaşabilmekteydi. Fakat yeni yüzyılda bireyler sosyal yaşamda karşılaştıkları olumlu/olumsuz durumları teknolojinin de etkisi ile, ceplere giren akıllı telefonları ile kaydetmekte, üyesi oldukları gruplarda paylaşmaktadır.

Sosyal medyada paylaşılan olumlu veya olumsuz paylaşımlar, yorumlar diğer kişilerin tercih etme davranışını etkilemektedir. En hassas kurumlardan biri olan sağlık kurumları da son zamanlarda sosyal medyanın gazabından nasibini almaktadır. Herhangi bir sağlık kuruluşu veya sağlık çalışanı ile ilgili tüketicilerin bu tehdidi ile karşı karşıyadır. Hasta veya yakını tarafından şikâyet maksadı ile çekilecek ve sosyal medyada paylaşılacak kısacık bir video bile kurumun kurumsal kimlik ve imaj konusunda sorun yaşayabilmesine, kriz sürecine girebilmesine sebep olabilirken; doktor veya diğer çalışanlar hakkındaki video şikâyetlerin kişilere soruşturma açılabilmesine sonucunda işini kaybedebilmesine sebep olabilmektedir. Türkiye’de sağlık kurumlarının ve sağlık çalışanlarının sosyal medyanın içerikleri nedeni ile mağdur oldukları örnekler mevcuttur. Bu da durumu oldukça karmaşıklarıştırmaktadır.

Bu çalışmanın amacı hastanelerde oluşturulan sosyal medya içeriklerini tespit etmek, hasta ve hasta yakınlarının daha çok hangi konularda şikâyet ettiklerini tespit ederek sağlık kuruluşlarının yöneticilerine tavsiyede bulunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Hastanelerde Sosyal Medya Kullanımı, Doktor Hasta İletişimi, Şikâyet, Halkla İlişkiler

BİR HALKLA İLİŞKİLER UYGULAMASI OLARAK HASTANELERDE KURUMSAL İTİBAR ALGISININ HASTA MEMNUNİYETİNE ETKİSİ**Dr. Öğr. Üyesi Hasan ÇİFTÇİ**

Harran Üniversitesi, hasanciftci@harran.edu.tr

ÖZET

Değişen ve dönüşen dünyamızda arz ve talep dengesinin geçmiş zamana göre tersine dönmesi buna bağlı olarak pazarda rekabet ortamı artmaktadır. Bu sebeple üretimin talepten daha fazla olması zorunlu pazarlama stratejileri, halkla ilişkiler faaliyetleri, iletişim yöntemleri geliştirmeyi zorunlu kılmaktadır. Yeni yüzyılda müşteriler mahkum müşteriler pozisyonundan evirilerek araştıran, sorgulayan, talep eden, bilgi sahibi olmak isteyen bir role bürünmüşlerdir. Türkiye’de sağlık sektörünün baş döndürücü gelişme ile yurt içi yurtdışı pazarında büyüyen bir sağlık sektörü olma çabası göze çarpmaktadır. Her yıl başta estetik operasyonlar için ülkemize çok sayıda turist gelmektedir. Bu da özel sağlık kuruluşlarının sayısını her yıl arttırmaktadır. Dolayısı ile hastanın hastanedeki süreçte memnuniyet düzeyi yöneticiler için oldukça önemlidir. Çünkü her hasta yakın çevresinin satın alma davranışını etkileyebilmektedir. Kurumsal itibarın bilhassa sağlık sektöründe önem kazanmasının nedeni hizmet konusunun insan sağlığı olmasıdır. Bu sebeple sağlık sektöründe alınan hizmetin itibarının hedef gruplar tarafından algılandığı düzey önemlidir. Güçlü bir itibar sağlık kurum ve kuruluşlarının kamuoyu tarafından desteklenmesi, hastalar tarafından tercih edilmesi ve kurumun yaşayacağı kriz anlarının kısa sürede ve daha az hasarla atlatması konusunda sağlık kuruluşuna yardımcı olur.

Hastaların sağlık konusunda aldıkları hizmetlere ek olarak hastane de yaşadıkları, deneyimler (karşılama, yönlendirilme, iş işlem uygulamalara, doktor davranışları, yardımcı sağlık personelinin davranışı ve tutumu) oldukça önemlidir. Deneyimlenen bu durumlar hedef kitlenin sağlık kuruluşuna itibarına doğrudan etki etmektedir. Çünkü itibar kelimesi bir kurum ya da kuruluşun hedef gruplar tarafından değerli, güvenilir, saygın, algılanması anlamına gelmektedir. İtibar yönetimi kurumun göstermiş olduğu ve kendisini diğer kurumlarda farklılaştıran yönetim biçimidir. Kurumların rekabet ortamında zorlaşan Pazar koşullarında varlıklarını sürdürebilmeleri için (hastaları, çalışanları, hasta refakatçileri, akrabalar, paydaşları üzerinde olumlu imaj oluşturmaları kurumun itibarını olumlu yönde etkileyecek ve destekleyecektir.

Anahtar Kelimeler: Halkla İlişkiler, Sağlık Kuruluşlarında İtibar, İletişim, Kurumsal İtibar

SAĞLIK ÇALIŞANLARININ AHLAKİ DUYARLILIKLARININ BELİRLENMESİ

Aysel ÖZDEMİR

İnönü Üniversitesi, aysel.ozdemir@inonu.edu.tr

Abdurrezzak GÜLTEKİN

İnönü Üniversitesi, abdurrezzak.gultekin@inonu.edu.tr

Funda KAVAK

İnönü Üniversitesi, funda-kavak@hotmail.com

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, sağlık çalışanlarının ahlaki duyarlılıklarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma, Mart 2017-Mayıs 2017 tarihleri arasında, bir üniversite hastanesinde yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini üniversite hastanesinde çalışan toplamda 750 doktor ve hemşire oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini evreni bilinen örnekleme yöntemi kullanılarak 360 olarak belirlenmiştir. Katılımcılar basit rastgele örnekleme yöntemi kullanılarak seçilmiştir. Veriler literatüre göre hazırlanan tanıtıcı özellikler formu ve Ahlaki Duyarlılık Anketi (ADA) ile yüzyüze görüşme yöntemi ile toplanmış, gerekli kurum izni alınmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, bağımsız gruplarda t testi, OneWayAnova ve Kruskall Wallis testi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan sağlık personellerinin% 84.7'si hemşire, % 87.5'u 18-39 yaş aralığında, % 71.3'ü kadın, % 62.4'ü evli, % 88'i 1-20 yıldır çalışmakta, % 72.7'si mesleğini severek yapmaktadır. Katılımcıların ADA'dan aldıkları toplam puan ortalaması 76.8±1.87 (min:26-max:146) olarak bulunmuştur. Bu puan aralığı araştırmaya katılan sağlık personellerinin ahlaki duyarlılıklarının yüksek olduğunu göstermektedir. Katılımcıların tanıtıcı özellikleri ile ADA toplam puanı ve alt boyutların puan ortalamaları karşılaştırıldığında; cinsiyet ile otonomi boyutu, meslek ile yarar sağlama alt boyutu, yaş ile otonomi alt boyutu ve toplam ADA puan ortalaması arasındaki fark istatistiksel olarak önemli bulunmuştur (p<0.05).

Sonuç: Araştırmaya katılan sağlık personellerinin ahlaki duyarlılıkları yüksek bulunmuştur. Sağlık çalışanlarında ahlaki duyarlılığı arttırmak için hizmet içi eğitimlerin verilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Ahlaki Duyarlılık, Hekim, Hemşire Sağlık Çalışanları

EŞLER ARASINDAKİ İLETİŞİMİN AİLE İÇİ ŞİDDETE ETKİSİ

Funda KAVAK

İnönü Üniversitesi, funda-kavak@hotmail.com

Aysel ÖZDEMİR

İnönü Üniversitesi, aysel.ozdemir@inonu.edu.tr

Abdurrezzak GÜLTEKİN

İnönü Üniversitesi, abdurrezzak.gultekin@inonu.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışma eşler arasındaki iletişimin aile içi şiddete etkisini belirlemek amacıyla tanımlayıcı tipte yapılmıştır.

Materyal-Metot: Araştırma Ekim 2017-Aralık 2017 tarihleri arasında Malatya Yeşilyurt'a bağlı 1 adet Aile Sağlığı Merkezinde (ASM) yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini, Malatya ili Yeşilyurt Belediyesi sınırları içerisinde bulunan 10 Aile Sağlığı Merkezi'ndeki 18 yaş ve üzeri evli kadınlar oluşturmuştur. Araştırmanın örnekleme için 10 Aile Sağlığı Merkezi içerisinden kura yöntemi ile 1 Aile Sağlığı Merkezi belirlenmiştir. Aile Sağlığı Merkezi'ne kayıtlı 18 yaş ve üzeri toplam 3000 evli kadın bulunmaktadır. Araştırma için örneklem büyüklüğü 0.05 yanılgı, 0.95 güven aralığında güç analizi ile 358 evli kadın olarak belirlenmiştir. Aile Sağlığı Merkezlerindeki evli kadınlar isme göre listelenip basit rastgele örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Verilerin toplanmasında kadınların tanımlayıcı özelliklerini içeren anket formu, Aile İçi Şiddet Ölçeği (AİŞÖ) ve İletişim Becerileri Envanteri (İBE) kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzde, t testi, Anova, Kruskal-Wallis ve PearsonCorrelation kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan kadınların % 82.9'u 18-50 yaş aralığında iken eşlerin % 74.9'nun 18-50 yaş aralığındadır. Kadınların % 74.6'sı 0-17 yıldır evli; % 48.9'nun 1-2 çocuk sahibi olduğu; % 56.7'sinin gelir durumunun iyi olduğu tespit edilmiştir. Kadınların yaşları ile davranışsal iletişim, iletişim toplam puanı ve tüm şiddet tipleri ile şiddet toplam puanı arasındaki fark istatistiksel olarak önemlidir ($p < 0.05$). Kadınların evlilik süreleri ile duygusal iletişim, duygusal şiddet, sözel şiddet, ekonomik şiddet ve şiddet toplam puanı arasındaki fark istatistiksel olarak önemli bulunmuştur ($p < 0.05$). Kadınların çocuk sayısı ve eşlerinin yaşı ile davranışsal iletişim, duygusal şiddet, sözel şiddet, ekonomik şiddet ve şiddet toplam puanı arasındaki fark istatistiksel olarak önemli bulunmuştur ($p < 0.05$). Kadınların evlenme biçimleri ile zihinsel, davranışsal, iletişim toplam puanı, duygusal, cinsel, sözel, ekonomik şiddet ve şiddet toplam puanı arasındaki fark istatistiksel olarak önemlidir ($p < 0.05$). Araştırmaya katılan kadınların gelir durumları ile duygusal, davranışsal iletişim ve tüm şiddet tipleri ile şiddet toplam puanı arasındaki fark istatistiksel olarak önemli bulunmuştur ($p < 0.05$). Araştırmaya katılan kadınların iletişim toplam puan ve tüm alt boyutları ile tüm şiddet tipleri ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak negatif yönde önemli bir ilişki saptanmıştır ($p < 0.05$).

Sonuç ve Öneriler: Araştırmaya katılan kadınların iletişim becerilerinin yüksek, aile içi şiddet oranlarının düşük olduğu belirlenmiştir. Araştırmada, eşler arasındaki iletişim becerileri arttıkça, aile içi şiddetin azaldığı saptanmıştır. Eşler arasındaki iletişim becerileri arttırmak ve aile içi şiddeti azaltmak için evlilik öncesi iletişimi arttırmaya ve şiddeti önlemeye yönelik eğitimlerin planlanması ve uygulanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, Aile İçi Şiddet, İletişim

GAZİANTEP 112 ACİL SAĞLIK ÇALIŞANLARININ MARUZ KALDIĞI ŞİDDETİN BELİRLENMESİ**Aysun ÖZDEMİR**

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, aysungolluce@kilis.edu.tr

Fatma KARASU

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, fatmakarasu@kilis.edu.tr

ÖZET

Giriş: Şiddet; insanlık tarihi boyunca varlığını sürdüren ve dar anlamıyla yalnızca fiziksel şiddeti içeren bir kavramdır. Genel olarak bakıldığında; kendine ya da bir başkasına, grup ya da topluluğa yönelik olarak ölüm, yaralama, ruhsal zedelenme, gelişimsel bozukluğa yol açabilecek fiziksel zorlama, güç kullanımı ya da tehdidin amaçlı olarak uygulanması durumudur.

Amaç: Tanımlayıcı-kesitsel tipteki araştırma Gaziantep ili 112 Acil Sağlık Hizmetleri'nde çalışanların görevleri sırasında maruz kaldıkları şiddetin belirlenmesi amacıyla planlanmıştır.

Yöntemler: Araştırmanın evrenini 08.02-15.04.2016 tarihleri arasında görev yapan tüm çalışanlar oluşturmuştur. Evren grubundaki çalışanlardan araştırmaya katılmayı kabul eden 271 kişi çalışmaya dahil edilmiştir. Araştırma verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen sosyo-demografik ve şiddete maruz kalma ile ilgili soruları içeren veri formu kullanılarak yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 20.0 istatistik programında sayı ve yüzde dağılımları değerlendirilmiştir. Araştırmanın yürütülebilmesi için etik kuruldan ve Gaziantep İl Sağlık Müdürlüğü'nden yazılı izinler alınmıştır. Katılımcılara araştırmanın amacı açıklanmış ve katılımcıların sözel onamları alınmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılanların %51,3'ünün 18-27 yaşlarında, %52,4'ünün erkek, %37,6'sinin paramedik olduğu; %69,7'sinin şiddete maruz kaldığı, %86,8'inin sözel şiddete maruz kaldığı saptanmıştır. Şiddet sonrasında katılımcıların %16,9'unda yaralanma olduğu; şiddeti uygulayan kişilerin %40,8'inin hasta yakını olduğu; şiddetten sonra katılımcıların %27,0'inin mesleğe bakışının değiştiği; %44,4'ünün tükenmişlik hissettiği; %67,2'sinin öfke duyduğu; %55,0'ında stresin arttığı belirlenmiştir. Araştırmaya katılan çalışanların %69,7'sinin meslek hayatları boyunca en az bir kere herhangi bir şiddet türüne maruz kaldıkları ve en sık maruz kalınan şiddet türünün sözel şiddet olduğu, şiddeti uygulayan kişilerin ise çoğunlukla hasta yakını olduğu saptandı.

Tartışma ve Sonuç: En çok maruz kalınan şiddet türünün sözel olduğu, şiddet sonrası sağlıkçılarda öfke, stres gibi sorunlara ek olarak mesleğe olan bakış açılarında da değişiklikler olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelime: İş Yeri Şiddeti, Sağlıkta Şiddet, 112 Çalışanlarına Karşı Şiddet

SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN DUYGUSAL ZEKA DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**Fatma KARASU**

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, fatmakarasu@kilis.edu.tr

Aysun ÖZDEMİR

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, aysungolluce@kilis.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bireysel ve mesleki yaşamda başarının belirleyicilerinden biri olan duygusal zeka, problem çözme ve iletişimin önemli olduğu, bireyle birebir uygulama yapılan mesleklerde ön plana çıkmaktadır. Bu araştırma öğrencilerin duygusal zeka düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın evrenini 2014-2015 akademik yılına devam eden bir vakıf üniversitesinin Sağlık Bilimler Fakültesi öğrencileri oluşturmuştur. Örneklem seçimine gidilmeyerek, araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 315 öğrenci örneklemi oluşturmuştur. Araştırmanın verileri sosyodemografik özellikler formu ve Duygusal Zeka Ölçeği ile toplanmıştır. Veriler SPSS 18 paket programında değerlendirilmiş, elde edilen veriler Independent-Samples t, One-Way ANOVA, Kruskal Wallis ve Mann Whitney U testleri ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Öğrencilerin DZÖ toplam puan ortalamasının 129.2 ± 21.9 , alt ölçek puanlarından; duyguların farkında olmanın 26.3 ± 5.3 , duygularını yönetmenin 25.5 ± 5.0 , kendini motive etmenin 25.4 ± 5.0 , empatinin 25.8 ± 5.4 , sosyal becerilerin 26.0 ± 4.6 olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin duygusal zeka puan ortalamaları ile yaş, bölüm, sınıf, medeni durum, kardeş sayısı, yaşadığı yer, anne-baba eğitim ve anne işi gibi değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$), cinsiyet, aile tipi ve baba işi ile DZÖ ve alt boyutları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p > 0.05$).

Sonuç: Araştırmada öğrencilerin DZÖ toplam puan ortalamalarının istendik seviyelerde olmadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin duygusal zeka düzeylerini geliştirmeye ihtiyacı olduğu ve duygusal zekayı geliştirmeye yönelik programların ve derslerin akademik hayatta yer alması önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenciler, Duygusal Zeka, Eğitim

ACİL VE İLK YARDIM PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN AKILCI İLAÇ KULLANIMI

Fatma KARASU

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, fatmakarasu@kilis.edu.tr

Aysun ÖZDEMİR

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, aysungolluce@kilis.edu.tr

Zeynep DOĞAN

Erciyes Üniversitesi, yaren_04_38@hotmail.com

Elif GÜVENÇ

Pazarcık Devlet Hastanesi, elifgecici86@hotmail.com

ÖZET

Amaç: Sağlığı korumak, sürdürmek, hastalık/sakatlık durumlarında iyileşmeyi sağlamak için önemli bir yeri olan ilaçlar, uygun kullanılmadığında beklenen etkilerin dışında olumsuz durumlara neden olabilmektedir. Araştırma Acil ve İlk Yardım Programı öğrencilerinin akılcı ilaç kullanımını incelemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırmanın evrenini Kilis 7 Aralık Üniversitesin Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencileri, örneklemini Acil ve İlk Yardım Programında okuyan öğrenciler oluşturmuş ve gönüllü olma esasına dikkat edilerek araştırmayı kabul eden 82 öğrenci ile yapılmıştır. Bu araştırma yarı deneysel tipte bir çalışma olup eğitim öncesinde ön test yapıldıktan sonra 14 hafta boyunca (hafta da 2 saat) akılcı ilaç kullanım eğitimi verilmiştir. Eğitim bitiminden hemen sonra son test olarak akılcı ilaç kullanımına yönelik sorular sorulmuştur. Elde veriler SPSS paket programında tanımlayıcı verileri frekans, yüzde dağılımları, ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Araştırmanın yürütülebilmesi için yasal izinlerle birlikte çalışmaya katılan öğrencilerden sözel onamları alınmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 19.6 ± 1.7 , %66.4'ü kız, %64.1'i 2. sınıfta okuduğu belirlenmiştir. Eğitim öncesi öğrencilerin %46.3'ünün reçetesiz ilaç aldığı; %61.1'inin doktorun reçete ettiği ilaçların yan etkilerinden dolayı hepsini almadığı; %61.0'ünün ilacı kullanması gereken süreden önce bıraktığı; %42.7'sinin iyileştiği için ilacı kullanması gereken süreden önce bıraktığı; %11.0'ünün ilacı doktorun önerdiği dozdan farklı kullandığı; %61.0'ünün ağrı kesiciler, %24.4'ünün antibiyotikler, %43.9'unun soğuk algınlığı ilaçları, %31.7'sinin ateş düşürücüleri evde bulundurduğu; %86.6'sı her evde mutlaka olması gereken ilaçların olduğunu ifade ettikleri belirlenmiştir. Eğitim sonunda öğrencilerin %12.2'sinin reçetesiz ilaç aldığı; %1.2'sinin doktorun reçete ettiği ilaçları yan etkilerinden dolayı almadığı; %3.7'sinin ilacı kullanması gereken süreden önce bıraktığı; %2.4'sünün yan etkileri nedeniyle ilacı kullanması gereken süreden önce bıraktığı; %100'ünün ilacı doktorun önerdiği dozdan farklı kullanmadığı; %34.5'inin ağrı kesiciler, %14.6'sının antibiyotikler, %30.5'inin soğuk algınlığı ilaçları, %20.7'sinin ateş düşürücüleri evde bulundurduğu; %15.9'unun her evde mutlaka olması gereken ilaçların olduğunu ifade ettikleri belirlenmiştir.

Sonuç: Akılcı ilaç kullanımı konusunda eğitim verilmesine rağmen bireylerin geliştirilmesi gereken sağlık davranışları bulunmaktadır. Özellikle reçetesiz ilaç kullanımı, ilaçların kullanım sürelerinden önce bırakılması, önerilen dozdan farklı kullanım ve evde ilaç bulundurma en önemli sorunlar olarak değerlendirilmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda akılcı ilaç kullanma davranışlarını arttırmaya yönelik rehberlik ve danışmanlık programlarının daha fazla geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelime: Akılcı İlaç Kullanımı, Sağlık Çalışanları, Üniversite Öğrencileri

ÖĞRENCİLERİN ÖTENAZİYE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Fatma KARASU

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, fatmakarasu@kilis.edu.tr

Aysun ÖZDEMİR

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, aysungolluce@kilis.edu.tr

Zeynep DOĞAN

Erciyes Üniversitesi, yaren_04_38@hotmail.com

Elif GÜVENÇ

Pazarcık Devlet Hastanesi, elifgecici86@hotmail.com

ÖZET

Giriş: Tıbbi bilgi ve teknolojideki hızlı gelişmelerin ışığında insanların dünyaya bakış açıları ve yaşam beklentileri değişmiş, beklenen yaşam süresi pek çok ülkede ileri yaşlara ulaşmış ve insan yaşamındaki bu hızlı değişimler ötenaziye tartışılır hale getirmiştir. Ölümle nerede karşılaşılmış olursa olsun sağlık çalışanları ölüm sürecine en yakın tanıklığı yapanlardır.

Amaç: Bu araştırma bir vakıf üniversitesinde okuyan öğrencilerin ötenaziye ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırmanın evrenini, bir vakıf üniversitesinde 2014-2015 öğretim yılına devam eden lisans öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini Sağlık Bilimler Fakültesinde Hemşirelik, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon, Beslenme ve Diyetetik bölümlerinde öğrenimine devam eden toplam 370 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu, öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini ve ötenaziye ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla toplam 24 sorudan oluşturulmuştur. Öğrencilerden toplanan veriler SPSS 18.00 paket programında, yüzde, ortalama, chi-square testleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırmanın yürütülebilmesi için etik ve yasal izinlerle birlikte çalışmaya katılan öğrencilerden sözel onamları alınmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin %67.3'ünün kız; %35.4'ünün Beslenme, %33.2'sinin FTR, %31.4'ünün Hemşirelik bölümünden okuduğu; %36.2'sinin 2., %21.9'unun 3., %21.6'sının 1., %20.3'ünün 4. sınıfa da öğrenim gördüğü; %52.2'sinin ilde yaşadığı; %74.6'sının çekirdek aileye sahip olduğu; %28.9'unun annelerin lise mezunu; %40.5'inin babaların lise mezunu; %58.6'sının ötenazinin ne olduğunu bildiği, %20.0'inin ötenazinin olması gerektiğini ifade ettiği; %48.4'ünün ötenazinin hastanın acı çekmemesi için, %18.1'inin tedavi olanağı olmayan bir hastalığı bulunanlarda uygulanması; %41.1'inin ötenazinin yasallaşmaması gerektiği; ötenazi yasallaşırsa uygulamanın %53.5'inin yasalarda belirtilen bir ekip tarafından uygulanması gerektiğini ifade ettikleri belirlenmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Öğrencilerin büyük bir kısmı ötenazinin uygulanmaması gerektiğini, yaklaşık yarısının ötenazinin yasallaşmaması gerektiğini ifade ederken, şayet ötenazi yasallaşırsa, yasalarla belirtilen bir ekip tarafından yapılmasının uygun olduğu, çoğunluğunun bilinci kapalı yakınlarına ötenazi istemediği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ötenazi; Üniversite Öğrencileri; Yaşam Hakkım

ÇOCUK YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE İZOLE EDİLEN MULTİDRUG-RESİSTANT ACINETOBACTER BAUMANNİ İZOLATLARININ ANTİBİYOGRAM SONUÇLARI**Doç. Dr. Çapan KONCA**

Adıyaman Üniversitesi, dr.capan@hotmail.com

Doç. Dr. Mehmet TEKİN

Adıyaman Üniversitesi, drmehmettekin@hotmail.com

ÖZET:

Giriş-amaç: Acinetobacter baumannii (*A. Baumannii*), nazokomiyal salgınlarda sık olarak karşımıza çıkan bir patojendir. Özellikle altta yatan bir hastalığı olan ve/veya immün sistemi baskılanmış hastalarda nazokomiyal pnömoni ve kan dolaşımı enfeksiyonlarına neden olmaktadır. Dünya genelinde antimikrobiyal ajanlara karşı çoklu ilaç dirençlerinde artış olduğu ve bu oranın giderek artmakta olduğu bildirilmiştir. Bu nedenle, tedavinin başarılı olması için antimikrobiyal direnç oranlarının güncellenmesi gerekmektedir. Bu çalışmada direnç oranlarının gözden geçirilmesi ve literatüre katkı sunulması amaçlandı.

Materyal ve Metod: Çalışmaya Nisan 2014 ile Nisan 2017 tarihleri arasında çocuk yoğun bakım ünitesinde çeşitli numunelerden izole edilen 46 adet *A. Baumannii* izolatu alındı. *A. Baumannii* tanımlaması standart biyokimyasal yöntemlerle ve Vitek 2 otomatik sistemle gerçekleştirildi. 17 antibiyotiğe karşı duyarlılık testi çalışıldı; amikasin, amoksisilin/klavunik asid, azteronam, sefepim, sefiksım, seftazidim, seftriakson, siprofloksasilin, kolistin, ertapenem, gentamisin, imipenem, meropenem, nitrofurantoin, piperasilin/tazobaktam ve trimetoprim/sulfametaksazol duyarlılıklarına bakıldı. Multidrug-resistant (MDR) izolat tanımı ≥ 3 antibiyotik sınıfına dirençli olmak olarak kabul edildi.

Bulgular: İzolatlar sırasıyla, balgam (%63), kan (%26,1), yara (%6,5) ve idrar (%4,3) kültürlerinden elde edilmişti. Hastalardan kültür alınma gereçlerinin klinik kötüleşme (%86,7), ateş (%28,2) ve yoğun bakıma kabulde rutin numune alma (%8,7) olduğu görüldü. Hastaların bir kısmında altta yatan bir hastalık olduğu görüldü. Serebral palsi (%26,1), Subakut sklerozan panensefalit (%23,9), spinal müsküler atrofi (%17,4) ve konjenital kalp hastalıkları (%8,7) en sık eşlik eden hastalıklar idi. Bazı hastalarda birden fazla endikasyon olduğu görüldü. İzolatların tamamı seftazidim ve aztreonama dirençli iken; en düşük direnç oranlarının sırasıyla kolistin (%2,2) ve Trimetoprim/sulfometoksazol (%56,5)'a karşı olduğu görüldü. İzolatların elde edildiği hastalardan sadece bir tanesi öldü.

Sonuç: Multidrug-Resistant *A. Baumannii* enfeksiyonları sergilemiş oldukları direnç paternleri nedeniyle çocuk yoğun bakım ünitelerinde ciddi sıkıntılara yol açmaktadırlar. Elimizde kolistin dışında yüksek duyarlılığa sahip başka bir ilacın olmaması önümüzdeki süreçlerde ciddi sorunlar yaşayabileceğimizi düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Acinetobacter Baumannii, Antibiyogram, Çocuk Yoğun Bakım

**KAZLARIN NASAL KONKA MUKOZASINDA MAST HÜCRELERİNİN DAĞILIMI,
YOĞUNLUĞU VE HETEROJENİTESİNİN BELİRLENMESİ****Doç. Dr. Melek KOÇAK**

Namık Kemal Üniversitesi, melekkocak08@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi İsmail Şah HAREM

Harran Üniversitesi, harem63@gmail.com

ÖZET

Sunulan çalışma; kazlarda ön (rostral), orta (middle) and arka (caudal) konka bölümlerine ait Carnoy tespitli doku kesitlerinde mast hücrelerinin dağılımını, yoğunluğunu ve heterojenitesini belirlemek için yapılmıştır. Çalışmada 8 adet kazdan alınan üç konka bölgesine ait dokulardan hazırlanan seri kesitlere, mast hücrelerinin yoğunluğunu belirlemek için %0.5'lik Toluidin Blue (TB) yöntemi uygulandı. Sübjektif olarak ön konka bölümündeki mast hücrelerinin diğer bölümlere göre oldukça yoğun olduğu gözlemlendi. Kanatlı mast hücrelerindeki glikozaminoglikanların (GAG) sülfatlanma derecesine göre alt tiplerini belirlemek için Aldehyde Fuchsin (AF)/Alcian blue (AB, ph:5.8)-CEC boyama yöntemi uygulandı. AF boyasının öncelikle kuvvetli sülfatlı asit radikallere bağlanacağı düşünülerek, AB-CEC boyamasında zayıf ve güçlü sülfatlı münlerin boyandığı 0.3 M MgCl₂ CEC noktası kullanıldı. Boyamanın sonucuna göre ön konka bölgesinde AF(+), AB-CEC(+) ve AF/AB-CEC (+) olmak üzere 3 farklı tipte mast hücresi bulunduğu belirlenirken, orta ve arka konka bölgelerinde ise sadece AB(+) mast hücrelerinin bulunduğu saptandı. Bu durum mast hücrelerinde AF(+) boyanan bölgelerinin heparin veya heparan sülfat içerdiğini gösterirken, AB-CEC(+) boyanan bölgelerin ise kondroitin sülfat ya da daha düşük sülfatlı türde GAG içerdiğini göstermektedir. Özellikle ön konka bölümündeki mast hücrelerinin kazlarda üç tipte olması dolayısıyla farklı GAG içeriği göstermesi, beraberinde fonksiyonel heterojenitenin varlığını düşündürmektedir. Bunun için çalışmada mast hücrelerinin konka bölümlerindeki yerleşimi ve yoğunluğu irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Histoloji, Kaz, Konka, Mast Hücresi

KAZLARDA (ANSER ANSER) PREEN BEZİNİN HİSTOLOJİK VE HİSTOKİMYASAL YAPISI

Dr. Öğr. Üyesi İsmail Şah HAREM
Harran Üniversitesi, harem63@gmail.com

ABSTRACT

Preen gland known as oil gland or uropygial gland is present in most of the bird species while absent or vestigial in some species. Preen gland which lies dorsally at the base of the tail is a big sebaceous gland. Bilobal gland secretory is holocrine type. Each lobe which separated with a interlobular septum has a central cavity which opens to the nipple-like papilla at the top of the skin via central duct. Preen gland secretion which spreaded all over the plumage by the bird's bill during preening waterproof the feathers and make them flexible. Also bacteriostatic and fungistatic properties of this secretion, it protects the bird's skin against microorganisms. The aim of this study was to determine the histological and histochemical features of the preen gland in the Goose. . In the present study, preen glands obtained from healthy geese (*Anseranser*) (n=7) were used. Some of the samples were fixed in 10% formaldehyde for 24 h then routine procedure applied and embedded in paraffin. Mallory's modified triple staining was used to demonstrate general structure of the preen gland. To determine the histochemical structure of the gland, the other part of the samples were fixed in formol-calcium solution at +4 °C. Finally, samples were cut into 10-15 µm thick sections on a cryostat. For glycogen demonstration Periodic Acid Schiff (PAS) and for non specific esterases determination α-Naphtyl Acetate method was applied to these sections. Geese preen glands composed of many tubules which arranged radially central from peripheral and ruptured in central. Tubules epithelial cells are classified into four types: germinative cells, intermediate cells, secretory cells, degenerative cells. In PAS staining, PAS (+) reaction was seen in all cell layers of central tubules while in germinative cells and a few intermediate cells of peripheral zone.

On the basis of PAS staining results peripheral tubules described as sebaceous zone and central tubules as glycogen zone. For α-Naphtyl Acetate method, all tubular epithelial cells of glycogen zone was strong for nonspecific esterase activity whereas germinative cells, some intermediate cells and secretion of sebaceous zone were positive for this enzyme.

Keywords: Goose, Preen Gland, Histology, Histochemical

ADIYAMAN BÖLGESİNDE GÖZ KAPAKLARININ PRİMER KÖTÜ HUYLU TÜRÖRLERİNİN İNSİDANSIVE HİSTOPATOLOJİ SONUÇLARI**Dr. Öğr. Üyesi Alper YALCIN**

Adıyaman Üniversitesi, ayalcin@adiyaman.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Ali ŞİMŞEK

Adıyaman Üniversitesi, alisimsek1980@gmail.com

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı Adıyaman bölgesindeki kötü huylu göz kapağı tümörlerinin insidansı ve histopatoloji özelliklerini değerlendirmeyi amaçladık.

Yöntem: Ocak 2013 ile Aralık 2017 tarihleri arasında göz kapağı tümörü bulunan olguların klinik ve histopatolojik kayıtlarından yaş, cinsiyet, tümör lokalizasyonu ve histopatolojik bulguları geriye dönük incelendi.

Bulgular: Çalışmaya 120 hasta aldık. Hastalarımızın 54'ü (%45) erkek, 66'ı (%55) kadın olup hastaların ortalama yaş 62,5 (35-80) yıl idi. Eksizyonel biopsi materyallerinin histopatolojik tetkiki sonucu, 90 hastada (%75) bazal hücreli karsinom (BHK); 25 hastada (%20,8) yassı hücrelikarsinom (YHK); 2 hastada (%1,6) malign melanom (MM); 3 hastada (%2,5) sebace bez karsinomu (SBK) gözlendi. Gözkapağı kötü huylu kitlelerinin %80'inde (n=96) klinik ön tanı ile histopatolojik inceleme sonuçları uyumlu bulundu. Tüm olgularımız içinde nüks oranımız %3 bulduk. BHK gurupta %2 nüks ve YHK için ise %5 olarak bulundu. Bir olgumuzun tanı, tedavi ve takip sonuçları (Resim-1, 2, 3, 4, 5, 6).

Sonuç: Adıyaman bölgesindeki hastaların göz kapağında görülen BHK ve YHK oranları literatürle uyumlu bulundu. Cerrahi eksizyon ve histopatolojik inceleme doğru hasta seçimi halinde en iyi tanı ve tedavi yöntemidir.

Anahtar kelimeler: Adıyaman, Göz kapağı, Tümör

DÜNYA DİYABET GÜNÜ ETKİNLİĞİ KAPSAMINDA DİYARBAKIR İLİNDE DİYABET DEĞERLENDİRİLMESİ**Dr. Öğr. Üyesi Eşref ARAC**

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, esrefarac@gmail.com

ÖZET

Giriş ve Amaç: 14 Kasım 2017 Dünya Diyabet Günü etkinliği kapsamında farkındalık oluşturmak amaçlı Diyarbakır ili kamu hastanelerine bağlı 12 hastanemizde kurulan stantlarımızda random olarak bakılan kapiller glukoz düzeyinin 200 mg/dl üzerinde tesbit edilenlerin ilçelere göre dağılımı ve daha önce Diyabetes Mellitus tanısı almış olanlarda diyabet regülasyonu değerlendirildi.

Yöntem: 12 hastanemizin hastane bahçesinde yada hastane içinde hasta yoğunluğunun fazla olduğu uygun bir alanda stant kuruldu. Bu stantlarımızda diyabet hemşireleri ve diyetisyenler diyabetes mellitus konusunda bilgilendirici broşürler vererek gerekli bilgileri aktarırken gönüllü bireylere glukometre ile kapiller glukoz düzeyleri ölçüldü. Tüm ölçümler hasta bilgileriyle birlikte kaydedildi.

Bulgular: 12 ilçede toplam 1883 gönüllüde kapiller glukoz düzeyi ölçüldü. Bu gönüllülerin 89'unda kapiller glukoz düzeyi 200 mg/dl'in üzerinde tespit edildi. 89 gönüllünün 55'i daha önce diyabet tanısı almayan bireylerdi. Bu oran %62 olarak yüksek bulundu. Daha önce Diyabetes mellitus tanısı aldığı ifade eden ve tedavi almış 71 gönüllünün ancak 33'unun diyabet regülasyonunun olduğu gözlemlendi. Tedavi almış olanlarda regülasyon oranı %46 gibi oldukça düşük bir değer olduğu görüldü.

Tartışma ve Sonuç: Elde edilen sonuçlarla Diyabetes Mellitus sıklığının beklenenden çok altında olması gönüllüler üzerine Diyabetes Mellitus farkındalık çalışması kapsamı nedeniyle daha önceden tanı almamış hastaların stantlarımıza daha çok ilgi göstermesi nedeniyle olduğu düşünüldü. Ayrıca kan glukoz düzeyi tüm mesai saati boyunca bakıldığından (bireylerin açlık yada tokluk durumları bilinmediğinden) Diyabetes Mellitus kriterlerinden random kan glukoz düzeyi kriter olarak alınmıştır. Bu kriterin venöz kan düzeyinde belirlenen bir oran olduğu ancak kapiller kan glukoz ölçümlerinin daha düşük olduğu unutulmamalıdır. Sonuç olarak bu incelemenin farkındalık oluşturmak açısından yapılan bir etkinliğin geriye dönük verileri üzerinden yapılmasından kaynaklı tüm dezavantajları üzerinde bulundurduğunu düşünülerek daha kapsamlı ve açlık glukoz düzeylerine göre yeni çalışmalar yapılması planlanmıştır. Tüm bu dezavantajlara rağmen gerek yeni tanı 55 hastanın gerekse daha önce tanı konulmuş olmasına rağmen kan şekeri düzeyi yüksek seyreden 38 hastaya gereken bilgilendirme ve yönlendirme yapılarak farkındalık oluşumuna katkı sunduğumuzu düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Farkındalık, Yeni Tanı DM, Tedavi Başarısı

BİR ACİL SERVİSİN KARDİYOPULMONER RESÜSİTASYON ANALİZİ**Uzm. Dr. Songül ARAÇ**

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, drsongularac@gmail.com

ÖZET

Amaç: Yaşamı herhangi bir şekilde kesintiye uğramış bir kişiyi yeniden hayata döndürme çabalarını kapsayan uygulamaların tümüne Kardiyopulmoner resüsitasyon(KPR) denir. Bu çalışmanın amacı, kardiyopulmoner resüsitasyon (KPR) uygulanarak acil servise getirilen arrest olgularının ve acil serviste iken arrest olup KPR uygulanan olguların özelliklerini tanımlamak ve sonuçlarımızı kabul gören istatistik verileriyle karşılaştırarak hastane içi ve hastane dışı kardiyak arrestlerde sağ kalım belirteçlerini ortaya koymaktır.

Gereç ve Yöntem: Bu çalışmada 01.01.2013 ile 31.05.2015 tarihleri arasında Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Acil Servisine başvuran tüm yaş gruplarında etyolojiden bağımsız olarak kardiyopulmoner resüsitasyon uygulanan hastalar retrospektif olarak değerlendirildi. Çalışma kriterlerimize uyan 285 hasta çalışmaya dâhil edildi. KPR uygulanan hastalar hastane-dışı ve hastane-içi arrestler olarak ayrıldı. Tüm olgular yaş, cinsiyet, başvuru saati ve sosyodemografik özellikleri ile yoğun bakım ihtiyacı, yatış sonrası hastanede kalış süreleri ve mortalite gibi klinik özellikleri bakımından araştırıldı. Hasta sonlanımında en az 24 saatlik dolaşımın sağlanması sağ kalım olarak kabul edildi.

Bulgular: Yaptığımız çalışma sonucunda; Etyolojik açıdan travma ve travma dışı olmasının sağ kalım ve mortalite üzerine anlamlı bir fark saptanmadı (sırasıyla $p= 0.08$ ve $p=0.273$). Ancak travma etyolojisi olan hastaların hem hastane içi hem hastane dışında KPR yanıtının daha fazla olduğu görüldü. Tüm hastalarda en sık geliş ritmi nabızlı ritimler olduğu görüldü. Erkek cinsiyeti, başvuru saatinin 06:⁰¹-12:⁰⁰ arasında olması, başvuru anındaki ritmin Nabızsız elektriksel aktivite (NEA) veya asistoli olması, 21 dakika veya üzeri uygulanan KPR'nin mortaliteyi artırdığını saptadık. Bunun yanında uygulayıcının deneyimi, kullanılan ilaçların ve havayolu tekniklerinin sağkalım üzerine etkisini saptamadık. Komorbid hastalık olarak HT mevcudiyeti sağkalım oranını artırdığı görüldü.

Sonuç: Kardiyopulmoner resüsitasyonda geri döndürülebilir nedenler varsa KPR süresi uzatılmalıdır. İleri hava yolu ve medikal ilaç uygulamaları için KPR'un esas komponenti olan kompresyonların ara verilmesine neden olmamalıdır. Yapılan KPR' un kalitesini arttırmak için hastane verilerinin standardizasyonu önemlidir. Bunun için form oluşturulmalı ve ek çalışmalar yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Acil Servis, Kardiyak Arrest, KPR, Mortalite

İLERİ DERECE KOAH VE KALP YETMEZLİĞİ OLAN PNÖMONİLİ HASTAYA ERKEN TRAKEOSTOMİ : OLGU SUNUMU**Dr. Mehmet DURAN**

Adıyaman Üniversitesi, dr.md021979@hotmail.com

Asistan Doktor Aykut DİREKÇİ

Adıyaman Üniversitesi, aykutdirekci@hotmail.com

ÖZET

Giriş: YBÜ yatan hastalarda pnömoni mortalitesi yüksek bir hastalıktır. Özellikle ilave hastalıklarla beraber bu oran önemli derecede artmaktadır. Endotrakeal entübe KOAH ve kalp yetmezliği olan hastalarda pnömoni tablosu düzelse de ekstübasyon zorlaşmaktadır ve entübasyon süresi uzamaktadır. Bu hastalarda erken trakeostomi mekanik ventilasyon ayırmayı kolaylaştırıyor. Trekostomili hastalarda sedasyon ihtiyacı azalmakta ve oral beslenme başlamayı mümkün kılmaktadır.

Olgu: Altmış dokuz yaşında erkek hasta solunum sıkıntısı nedeniyle acil servisimize başvuruyor. Hastanın yapılan fizik muayenesinde Akciğerde bilateral ral ve ronküs, Arteriyel tansiyon 90/60 mm/Hg solunum sayısı 40/dk, nabız 123/dk, bilinç konfü. Alınan ilk kan gazında pH:7.15 pCO₂:119 mmHg pO₂ : 99,8 mmHg HCO₃:27,7 mmol/L idi. Çekilen akciğer grafisinde bileteral infiltrasyon ve sinüsler kapalı. Yapılan EKO'sunda EF % 15-20 bulunmuştur. Özgeçmiş 20 yıl önce CABG ameliyatı olmuş, 10 yıldır KOAH tedavisi almaktadır. Hasta entübe edilip YBÜ alınarak mekanik ventilatöre bağlandı. KOAH tedavisi, antibiyoterapi ve inotrop desteği başlandı. Hastanın takiplerinde inotrop desteğine rağmen hipotansiyon ve aritmisi olan hasta kardiyak arrest gelişti. 5 dakika kadar kardiopulmoner resüsitasyon sonrası hastada ventriküler fibrilasyon gelişti. Defibrile edilen hastada bu defa dirençli Supraventriküler taşikardi gelişti. İlaç tedavisi ile nabızları düzelen hastaya takiplerinde ekstübe olamayınca 3.günde trakeostomi planlandı. Hastaya grigs yöntemiyle perkutan trakeostomi açıldı. Herhangi bir komplikasyon olmadı. Yatışının 5.gününde hasta T-Tüpe alındı. Oral beslenme başlandı. 20.günde pozitif inotropolar kesildi. Hasta 35.günde dekanüle edildi. Nasal 2lt/dk O₂ tedavisi alan hastada takiplerinde herhangi bir problem olmaması üzerine 3 gün sonra servise alındı. İhafta boyunca serviste takip edilen hasta taburcu edildi.

Tartışma: Popülasyonda bazı gruplar özellikle yaşlılar ve kronik rahatsızlıkları olan bireyler olmak üzere pnömoni gelişmesi açısından daha yatkındırlar. İleri yaş, sigara ve alkol tüketimi gibi yaşam tarzı alışkanlıkları ve kronik obstrüktif akciğer hastalığı (KOAH), kardiyovasküler hastalık, serebrovasküler hastalık, kronik karaciğer veya böbrek hastalığı, diabetes mellitus ve nedenlere bağlı kronik hastalıklar immünsupresyon hastalarında insidans artmaktadır.(1,2)

Yapılan çalışmalarda uzun süre mekanik ventilasyona ihtiyaç olan Yoğun bakım hastalardaki gecikmiş trakeotomi ile karşılaştırıldığında erken perkutan dilatasyon trakeotomisinin (10 günden önce) yoğun bakım yatış süresi, mekanik ventilasyon süresi, mortalite ,kazara ekstübasyon,ağız ve larenkste azalmış hasar oluşturmaktadır (3,4).

Sonuç: Ciddi kardiyak patolojisi olan hastalardaki pnömoni veya KOAH gibi solunum hastalıkları eklenince, hastayı mekanik ventilatörden ayırmak güçleştirmektedir. Bu hastalarda erken dönemde trakeostomi açılması sedasyon ihtiyacını azaltıp, oral beslenmeyi mümkün kıldığından morbidite ve mortaliteyi azaltabileceğini düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Koah ve Kalp Yetmezliği, Pnömonili Hasta, Erken Trakeostomi

**FARMAKOMEKANİK ROTASYONEL TROMBEKTOMİ SIRASINDA HASTADA
KIRILAN GUIDE PARÇASININ SUBCLAVİYAN YOLLA ÇIKARTILMASI****Dr. Öğr. Üyesi Cengiz GÜVEN**

Adıyaman Üniversitesi, guvencengz@yahoo.com

Asistan Doktor Aykut DİREKÇİ

Adıyaman Üniversitesi, aykutdirekci@hotmail.com

ÖZET:

Vakamızda akut ve subakut iliofemoral derin ven trombozu (DVT) nedeniyle endovenöz yolla rekombinant insan doku tipi plazminojen aktivatörü (rt-PA) eşliğinde Rotarex rotasyonel trombektomi kateteri ile farmakomekanik trombektomi uyguladığımız bir hastada kopan ve sol ana iliyak ven ile sağ internal juguler ven arasında duran guide parçasının subclaviyan yol ile başarılı bir şekilde çıkartılmasını anlattık.

DVT tedavisinde medikal tedavi ile birlikte rotasyonel trombektomi kullanımı son yıllarda oldukça popolarite kazanmıştır. Özellikle akut olgularda çok başarılı sonuçlar alınabilmektedir. Ancak kullanılan cihazlara bağlı meydana gelen komplikasyonlar ciddi sonuçlara sebep olabilmektedir.

Olgumuzda rotasyonel trombektomi sırasında kopan ve sağ ana iliyak ven ile sağ subclavian ven arasında serbest hareket eden guide parçasının snare yardımıyla başarılı bir şekilde çıkartılması nedeniyle sunulmaya değer bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Trombektomi, DVT, Transvenöz Geri Alma, Snare-Loop Kateter

KAN TRANSFÜZYONUNA SEKONDER TRANSFÜZYONLA İLİŞKİLİ AKUT AKCİĞER HASARI GELİŞEN OLGU**Dr. Mevlüt DOĞUKAN**

Adıyaman Üniversitesi, drmevlud@hotmail.com

Dr. Akif BOZDAĞ

Adıyaman Üniversitesi, md.akifbozdog@gmail.com

Dr. Rifat KILIÇ

Gaziantep Özel Emek Hastanesi, drrftklc@gmail.com

ÖZET

Giriş: Kan transfüzyonu sonucu kardiyojenik olmayan akciğer ödemi ilk olarak Barnard (1951) tarafından tanımlanmıştır. Kan ve kan ürünleri transfüzyonunun bir çok komplikasyonu mevcut olup nadir görülen komplikasyonlarından birisi de yüksek mortalite oranına sahip Transfusion-Related Acute Lung Injury (TRALI)'dir. Yoğun bakım ünitesinde takip ettiğimiz ve TRALI tanısı düşündüğümü olgumuzu sunmak istiyoruz.

Olgu Sunumu: 35 yaşında, bilinen sistemik hastalığı olmayan, 26 haftalık gebe ani başlayan bol miktarda vajinal kanama ve bilinç bulanıklığı şikayeti ile acile başvuruyor. Adıyaman Üniversitesi Eğitim Araştırma Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum kliniği tarafından GAA C/S uygulanan hastaya uterus rüptürü tanısı ile Total abdominal histerektomi yapılıyor. Sızma şeklinde kanamaları devam eden hastaya intraabdominal packing koyularak kapatılıyor postop sedasyon altında mekanik ventilatöre bağlı bir şekilde Reanimasyona alınıyor. Operasyona girişte Hb:3.3 HTC:10 plt:10.000 INR:1.9 olan hastaya intraop 2iü taze kan, 3iü ES, 2iü TDP, 1iü aferez trombosit ve 1gr fibrinojen flk veriliyor. Postop Hb 8 plt:30.000 INR1.9 fibrinojen 126, kan gazında hafif metabolik asidoz, PAAC grafisi özellik olmayan hastanın takiplerinde Hb, plt ve fibrinojen seviyelerinde düşme oldu Cerrah tarafından herhangi bir kanama düşünülmemesi üzerine yapılan Hematoloji konsültasyonunda hastaya Dissemine intravasküler Koagülopati tanısı konuldu. Postop 36.saat 3iü ES, 2 iüTDP, 2iü Aferez verilerek hemen operasyona alınan hastadan packing çıkarıldı.Cerrahi bölgede kanaması yoktu. Mekanik ventilatöre bağlı bir şekilde Reanimasyona alınan hastada postop 30.dakikada ani başlayan hipotansiyon,, saturasyon düşme, Akciğerde mekanik ventilatörde direnç artışı arteriyel kan gazında PCO₂:61, Po₂:40 ve PH:7.23 olan hastada DTA ile pembe köpüklüsekresyonları mevcuttu. AC sesleri dinlemekle bilateral ral ve ronküs alt zonlarda sesler azalmıştı. Yapılan tetkiklerle Pulmoner Emboli ve Kardiyojenik hadise dışlandı. Çekilen PAAC'de bilateral yaygın buzlu cam manzarası hakimdi. TRALI düşünülen hastaya mekanik ventilatör ayarları PEEP:15cmH₂O frekans 20/dk Tidal volum 5ml/kg, FiO₂.60 ayarlandı. Derin sedasyon altında ve inotrop desteği alan hastanın saatlik kan gazı takiplerinde artış gösteren Po₂ seviyesi'ne göre önce FiO₂40 değerine kadar düşürüldü. Daha sonra Po₂ yükseldikçe PEEP değeri her seferinde 2 birim düşüldü. 48 saatin sonunda PEEP:6cmH₂O, frekans 14 /dk, Tidal volum 6ml/kg, FiO₂:35 Toplam basınç:20cmH₂O düzeyinde olan hastanın alınan kan gazında PCO₂:38, Po₂:98 ve PH:7.39. DTA ile gelenleri olmadı. AC seslerinde patolojik ses olmayan hastanın PAAC'de yalnızca üst zonlara dansite artışı mevcuttu. Postop 72.saate uyandırılarak extube edilen hastanın kan transfüzyonu yapılmadı. İnotropları stoplanan, laboratuvar değerleri normal aralığa gelen hasta postop 8.günde Kadın Doğum servisine alındı.

Tartışma: TRALI; şiddetli dispne, hipoksi ve akciğer grafisinde bilateral diffüz infiltrasyonların görüldüğü kardiyak kaynaklı olmayan, pulmoner ödem tablosudur.Histolojik bulgular kapiller lökositoz, nötrofil ekstrasvazyonu ve akciğer ödemi oluşturmaktadır. (1)Geleneksel TRALI, kan ürünlerinin uygulanmasında 6 saat içinde görülür, nispeten nadirdir ve düşük bir mortaliteye sahiptir.(2) travma veya kritik hastalarda , çoklu transfüzyonları durumunda TRALI, 72 saatten sonra ortaya çıkar ve daha yüksek insidans ve mortalite oranına sahiptir .(3)TRALI erken fark edildiğinde genellikle geçici ve geri dönüşümlüdür. TRALI gelişen olguda ,düşük tidal volüm, yüksek PEEP, yüksek olmayan PAW kullanmak,derin sedasyon veyakın kan gazı takibi tedavide çok önemlidir. Yoğun bakım ünitesinde takip ettiğimiz ve TRALI tanısı düşündüğümüz olgumuzda mekanik ventilatör ayarları ve sedasyon sonrası klinik tablo hızla düzeldi ve 72 saat sonra hasta extube edildi.

. **Sonuç:** TRALI gelişen olguda erken farkındalık , mekanik ventilatör ayarları, derin sedasyon ile yakın kan gazı takibinin önemli olduğunu düşünüyoruz.

Anahtar Kelimeler: Kan Transfüzyon, Sekonder Transfüzyon, Akut Akciğer Hasarı Gelişen Olgu

AMPÜTASYON NEDENLERİNE GÖRE ALT EKSTREMİTE AMPUTE HASTALARIMIZIN DEMOGRAFİK, KLİNİK VE YAŞAM KALİTELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Dr. Öğr. Üyesi Abdulkadir AYDIN
Dicle Üniversitesi, akcosut@dicle.edu.tr

ÖZET

Amaç: Amputasyon, fonksiyonel durumu ve günlük yaşam aktivitelerini büyük ölçüde etkileyen bir travmadır. Ülkemizde genellikle travma ve vasküler nedenlerle amputasyon yapılmaktadır. Ancak ülkemizin güneyindeki bir çok vatandaşımız 1980-2010 yılları arasında karasal mayın nedeniyle amputasyona maruz kalmıştır. Bu çalışmanın amacı bölgemizde en çok görülen amputasyon nedenlerinin klinik-demografik özellikler, fonksiyonellik ile yaşam kaliteleri arasındaki farklılıkları değerlendirmek ve karşılaştırmaktır.

Gereç ve Yöntemler: 126 hastanın demografik verileri, amputasyon seviye ve nedenleri ile protez kullanımı ile ilişkili klinik verileri kaydedildi. Hastalar amputasyon nedeni olarak vasküler, travmatik ve mayın olarak 3 gruba ayrıldı. Grupların klinik, demografik, günlük yaşam aktiviteleri ve yaşam kalitesi ile ilişkili değişkenler araştırıldı. Fonksiyonel durum hastaların protezi kullanma süresi, protez ile günlük yürüme mesafesi, protez ile günlük yürüme süresi, protezle 10 m yürüme hızı ve altı dakikalık yürüme mesafesi kaydedildi. Tüm hastalardan yaşam kalitesini değerlendirmek için kısa form-36 (SF-36), TAPES (Turkish version Trinity Amputation and Prosthesis Experience Scales) ve Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ) kullanıldı. Ağrıyı değerlendirmek için GAS (Güçük ağrı skalası) kullanıldı.

Bulgular: Travmatik-vasküler ampute karşılaştırılmasında günlük yaşam kalitesi, fonksiyonel durum ve yaşam kalitesinin bütün parametrelerinde travmatik amputeler lehine oldukça anlamlı sonuçlar elde ettik ($P<0,001$). Vasküler-mayın ampute karşılaştırılmasında emosyonel rol güçlüğü, sosyal fonksiyonlar ve mental sağlık hariç diğer parametrelerin hepsinde mayın ampute lehine oldukça anlamlı sonuçlar elde ettik ($P<0,001$). Travmatik-mayın ampute karşılaştırılmasında emosyonel rol güçlüğü ve mental sağlık hariç diğer parametrelerin hiçbirinde anlamlı bir fark bulamadık ($P>0,05$).

Sonuç: Travmatik ve mayın nedeniyle ampute edilmiş hastaların klinik, demografik, fonksiyonellik ve yaşam kalitesine ait bulgular benzerken, Travmatik ve mayın nedeniyle ampute edilenler, vasküler nedenlerle ampute edilenlere göre hemen hemen bütün parametrelerde istatistiksel anlamlı farklılıklar gösterdi.

Anahtar Kelimeler: Vasküler Amputasyon, Travmatik Amputasyon, Mayın, Yaşam Kalitesi, SF-36, BECK Ölçeği

ÖZEL BİR POPÜLASYONDA SAĞLIK SİSTEM PERFORMANSI VE DUYARLILIĞININ ANALİZİ

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Çetin YİĞİT
Lefke Avrupa Üniversitesi, cyigit@eul.edu.tr

ÖZET

Amaç : Bu araştırma da Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin TSK sağlık sistemince sunulan sağlık hizmetine ilişkin arzu ve isteklerinin ne düzeyde gerçekleştiğinin ve TSK sağlık sisteminin bu beklentilere ne derece karşılık verebildiğinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Materyal ve Metot : Bu çalışmada, bir sağlık sisteminin genel performans düzeyini belirleyen en önemli değişkenlerden biri olarak sistemin duyarlılığı (responsiveness) analiz edilmiştir. Araştırma kapsamı açısından TSK'nin ana unsurları olan kuvvet komutanlıkları esas alınmıştır. Komutanlıklara gönderilen 1200 anketten 1151'i (% 95.9) geri gelmiş ve geri gelen anketlerden 79 anket veri eksikliği nedeniyle araştırma dışı bırakılmıştır. Kalan 1072 anket (% 89.3), araştırma kapsamına alınmıştır.

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından geliştirilen Sağlık Sistem Duyarlılık (Responsiveness) anket formu (2003 yılı versiyonu) uygulanmıştır.

Bulgular : Yapılan çok değişkenli regresyon analizi sonucunda; ayakta veya yatan hastaların sistemi değerlendirmesine yönelik algılarının % 14.2'sinin açıklandığı görülmüştür. Modele giren anlamlı değişkenlerin medeni durum, öğrenim durumu, statü, bireylerin genel sağlık durumları ve yaş olduğu dikkat çekmektedir.

TSK Sağlık Sistemi duyarlılık skoru 5'li likerte göre ayakta bakım 3,57, yatarak bakım 3,47 ve genel duyarlılık 3,52 olarak gerçekleşmiştir.

Örneklem grubunun beklentilerini birinci sırada "Saygınlık", ikinci derecede "Güven Duyma" ve üçüncü derecede "Fiziksel Konfor Kalitesi" oluşturmuştur. Buna karşılık sistemin duyarlılık cevabı ise birinci sırada "Fiziksel Konfor Kalitesi", ikinci derecede "Saygınlık" ve üçüncü derecede "Açık İletişim" olmuştur.

Sonuç : Duyarlılık araştırmaları ile elde edilen sonuçlara göre, kullanıcılarına daha fazla cevap verebilen sağlık sistemlerinin, daha iyi sağlık politikalarına sahip olduklarını göstermektedir. Sağlık sistemine yapılan harcamalar gerçekten artırılmak isteniyorsa, sağlığı iyileştirecek politikalara yatırım yapmak gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler : Sağlık Sistem Performansı, Sağlık Sistem Duyarlılığı, Sağlık Sistem Beklentileri

KONJENİTAL KARDİYAK KATETERİZASYONUNDA ANESTEZİ YÖNETİMİ VE KARŞILAŞILAN SORUNLAR

Dr. Öğr. Üyesi Abdulmenap GÜZEL
Dicle Üniversitesi, dr.amenap@gmail.com

ÖZET

Giriş: Konjenital kalp hastalıkları için kardiyak kateterizasyon uygulamaları, tanı ve aynı zamanda tedavi amacıyla çok sık kullanılmaya başlanmıştır. Yandaş hastalıklarla birlikte seyrebilen bu hastaların anestezisi önem arz etmektedir.

Amaç: Konjenitalkardiyak hastalık nedeni ile anestezi alan hastaların anestezi yönetimi ve karşılaşılan sorunları literatür eşliğinde değerlendirmektir.

Gereç Ve Yöntem: Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Kalp Hastanesi Pediatrik kardiyoloji anjiyo ünitesinde Ocak 2013- Ocak 2016 tarihleri arasında tanısız ve tedavi amacıyla alınan 428 hastanınverileri; hasta dosyaları ve hastane otomasyon sisteminden retrospektif incelendi ve 344 hasta çalışmaya dahil edildi. Hastaların yaş, cinsiyet, kilo, tanı, ASA skorları, uygulanan anestezi yöntemi, anestezi süreleri, ek anomali olup olmadığı, komplikasyonlar ve mortalite kayıt edildi. Hastalar yaş, kilo ve uygulanan havayolu yönetimine göre gruplara ayrıldı. Hastalar hava yolu yönetimine göre üç gruba ayrıldı.Grup I; Entübe edilenler Grup II; I-gel ve grup III; maske-O2 ile spontan solunumda takip edilen hastalar.Entübe edilen hastaların CormachLahane skorlarının yaş ve kilo ile olan ilişkileri incelendi.

Bulgular: Grupların demografik ve karakteristik özellikleri tablo1-2-3 te gösterilmiştir.En sık görülen sendromik yapı down sendromuydu. Çalışmada en sık görülen konjenital patolojiler PDA ve ASD' idi. en sık görülen komplikasyonlar ise desatürasyon, bradikardi ve laringo/bronkospazımdı. Grup I'deki 96 hastanın 14'ü CL III ve 1'i CL IV olarak değerlendirildi. Beş hasta videolaringoskop ile entübe edildi.Entübe edilemeyen Down sendromlu bir hastaya I-gel takılarak işlemi gerçekleştirildi.Bir yaşından küçük ve ağırlığı özellikle 5 kg'dan az hastalarda CL skoru yüksek bulundu. Yaşve kilo ile CL skorları arasında negatif, yandaş hastalıklar ile pozitif bir korelasyon saptandı.

Tartışma / Sonuç: Pediatrik konjenital kardiyak kateterizasyon ve müdahalelerinde, hasta immobilizasyonu ve hemodinamikstabilite dikkatli bir anestezi yönetimini gerektirmektedir. Bu hastalarda işlem sırasında seçilecek anestezi ve hava yolu yönetimi özelliklidir ancak hala uygulanabilecek ideal bir teknik yoktur. Anesteziteknigi seçilirken hastanın mevcut durumunu baz almak ve mümkün olan en iyi koşulları sağlamak gerekir. Supraglottik hava yolları araçlarından olan I-gel çocuklarda elektif ve acil hava yolu yönetiminde belirgin bir role sahiptir. Ayrıca eski bilgilerimizin aksine I-Gel daha daha uzun işlemlerde de tercih edilebileceği görüldü. Sonuç olarak her üç hava yolu yönetimi de tercih edilebilir. Özellikle 1 yaşın altında ve sendromik hastalarda zor entübasyon riski yüksek olup bu hastaların anestezisi sırasında videolaringoskop ve I-gel hazır bulundurulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Konjenital Kardiyak Kateterizasyon, Anestezi, I-Gel

AKILCI İLAÇ KULLANIMI UYGULAMALARINA GENEL BİR BAKIŞ

Dr. Öğr. Üyesi Ali Asgar YETKİN
Adıyaman Üniversitesi, aliasgaryetkin@gmail.com

ÖZET

Sağlığın korunması, kazanılması ve sürdürülmesinde vazgeçilmez araç olan ilaç, akılcı ilkelere uyulmadan kullanıldığında pek çok soruna yol açabilir. Oldukça özel niteliklere sahip bir ürün olan ilacın, azami ölçüde akılcı kullanılma mecburiyeti bulunmaktadır. Akılcı ilaç kullanımı (AİK) ilkeleri, ilaçla ilgili doğrulardan söz eder ve ilgili tarafların işlevlerine değinir. Akılcı İlaç Kullanımı (AİK) çalışmaları dünyada 30 yıldan beri sürdürülmektedir. Akılcı olmayan ilaç kullanımı sadece ülkemizde değil tüm dünyada halk sağlığını etkileyen ciddi bir sorun olarak devam etmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde ilaçların yarısından fazlası, gelişmiş ülkelerde ilaçların önemli bir miktarı ve özellikle antibiyotikler akılcı olmayan biçimde kullanılmaktadır. Ulusal sağlık bütçelerinin %10-40'ı ilaçlara harcanmaktadır. AİK doğru uygulanmadığı sürece hastalıkların tedavisinde başarısızlıklar yaşanmakta, hastalıkların seyri kötüleşmekte, gereksiz sağlık harcamaları artmakta ve başka sorunlarla karşılaşmaktadır.

DSÖ öncülüğünde, çeyrek yüzyılı aşkın süredir AİK'i teşvik etmeye yönelik çeşitli uygulamalarda bulunmaktadır. AİK uygulamaları ülkeler arasında bazı farklılıklar göstermektedir. AİK bilincinin yerleştirilmesi ve sürekliliğinin sağlanması ve bunun denetlenmesi için tüm tarafların (toplum ve birey, sağlık mesleği mensupları, sağlık otoritesi, akademik kurumlar, sağlık kurumu yöneticileri, ilgili sivil toplum örgütler, vb) gayretlerinin katlanarak artması ve daha fazla çalışma yapılması gerekmektedir. Hastalar/kullanıcılar akılcı ilaç kullanımı konusunda desteklenip, güçlendirildiğinde ilaçların akılcı kullanımına önemli katkı sağlayacaklardır.

Biz bu çalışmamızda amacımız akılcı ilaç kullanımı uygulamalarına genel bir bakışla açıklamayı amaçladık.

Anahtar Kelimeler: Akılcı İlaç Kullanımı, İlaç Politikaları, Rasyonel İlaç Kullanımı, Tarih, Eğitim

**TIBBİ SEKRETERLERDE KURUMSAL ÖĞRENME VE ÖRGÜTSEL BAĞLILIK İLİŞKİSİ:
KARABÜK İLİ ÖRNEĞİ****Doç. Dr. Fatma Zehra TAN**

Karabük Üniversitesi, fatmazedra@karabuk.edu.tr

Öğr. Gör. Nuray DORUKBAŞI

Karabük Üniversitesi, nuraydorukbasi@karabuk.edu.tr

Sema KOŞAR SÜRÜL

Karabük Üniversitesi, semasurul@gmail.com

ÖZET

Çalışmada, Karabük ili sağlık kuruluşlarında görevli tıbbi sekreterlerin kurumsal öğrenmeleri ile örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişkiyi araştırmak amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini Karabük ilinde kamuda görev yapan 66 tıbbi sekreter oluşturmuş çalışmada 56 tıbbi sekretere ulaşılmıştır.

Üç bölümden oluşan anketin birinci bölümünde demografik veriler, ikinci bölümde Watkins ve Morgick tarafından geliştirilen “Öğrenen Organizasyon Boyutları Ölçeği”, üçüncü bölümde de Allen ve Meyer tarafından geliştirilen “Örgütsel Bağlılık Ölçeği” kullanılmıştır.

Ankette yer alan sorulara verilen yanıtların analizlerine göre kurumsal öğrenme ve örgütsel bağlılıklarının alt boyutları birbiri ile ilişkilendirilmiştir.

Ölçeklerin toplam skor ve güvenilirlik analizi sonuçlarına göre; öğrenen organizasyon ölçeğinin ortalama skoru $2,95 \pm 0,10$, cronbach's alpha değeri 0,973, örgütsel bağlılık ölçeğinin ortalama skoru $2,94 \pm 0,09$, cronbach's alpha değeri 0,930 olarak bulunmuştur. Ölçeklerin güvenilirliği oldukça yüksektir.

Örgütsel öğrenmenin, örgütsel bağlılıkla ilişkili olduğu hipotezi pearson korelasyon analizi ile test edilmiştir. Örgütsel öğrenme skoru ile örgütsel bağlılık arasında pozitif anlamlı 0,811 büyüklüğünde korelasyon tespit edilmiştir. Alt boyutlar incelendiğinde de örgütsel öğrenmenin tıbbi sekreterlerde de örgütsel bağlılığı artırdığı görülmüştür. Sonuç olarak sağlık hizmetleri yönetiminde öğrenen bir organizasyon yaratmanın çalışan bağlılığını artıracakı söylenebilir. Bu anlamda kaliteli sağlık hizmeti sunulabilmesi için tüm yönetici ve çalışanların, sürekli öğrenmeyi sürdürerek takım halinde çalışabilen, ortak paylaşılan bir vizyona sahip destekleyici bir liderlik tasarımları önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenen Organizasyonlar, Örgütsel Bağlılık, Tıbbi Sekreter

PREEKLAMPSİLİ GEBELERDE TROMBOFİLİ GÖRÜLME SIKLIĞI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER**Nebahat YEĞİN KARAKUZU**

Harran Üniversitesi, nebahatyegin@hotmail.de

Dr. Öğr. Üyesi Fatma KORUK

Harran Üniversitesi, Fgozukara18@gmail.com

ÖZET

Giriş ve Amaç: Preeklampsisi, gebeliğin en sık medikal komplikasyonlarından biri olup insidansı % 3-14 arasında değişmektedir. Her yıl dünyada ve ülkemizde preeklamsi yüzünden azımsanmayacak oranda gebe kadın ölmektedir. Bu ölümlerin önlenmesinde, preeklampsinin erken tanınması, etkileyen faktörlerin bilinmesi ve uygun müdahalelerin yapılması son derece önemlidir. Yapılan bir çokaraştırmadaağır preeklampsisi ile trombofiliasında ilişki olduğugösterilmiştir. Preeklampsinin yönetiminde,Trombofili panelinin taranması, sonucu pozitif olan gebe hastaların tespit edilerek uygun müdahalelerin yapılması,anne ve bebek mortaliteve morbidite oranları azaltacaktır.Preeklampsinin tanımlanması ve yönetimi hemşirelik uygulamaları arasında çok büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle çalışma, preeklampsili gebelerde trombofili görülme sıklığı ve etkileyen faktörleri değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Kesitsel tipte yapılan araştırmanın evrenini, Diyarbakır Dicle Üniversite Hastaneleri Kadın Doğum Polikliniğine başvuran gebe kadınlar oluşturmuştur. Örneklemini ise, 15 Şubat 2014-15 Mayıs 2015 tarihleri arasında polikliniğe başvurmuş ve preeklamsi tanısı almış 120 gebe oluşturmuştur.Veriler, Tanımlayıcı Veri Toplama Formu aracılığı ile yüz yüze görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Araştırma için Diyarbakır Dicle Üniversitesi Hastaneleri Etik Kurulu'ndan yazılı, katılımcılardan ise sözlü izin alınmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler, bilgisayar ortamında Statistical PackageforSocialSciences (SPSS) for Windows 16.0 istatistik paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde; tanımlayıcı istatistiklerden yüzde, ortanca, standart sapma; tek değişkenli analizlerden Man Whithney-U testi ve Ki-kare testi kullanılmıştır. Bulgular % 95 güven aralığında 0.05 anlamlılık düzeyinde yorumlanmıştır.

Bulgular: Çalışmada kadınların tamamının hafif preeklampsisi tanısı aldığı ve %28.3'ünütrombofili testi sonucunun pozitif olduğu belirlenmiştir. Köy/kasabada yaşayan, daha önce düşük yapma öyküsü bulunan, önceki gebeliklerinde preeklampsisi tanısı almış olan, gebeliği süresince daha az sağlık kontrolüne gitmiş olan kadınlarda trombofili test sonucunun pozitiflik oranının daha fazla olduğu saptanmıştır.

Sonuç ve Öneriler: Literatürde trombofili ile ağır preeklampsisi arasında ilişki olduğu söylenmekle birlikte çalışmada, hafif preeklampsili gebelerde dahi trombofili oranlarının fazla olduğusaptanmıştır. Bu nedenle,trombofili paneline bakılarak risk gruplarının erken tanınmasının sağlanması, hemşirelerin preeklampsinin tanınması ve yönetiminde etkin rol alması önerilmiştir.

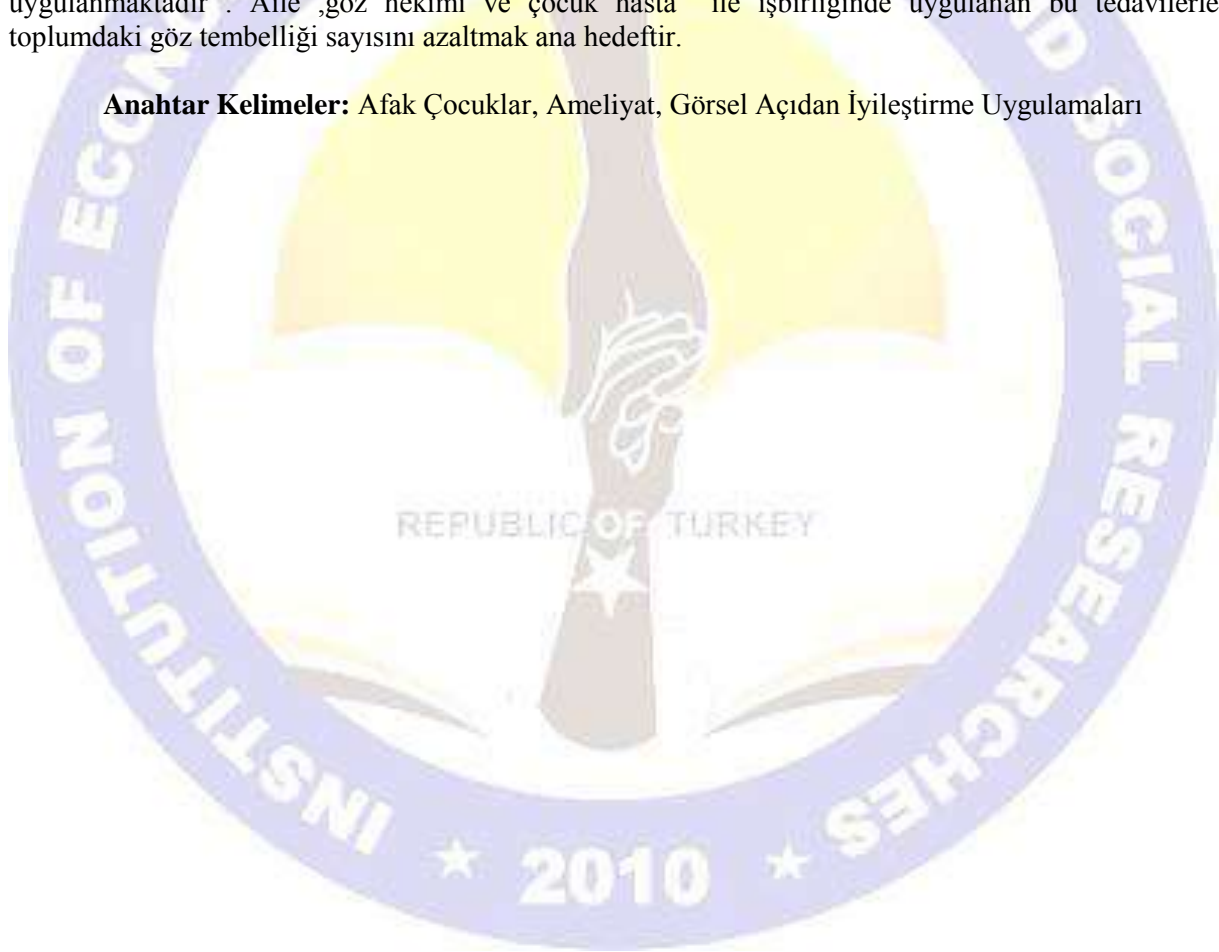
Anahtar Kelimeler: Gebe, Preeklampsisi, Trombofili, Hemşire

AFAK ÇOCUKLARDA AMELİYAT SONRASI GÖRSEL AÇIDAN İYİLEŞTİRME UYGULAMALARI**Dr. Öğr. Üyesi Aydın YILDIZ**

Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, aydinyildiz@comu.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmanın amacı konjenital (doğumsal) katarakt ile doğan bebeklerde ameliyat sonrası takip ve tedavi süreçleri hakkında bilgi sunmaktır. Konjenital katarakt ile doğan çocuklar göz hastalıkları açısından önemli bir grubu oluşturmaktadırlar. Ameliyat sonrası bu çocukların takip ve tedavi süreçleri yaşam boyu toplumdaki hayat kalitelerini etkileyebileceğinden; aile ve hekimin sıkı bir işbirliği içinde olmaları gerekmektedir. Konjenital kataraktı erken tespit edilerek ameliyat edilen çocukların bir kısmına düzeltici göz içi merceği takılamamakta ve afak (göz içi merceksiz) olarak takip edilmektedirler. Göz içi merceğin takılabilmesi için uygun şartları bekleyen bu afak çocuklarda erken dönemde ambliyopi (göz tembelliği) gelişebilmesi oldukça riskli bir durumdur. İşte bu süreçte yapılması gereken tedavi ve takip yöntemleri büyük önem arz etmektedir. Bu süreçte başta düzeltici afak gözlükler, kontakt lensler, kapama tedavileri, medikal tedaviler ve başka birtakım tedaviler uygulanmaktadır. Aile, göz hekimi ve çocuk hasta ile işbirliğinde uygulanan bu tedavilerle toplumdaki göz tembelliği sayısını azaltmak ana hedeftir.

Anahtar Kelimeler: Afak Çocuklar, Ameliyat, Görsel Açıdan İyileştirme Uygulamaları

DÜNYA VE TÜRKİYE’DE SAĞLIK TURİZMİ ÜZERİNE ARAŞTIRMA

Dr. Öğr. Üyesi Esin BENHÜR AKTÜRK
İstanbul Aydın Üniversitesi, esinakturk@aydin.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Rana ÖZYURT KAPTANOĞLU
İstanbul Beykoz Üniversitesi, ranaozyurt77@gmail.com

ÖZET

Tüm dünyada ulaşım ve iletişimin artması ve yaşlı nüfustaki artış, bazı ülkelerdeki hastaların bekleme sürelerinin de uzaması kişileri farklı ülkelerde sağlık hizmeti almaya yöneltmiştir. Gerek doğası gerekse konumu itibari ile turizm sektöründe çok tercih edilen bir yer olan Türkiye sağlık sistemindeki kalitesi ve özellikle doğal kaynakları ile de sağlık turizminde de diğer dünya ülkelerinde yaşayan bireyler için önemini ortaya koymaya başlamıştır.

Çalışmada tüm bu gelişim süreci literatür anlamında incelenmiş, sağlık turizmini tetikleyen faktörler araştırılmıştır. Türkiye’de sağlık turizmi politikaları ele alınmış, özellikle son yıllarda Türkiye’ye sağlık turizmi amaçlı gelen hastaların tercih nedeni olan branşlar ve adedine yer verilmiştir. Özetle çalışma özellikle Türkiye’de ki sağlık turizminin envanterini ortaya koyması açısından özgün değer taşımaktadır. Bu güne kadar yapılan çalışmalar ve gelecekte yapılabilecek çalışmalar açısından Dünya ve Türkiye açısından yeni bir bakış açısı oluşturması amaçlanmıştır. .

Anahtar Kelimeler: Türkiye ve Dünyada Sağlık Turizmi, Sağlık, Sağlık Hizmeti

SAĞLIKTA İLETİŞİM VE OKURYAZARLIĞIN ETKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Menekşe VAROL KILIÇARSLAN
İstanbul Aydın Üniversitesi, meneksekilicarslan@aydin.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Esin BENHÜR AKTÜRK
İstanbul Aydın Üniversitesi, esinakturk@aydin.edu.tr

ÖZET

İlk çağlardan bu güne iletişim kavramı insanlık için önemli bir unsur olarak hayatlarına etki etmiştir. Günümüzde ise gerek iletişim araçlarının çok fazla olması gerekse küreselleşme ile iletişim mesafelerinin önemsizleşmesi iletişim kavramını hayatın ayrılmaz bir parçası haline getirmiştir. Örgütlerde iletişim ise örgütün en önemli kaynağının insan faktörü olması nedeniyle önem arz etmektedir. Sağlık sektörü ise direk insan hayatı ile ilgili olması nedeni ile diğer örgütlere oranla farklılık arz etmektedir. Bu durum sağlık sektöründe iletişimin önemini diğer örgütlerden bir adım daha ilerde görülmesi gerektiği sonucunu ortaya koymaktadır. Hasta ve hasta yakınları, sağlık personeli, yönetim kadrosu arasındaki iletişim hem verilen hizmetin kalitesini verimliliğini, etkinliğini hatta ileri bir aşamada iktisadiliği ile yakından ilintilidir.

Çalışmada sağlık alanında yaşanan iletişim kaynaklı problemler tespit edilmiş, bahsi geçen problemlerin sebepleri ve çözme metotları incelenmiştir. Özellikle hasta ve hasta yakınlarının okuryazarlık durumlarının iletişime getirdiği engellerin önemine vurgu yapılmıştır. Yapılan literatür incelemede kurumsal iletişimin ve bireysel iletişimin sağlık örgütlerindeki önemi vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Çalışanları, Sağlık Okuryazarlığı, Sağlık Kurumları, İletişim, Kurumsal İletişim

HASTANELERDE HIMMS VE EMRAM ÇALIŞMALARI

Dr. Öğr. Üyesi Menekşe VAROL KILIÇARSLAN
İstanbul Aydın Üniversitesi, meneksekilicarslan@aydin.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Rana ÖZYURT KAPTANOĞLU
İstanbul Beykoz Üniversitesi, ranaozyurt77@gmail.com

ÖZET

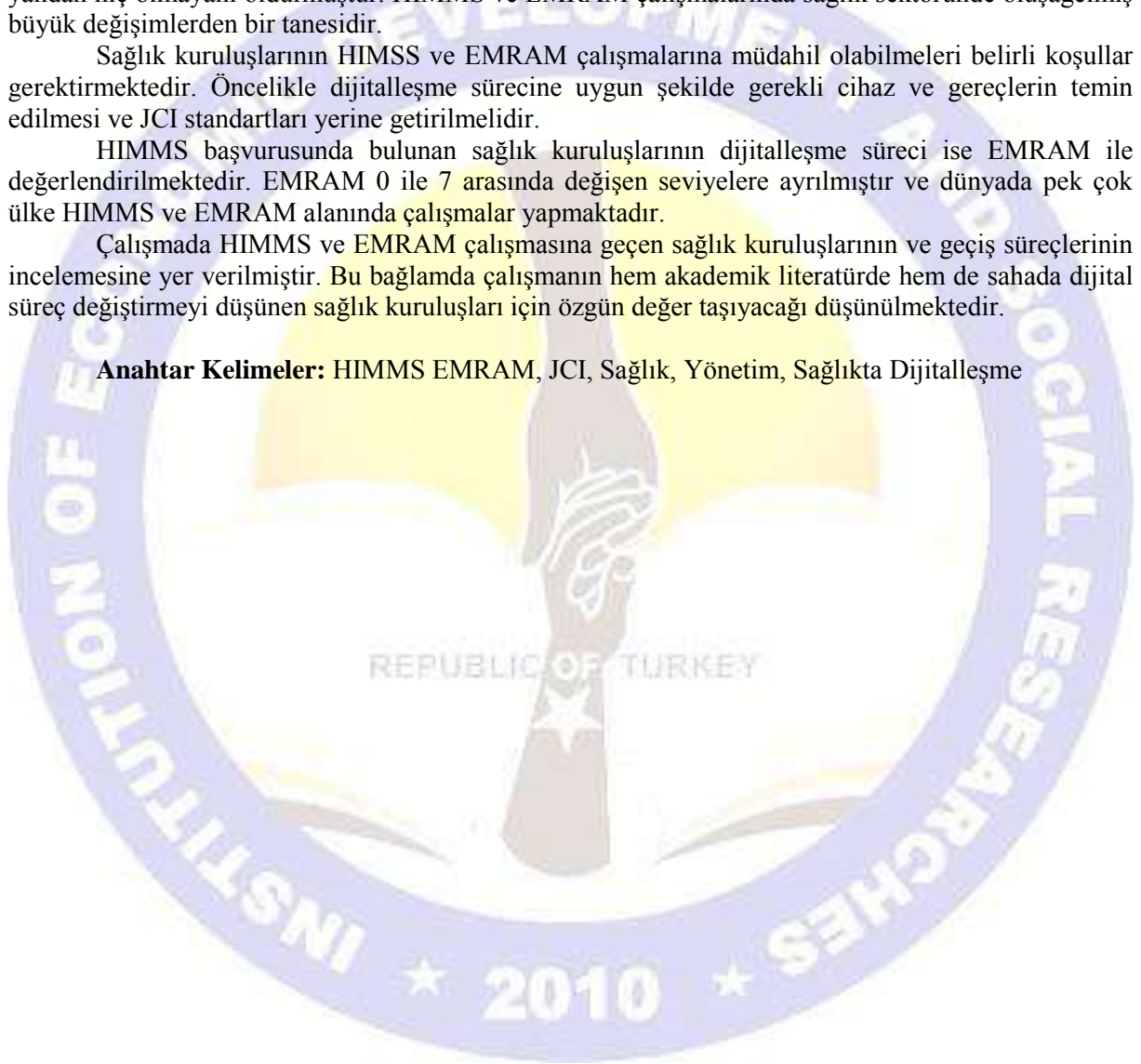
Son elli yıldır dünya her yönden değişim içerisindedir. Nüfusun artması, iletişimin gelişmesi, teknolojideki değişim pek çok süreci değiştirmiş, özellikle inovasyon bir yandan eşliyi yıkmış bir yandan hiç olmayanı oldurmuştur. HIMMS ve EMRAM çalışmalarında sağlık sektöründe oluşagelmış büyük değişimlerden bir tanesidir.

Sağlık kuruluşlarının HIMSS ve EMRAM çalışmalarına müdahil olabilmeleri belirli koşullar gerektirmektedir. Öncelikle dijitalleşme sürecine uygun şekilde gerekli cihaz ve gereçlerin temin edilmesi ve JCI standartları yerine getirilmelidir.

HIMMS başvurusunda bulunan sağlık kuruluşlarının dijitalleşme süreci ise EMRAM ile değerlendirilmektedir. EMRAM 0 ile 7 arasında değişen seviyelere ayrılmıştır ve dünyada pek çok ülke HIMMS ve EMRAM alanında çalışmalar yapmaktadır.

Çalışmada HIMMS ve EMRAM çalışmasına geçen sağlık kuruluşlarının ve geçiş süreçlerinin incelemesine yer verilmiştir. Bu bağlamda çalışmanın hem akademik literatürde hem de sahada dijital süreç değiştirmeyi düşünen sağlık kuruluşları için özgün değer taşıyacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: HIMMS EMRAM, JCI, Sağlık, Yönetim, Sağlıkta Dijitalleşme

ÜLKEMİZDE VE DÜNYA' DA SAĞLIK ÇALIŞANLARINA UYGULANAN ŞİDDET VE SONUÇLARI

Dr. Öğr. Gör. Mehmet Emin KURT
Dicle Üniversitesi, mekurt1@hotmail.com

Mümtaz KORKUTAN
Fırat Üniversitesi, mumtaz_korkutan21@hotmail.com

ÖZET

Sağlıkta şiddet; tüm sağlık çalışanlarının ortak sorunu olarak her gün sıkça karşımıza çıkmaya devam etmektedir. Sağlık çalışanları içerisinde en sık şiddete maruz kalanların kadın sağlık çalışanları (hemşire ve doktorlar), en çok şiddet olayının olduğu birimlerin başında ise acil servisler gelmektedir. Yaşadığımız toplumda şiddetin türlerini içeren olaylar giderek yaygınlaşmaktadır. Toplumda yaygınlaşma eğilimi gösteren şiddet eylemleri çalışanların tükenmişliğine ve verimsizliğine neden olmaktadır. Gerek sağlık hizmetindeki hızlı değişimler gerekse de yasal uygulamalardaki eksiklikler şiddetin önlenmesi ve çalışan güvenliğinin sağlanması konusunda boşluklar meydana getirmektedir. Sağlıkta şiddetin engellenmesi için güvenli ortamın sağlanmasında çalışanların eğitimi, mevzuatların düzenlenmesi, yöneticilerin üzerine düşen görevler gibi çok yönlü konular olmakla birlikte yasal düzenlemelerin de gerekli olduğu açıktır. Hiç şüphesiz son yıllarda hizmet sunulanların sağlıktan aldıkları memnuniyet ile hizmeti sunanların hizmetleri sunar iken oluşan şiddet ortamından ötürü ifade etmiş oldukları memnuniyet oranları birbirine ters orantılı olarak ilerlemektedir.

Sağlık kurumlarında şiddet sağlık çalışanı için risk oluşturan; hasta yakınları, hastalar ve diğer sağlık çalışanlarının istismar, tehdit, cinsel saldırı ve fiziksel saldırıdan oluşan durum olarak ifade edilebilir. Ayrıca çalışanlarda şiddetin meydana getirdiği tükenmişlik durumu ileri boyutlara vardığında bireyin duygusal açıdan tükenmesi ki bu durumun anlamı; kişinin işi yapma heyecanının yitirilmesine, işe dair duyarsızlaşmasına, hissizleşmesine ve bireye ait başarı duygusunda azalmasına, yitirilmesine yol açmaktadır. Çalışmanın amacı genel anlamda sağlıkta şiddeti ve daha dar anlamı ile sağlık personeline uygulanan şiddetle ilgili konuları ele almak ve şiddet olgusunun oluşmasına kaynaklık eden faktörleri tartışmak amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın temelini Türkiye ve dünyada genel anlamda sağlık personeline uygulanan şiddeti konu edinen çalışmalar oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, Sağlıkta Şiddet, Sağlık Kurumları, Sağlık Personeli

SAĞLIK YÖNETİCİLERİNİN YÖNETİCİLİKLERİ ÜZERİNE OKUMA DURUMLARI VE İNTERNET KULLANIM AMAÇLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Dr. Öğr. Gör. Mehmet Emin KURT
Dicle Üniversitesi, mekurt1@hotmail.com

Mümtaz KORKUTAN
Fırat Üniversitesi, mumtaz_korkutan21@hotmail.com

ÖZET

Hızla değişen ve gelişen sağlık sektöründe yöneticilik kavramının ileriye yönelik gelişimi için mevcut sağlık yöneticilerinin gerek genel ve sağlık yönetimi üzerine süreli yayın takiplerinin gerekse de internet kullanım amaçları gerekçelerinin bahse konu sağlık yöneticiliğinin gelişim ve değişimi için olmazsa olmaz gerekçeleri arasında yer almalıdır. Sağlık kurumlarının sürekli büyüyen ve karmaşık hal alan yapıları ile yönetimlerinin daha profesyonel yöneticiler tarafından yürütülmesi ihtiyacı 1800'lerin sonundan başlayarak günümüze dek gelmiştir. Ülkemizde 2003' ten bu yana uygulanmaya gelen Sağlıkta Dönüşüm Programı (SDP) ile beraber sağlık kurumlarının yönetiminde profesyonel sağlık yöneticilerinin yer almasının benimsenmesine karşın hâlen yöneticilik eğitimi almamış kişilerin etkinlikleri devam etmektedir. Oysaki SDP' nin başarıya ulaşabilmesi için profesyonel sağlık yöneticiliğinin teşviki ve bunun sağlanabilmesi içinde yöneticilerin yöneticilik üzerine eğitimlerinin yanı sıra yöneticiliğe dair süreli yayınların okunma devamlılıklarının ve teknolojik açıdan da yöneticiliklerinin gelişimine katkısı olacak internet kullanımlarının artırılması gerekir. Bu çalışma yöneticilerin yöneticiliklerinin gelişimi için süreli yayın (genel-sağlık yönetimi üzerine makale, kitap, dergi vb.) okuma durumlarının ve ayrıca internet kullanım gerekçelerinin tespitini amaçlamaktadır.

Araştırma tanımlayıcı tipte bir çalışma olup evrenini Diyarbakır ilinde 25 Kasım 2017 tarihi öncesinde faaliyette bulunan 3 resmi sağlık kurumunda ki (Kamu Hastaneleri Birliği İl Genel Sekreterliği ve bağlı birimleri, Halk Sağlığı İl Müdürlüğü ve bağlı birimleri, İl Sağlık Müdürlüğü ve bağlı birimleri) 180 sağlık yöneticisini kapsamaktadır. Sağlık yöneticilerinin tümüne ulaşılması hedeflenmiş olup ankete katılmayı kabul eden toplam 149 yöneticiye ulaşılmıştır (% 82,8). Verilerin toplanmasında sağlık yöneticilerinin tanımlayıcı bilgilerinin tespiti ile yöneticiliklerinin gelişimi üzerine süreli yayın okuma-okumama ve interneti kullanma amaçlarını içeren 15 anket sorusu kullanılmıştır. Yöneticiler makamlarında ziyaret edilip bilgilendirilmiş onamları alındıktan sonra yüz yüze görüşme yoluyla veriler toplanmıştır. Verilerimiz SPSS 22 (statisticalpackageforsocialsciences) programında değerlendirilmiştir. Araştırmaya katılan sağlık yöneticilerin tanımlayıcı özelliklerinin belirlenmesinde frekans dağılımları, sürekli değişkenlerde ortalama ve standart sapmalar hesaplanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Yöneticiliği, SDP, Süreli Yayın Okuma, İnternet Kullanımı

PEDİATRİK TAŞ HASTALARINDA ÜRETERORENOSKOPI: ÜÇÜNCÜ MERKEZ DENEYİMİ**Erol BASUGUY**

Dicle Üniversitesi, erbas.80@hotmail.com

Hikmet ZEYTUN

Dicle Üniversitesi, hzeytun333@gmail.com

ÖZET

Amaç: Kliniğimizde üreterorenoskop(URS) ile müdahale edilen üreter ve pelvis yerleşimli taşların sonuçlarını ve deneyimlerimizi sunmayı amaçladık.

Materyal ve metod: Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahisi ve Çocuk Üroloji Kliniğinde 2013 ve 2018 yılları arasında 4,5 ve 11 frsemirijid üreterorenoskopve holmiumlaser ile müdahale edilen üreter ve pelvis yerleşimli taş hastaları geriye dönük incelendi.Hastaların cinsiyeti, yaşı , taş lokalizasyonu, taş yükü, hidronefrozun derecesi, idrar yolu enfeksiyonu, uygulanan işlem, komplikasyonlar, ek tedavileri ve takip sonuçları kaydedildi.

Bulgular: Toplam 143 hasta (E/K:89/54) incelendi. Yaş ortalaması 6.4 yıl (9 ay -16 yaş) idi. Taş lokalizasyonu 84(%59)'ünde distal yerleşimli, 21 (%15)'inde midüreter yerleşimli, 21(%15)'i pelvis yerleşimli ve 17(%11) sin de ise proksimal yerleşimli idi.Ortalama taş yükü 8 mm (5-17mm) idi. Hastaların 132 sinde tek taş 11' inde iki veya fazla daha taş vardı. Bir hasta hariç diğer hastalar tek taraflı idi.126 hastada değişik derecelerde hidronefroz vardı.URS öncesi 9 hastaya pyonefroz,grade 3 hidronefrozve üreterdeki anatomik nedenlerle URSyapılmadan sadece double j(jj)stend takıldı.17 hastaya üreter alt uç URS'nin geçmemesi nedeni ile balon dilatasyon yapıldıktan sonra URS yapıldı. Üç hastada peropekstravazyon gelişti.İlk URS de % 81 taşsızlık sağlandı. Takiplerde11 hastaya 2.URS, 12 hastaya böbrekteki taşlar nedeni ile PNL ve 1 hastaya da afonksiyone böbrek nedeni ile nefrektomi yapıldı.

Sonuç: Pelvis ve üreter lokalizasyonlu uygun taşlarda URS uygun bir seçenektir.Taşa bağlı ileri evre hidronefroz,pyonefroz olanve problemlü üreterlerde sadece jj yerleştirilerek URS bir sonraki seansa bırakılabilir.

Anahtar Kelimeler: Pediatrik Taş Hastaları, Üreterorenoskopi, Deneyim

KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN BOYUTLARI: BİR OLGU VE LİTERATÜRÜN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAFADAR

Adıyaman Üniversitesi, dr.hkafadar@gmail.com

ÖZET

Şiddet; sözel, fiziksel, duygusal, ekonomik ve cinsel açıdan uygulanan, kişiye beden veya psikolojik açıdan acı-ıstırap veren veya verebilecek olan, insan onuru ile bağdaşmayan eylemlerdir. Kişiyi bu tür eylemlere maruz bırakma ya da maruz bırakma tehdidinde bulunma şeklinde olabileceği gibi, zorlama şeklinde ve keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma eylemlerini de kapsayabilmektedir. Kadına yönelik şiddet ise; yukarıda sayılan insan onuru ile bağdaşmayan eylemlerin cinsiyete dayalı olarak gerçekleştirilmesidir.

Kadına yönelik şiddet son yıllarda önem kazanmaya başlamış ve sadece bir sorun değil, bir halk sağlığı sorunu haline gelmiş bir konudur. Çok yönlü bir kavram olarak karşılaştığımız kadına şiddetin sınırları ve sınıflandırılması da, değişik biçimlerde yapılmaktadır. Toplumsal yapı özelliklerine göre hangi davranışların şiddet olarak kabul edileceği farklılık göstermekle birlikte temel İnsan Hakları Evrensel Sözleşmesine de belirtildiği üzere insan onuruyla bağdaşmayan eylemler olarak tanımlayabiliriz.

Dünya sağlık örgütünün 2005 yılında yapmış olduğu çok merkezli çalışmada kadınların yaşamları boyunca birlikte yaşadıkları kişiler (eş veya partner) tarafından %13 ile %61 arasında fiziksel şiddete, %6 ile %59 oranında cinsel şiddete maruz kaldığı tespit edilmiştir. Mağdurların %15 ile %71 oranında fiziksel, cinsel ya da her iki şiddet türünü birlikte yaşadıkları belirtilmektedir. Dünya sağlık örgütünün 2017 kadına yönelik şiddet prevalansına bakıldığında en yüksek oran %37 ile Türkiye'nin de içinde bulunduğu Ortadoğu bölgesi, Avrupa'da %25,4, Amerika'da %29,8, Afrika'da %36,6 ve Çin'de %24,6 olarak belirlenmiştir.

Kadına yönelik şiddetle ilgili Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2015 verilerine göre her 10 kadından dördünün şiddete maruz kaldığı tespit edilmiştir. Yine Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından yapılan Kadına yönelik aile içi şiddet araştırması 2014 sonuçları aşağıdaki gibidir. Türkiye geneline bakıldığında yaşamının herhangi bir döneminde eşinden veya birlikte yaşadığı kişiden fiziksel şiddete uğrayan kadınların oranı %35,5 olarak bulunmuştur. Bölgelere göre dağılıma bakıldığında; Orta Anadolu Bölgesinde yaşamın herhangi bir döneminde fiziksel şiddete maruz kaldığını belirten kadınların oranı %42,8 olduğu belirtilmiştir. Bu oran kadına yönelik fiziksel şiddetin en fazla olduğu bölgenin Orta Anadolu Bölgesi olduğunu göstermektedir. Doğu Karadeniz bölgesi ise %26,8 oranı ile şiddetin en az olduğu bölge belirlenmiştir.

2016 verilerinde ise, eşler arasında anlaşmazlık olduğunda sessiz kalma; erkeklerde %55,1, kadınlarda %64,2, seslerini yükselterek veya bağırarak tepki verme; erkeklerde %75,3, kadınlarda %66,2, fiziksel şiddet uygulama; erkeklerde %3,6, kadınlarda ise %2,4 oranında olduğu belirlendi. 2016 verilerinde eşlere fiziksel şiddet uygulama oranı en yüksek olan bölgenin Güneydoğu Anadolu (Gaziantep, Adıyaman, Kilis, Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin, Batman, Şırnak, Siirt) olduğu tespit edildi. Bu bölgede yaşayan erkeklerin %8,6'sı, kadınların ise %7,5'i eşlerine fiziksel şiddet uyguladığı tespit edildi. Ege bölgesi %1,7 oranı ile erkeklerde, Doğu Marmara kadınlarda %0,7 oranı ile fiziksel şiddet uygulama en düşük olduğu belirlendi. Şüphesiz sonuçları en ağır olan şiddet türü ölümle sonuçlanmıştır. 2010-2016 yılları arasında az 1915 kadın öldürüldü, öldürülen her iki kadından birinin katilişi veya partneri olduğu görülmektedir. Cinayetlerin (396 olgu) daha çok ayrılık veya boşanma aşamasında gerçekleştiği belirlendi.

Sonuç olarak, Şiddetin fiziksel, psikolojik, sosyo-kültürel ve ekonomik maliyeti de olan çok katmanlı bir halk sağlığı sorunudur. Dünyada ve ülkemizde kadına yönelik şiddetin bir halk sağlığı sorunu haline geldiği göz önüne alındığında, kadına yönelik şiddetin önlenmesi için çok yönlü, interdisipliner ve kurumlararası yeni önlemlerin alınması gerekmektedir. Bu çalışmada fiziksel şiddete maruz kalan 32 yaşındaki olgu üzerinden kadına yönelik şiddetin boyutlarını literatür verileri ile tartışmayı, sağlık hizmeti sunumunda kadına yönelik şiddet hakkında farkındalığın artırılmasını amaçladık.

Anahtar Kelimeler: Kadına Şiddet, Kadın, Hukuk, Adli Tıp

TALASEMİ HASTALARIN KAN GRUPLARI VE RH D GRUPLARINI TARAMASI

Dr. Nihayet BAYRAKTAR

Mehmet Akif İnan Eğitim Araştırma Hastanesi, Şanlıurfa, nihayetmehmet@yahoo.com

Prof. Dr. Mehmet BAYRAKTAR

Harran Üniversitesi, mrtmehmet@yahoo.com

ÖZET

Türkiye’de ise yaklaşık 1.300.000 talasemi taşıyıcısı ve 4.500 kadar talasemi hastası olduğu bildirilmektedir. Rh fenotipleri 1. Kromozom üzerinde bulunan RhD ve RhCE gen loküsleri tarafından kontrol edilir. Bununla birlikte serolojik verilerin kolay yorumlanabilmesi için Fisher-Race’in üç lokus (D/d,C/c, E/e) sistemi kullanılmaktadır. Rh antijenlerinin en önemlisi olan D antijeni, transfüzyon tıbbında A ve B antijenlerinden sonra en önemli kan grubu antijenidir.D+ kan transfüzyonu yapılan D-Talasemi hastaların yaklaşık %85’inde anti-D antikorları gelişmektedir. Sonuç olarak Talasemi hastaların reaksiyonları ortaya çıkmaktadır. RhD geninde mutasyonlara bağlı olarak Dantijenlerinin varyantları ortaya çıkmaktadır. Önceden Du olarak adlandırılan, zayıf Du varyantında ise antijenin epitoplarının yapısında herhangi bir değişiklik yoktur ancak; hücre yüzeyinde görünüşü azalmıştır. Çalışmamızda Talasemi hastaların zayıf D antijeni sıklığını saptamayı amaçladık.Hematoloji polikliniğine talasemi major tanısı ile izlenen 18- 60 yaşlar arasındaki 38 'kız, 22'si erkek toplam 60 hastaçalışmaya alındı. Çalışma grubundaki olgularda ortalama yaş 38±22yıl.Kan grubu incelenmesi, jel santrifügasyon yöntemiyle Ortho Clinical Diagnostics (Anti-C/Anti-E/Antic/Anti-e/Anti-K/Control)Ortho BioVue System manuel olmak üzere dört kez çalışıldı. Toplam 60 Talasemi Hastaların kan grupları: 0Rh+ 22 hasta (%36.6); 0Rh- 2 hasta (%3.3) hasta; ARh+ 25 hasta (%41.6); ARh- 2 hasta (%3.3); BRh+ 4 hasta (%6.6); BRh- 1 hasta (%1.6);ABRh+ 4 hasta (%6.6) idi.Rh D Talasemi Hastaların zayıf D çalışması 28 (%46.6)'i C+E+c+e+K- ; 22 (%36.6)'si C+E-c+e+K-; 10 (%16.6) hasta ise C+E-c-e+K- bulundu.Hastanemizde zayıf D pozitif Talasemi hastaların ve zayıf D negatif Talasemi hastalarınçalışmasını belirlemeyi çalıştık.Görüldüğü gibi toplam 60 hastanın E/e negatif ve pozitifliğini gösterdik. Bunun da en önemli nedenin tekrarlayan kan alma sıklığını gördük ve ileriye dönük bir çalışma ile daha kesin sonuçlara ulaşılacağı düşüncesindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Talasemi, Kan Grubu, Rhd

YAŞA BAĞLI BULBUS ÇAPI DEĞİŞİMİ ÖNEMLİ Mİ?

Dr. Öğr. Üyesi Safiye KAFADAR

Adıyaman Üniversitesi, safiyekafadar@gmail.com

ÖZET

Giriş: Yaşla birlikte göz boyut ve hacminde değişimler olmaktadır. Bu çalışmada bulbus ölçülerindeki değişikliğin, adolesan dönemde ve genç erişkin dönemlerindeki verilerin, önemli olup olmadığını araştırmayı amaçladık.

Yöntem: Radyoloji kliniği PACS sistemi üzerinden 01.01.2018 ile 31.01.2018 tarihleri arasında Manyetik Rezonans (MR) görüntü kalitesi bulbus çapı ölçümüne elverişli olan olgular değerlendirmeye alındı. Çalışma için üç grup oluşturuldu. Her grup için beş erkek ve beş kadın olgunun MR görüntüleri üzerinden bulbus çapı oküler lens altından ölçüldü. Yine lens altından corneal kubbeye kadar olan uzaklık, yani yükseklik değerleri ölçüldü.

Bulgular: Çalışma kriterlerine uygun olan adolesan dönemi için (15, 16 ve 17 yaş) beş erkek ve beş kadın olgu incelendi. Bulbus çapı ortalama değerleri 20,46 mm ile 21,7 mm arasında değişmekte olduğu belirlendi. Yükseklik ortalama değerleri 6,62 mm ile 7,34 mm arasında olduğu tespit edildi. Genç erişkin dönemi için iki grup oluşturuldu. Birinci grupta (25,26 ve 27 yaş) bulbus çapı ortalama değerleri 23,28 mm ile 23,66 mm arasında, ikinci grupta ise (35,36 ve 37 yaş) beş erkek ve beş kadın olgunun MR görüntüleri üzerinden bulbus çapı oküler lens altından, yükseklik değerleri kornea tepe noktası ile lens orta altsınırı esas alınarak ölçüldü.

Sonuç: Bu çalışmada incelenen olgularda yaşla birlikte bulbus çapının ortalama değerlerinin arttığı görülmekle birlikte, bu artışın ardışık yaşlarda düzenli bir artış göstermediği tespit edildi. Bu çalışma daha sonradan yapmayı planladığımız postmortem oküler yama çalışmasına esas olmak üzere ön çalışma olarak planlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bulbus, Bulbus Çapı, Göz Boyutları

BİNGÖL İLİNDE BİR AİLE SAĞLIĞI MERKEZİNDEKİ KADINLARIN AİLE PLANLAMASI YÖNTEMİ KULLANMA DURUMLARI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER**Dr. Öğr. Üyesi Nur Özlem KILINÇ**

Bingöl Üniversitesi, nurozlemkilinc@hotmail.com

ÖZET

Problem Tanımı: Aile planlaması gebeliği önleyen, infertiliteye çözüm arayan, gebelik zamanını düzenleyen ve eşlerin çocuk sahibi olmasını etkileyen durumları değerlendiren oldukça geniş kapsamlı bir kavramdır. Bu sayede doğrudan anne ve çocuk sağlığını koruma ve geliştirilmesini amaçlayarak, toplum sağlığının korunmasına ve geliştirilmesine katkı sağlar.

Etkili aile planlaması kullanım oranının düşük olduğu ülkelerde aşırı doğurganlık ve buna bağlı olarak da riskli gebelik oranları yüksektir. Riskli gebelikler hem annenin hem de çocuğun sağlığını olumsuz etkilemekte ve hatta ölümlere sebep olmaktadır.

Bir bölgedeki aile planlaması yöntemlerinin kullanım durumları ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi, etkili aile planlaması hizmetlerinin planlanıp, uygulanması açısından oldukça önemlidir.

Amaç: Bu araştırma Bingöl İlinde bulunan bir Aile Sağlığı Merkezi Bölgesi'nde yaşayan doğurganlık çağındaki kadınların kullandıkları aile planlaması yöntemleri ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı tipte olan araştırma Bingöl İl Merkezinde bulunan bir Aile Sağlığı Merkezinde Aralık 2017- Şubat 2018 tarihleri arasında yapılmıştır. Araştırmanın evrenini Bingöl İl Merkezinde bulunan bir Aile Sağlığı Merkezi Bölgesi'nde yaşayan ve doğurganlık çağındaki olan 3528 evli kadın oluşturmuş, örneklem sayısı ise 0,05 örnekleme hatası ile ($p=0,8$; $q=0,2$) 228 kadın olarak belirlenmiştir. Araştırma; belirtilen tarihler arasında Aile Sağlığı Merkezi'ne başvuran, kriterlere uyan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 220 kadın ile tamamlanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından hazırlanan tanımlayıcı bilgi formu kullanılmıştır. Tanımlayıcı bilgi formunda; kadınların sosyo-demografik özelliklerine yönelik 9, obstetrik özelliklerine yönelik 5 ve aile planlaması ile ilgili 6 soru olmak üzere toplam 20 soru bulunmaktadır. Araştırmanın yapılabilmesi için Bingöl Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'ndan onay alınmıştır. Kadınlara soru formları uygulamadan önce gerekli açıklamalar yapılmıştır ve onay alınmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan kadınların ortalama yaşı 36,85 tir. Katılımcıların %41,3 ilköğretim mezunu olduğu, %73,5'i çalışmadığı, %73,1'inin sosyal güvencesinin olduğu, %51,1'inin gelirinin giderinden az olduğu ve %22,4'ünün 16-20 yıl süre ile evli olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan kadınların % 64'ü herhangi bir aile planlaması yöntemi kullandıklarını, bunların %21'i ise etkisiz bir aile planlaması yöntemi kullandığını belirtmiştir. Kadınların eğitim düzeyi, eş eğitim düzeyi, kendiliğinden düşük yapma ve isteyerek düşük yapma gibi değişkenlerden elde edilen veriler ile aile planlaması yöntemi kullanma durumu arasındaki ilişki istatistiksel olarak değerlendirildiğinde anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0,05$).

Sonuç: Bingöl il merkezinde yaşayan kadınların aile planlaması kullanma oranları istenilen düzeyde olmamakla birlikte etkili olmayan yöntem kullanım oranlarının yüksek olduğu görülmüştür. Aile planlaması ile kadının ve eşinin eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Etkili yöntem kullanımı arttırmak için kadının eşiyile birlikte eğitim programlarına katılması, eğitimlerin sürekli ve yaygın olması önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Aile Planlaması Yöntemi, Etkili, Etkisiz, Kadın, Doğurganlık

GENÇLİK DÖNEMİNDE SİGARA KULLANIMI VE HEMŞİRELİK

Dr. Öğr. Üyesi Nur Özlem KILINÇ

Bingöl Üniversitesi, nurozlemkilinc@hotmail.com

ÖZET

Günümüzde nüfusu tehdit eden sorunlar arasında ilk sıralarda yer almakta olan sigara içme alışkanlığı; etkileri ve sonuçları bakımından çok geniş halk kitlelerini ilgilendiren bir sorundur. Bireyler sigarayla ilk olarak gençlik döneminde tanışmakta ve bu dönemde başlanan sigara içme alışkanlığı sonraki yaşlarda artarak devam etmektedir.

Dünyada gençler arasında sigara kullanımı oranlarına bakıldığında oldukça yaygın olduğu görülmektedir. Dünya Sağlık Örgütü, dünyada her 10 gençten en az 1 'inin tütün ve tütün ürünü kullanmakla beraber, bu rakamın düşük gelirli ülkelerde daha fazla olduğunu belirtmektedir. Herhangi bir tütün ürününü deneyen gençlerin yarısından fazlası ileriki süreçte bağımlı olmaktadır. Dünyada sigara içicilerinin % 80'den fazlası sigaraya 18 yaşından önce başlamakta ve erken yaşta sigaraya başlayan bu sigara içicilerinin, bağımlılık kazanmaları da üniversite yıllarında belirginleşmektedir.

Türkiye, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Avrupa Bölgesi'nde erkekler arasında en yüksek sigara içme sıklığına sahip ülkeler arasındadır. Türkiye'de herhangi bir tütün ürünü kullanıyor olma prevalansı ise 13-15 yaş kızlarda %12,8 ve erkeklerde ise %20,3'tür. Gençlik döneminde, az sayıda sigara kullanımını takiben bile, nikotin bağımlılığı gelişmesi, sigara ile mücadelede gençlik dönemini ve gençlerin tutumlarını araştırma konusu yapmayı öncelikli hale getirmektedir.

Adölesan dönem; bireyin fiziksel ve psikososyal açıdan birçok değişim yaşadığı, çocuklukla erişkinlik dönemi arasındaki yaşama hazırlık dönemi olarak tanımlanmaktadır. Adölesanlar, ne çocuk ne de erişkindir ve çocukluktan erişkinliğe geçişin sorunlarını yaşamaktadırlar. Bu değişimlerle baş edilmez ise, meydana gelen sağlık sorunları ve ortaya çıkan sigara içme gibi kötü sağlık alışkanlıkları sonraki yaşamı da olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Hakikatte; adölesan dönemde sigara içmenin insan sağlığı üzerine olumsuz etkileri bilinmekte, buna rağmen yeterince önemsenmemektedir. Bunun nedeni sigaraya bağlı hastalıkların sonraki yaşlarda daha belirgin bir şekilde ortaya çıkması ve pek çok olumsuz sonucun hemen görülmemesidir. Bu dönemde gençler sağlığı olumsuz etkileyecek risklere karşı oldukça hazırlıksız ve savunmasızdırlar. Yeni şeyleri deneme merakı olan adölesanlar; yetişkinleri model alma, bir gruba dahil olma, stresi azaltma, kendini daha iyi ve önemli hissetme, formda kalma isteği gibi nedenlerle sigaraya yönelmektedirler.

Hemşireler; sağlık hizmetleri veren kuruluşlarda bireyi fiziksel, psikolojik, sosyal, kültürel boyutlarıyla ele alan ve sağlıklı/hasta bireyle daha çok etkileşim içinde bulunan profesyonel gruptur. Bu nedenle hemşireler, sağlığın korunması geliştirilmesi, sağlığın yeniden kazandırılması ve rehabilitasyon hizmetlerinde önemli bir role sahiptirler. Hemşireler; sigaranın kullanımının önlenmesi, sigara içme alışkanlığının bırakılması ve sigara nedeniyle oluşacak hastalıklara karşı yeniden sağlığın kazanılması aşamalarında önemli bir rol üstlenmektedirler. Hemşireler sigara içen gençleri; sigaranın zararları ve bırakma yöntemleri konusunda bilgilendirerek, ortaya çıkan fiziksel ve ruhsal yoksunluk belirtilerini gidermeye yönelik gerekli tıbbi yardım almaları için danışmanlık yaparak ve bırakma eyleminin devam etmesini sağlayarak destekleyici girişimlerde bulunabilirler.

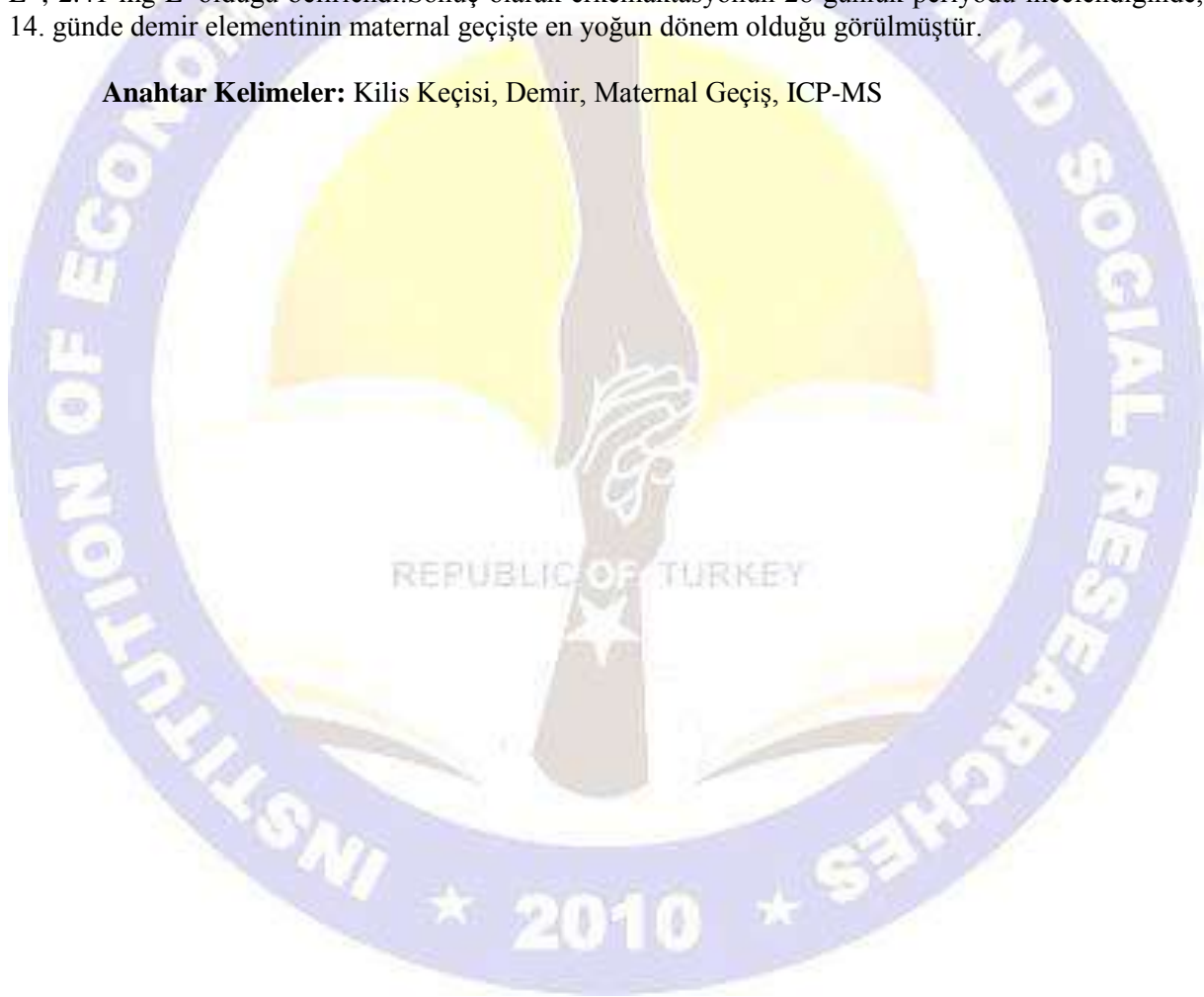
Anahtar Kelimeler: Gençlik, Adölesan, Sigara, Sigara Bağımlılığı, Hemşirelik

KİLİS KEÇİLERİNDE DEMİR ELEMENTİNİN MATERNAL GEÇİŞİ**Dr. Öğr. Üyesi Nilgün PAKSOY**

Harran Üniversitesi, nilgunpaxoy@harran.edu.tr

ÖZET

Demir,tüm memelilerdesağlıklı bir yaşam döngüsü için hayati öneme sahip esansiyel bir elementtir. Bu çalışmada Kilis keçilerinde erken laktasyon döneminde demir elementinin yavruya geçişinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında Mart-Mayıs 2017 tarihlerinde 9 adet erken laktasyondakiKilis keçisi ve bu keçilerin yavrularından alınan serum örnekleri araştırma materyalini oluşturdu. Örnekler doğumdan itibaren 1., 7., 14. ve 28. günlerde alınarak ICP-MS metodu ile demir elementinin maternal geçişini belirlemek üzere analiz edildi. Erken laktasyondaki Kilis keçilerine ait serum örneklerinin 1., 7., 14. ve 28. günlerinde demir element düzeyleri sırasıyla ortalama 2.95 mg L^{-1} , 1.22 mg L^{-1} , 1.48 mg L^{-1} , 1.42 mg L^{-1} olduğu;yenidoğan Kiliskeçilerine ait serum örneklerinin 1., 7., 14. ve 28. günlerinde demir element düzeyleri ise sırasıyla ortalama 2.44 mg L^{-1} , 2.34 mg L^{-1} , 3.05 mg L^{-1} , 2.41 mg L^{-1} olduğu belirlendi.Sonuç olarak erkenlaktasyonun 28 günlük periyodu incelendiğinde, 14. günde demir elementinin maternal geçişte en yoğun dönem olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Kilis Keçisi, Demir, Maternal Geçiş, ICP-MS

ARAP KISRAK SÜTLERİNİN ELEMENT KOMPOZİSYONU

Dr. Öğr. Üyesi Nilgün PAKSOY

Harran Üniversitesi, nilgunpaxoy@harran.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Serap KILIÇ ALTUN

Harran Üniversitesi, skilicaltun@hotmail.com.tr

ÖZET

Kısrak (*Equus caballus*) sütünün besinsel ve tedavi edici özellikleri, eski çağlardan beri bilinmektedir ve geleneksel olarak Orta Asya ve Doğu Avrupa'da yalnızca kısrak sütü değil, fermente edilmiş kısrak sütü ürünleri de üretilmekte ve tüketilmektedir. Kısrak sütü özellikle immun sistemi baskılanmış çocuklarda, yaşlılarda ve aynı zamanda inek sütü proteini alerjileri olan bireylerde alternatif bir besindir. Kısrak sütü, gıda alerjisi olan bebekler için alternatif bir gıda olarak başarılı bir şekilde kullanılmıştır. Kısrak sütlerinin kozmetik sanayinde de kullanıldığı bilinmektedir. Kısrak sütü yağı, yüksek çoklu doymamış yağ asidi içeriği nedeniyle kozmetik sanayisinde önemli bir bileşen olarak kabul edilir. Ayrıca kısraksütü proteinleri cilt nemlendirmede ve cilt yaşlanmasının önlenmesinde aktif olarak kullanılmaktadır.

Bu çalışmanın amacı; kısrak sütü örneklerinde 17 farklı elementin miktarlarını belirleyip insan ve hayvan sağlığı açısından potansiyel fayda ve risklerini ortaya koymaktır. Çalışma kapsamında iki aylık bir periyotta laktasyondaki 10 adet kısraktan elde edilen süt örnekleri Na, K, Ca, Mg, Mn, Fe, Co, Cr, Cu, Zn, Se, Ni, Cd, Ti, Tl, As ve Pb element düzeylerinin belirlenmesi için analiz edildi. Analiz edilen kısrak sütü örneklerinde ortalama Ca, K, Na ve Mg konsantrasyonları sırasıyla 1033.2 mg L^{-1} , 816.1 mg L^{-1} , 496.3 mg L^{-1} ve 87.0 mg L^{-1} olarak belirlendi. Na / K oranının ortalaması 0.60 iken, Mn, Co, As, Cd, Tl ve Pb konsantrasyonları, tespit limitinin altında bulundu. Sonuçlar, kısrak sütündeki makro elementlerin konsantrasyonunun, diğer türlere ait süt örneklerinden farklı olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Kısrak Sütü, Element, ICP-MS

KEÇİ SÜTLERİNDE *LISTERIA* SPP. PREVALANSI VE VİRÜLENT *LISTERIA MONOCYTOGENES*' İN REAL-TİME PCR İLE BELİRLENMESİ*

Dr. Öğr. Üyesi Serap KILIÇ ALTUN
Harran Üniversitesi, skilicaltun@hotmail.com.tr

ÖZET

Keçi sütü tüm dünyada yaygın olarak tüketilen, koyun ve inek sütüne alternatif hayvansal bir gıdadır. Genellikle gelişmekte olan ülkelerin küçük ölçekli aile işletmelerinde üretilen keçi sütünün, her yaşta insan için iyi bir gıda olmasının yanı sıra tıbbi amaçlı kullanımı ve bebek beslenmesinde tercih edilmesi önemini artırmaktadır. Ülkemizde keçi sütünün içme sütü olarak kullanımının yanı sıra dondurma, peynir ve benzeri gıdaların üretiminde de kullanımı yaygındır. *L. monocytogenes*, Listeria genusunda bulunan gram pozitif, sporsuz, fakültatif anaerob, zoonoz bir bakteri olarak tanımlanır. Yeteri ısı işlem uygulanmamış süt ve süt ürünleri bulaşmada önemli kaynaktır. Bu araştırmada Şanlıurfa ilinin Akçakale ve Eyyübiye ilçelerinde bulunan küçük ölçekli işletmelerde üretilen çiğ keçi sütü örneklerinde virulent *L. monocytogenes* prevalansının belirlenmesi amaçlanmıştır. 88 adet çiğ keçi sütü örneği altı farklı işletmeden toplanmıştır. *L. monocytogenes* suşları ISO 11290-1 metodu ile izole edilmiş ve *hlyA* gen bölgesine spesifik primer kullanılarak Real-time PCR metodu ile tanımlanmıştır.

Araştırmada analiz edilen 88 adet çiğ keçi sütü örneğinden 4'ü *Listeria* spp. (%4.54) olarak izole edilmiş, bunlardan 2'si (%2.27) virulent *L. monocytogenes* olarak tanımlanmıştır. Tanımlanmış 2 adet *L. monocytogenes* suşunun Eyyübiye ilçesinden alınan örneklerden olduğu belirlendi. Bu araştırma, keçi sütünün virulent *L. monocytogenes* kontaminasyonu nedeniyle hem hayvan hem de insan sağlığı için risk oluşturabileceğini ortaya koymaktadır. Keçi sütü ve keçi sütünden üretilen ürünlerin *L. monocytogenes* ile kontaminasyonunun önlenmesi için üretimin tüm aşamalarında hijyen, sağlıklı sağım teknikleri, hayvanların beslenmesinde kaliteli silaj seçimi konularında hayvan yetiştiricilerinin ve gıda üretim işletmelerinin bilinçlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Keçi Sütü, *L. Monocytogenes*, Real-Time PCR

* Bu çalışma 2017 yılında Mehmet Akif Ersoy Veteriner Fakültesi Dergisinde 2 (1). Ciltte 41-46 sayfalarda araştırma makalesi olarak yayımlanmıştır.

**ŞANLIURFA İLİNDE ÜRETİLEN SADEYAĞLARIN REİCHERT MEİSSL SAYILARININ
TESPİTİ**

Dr. Öğr. Üyesi Serap KILIÇ ALTUN
Harran Üniversitesi, skilicaltun@hotmail.com.tr

Mehmet SAVRUNLU
Şanlıurfa Gıda Kontrol Laboratuvar Müdürlüğü, vetsavrunlu@hotmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Nilgün PAKSOY
Harran Üniversitesi, nilgunpaxoy@harran.edu.tr

ÖZET

Sadeyağ; süt yağından üretilen gerek ekonomik gerekse besleyici değeri yüksek olan bir süt ürünüdür. Bu çalışmanın amacı Şanlıurfa ilinde üretilen sadeyağ örneklerinde Reichert-Meissl sayılarını tespit etmektir. Şanlıurfa il ve ilçelerinden 2013 yılında 74 adet, 2014 yılında 182 adet sadeyağ örneği toplanarak çalışma materyalini oluşturmuştur. Örneklerin Reichert-Meissl sayılarının tespiti TS 1331 standardına uygun olarak gerçekleştirilmiştir. 2013 ve 2014 yıllarında toplanan sadeyağ örneklerine ait ortalama Reichert-Meissl sayıları sırasıyla 18.90 ± 7.17 ve 24.14 ± 5.82 olarak bulunmuştur.

Analiz edilen tüm sadeyağ örneklerinde en düşük Reichert-Meissl sayısı 0.44, en yüksek Reichert-Meissl sayısı ise 29.96 olarak ölçülmüştür. Sadeyağ örneklerinin Reichert-Meissl sayıları yapılan diğer çalışmalar ile kıyaslandığında ortalama Reichert-Meissl sayısının düşük olduğu tespit edilmiştir. Sadeyağ üretiminde ürün kalitesini artırmak için düzenli kontroller önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Sadeyağ, Reichert-Meissl Sayısı, Şanlıurfa

HEMŞİRELİK 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TIBBİ HATALARDA TUTUM DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

Öğr. Gör. Evin EVİNÇ

Dicle Üniversitesi, evinsy@hotmail.com

Öğr. Gör. Leyla ZENGİN

Dicle Üniversitesi, leyla_zen@hotmail.com

ÖZET

Giriş ve Amaç: Sağlık, insan yaşamının sürdürülmesinde, yaşam kalitesinin oluşturulmasında ve korunmasında özel bir öneme sahip olup sağlık hizmetleri tüm ülkelerin öncelikli konusu olmaktadır. Tıbbi hatalar hem sağlık çalışanlarını hem de hastaları olumsuz şekilde etkilemektedir. Tıbbi hata kavramı; "sağlık hizmeti sunan bir profesyonelin uygun ve etik olmayan davranışta bulunması, mesleki uygulamalarda yetersiz ve ihmalkar davranması sonucu hastanın zarar görmesi" olarak tanımlanmaktadır. Tıbbi hata türleri hekim ve hemşirelerin görevlerini yerine getirirken en sık karşılaştıkları veya yol açtıkları hata türleri kapsamaktadır. Tıbbi hata oranlarının azaltılabilmesi için sağlık profesyonellerinin tıbbi hatalara karşı tutumlarının belirlenmesi büyük önem taşımaktadır. Tutumlar yalnızca bir davranış eğilimi ya da sadece bir duygudeğil, biliş-duygu-davranış eğilimi bütünlüğüdür. Sağlık profesyonelleri bilgi düzeyleri, konu ile ilgili duyguları ve davranışlarıyla tıbbi hataya karşı tutumlarını sergilemektedir. Bu bağlamda çalışmamız hemşirelik mesleğinin bir üyesi olarak mezuniyet öncesi son sınıf öğrencilerinin tıbbi hata yapma eğilim durumlarının belirlenmesi ile tıbbi hatalar hakkındaki görüş ve tutumlarının değerlendirilmesiamacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Bu araştırma; Dicle Üniversitesi Atatürk Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim görmekte olan 4. sınıf öğrencilerinde 27 Şubat-06 Mart 2018 tarihleri arasında tanımlayıcı olarak yürütülmüştür. Araştırma evrenini hemşirelik 4. Sınıfta öğrenim görmekte olan 113 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem seçimine gidilmeden araştırmaya katılmayı kabul eden 84 öğrenci ile araştırma tamamlanmıştır. Veriler, tıbbi hatalarda tutum ölçeği ve araştırmacı tarafından oluşturulan hemşirelik öğrencilerine yönelik kişisel bilgi formu kullanılarak toplanmıştır. Veriler yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmış, bilgisayar ortamında istatistiksel yazılım programı kullanılarak sayı-yüzde-ortalama ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan 4. Sınıf öğrencilerinin yaş ortalaması 23.2 ± 2.9 olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin %54.8'i kadın olduğu, %44'inin annesinin okuryazar olmadığı, %31'sinin babasının lise mezunu olduğu, %46.4'nin gelir gider düzeyinin birbirine eşit olduğu, %72.6'nın çekirdek aile tipine sahip olduğu ve %60.7'sinin ailesi ile birlikte yaşadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin şu andaki hemşireliğe ilişkin memnuniyeti 4.4 ± 2.1 (0-10 puan üzerinden puanlanan değer) ve %59.5'i orta düzeyde başarılı olarak algılamaktadır. Öğrencilerin %48.8'nin hemşirelik mesleğini sevdiği ve %57.1'sinin hemşirelik mesleğini iş garantisi olması nedeniyle tercih ettiği belirlenmiştir. Öğrencilerin tıbbi hatalarda tutum ölçeği; tıbbi hata algısı puan ortalaması 2.9 ± 0.8 , tıbbi hata yaklaşım puan ortalaması 2.0 ± 0.5 , tıbbi hata nedenleri ortalaması 2.1 ± 0.6 olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin tıbbi hatalarda tutum ölçeği toplam puan ortalaması 2.2 ± 0.4 olup öğrencilerin tıbbi hata tutumlarının olumsuz olduğu belirlenmiştir.

Sonuç ve Öneriler: Hemşirelik 4. sınıf öğrencilerinin tıbbi hataların ve hata bildiriminin önemini farkındalığının düşük olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin tıbbi hataların ve hata bildiriminin önemini farkındalığını artırmak için eğitim programlarının planlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, Tıbbi Hata, Tıbbi Hata Tutum Ölçeği

İLK KEZ IM ENJEKSİYON YAPAN HEMŞİRELİK 1. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ANKSİYETE DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ**Öğr. Gör. Leyla ZENGİN**

Dicle Üniversitesi, leyla_zen@hotmail.com

Öğr. Gör. Evin EVİNÇ

Dicle Üniversitesi, evinsy@hotmail.com

ÖZET

Giriş ve Amaç: Hemşirelik Esasları dersinde öğrencilere sadece teorik bilgiler değil aynı zamanda pratik bilgiler de öğretilmektedir. Bu derste öğrencilere pratik bilgilerin öğretilmesinde demonstrasyon yöntemi kullanılmaktadır. Öğrencilere laboratuvar ortamında hedeflenen davranışın kazandırılması amacıyla öğretim elemanları gözetiminde maketler üzerinde uygulama yaptırılmaktadır. IM uygulama öğrencilerin ilk öğrendikleri invaziv girişim olması nedeniyle önemli bir deneyim olarak tanımlanmaktadır. Öğrencilere tekrarlı uygulamalar yaptırılarak klinik uygulamalarda hata yapma, hastaya zarar verme gibi olumsuz düşünceleri ile baş etmeleri sağlanmaktadır. Ayrıca öğrencilerin IM enjeksiyon yapmadan önce yaşamış oldukları korku ve anksiyetenin öğrenme başarısını olumsuz etkilediği ve anksiyete düzeyinin azalması öğrenme başarısının arttığını bilinmektedir. Bu çalışma; ilk kez IM enjeksiyon yapan hemşirelik 1. sınıf öğrencilerinin anksiyete düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Bu araştırma; Dicle Üniversitesi Atatürk Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim görmekte olan 1. sınıf öğrencilerinde 27 Şubat-06 Mart 2018 tarihleri arasında tanımlayıcı olarak yürütülecektir. Araştırma evreni hemşirelik 1. Sınıfta öğrenim görmekte olan 118 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem seçimine gidilmeden araştırmaya katılmayı kabul eden 68 öğrenci ile araştırma tamamlanmıştır. Veriler, Beck Anksiyete Ölçeği (BAÖ) ve araştırmacı tarafından oluşturulan hemşirelik öğrencilerine yönelik kişisel bilgi formu kullanılarak toplanmıştır. Veriler yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmış, bilgisayar ortamında istatistiksel yazılım programı kullanılarak sayı-yüzde-ortalama ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan 1. Sınıf öğrencilerinin yaş ortalaması 19.8±1.6 olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin %63.8'i kadın olduğu, %47.8'inin annesinin okuryazar olmadığı, %36.2'sinin babasının ilkokul mezunu olduğu, %55.1'nin gelir gider düzeyinin birbirine eşit olduğu, %75.3'nün çekirdek aile tipine sahip olduğu ve %72.5'sinin ailesi ile birlikte yaşadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin 63.8'inin ilk tercih olarak yerleştiği ve %53.6'sının hemşirelik mesleğini iş garantisi olması nedeniyle tercih ettiği belirlenmiştir. Öğrencilerin, %66.7'sinin düşük düzeyde anksiyetesinin olduğu, %14.5'nin orta düzeyde anksiyetesinin olduğu, %18.8'inin yüksek düzeyde anksiyetesinin olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin Beck Anksiyete Ölçeği Puan Ortalaması 14.53±11.52 olduğu belirlenmiştir.

Sonuç ve Öneriler: Hemşirelik 1. sınıf öğrencilerinin IM uygulama yaparken düşük düzeyde anksiyete yaşadığı belirlenmiştir. Ayrıca farklı düzeylerde yaşanan anksiyetenin başarıyı olumsuz etkilememesi için öğrencilerde uygulama öncesi anksiyete düzeyinin belirlenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, Enjeksiyon, Beck Anksiyete Ölçeği

KIRŞEHİR'DE SAĞLIK HİZMETLERİNİN MEVCUT DURUMU**Prof. Dr. Musa ÖZATA**

Ahi Evran Üniversitesi, musaozata@gmail.com

Mustafa ALTINTAŞ

Ahi Evran Üniversitesi, mustafaltintas40@hotmail.com

ÖZET

Bu çalışmanın amacı Kırşehir'deki sağlık hizmetlerinin mevcut durumunun ortaya konulması ve sağlık göstergelerinin Türkiye geneli ile karşılaştırılmasıdır. Tanımlayıcı nitelikte olan bu çalışmada kullanılan veriler, Kırşehir İl Sağlık Müdürlüğü'nden temin edilmiş olup, 2017 yılı rakamlarını içermektedir. Kırşehir'de 1 eğitim-araştırma, 1 ilçe devlet hastanesi, 2 adet entegre ilçe devlet hastanesi ve 1 adet özel hastane faaliyet göstermektedir. İlde toplam tescilli yatak sayısı 492, nitelikli yatak sayısı 465 olup yatak doluluk oranı % 62 olarak gerçekleşmiştir. Bu kurumlarda 191 uzman hekim, 151 pratisyen hekim, 49 diş hekimi, 683 hemşire-ebe görev yapmaktadır. Kırşehir'de yıllık kişi başı sağlık hizmetleri kullanım ortalamasının 9 olduğu görülmektedir. Türkiye ortalamasının 8,2 ve OECD ülkeleri ortalamasının 6,7 olduğu göz önüne alındığında Kırşehir'de sağlık hizmeti kullanım ortalamasının yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır.

Çalışmada elde edilen sonuçlara göre; sağlık hizmetlerine ulaşım, sağlık personeli sayısı, verilen hizmet miktarı ve temel sağlık göstergeleri bakımından Kırşehir'deki sağlık hizmetlerinin Türkiye ortalamasından daha iyi durumda olduğu görülmektedir. Ancak nitelikli hizmetler açısından (Örneğin KVC, Psikiyatri, Travmalar, Nöroloji vb) Ankara ve Kayseri gibi büyük şehirlere bağımlılık hala devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Hizmetleri, Kırşehir, Sağlık Hizmetleri Göstergeleri

ÖRGÜTSEL SAĞLIK: AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ**Prof. Dr. Musa ÖZATA**

Ahi Evran Üniversitesi, musaozata@gmail.com

Mustafa ALTINTAŞ

Ahi Evran Üniversitesi, mustafaltintas40@hotmail.com

ÖZET

Bu çalışmada, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi'nde çalışan idari personelin örgütsel sağlığa ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Örgütsel sağlık, çalışanların refahı ve örgütsel etkinlik kavramının bir araya gelmesi olarak tanımlanmaktadır. Örgütün, küresel rekabet ortamında hayatını devam ettirmesi ve değişimlere ayak uydurabilmesi örgütün sağlıklı bir yapıda olmasına bağlıdır. 2018 yılında Kırşehir'de Ahi Evran Üniversitesi'nde gerçekleştirilen ve nicel araştırma deseninde planlanan bu çalışmada yüz yüze anket tekniği kullanılmış olup, araştırmaya katılmayı kabul eden 187 kişiye, 29 sorudan oluşan bir anket uygulanmıştır. Ankette yer alan sorular iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda; araştırmaya katılanların sosyo-demografik özellikleri, ikinci kısımda ise Rosen ve Berger (1991) tarafından geliştirilen ve Emhan (1995) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Örgütsel Sağlık Ölçeği" kullanılmıştır. Söz konusu ölçek 20 maddeden oluşmakta ve sorulara verilen cevaplar; 1-Kesinlikle Katılmıyorum/5-Kesinlikle Katılıyorum şeklinde derecelendirilmektedir. 1-49 arasında olanların sağlıklı, 50-84 arasında olanların hem sağlıklı hem sağlıklı, 85-100 arasında olanların ise sağlıklı örgüt özellikleri bulundurduğu belirtilmiştir.

Çalışmada toplanan veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Veriler üzerinde tanımlayıcı istatistikler, t testleri ve ki-kare testleri uygulanmıştır. Verilerin istatistiksel olarak değerlendirilmesi sonucunda, çalışmaya katılan 187 kişinin % 28,9'u (54 kişi) örgütü sağlıklı olarak, % 64,7'si (121 kişi) örgütü hem sağlıklı hem sağlıklı olarak, % 6,4'ü (12 kişi) ise örgütü sağlıklı olarak değerlendirmiştir. Ayrıca söz konusu üniversitenin sosyo-demografik özellikleri açısından örgütsel sağlık puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı belirlenmiştir. Çalışmanın sonucunda, örgütsel sağlığı yükseltmek için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ahi Evran Üniversitesi, İdari Personel, Örgütsel Sağlık

BİR KÖPEKTE MALASSEZIA PACHYDERMATİS OLGUSU

Dr. Öğr. Üyesi Gülşah AKGÜL
Siirt Üniversitesi, gulsahvet@hotmail.com

ÖZET:

Malasseziapachydermatitis, sıcakkanlı hayvanların normal deri florasında bulunan lipofilik bir mayadır. Malassezia dermatit, bu mayanın aşırı derecede çoğalması sonucu ortaya çıkar. Etken genellikle şiddetli, eritematöz, pullu, yağlı, steroidlere dirençli kaşıntıya sebep olmaktadır. Olgumuzu Siirt Üniversitesi Veteriner Fakültesi Hayvan Hastanesi'ne getirilen 4 yaşlı, erkek, Kangal ırkı bir köpek oluşturdu. Anamnezde 4 ay süresince amoksisilin, ve ivermectin uygulanmasına rağmen düzelmenin olmadığı bildirildi. Aksilla, perineal bölge ve bacak kıvrımlarında ki deride şiddetli kaşıntı, hiperpigmentasyon ve hiperkeratoz gözlemlendi. Sitolojik inceleme için nemli ve kıvrımlı deriden direk svap yöntemi kullanarak alınan örnekler Diff-Quik tekniği ile boyayarak 100'lük büyütmede incelenen örneklerde Malasseziapachydermatitis gözlemlendi. Tedavide sekiz hafta boyunca günde bir kez oral yolla 10 mg/kg dozunda ketakonazol ve karaciğer doku ve işlev destekleyicisi olarak %80 Silymarin ve 35 mg Beta Glukan içeren tablet verildi. Tedaviye başladıktan sonra dördüncü haftada lezyonlar belirgin olarak azaldı ve sekizinci haftada tam olarak düzeldi. Sonuç olarak, rutin tedaviye cevap vermeyen eritematöz, hiperpigmentasyon, liknefikasyon ve şiddetli kaşıntıya sahip dermatitisMalasseziadermatitisi göz önünde bulundurulmasının gerekliliği olduğu görüşüne varıldı.

Anahtar Kelimeler: Köpek, Dermatitis, Malassezia

BİR KEDİDE İPLİKSİ YABANCI CİSİM OLGUSU

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Barış AKGÜL
Siirt Üniversitesi, mbakgul@hotmail.com

ÖZET

Melez, 1 yaşlı, erkek bir kedi anüsünden sarkan bir iplik parçası anamnezi ile Siirt Üniversitesi Veteriner Fakültesi Hayvan Hastanesine getirildi. Yapılan muayenelerde hastanın genel durumunun iyi olduğu saptandı. İnceleme sırasında anüsünden dışarıya doğru 4cm kadar bir iplik parçasının çıkmış olduğu gözlemlendi. Dışarıda bulunan iplik parçasının el manüplasyonu ile bir miktar anüsten dışarı doğru geldiği ancak daha sonra karşı direnç oluştuğu saptandı. Az miktarda çekilen iplik anüs hizasından makas vasıtasıyla kesilerek uzaklaştırıldı. Laktasif verilen hastada 12 saat içerisinde herhangi bir defekasyon görülmemesi üzerine opere edildi. Hasta sedatif olarak xylazine ve induksiyon için ketamine uygulaması ile genel anesteziye alındı. Entübe edilerek solunum anestezi cihazına bağlanan hastaya %2 isoflurane anestezinin idamesinde verildi. Median hatttan yapılan ensizyon ile laparotomi işlemi gerçekleştirildi. Abdominal eksplorasyonda herhangi bir patoloji görülmedi. Kalın barsak kısmından başlanarak ince barsaklara kadar belirli aralıklarla yapılan enterotomi işlemi ile iplik parçası tamamen uzaklaştırıldı. Enterotomi hatları şimiden ve cushing dikiş yöntemleri kullanılarak kapatıldı. Kas ve periton sultan dikişi, deri altı bağdokusu sürekli dikiş ve deri basit ayrı dikiş yöntemleri ile kapatıldı. Postoperatif dönemde sıvı sağaltımı yapılan hasta 12 saat aç bırakıldı. Ardından su verilen hastada 24 saat sonra az miktarda yaş mama vermeye başlandı. 36 saat sonra yaş mama ve su, ihtiyacı oranında vermeye başlandı. Sefalosporin türevi antibiyotikler kas içi yolla günde iki kez 7 gün uygulandı. Analjezi için Tolfenamik asit günde 1 kez 3 gün derialtı yolla kullanıldı. 10 gün sonra deri dikişleri alındı. Dikişlerin alınmasının ardından kontrol altında tutulmaya devam eden hasta 15 gün içerisinde sağlığına kavuştu ve taburcu edildi. Sonuç olarak evde beslenen kedilerde yabancı cisim yutma olasılıklarının olduğu ve hasta sahiplerinin bu gibi olayların önüne geçmek için gerekli düzenlemeleri yapmaları gerektiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Kedi, İpliksi Yabancı Cisim, Enterotomi

**KIL KEÇİSİ TEKELERİNİN SPERMASININ KISA SÜRELİ SAKLANMASINDA SÜT,
YUMURTA SARISI VE FÖTAL SERUMUN ETKİSİ****Dr. Öğr. Üyesi Seyrani MERSİN**

Siirt Üniversitesi, seyranimersin@hotmail.com

ÖZET

Bu çalışma, teke spermasının kısa süreli saklanması sadece Fötal Serum (FS), Yağsız Süt (YagS) ve Yumurta Sarısı'nın (YS) kullanılmasının sperma motilitesine, ölü-canlı oranına ve anormal sperm oranına etkilerini karşılaştırmak amacıyla yapıldı. Yaşları 3-4 arasında değişen 4 Kıl keçisi tekesinden spermalar, sezon dışı dönemde elektroejakulatör yardımıyla alındı. Sperma örnekleri 30°C su banyosunda bir araya (pooling yaparak) getirildi ve mikroskopik olarak motilite, ölü-canlı ve anormal sperm oranlarının belirlenmesinden sonra iki eşit kısma bölündü. Birinci kısımdan seminal plazma santrifüj edilerek ayrıldıktan sonra enzimleri denatüre etmek amacıyla önce 65°C su banyosunda 10 dakika, ardından 75°C'de 15 dakika bekletildi. İkinci kısım, dört eşit hacme bölündükten sonra spermatozoonlardan seminal plazmayı ayırmak için, ejakülatlar oda ısısında serum fizyolojik ile iki kez santrifüj edilerek yıkandı. Her yıkama işleminden sonra supernatantlar atıldı. Dört hacme ayrılmış spermatozoonların üzerine ısı işlemi yaparak denatüre edilmiş olan seminal plazma eşit olarak eklendi. Hazırlanmış olan örneklerden bir kontrol grubu (sulandırıcı ilavesi yapılmamış), %30 FS, %20 YagS ve %10 YS ilave edilerek 2 – 2,5 saatte +4°C'ye gelecek şekilde soğutuldu ve aynı ısıda beklemeye alındı. İlk muayenesi 24. saatte yapıldıktan sonra Gruplar 36, 48 ve 60. saatlerde spermamotilitesi (%), ölü-canlı (%) ve anormal spermatozoon (%) yönünden değerlendirildi. Motilitesi en uzun süre dayanan grubun FS grubu, en kısa sürede motilitesini kaybeden ise YS grubu olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak teke spermasının kısa süreli saklanması spermatazoonlarına eklenti bezi sıvılarının denatüre edildikten sonra YS katılmasının herhangi bir fayda sağlamadığı, fakat FS kullanılması ile spermaların yaşam süresinin 60 saatten daha fazla uzatılabileceği sonucuna varılmıştır. İleride yapılacak benzeri çalışmaların bu alanda faydalı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Fötal Serum, Yumurta Sarısı, Teke Spermatazoonu, Kısa Süreli Sulandırıcılar

GEBE DÜVELERİN GEMİ İLE TRANSPORTUNDA HAYVAN REFAH PARAMETRESİ OLARAK ISI VE NEM BULGULARI ÖN ÇALIŞMASI

Öğr. Gör. Dr. M. Ayberk OKTAY
Ege Üniversitesi, ayberkoktay@gmail.com

ÖZET

Hayvan Refahı geçtiğimiz senelerde insanların hassasiyeti ve yaptıkları talepler sonucunda gitgide önem kazanmıştır. Öncelikle pet hayvanlarında başlayan bu durum günümüzde kapsamına çiftlik hayvanlarını da dâhil etmiştir. Avrupa Birliği, ABD. ve çeşitli ülkelerin öncülüğünde bu hayvanların bakım şartları düzenlenmiş.

Transport stresi çeşitli farklı stres etkenlerini bir arada barındıran karmaşık bir stres faktörüdür ve hayvanlar üzerindeki negatif etkileri bilinmektedir. Farklı ülkelerde yönetmelikler bu hayvanların transportunu da kapsayacak şekilde genişletilmiş ve düzenlenmiştir. Bu koşullara rağmen gelişmekte olan hayvan refahı alanı dâhilinde uluslararası sularda yapılan ve haftaları bulan nakliyatlar halen geri planda kalmakta, bir nevi görmezden gelinmektedir. Her yıl milyonlarca hayvanın yaşadığı bu durumun da yakın gelecekte düzenlenmesi kaçınılmazdır.

Araştırmamızda 1000 in üzerinde gebe hayvan ile rutin olarak yapılan bir Koper(Slovenya)-Akaba(Ürdün) nakliyatı ısı ve nem yönünden incelenmiştir. Bu inceleme ile amaç yolculuk boyunca hayvanların mazur kaldığı ısı ve nem değişimlerinin saptanmasıdır.

Araştırma sonunda ısı değerlerinin 11.8 ile 32.8 arasında nem değerlerinin ise 35 ile 70 arasında değişkenlik göstermiştir. Alınan bu değerler ile hissedilen sıcaklığın tespitinde kullanılan “wet bulb temperature” hesaplanmıştır.

Araştırma ısı ve nem değerlerinin yolculuk boyunca çok büyük değişimler gösterdiğini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Hayvan Refahı, Transport, Isı, Nem

KÖPEKLERDE ELEKTRORETİNOGRAFI MUAYENE SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Öğr. Gör. Dr. M. Ayberk OKTAY
Ege Üniversitesi, ayberkoktay@gmail.com

Prof. Dr. Metin KAYA
Uludağ Üniversitesi, metink@uludag.edu.tr

Prof. Dr. Nihal Y. GÜL SATAR
Uludağ Üniversitesi, ngul@uludag.edu.tr

ÖZET

Katarakt insanlarda körlükle sonuçlanan hastalıkların %51'ini oluşturan önemli bir hastalıktır. Hayvanlarda da yaşan sürelerinin artmasına bağlı olarak karşılaşılan sıklığı artmıştır. Katarakt ameliyatı hassas ve yüksek maliyetli bir ameliyattır. Bu nedenle ameliyat sonrasında görüşün iyileşmesi sadece hayvan açısından değil yapılan masraf yüksek olduğu için, sahibi bakımından da önemlidir. Katarakt nedeniyle uzun süre ışıktan yoksun kalan retinalarda atrofiler veya ayrılmalar gibi problemler şekillenebilmekte ve bunlara bağlı olarak da ameliyat sonrasında görüşte iyileşme sağlanamamaktadır. Bu nedenle hayvanda görüşün değerlendirilerek ameliyata gerek olup olmayacağına karar verilmelidir. Göz muayenesi ile katarakt teşhisi konan köpeklere Elektoretinografi testi uygulayarak tekniğin katarakt ameliyatı öncesinde kullanımı ile retinal işlevin değerlendirilmesinin öneminin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmanın hayvan materyalini Mayıs 2011 - Ağustos 2011 tarihleri arasında Fransa'nın, Toulouse Ulusal Veteriner Okulu Oftalmoloji Anabilim Dalı Kliniği'ne getirilen görme sorunu olan çeşitli yaşlardaki 20 köpek oluşmuştur, kliniğe getirilen köpeklerin % 60'ı görüşü çok veya az olan, % 40'ı görüşü olmayan köpeklerdir. Çalışmanın ilk aşamasında elde edilen bulgulardan 24 kataraktlı gözde çok veya az görüş olduğu için retinalar görüntülense veya görüntülenmese de retinaların işlevli olduğu ve bu nedenle de bu gözlerde katarakt ameliyatı sonrasında görüşün iyileşebileceği anlaşılmıştır.

Hem görüşün olmadığı hem de retinanın görüntülenemediği diğer 16 kataraktlı gözde ise retinanın muayenesi yapılamadığından bu gözlerde katarakt ameliyatı sonrasında görüşün iyileşebileceği konusunda bir yorum yapılamamıştır. Elektoretinografi tekniğinin bu hayvanlarda uygulanması ile olası bir ameliyat sonucu öngörülebilmiş ve post-operatif başarıyı arttırmıştır.

Anahtar Kelimeler: Elektretinografi, Katarakt, ERG

YOĞUN BAKIM HEMŞİRELERİNİN BRANŞLAŞMA EĞİLİMLERİNİN İNCELERNMESİ**Dr. Öğr. Üyesi Hakan AKELMA**

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, hakanakelma@hotmail.com

Hacı ÜLMEZ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, haci.ulmez@saglik.gov.tr

ÖZET

Amaç: Ülkemizde ortalama yaşam süresinin uzaması, kronik hastalığa sahip birey sayılarını ve bu bireylerin Yoğun Bakımlara olan ihtiyacını giderek arttırmaktadır. Yoğun Bakım ihtiyacının artmasıyla Yoğun Bakımlarda çalışan Hemşirelerinde “Yoğun Bakım Hemşireliği” konusunda uzmanlaşması beklenmektedir. Bu çalışma Sağlık Bilimleri Üniversitesi Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi Genel Yoğun Bakım Biriminde çalışan hemşirelerin, branşlaşma eğilimlerini belirlemek ve Yoğun Bakım Hemşireliğinin bu düzeye etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntemler: Araştırma tanımlayıcı nitelikte olup Yoğun Bakımda çalışan 56 hemşire katılmıştır. Veriler sosyodemografik ve çalışma özelliklerinden oluşan bir anket formu kullanılarak elde edilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya katılan toplam 56 hemşirenin yaş ortalaması 28.35'tir. Hemşirelerin %83' ü lisans veya lisansüstü düzeyde öğrenim seviyesindedir. Meslekte 1-5 yıl arasında çalışmakta olan Hemşire sayısı 30 (%53.57), Yoğun Bakım Biriminde 1-5 yıl arasında çalışmakta olduğunu ifade eden Hemşire sayısı 44 (%78.57)' tür. Kendi isteğiyle Yoğun Bakımda çalışmaya başladığını ifade eden Hemşire sayısı 50 (%89.21) iken Yoğun Bakım biriminden ayrılmayı düşünmeyen Hemşire sayısı 24 (%42.85)' tür. Yoğun Bakımda görevlendirilmeden önce “Yoğun Bakım Tecrübesi” aranmadığını ifade eden Hemşire sayısı 48 (%85.71) olduğu görülmüştür. Görev yapmaya başladığında düzenlenen “Oryantasyon/Klinik Eğitim Programı”nın Yoğun Bakımda çalışmak için yeterli olduğunu düşünen Hemşire sayısı 29 (%51.28)'dur. Bulunduğu klinikte “Mutlu” olduğunu ifade eden Hemşirelerin sayısı 25 (%44.64) iken “Yaptığım İş Başkalarına Öneririm” diyen Hemşirelerin sayısı sadece 9 (%16)'dur. Bununla birlikte “Yeniden Aynı İş Seçerdim” diyen hemşirelerin sayısı sadece 11 (%19)'dir.

Sonuç: Yoğun Bakımda görev yapan Hemşirelerin; “Branşlaşma” eğilimlerinin yüksek olduğu görüldü. Hemşirelerin yoğun bakım birimini özellikli ve kendilerini geliştirebilecekleri bir birim olarak gördükleri fakat çalışmaya başladıktan sonra çeşitli sebeplerle bu duygularında azalma olduğu görülmüştür. Hemşirelik eğitimi alırken veya mezuniyet sonrası mesleği profesyonel olarak icra etmeye başlamadan önce Yoğun Bakım Hemşireliği ile ilgili eğitim alması önermekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Yoğun Bakım Hemşireliği, Branşlaşma

SİGARA VE ALKOL TÜKETİMİNİN SAĞLIK HARCAMALARI ÜZERİNE ETKİSİ**Arş. Gör. Mehmet ŞENER**

Muş Alparslan Üniversitesi, m.sener@alparslan.edu.tr

Öğr. Gör. Dr. Fuad SALAMOV

Muş Alparslan Üniversitesi, f.salamov@alparslan.edu.tr

Öğr. Gör. Özgür YEŞİLYURT

Muş Alparslan Üniversitesi, o.yesilyurt@alparslan.edu.tr

ÖZET

Bu araştırmanın amacı sigara ve alkol kullanımının sağlık harcamalarına etkisinin incelenmesidir. Sigara ve alkol kullanımından kaynaklı hastalıkların gün geçtikçe arttığı görülmektedir. Bunlar arasında en sık görülen ve öldürücü olan hastalık akciğer kanseri ve karaciğer sirozudur. Buna ilaveten kalp-damar hastalıkları, kronik bronşit ve amfizem türü solunum hastalıklarının da görülme sıklığı oldukça fazladır.

Sigaranın ve alkolün sebep olduğu bu gibi hastalıkların tanı, teşhis ve tedavisinde yapılan sağlık harcamaların toplam sağlık harcamaları içindeki oranı sigaranın sağlık harcamaları üzerinde ne derece etkili olduğunu gösterecektir. Bunun yanında son yıllarda sigara ve alkol tüketimi üzerinde alınan vergilerin artırılması kullanımını azaltmaya yönelik bir tedbir olduğu düşünülmektedir. Sağlık bakanlığının bu konu üzerindeki çalışmaları devam etmektedir. Aynı zamanda yüksek verginin devletin hazinesine ekstra bir gelir olması sigara ve alkolden kaynaklanan hastalık masraflarına ne ölçüde finansal katkı yaptığı da ayrıca tartışılması gereken bir konudur. Bu sebeple sigara ve alkol üzerinden alınan ÖTV ve üretici firmalardan alınan vergilerin sigara ve alkolden kaynaklanan sağlık harcamalarını ne ölçüde finanse ettiği ortaya çıkartılmaya çalışılacak, ülke ekonomisine etkisi de irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Sigara ve Alkol, Sağlık Harcamaları, GSYİH

ADENOTONSİLLEKTOMİNİN ÇOCUKLARDA BÜYÜME ÜZERİNE ETKİSİ**Dr. Öğr. Üyesi Serdar Ferit TOPRAK**

Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi, serdarferit@yahoo.com

ÖZET

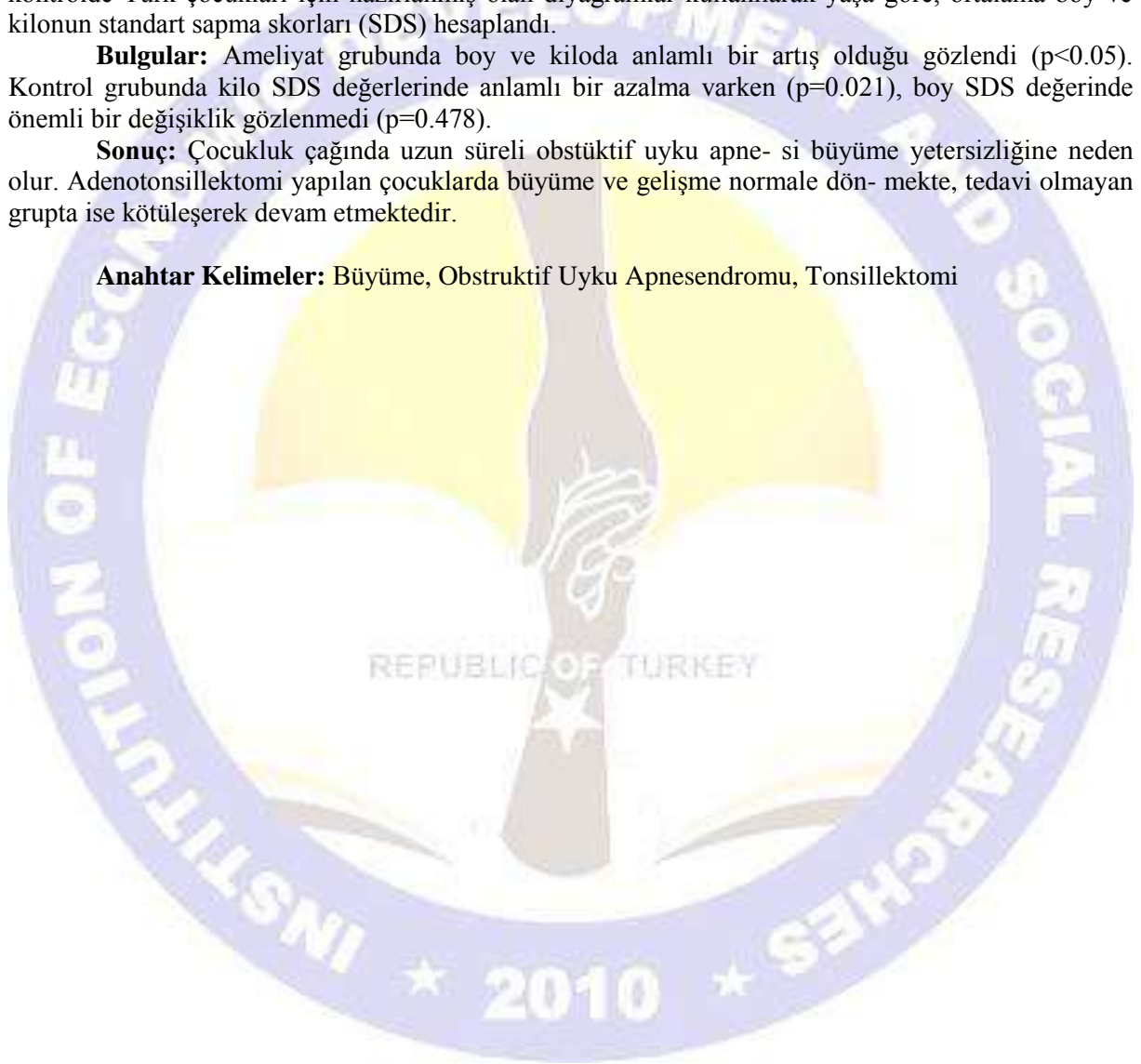
Amaç: Bu çalışmada adenotonsillektomiendikasyonlarına göre tedavi verilen ve tedaviyi reddeden hastaların takibinde boy ve kilo değişiklikleri araştırıldı.

Hastalar ve Yöntemler: Ocak 2014 - Ocak 2016 tarihleri arasında kliniğimizde adenotonsillektomi ameliyatını kabul eden 168 hasta (ameliyat grubu) ve ameliyatı kabul etmeyen 37 hasta (kontrol grubu) olmak üzere toplam 205 hasta çalışmaya dahil edildi. Tüm hastaların her kontrolde Türk çocukları için hazırlanmış olan diyagramlar kullanılarak yaşa göre, ortalama boy ve kilonun standart sapma skorları (SDS) hesaplandı.

Bulgular: Ameliyat grubunda boy ve kiloda anlamlı bir artış olduğu gözlemlendi ($p<0.05$). Kontrol grubunda kilo SDS değerlerinde anlamlı bir azalma varken ($p=0.021$), boy SDS değerinde önemli bir değişiklik gözlenmedi ($p=0.478$).

Sonuç: Çocukluk çağında uzun süreli obstrüktif uyku apne- si büyüme yetersizliğine neden olur. Adenotonsillektomi yapılan çocuklarda büyüme ve gelişme normale dön- mekte, tedavi olmayan grupta ise kötüleşerek devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Büyüme, Obstrüktif Uyku Apnesendromu, Tonsillektomi

ANİ İŞİTME KAYIPLI HASTALARDA İMMUNOLOJİK VE VİRAL FAKTÖRLERİN ETYOLOJİDEKİ ÖNEMİ**Op. Dr. Serkan DEDEOĞLU**

Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi, drserkandedeoglu@gmail.com

Op. Dr. Muhammed AYRAL

Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi, drayral@hotmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Serdar Ferit TOPRAK

Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi, serdarferit@yahoo.com

ÖZET

Amaç: Ani işitme kayıpları (AİK) çok değişik nedenlerle meydana gelir. Bunların büyük çoğunluğunda neden bulunamaz. Bu idiyopatik nedenler arasında en çok üzerinde durulanlar viralenfeksiyonlar, vasküler olaylar, immünolojik reaksiyonlar ve labirentin membranrüptürüdür. Bu prospektifplasebokontrollüçalışmadaAİKetiyojisinde viral ve immünolojik faktörlerin rolünü araştırmak amaçlandı.

Yöntem-Gereçler: Çalışmaya Ocak 2010 ile Kasım 2011 tarihleri arasında Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi KBB polikliniğine AİKşikayeti ile başvuran 40 hasta (AİK grubu) ile benzer yaş grubu ve demografik özelliklere sahip, AİK öyküsü olmayan ve işitme seviyelerinin normal olduğu kanıtlanmış 40 sağlıklı kişi (kontrol grubu) çalışmaya alındı. Her iki grupta da viralmarkırlar(HbsAg, Anti-Hbs, CMV İgM, CMV İgG,,RubellaİgM, RubellaİgG, Epstein-Barr Virüs-İgM, EBV-İgG, HerpesSimplex Virüs 1 İgM, HSV 1 İgG, HSV 2 İgM, HSV 2 İgG, MumpsİgG, MumpsİgM, anti-HİV) ve immünolojik markırlar(Antinükleer antikor, Antids-DNA, AntikardiolipinİgM, AntikardiolipinİgG, ASO, CRP, RF, İgG, İgM, C3, C4) incelendi.

Bulgular: AİK grubunun 32'si erkek (%80), 8'i kadın (%20);kontrol grubunun 28'i erkek (%70), 12'sikadın (%30) idi. AİK grubunda yaş ortalaması 36.4±17.0 (9-72) yıl iken kontrol grubunda 36.0±15.0(6-81) yıl idi.AİK grubunda işitme kaybı ortalaması 69,82dB idi (42 dB ile 113 dB arasında). Yapılan istatistiksel analizler sonucunda, AİK grubu ile kontrol grubu arasında viral ve immünolojik faktörlerin serum değerlerinde önemli bir fark bulunmamıştır. Sadece immünolojik markırlardan C4'ün ortalama değerleri her iki grupta da normal sınırlar içerisinde seyretmesine rağmen; AİK grubunun ortalama değerleri, kontrol grubu ile karşılaştırıldığında daha düşük bulunmuş ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı çıkmıştır.

Sonuç: AİK grubundaki düşük C4 değerleri, AİK etyopatogenezindeinflamatuvar ve immün mekanizmaların rol alabileceğini düşündürmüştür.Ayrıca EBV, CMV, HIV, kabakulak virüslerinin AİK etiyojisinde doğrudan bir ilgisinin olmadığı düşünülmektedir ancak daha büyük sayıdaki hasta gruplarında doğrudan ve hassas moleküler testleri kullanarak buviralenfeksiyonların rolünü doğrulamak gereklidir.

Anahtar Kelimeler: Ani İşitme Kaybı, Sensorinöral İşitme Kaybı, Viralenfeksiyon, İmmünolojik Faktörler

BİR KEDİDE MİDEDE YABANCI CİSİM OLGUSU*

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Barış AKGÜL
Siirt Üniversitesi, mbakgul@hotmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Gülşah AKGÜL
Siirt Üniversitesi, gulsahvet@hotmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Seyrani MERSİN
Siirt Üniversitesi, seyranimersin@hotmail.com

Özet

Melez, 1 aylık, erkek bir kedi 2 adet plastik kulak tıkacını yutma anamnezi ile Siirt Üniversitesi Veteriner Fakültesi Hayvan Hastanesine getirildi. Hastanın yabancı cisim yutmasından sonra yeme ve içme isteğinin azaldığı ve birkaç kez kustuğu söylendi. Yapılan klinik muayenelerde hastanın vital durumunun iyi olduğu saptandı. Hematolojik muayenelerde herhangi bir anormalliğe rastlanmadı. Abdomenin alınan ventrodorsal ve laterolateral grafilerinde mide içerisinde yumuşak doku opasitesinden biraz daha radyopak yabancı cisimler saptandı. Operasyon kararı verilen hastaya sedasyon için xylazine, induksiyon için ketamine kullanılarak genel anestezi uygulandı. Preumbilikal median hattan yapılan laparotomi işleminin ardından karın boşluğuna ulaşıldı. Ardından curvatura major ve curvatura minor arasında bulunan damar dokusunun az olduğu bölgeden askı dikişleri sonrasında 2 cm uzunluğunda ensizyon ile gastrotomi işlemi gerçekleştirildi. Yabancı cisimler mideden uzun şubeli bir pens aracılığı ile uzaklaştırıldı. Şimiden ve cushing dikiş yöntemleri ile dikilerek kapatıldı. Abdominal boşlukta ilk olarak periton ve kas dokusunu birlikte sultan dikiş yöntemi ile kapatıldı. Ardından bağıdoku sürekli ve deri basit ayrı dikiş yöntemleri ile kapatıldı. Postoperatif dönemde sıvı sağaltımı uygulanan hastada 12 saat aç bırakma uygulandı. 12 saat sonrasında su verilirken 24 saat sonra az miktarda yaş mama vermeye başlandı. 36 saat sonra normal beslenmeye geçildi. Sefalosporin türevi antibiyotik uygulamaları günde 2 kez 7 gün boyunca kas içi yolla devam ettirildi. Analjezik olarak tolfenamik asit 3 gün uygulandı. Deri dikişleri 10 gün sonra uzaklaştırıldı. 15 gün içerisinde hasta sağlığına kavuştu ve taburcu edildi. Bu olgu sunumunda evde bakılan kedilerde her türlü yabancı cisim yutma olasılıklarının olduğu ve hasta sahiplerinin buna göre düzenlemeler yapmaları gerektiği ve dikkatli olmaları sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kedi, Midede Yabancı Cisim, Gastrotomi

* Poster bildiri olarak sunulmuştur.

MERİNOS IRKI 2 ADET KOYUNDA ABOMASUM'DA TRİKOBEOZAR OLGUSU*

Dr. Öğr. Üyesi Gülşah AKGÜL
Siirt Üniversitesi, gulsahvet@hotmail.com

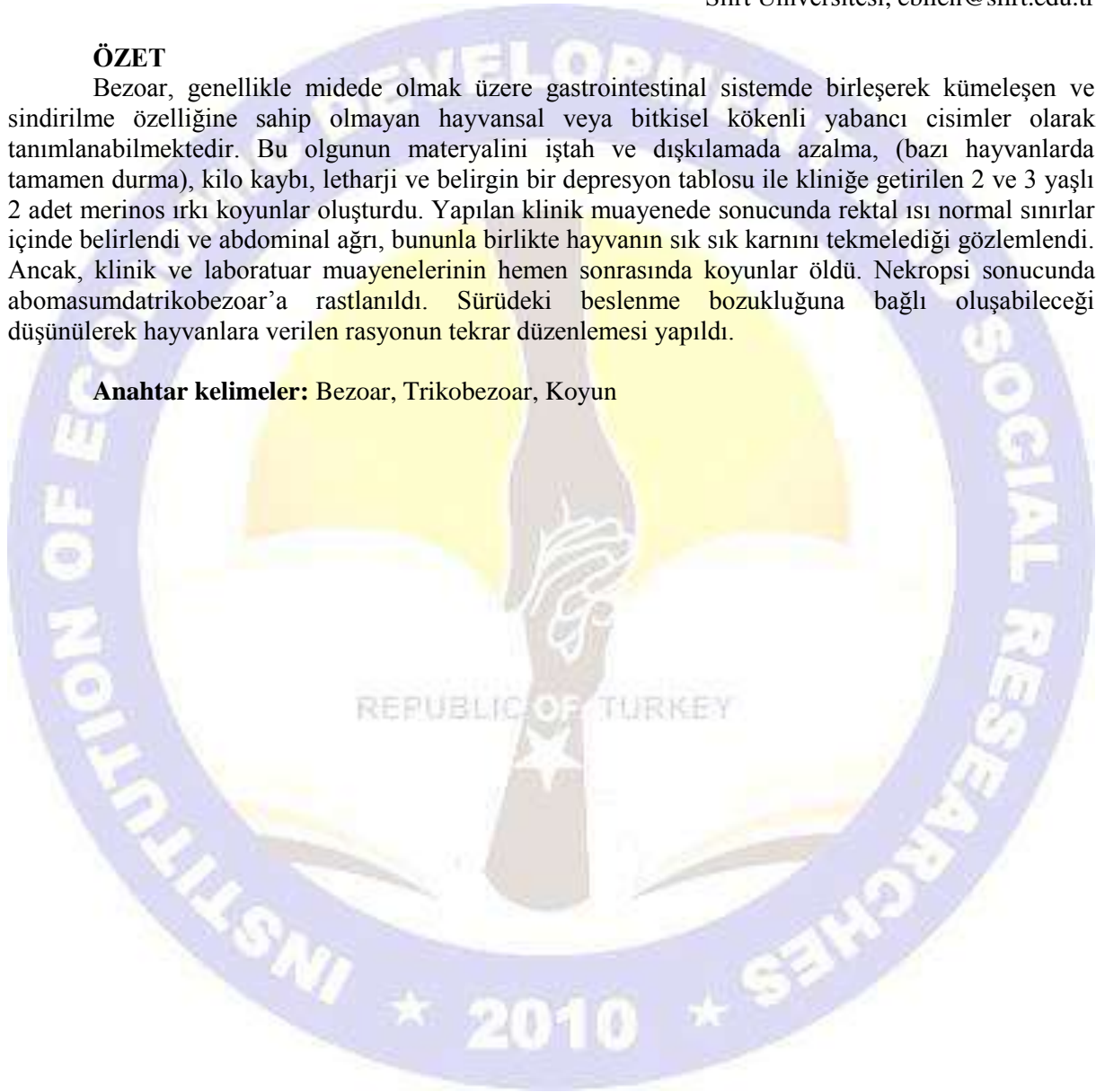
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Barış AKGÜL
Siirt Üniversitesi, mbakgul@hotmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Ebru BİLEN
Siirt Üniversitesi, ebilen@siirt.edu.tr

ÖZET

Bezoar, genellikle midede olmak üzere gastrointestinal sistemde birleşerek kümeleşen ve sindirilme özelliğine sahip olmayan hayvansal veya bitkisel kökenli yabancı cisimler olarak tanımlanabilmektedir. Bu olgunun materyalini iştah ve dışkılamada azalma, (bazı hayvanlarda tamamen durma), kilo kaybı, letharji ve belirgin bir depresyon tablosu ile kliniğe getirilen 2 ve 3 yaşlı 2 adet merinos ırkı koyunlar oluşturdu. Yapılan klinik muayenede sonucunda rektal ısı normal sınırlar içinde belirlendi ve abdominal ağrı, bununla birlikte hayvanın sık sık karnını tekmelediği gözlemlendi. Ancak, klinik ve laboratuvar muayenelerinin hemen sonrasında koyunlar öldü. Nekropsi sonucunda abomasumdatrikobezoar'a rastlanıldı. Sürüdeki beslenme bozukluğuna bağlı oluşabileceği düşünülerek hayvanlara verilen rasyonun tekrar düzenlenmesi yapıldı.

Anahtar kelimeler: Bezoar, Trikobezoar, Koyun

* Poster bildiri olarak sunulmuştur.

DÜNYADAN ÖRNEKLERLE PUERPERAL DÖNEMDEKİ GELENEKSEL UYGULAMALAR**Arş. Gör. Eda ŞİMŞEK ŞAHİN**

Kocaeli Üniversitesi, simsekeda24@gmail.com

Arş. Gör. Birgül ERDOĞAN

Kocaeli Üniversitesi, b.erdogan0816@outlook.com

Arş. Gör. Hatice Merve ALPTEKİN

Kocaeli Üniversitesi, imervealptekini@hotmail.com

ÖZET

Giriş: Gelenek; basit anlamıyla bir toplulukta eskiden kalmış, o topluluğun bireyleri tarafından saygın kabul edilmiş, yaptırım gücü olan, kuşaktan kuşağa aktarılan değerler bütünüdür. Gelenekler günlük hayatta karşımıza geleneksel uygulamalar olarak çıkmaktadır. Geleneksel uygulamalar hayatın her alanında olduğu gibi puerperal dönem olarak adlandırılan, doğumun dördüncü evresi olarak kabul gören, doğumdan sonraki 6 haftalık süreçte de kendisine yer bulmuştur. Puerperal dönem maternal alanda retrogresif ve progresif değişimlerin yaşandığı dinamik bir süreçtir. Bu dinamik sürece eşlik eden geleneksel uygulamalar farklı kültürlerde, coğrafyalarda ve etnik kökenlerde çok farklı özellikler gösterebilmektedir.

Amaç: Bu derlemenin amacı dünyadaki farklı kültür, coğrafya ve etnik kökenlerde puerperal dönemde yapılan geleneksel uygulamalar hakkında bilgi sağlamaktır.

Gereç Yöntem: Çalışma, Pubmed, Google Akademi, Google Scholar, EBSCO Host ve Kocaeli Üniversitesi Kütüphanesi veri tabanları taranarak yürütülmüştür. Bu çalışmada İngilizce veya Türkçe dillerinde yayınlanmış makalelerden yararlanılmıştır.

Bulgular: Literatüre bakıldığında kadınların günlük rutinleri arasında yer almamasına rağmen, puerperal dönemde bazı geleneksel uygulamalara yer verdikleri gözlenmektedir. Kadınların puerperal dönemde soğuk, sert ve ekşi besin tüketmelerinin geleneksel uygulamalar kapsamında yasaklandığı, yumuşak, sıcak gıdalar, noddle, pirinç çorbası, yumurta ve tatlı su tüketmeleri konusunda da cesaretlendirildikleri coğrafyalar olduğu gözlenmiştir. Puerperal dönemde sanitasyon davranışlarında da değişiklik olmaktadır. Kadınların büyük çoğunluğunun puerperal dönem bitene kadar saçlarını ve vücutlarını yıkamadıkları, bir kısmının ise dişlerini fırçalamadıkları ve ayaklarını yıkamadıkları bilgisine ulaşılmıştır. Ayrıca puerperal dönem boyunca kadınların kendilerini sıcak tutacak kıyafetler giymeye ve normalden daha kalın yorganlar kullanmaya özen gösterdikleri, uyurken çorap giymekten ve terlik giymekten kaçındıkları gözlenmiştir. Ayrıca bu dönemde kadının çocuklarına bakmak dışında bir şeyle ilgilenmelerinin yasaklandığı bölgeler vardır. Başka bir çalışma sonucuna göre puerperal dönemde sheng shu (kaynamış sudan uzak durma), odanın içerisinde rüzgâr oluşmasının engellenmesi, Shenghuatang içmek (çin melek otu ve zencefil karışımı) gibi uygulamaların yapıldığı gözlenmiştir.

Sonuç: kuşaktan kuşağa aktarılan değerler sonucu oluşan geleneksel uygulamalara puerperal dönemde sıklıkla başvurulmaktadır. Bu uygulamaların ne amaçla yapıldığı bilgisine mevcut literatürde tatmin edici bir cevap bulmak mümkün değildir. Bu nedenle puerperal dönemdeki geleneksel uygulamalara ilişkin daha fazla niteliksel çalışmaya ihtiyaç vardır. Ayrıca bu uygulamaların hem anneye hem de bebeğe etkileri irdelenerek anne ya da bebek sağlığını tehdit eden uygulamaların saptanması gerekmektedir.

Anahtar Kelime: Puerperal Dönem, Geleneksel, Uygulama

HEMŞİRE ADAYLARININ YAŞAM BOYU ÖĞRENME EĞİLİMLERİ

Arş. Gör. Suna UYSAL YALÇIN
Kocaeli Üniversitesi, sunauysl@hotmail.com

Arş. Gör. Zeynep ÖZASLAN
Kocaeli Üniversitesi, zznz@hotmail.com

Arş. Gör. Eda ŞİMŞEK ŞAHİN
Kocaeli Üniversitesi, simsekeda24@gmail.com

Arş. Gör. Birgül ERDOĞAN
Kocaeli Üniversitesi, b.erdogan0816@outlook.com

Arş. Gör. Hatice Merve ALPTEKİN
Kocaeli Üniversitesi, imervealptekini@hotmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Rahime AYDIN ER
Kocaeli Üniversitesi, raay@kocaeli.edu.tr

ÖZET

Giriş: Değişimin ve gelişimin hız kazandığı günümüz dünyasında küreselleşme ile birlikte bilgi, iletişim, teknoloji ve bilgiye ulaşma kaynakları her geçen gün gelişmekte ve yenilenmektedir. Üretilen bilgi miktarının artması ve var olan bilgilerin yenilenmesiyle birlikte bireylerin eğitim kurumlarında öğrenmiş oldukları bilginin hem yetersiz hem güncelliğini kaybetmesine sebep olmuştur. Öğrenmenin yaşam boyu bir süreç olması sebebiyle eğitimin okul ile sınırlı kalmaması gerektiği anlaşılmıştır. Mesleki eğitim sürecinde ve sonrasında devam eden yaşam boyu öğrenmenin sağlık bakım hizmetlerinde ve hemşirelik mesleğinin gelişiminde etkili olduğu bilinmektedir.

Amaç: Bu çalışma hemşirelik bölümünde öğrenim gören son sınıf öğrencilerinin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma kalitatif çalışmalar için rehber niteliği taşıyan 32 maddelik kontrol listesi (COREQ) temel alınarak nitel araştırma paradigmasına göre planlanmıştır. 2017-2018 öğretim yılı bahar döneminde öğrenim gören 30 lisans öğrencisi ile araştırmacılar tarafından literatür taraması yapıp uzman görüşü alınması ardından oluşturulan yapılandırılmış görüşme formu ile derinlemesine görüşme yapılmaktadır. Veriler, katılımcıların demografik verileri için 9 soruluk bilgi formu ve 3 maddelik yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmaktadır. Öğrencilerle yüz yüze görüşme gerçekleştirilmekte olup, ortalama 20 dk sürmektedir. Tüm görüşmeler, tutarlılığın sağlanması açısından daha önce nitel çalışma deneyimi olan ve öğrencilerin not kaygısı yaşamadığı bir araştırmacı tarafından gerçekleştirilmektedir. Görüşme esnasında öğrencilerin sözlü ve yazılı onamı alınmakta ve ses kaydı yapılmakta, ardından kayıtlar yazılı hale getirilmektedir. Kayıtların analizinde içerik ve tema analizi (kategorisel) yöntemi kullanılacaktır. Çalışmanın yapılabilmesi için Kocaeli Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik kurul izni ve Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nden kurum izni alınmıştır.

Bulgular ve Sonuç: Görüşmeden elde edilmesi beklenen çıktı hemşire adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri hakkında görüş ve deneyimleridir. Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören 4. sınıf kız (n=15) ve erkek (n=15) öğrencilerden veriler toplanmaktadır. Yapılan görüşmeler sonrası ön plana çıkan temalar bilgi ve yenilikleri takip etmenin öğrenciler tarafından önemli bulunması, sosyal çevrenin yeni bilgiye ulaşmada etkili olarak değerlendirilmesi ve üniversitede bulunan sosyal/kültürel faaliyetlerin öğrenme, geliştirme ve yenilikleri takip etme açısından yönlendirici olmasıdır. Veri toplama süreci devam etmekte olup, bulgular kongre tarihinde sunuma hazır olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Yaşam Boyu Öğrenme, Öğrenci

GEBELİK İNKARI

Arş. Gör. Suna UYSAL YALÇIN
Kocaeli Üniversitesi, sunauysl@hotmail.com

Arş. Gör. Hatice Merve ALPTEKİN
Kocaeli Üniversitesi, imervealptekini@hotmail.com

Arş. Gör. Zeynep ÖZASLAN
Kocaeli Üniversitesi, zznpp@hotmail.com

ÖZET

Giriş: Gebeliğin 20. haftası geçtikten sonra fark edilmesi ya da doğuma kadar farkına varılamaması durumu ‘gebelik inkarı’ olarak değerlendirilir. Gebelik inkarının prevalansı 1000 doğumda 0.5 ila 3 olduğu tahmin edilmektedir. Kadın gebeliğin fizyolojik belirtilerinin (memelerde büyüme ve hassasiyet, mide bulantısı ve kusma, bel ağrısı, kasık ağrısı, batması olması vs) fark etmemekte, karnındaki bebeğin varlığını bilmemekle birlikte duygusal ve sosyal olarak annelik rolünü üstlenmemektedir.

Amaç: Bu derlemenin amacı, gebelik inkarının farkındalığının sağlanması ve istenmeyen sonuçların önlenmesini sağlamaktır.

Gereç ve Yöntem: Bu çalışmada “Pubmed, EBSCO, Science Direct ve Google Akademik” veri tabanları kullanılmış ve konuyla ilgili son 5 yılda yapılan çalışmalar taranarak, ilgili olan çalışmalara ulaşılmış ve sistematik inceleme sürecine dahil edilmiştir.

Bulgular: Yapılan çalışmalarda ve incelenen adli olgularda, kadının, kendi gebeliği hakkında algısı olmadığı ve fetusun varlığından haberdar olmadığı için, genellikle tıbbi yöntemlerle olmayan doğumlarda, bebeğin ağlaması ile aniden gerçeklikle karşı karşıya kalan kadın, genellikle duyarsızlaşma ve derealizasyon duygusuyla birlikte akut bir strese girmektedir. Bu durumda kadının, yeni doğmuş bebeğini, doğumdan sonra ilk 24 saatten daha kısa bir sürede öldürme riskinin yüksek olduğu belirtilmektedir. Bazı çalışmalarda gebelik inkarı, yaş, sosyo ekonomik düzey, eğitim ile ilişkisi olmadığı belirtilmişken, bazı çalışmalarda, kadınların genç, bekar, ebeveynleri ile birlikte yaşadıkları, daha düşük sosyo-eğitim durumuna sahip oldukları belirtilmiştir Bu kadınların psikolojik özellikleri incelendiğinde ise genellikle olgunlaşmamış, duygusal bağımlılığı olan, duygularını bastıran, sosyal çevreleriyle zayıf iletişimi olan, pasifliğe eğilimli kişiler olduğu bulunmuştur.

Sonuç: Gebeliğin, gebeliksemptomlarının farkında olmayan annelerin farkındalığını sağlamak, anne ve bebeğin sağlığının korunması için önlemler almak gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Gebelik İnkarı, Fark Edilmeyen Gebelik, Gebelik

YABANCI UYUKLU ÖĞRENCİLERİN SOSYAL UYUMU

Arş. Gör. Hatice Merve ALPTEKİN
Kocaeli Üniversitesi, imervealptekini@hotmail.com

Arş. Gör. Zeynep ÖZASLAN
Kocaeli Üniversitesi, zznz@hotmail.com

Arş. Gör. Suna UYSAL YALÇIN
Kocaeli Üniversitesi, sunauysl@hotmail.com

ÖZET

Giriş: Değişen dünyada küreselleşmenin de etkisiyle ortaya çıkan savaş, yoksulluk, teknoloji vb. sebeplerden dolayı göç eden bireylerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Ayrıca daha iyi bir eğitim alma isteği de göçün sebeplerinden biri olup yabancı uyruklu öğrenci hareketliliğini arttırmaktadır. Türkiye'ye öğrenim görmek amacıyla gelen yabancı uyruklu öğrenciler başta kültürel farklılıkların sebep olduğu çeşitli stres kaynakları ile başa çıkmaktadırlar. Ayrıca yabancı uyruklu öğrencilerin karşılaştıkları ön yargılar ve kültürel farklılıklar sosyal uyumlarını da zorlaştırmaktadır.

Amaç: Bu çalışma yabancı uyruklu öğrencilerin sosyal uyumu ile ilgili bilgi sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

Gereç Yöntem: Çalışma, Pubmed, Google Akademi, Google Scholar, EBSCO Host, Kocaeli Üniversitesi Kütüphanesi ve Trakya Üniversitesi Kütüphanesi veri tabanları taranarak yürütülmüştür. Bu çalışmada İngilizce veya Türkçe dillerinde 2007 ile 2017 yılları arasında yayınlanmış makalelerden yararlanılmıştır.

Bulgular: Literatür incelendiğinde yabancı uyruklu öğrencilerin öğrenim süreçlerinde en çok toplumsal kurallar, yemek kültürü, giyim tarzı gibi farklılıklardan dolayı zorlandıkları belirlenmiştir. Yapılan çalışmalar öğrencilerin sosyal uyum ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir ilişki olduğunu gözlemlemiştir. Her bireyde olduğu gibi yabancı uyruklu öğrencilerde de temel ihtiyaçlarını karşılayabilenlerin daha iyi uyum sağladıkları ayrıca sosyal uyumun Türkiye'de bulunma süresiyle de ilişkilendirilebileceği belirlenmiştir. Kaldıkları yerden memnun olan öğrencilerin hem akademik hem sosyal uyumda sorun yaşamazken, arkadaşlık ilişkileri kötü olan ve ön yargı ile karşılaşan öğrencilerin sosyal uyumlarının düşük olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca cinsiyetin de sosyal uyumda etkili olduğu, kadın öğrencilerin bu uyum sürecinde daha fazla zorlandıkları belirtilmiştir.

Sonuç: Yabancı uyruklu öğrenciler kültürel farklılıklar, yaşam standartlarının düşük olması veya dışlanma duygusu yaşamaları sebebiyle sosyal uyum sorunları yaşamaktalar. Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerin etkileşimini arttıracak etkinliklerin planlanması gerekmektedir.

Öneri: Yabancı uyruklu öğrencilerin akademik başarı durumları ve etkileyen etmenler üzerine çalışmalar yapılması literatüre katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Uyruklu Öğrenci, Göç, Sosyal Uyum

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İYİLİK HALLERİNİ YORDAYAN DEĞİŞKENLER

Arş. Gör. Zeynep ÖZASLAN
Kocaeli Üniversitesi, zzn@hotmai.com

Arş. Gör. Eda ŞİMŞEK ŞAHİN
Kocaeli Üniversitesi, simsekeda24@gmail.com

Arş. Gör. Birgül ERDOĞAN
Kocaeli Üniversitesi, b.erdogan0816@outlook.com

ÖZET

Giriş ve Amaç: Türkiye Ruh Sağlığı Profili araştırmasına göre üniversiteli genç nüfusunda içinde bulunduğu 18 yaş üstü bireylerde ruhsal bozuklukların görülme sıklığı %17.2'dir. Bireyin bir yandan yetişkinliğe diğer taraftan akademik yaşantıya hazırlandığı üniversite hazırlık süreci stres/kaygı ile geçen ve ruhsal sağlığı etkileyen çok sayıda olumsuz faktörle doludur. İyilik hali kavramı, yaşam biçiminde olumlu değişiklikler yaparak sağlığı güçlendirme/geliştirmeye odaklıdır. Üniversite hazırlık süreci ve sonrasında çeşitli faktörlerden etkilenen iyilik hali, yetişkinliğe hazırlanan bireylerin toplumsal gelişimlerinde önemli rol oynamaktadır.

Gereç ve Yöntem: Bu çalışmada "Pubmed, EBSCO, Science Direct ve Google Akademik" veri tabanları kullanılmış ve konuyla ilgili son 5 yılda yapılan çalışmalar taranarak, ilgili olan çalışmalara ulaşılmış ve sistematik inceleme sürecine dahil edilmiştir.

Bulgular: Literatür incelendiğinde aile ve arkadaş desteği (arkadaşlık ve sevgi değişkenleri), maneviyat, kendini yönetme becerisi ve serbest zaman uğraşlarının iyilik halini yordayan başlıca değişkenler olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmalar algılanan sosyal destek durumu ile psikolojik iyilik hali arasında anlamlı ilişkiler belirlemişlerdir. Aile desteği bu noktada önemli bir yordayıcıdır. Aileden uzakta yaşayan üniversite öğrencilerinin iyilik hallerinde bozulma ön plana çıkmaktadır. Kendini yönetme becerisi gelişmiş kişilerin iyilik hallerinin daha yüksek ve psikolojik sorunlarının daha az olduğu görülmektedir. Kendini yönetme kavramı plan yapma, duygusal farkındalık, gerçekçi inanç geliştirebilme, sorunlarla başa çıkma/problem çözme, beslenme ve egzersize önem verme, özsaygının korunması ve stres yönetimi gibi becerileri kapsar. Dolayısıyla tüm bu beceriler üniversite öğrencilerinin iyilik hali ile ilişkili olan değişkenler olarak literatürde incelenmektedir.

Sonuç: İyilik hali tanımı ve yordayıcıları göz önünde tutulduğunda özellikle kendini yönetme değişkeninin bireyin iyilik hali ile olan önemli ilişkisi, üniversite öğrencilerinde kendini yönetme değişkeni kapsamında incelenen becerilerin geliştirilmesine/arttırılmasına vurgu yapmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İyilik Hali, Psikolojik İyilik Hali, Üniversite Öğrencileri

HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ YABANCI UYUKLU ÖĞRENCİLERİN ÖĞRENİM SÜRECİ DENEYİMLERİ

Arş. Gör. Zeynep ÖZASLAN
Kocaeli Üniversitesi, zznz@hotmail.com

Arş. Gör. Suna UYSAL YALÇIN
Kocaeli Üniversitesi, sunauysl@hotmail.com

Arş. Gör. Hatice Merve ALPTEKİN
Kocaeli Üniversitesi, imervealptekini@hotmail.com

Arş. Gör. Birgül ERDOĞAN
Kocaeli Üniversitesi, b.erdogan0816@outlook.com

Arş. Gör. Eda ŞİMŞEK ŞAHİN
Kocaeli Üniversitesi, simsekeda24@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Rahime AYDIN ER
Kocaeli Üniversitesi, raay@kocaeli.edu.tr

ÖZET

Giriş: Küreselleşen ve değişen dünyada pek çok alan olduğu gibi eğitim-öğretim alanı da etkilenmekte, değişimler göstermektedir. Ülkelerde dönemsel olarak yaşanan, yaşam koşullarını olumsuz etkileyen sorunlar ve bireysel tercihler insanları göçe zorlamaktadır. Göç hareketliliği yaşayan bireylerin gereksinim/düşüncelerinden biri de eğitime ulaşmak veya daha kaliteli eğitim almaktır. Bunun sonucunda Türkiye'ye öğrenim görmek için gelen veya göç eden yabancı uyruklu öğrenciler sosyokültürel ve iletişim güclüğü başta olmak üzere pek çok sorunla karşılaşmaktadırlar. Ayrıca sağlık alanında sağlığı-hastalığı algılamada ve hastalara hemşirelik bakımı vermede kültürün etkisi düşünüldüğünde farklı bir kültürden gelen yabancı uyruklu öğrencilerin öğrenim ve klinik uygulama süreçleri ile bakış açılarında farklılıklar göze çarpmaktadır.

Amaç: Bu çalışma hemşirelik bölümünde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin öğrenim sürecine ilişkin deneyimlerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma kalitatif çalışmalar için rehber niteliği taşıyan 32 maddelik kontrol listesi (COREQ) temel alınarak nitel araştırma paradigmasına göre planlanmıştır. 2017-2018 öğretim yılı bahar döneminde öğrenim gören yabancı uyruklu lisans öğrencileri ile araştırmacılar tarafından literatür taraması yapıp uzman görüşü alınması ardından oluşturulan yapılandırılmış görüşme formu ile derinlemesine görüşme yapılmaktadır. Veriler, katılımcıların demografik verileri için 11 soruluk bilgi formu ve 17 maddelik yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmaktadır. Öğrencilerle yüz yüze görüşme gerçekleştirilmekte olup, ortalama 20 dk sürmektedir. Tüm görüşmeler tutarlılığın sağlanması açısından daha önce nitel çalışma deneyimi olan bir araştırmacı tarafından gerçekleştirilmektedir. Görüşme esnasında öğrencilerin sözlü ve yazılı onamı alınmakta ve ses kaydı yapılmakta, ardından kayıtlar yazılı hale getirilmektedir. Kayıtların analizinde içerik ve tema analizi (kategorisel) yöntemi kullanılacaktır. Çalışmanın yapılabilmesi için Kocaeli Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik kurul izni ve Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nden kurum izni alınmıştır.

Bulgular ve Sonuç: Görüşmeden elde edilmesi beklenen çıktı yabancı uyruklu öğrencilerin eğitim ve klinik uygulama süreçleri hakkında görüş ve deneyimleridir. Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerden klinik uygulama deneyimi olan 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerden veriler toplanmaktadır. Yapılan görüşmeler sonrası ön plana çıkan tema öğrencilerin uyruklarına göre deneyimlerinin farklılaşmasıdır. Bazı ülkelerden göç eden öğrenciler okul, çevreleri ve hastalar tarafından daha fazla stigmaya (damgalamaya) maruz kalmakta ve öğrenim/klinik deneyimlerini daha olumsuz algılamaktadırlar. Veri toplama süreci devam etmekte olup, bulgular kongre tarihinde sunuma hazır olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Yabancı Uyruklu Öğrenci, Göç, Eğitim, Deneyim

SOSYAL AĞLAR VE GÖÇ

Arş. Gör. Birgül ERDOĞAN

Kocaeli Üniversitesi, b.erdogan0816@outlook.com

Arş. Gör. Suna UYSAL YALÇIN

Kocaeli Üniversitesi, sunauysl@hotmail.com

Arş. Gör. Eda ŞİMŞEK ŞAHİN

Kocaeli Üniversitesi, simsekeda24@gmail.com

ÖZET

Problem Tanımı ve Amaç: Uluslararası göç, günümüz dünyasında önemli bir endişe kaynağıdır.2015 yılı içinUNHCR (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği), uzlaşma ve zulüm nedeniyle zorla yerinden edilen 65.3 milyondan fazla insanın varlığına ve bunun eş görülmemiş bir rakamolduğuna işaret etmektedir(UNHCR, 2016). Zorla göçün yanı sıra küreselleşme süreçleri(ekonomik, sosyal ve diğer nedenlerle) özellikle kentsel ortamlarda kalıcı veya geçici olarak artan sayılarda aşırı bir göçmen yoğunluğuna yol açmıştır. Bu büyük ve heterojen grupların kaynakları kamu politikalarının geliştirilmesi ve uygulanacak siyaset için çok önemlidir. Bu derlemenin amacı sosyal ağlar ile oluşan grupların göçmenler üzerindeki etkilerini incelemek ve özellikle sağlık bakımı konusunda destek oluşturma hususunda bir bakış açısı geliştirmektir.

Gereç ve Yöntem: Bu çalışmada “Pubmed, EBSCO, Science Direct ve Google Akademik” veri tabanları kullanılmış ve konuyla ilgili son 5 yılda yapılan çalışmalar taranmıştır.

Bulgular: Yapılan çalışmalarda sosyal ağların, mekânsal hareketliliğin başlatılmasında ve birçok göçmen için destinasyonda, ikamet haberciliğinde ve entegrasyon/asimilasyon süreçlerinde rol oynayabileceği düşünülmektedir. Şimdiye kadar, uluslararası göçün göçmenlerin yaşamlarının mekansal, sosyal, kültürel, politik, ekonomik, duygusal ve pratik yönlerini değiştirdiği fakat aynı zamanda sosyal ağlarla kurulan destek grupları aracılığıyla göçmenler için hayatı ve kültürel yaşamlarını değiştirmede de yaygın olarak kabul edilen bir görüştür. Bu bağlamda akademisyenler, “göçmenlerin önderlik ettiği bir süreç” olarak adlandırılan “ulusötesi milliyetçilik” terimini tanımlamıştır. Fakat buna rağmen sosyal ağın önemi ile ilgili dünyada halen daha yeterli çalışma yoktur. Özellikle Türkiye ‘de ki literatür incelendiğinde konuyla ilgili herhangi bir çalışma bulunamamıştır.Bunun yerine, sosyal ağlar sıklıkla ya mecazi olarak ya da yalnızca ikili ilişkileri tanımlamıştır. Konuyla ilgili yapılan yurtdışı çalışmaları incelendiğinde; bilgi değişimi (iş, sağlık, hukuki durum, yasal konular, eğitim), finansal kaynaklar(düzenli, düzensiz) ve sağlık bakımı ilişkileri konusunda çalışmalar olduğu görülmüştür.

Sonuç: Konuyla ilgili yapılan yurtdışı çalışmaları incelendiğinde göçmenler; sosyal ağlarla kurulan destek grupları aracılığıyla o ülkeye daha çabuk adapte olmakta, kendi ulusundan kopmayarak bir ulus ötesi milliyetçilik geliştirmekte, kendi ulusuna devamlı bir para akışıyla finansal bir kaynak ve düzenli bir iletişim sayesinde bilgi akışı sağlamakta, sağlık bakımına ulaşmada ve bakım almada daha etkin olmakta olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Sağlık Bakımı, Sosyal Ağlar

EMPATİK EĞİLİM DAVRANIŞLARININ KÜLTÜRLERARASI DUYARLILIK DÜZEYLERİ ÜZERİNE ETKİSİ: SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU ÖRNEĞİ**Öğr. Gör. Esmâ BAĞCIVAN**

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, ebagcivan@agri.edu.tr

Arş. Gör. Birgül ERDOĞAN

Kocaeli Üniversitesi, b.erdogan0816@outlook.com

Öğr. Gör. Hatice OĞUZHAN

Gümüşhane Üniversitesi, hatice.oguzhan@gumushane.edu.tr

ÖZET

Problem Tanımı ve Amaç: Ülkemiz farklı mozaik desenlerden oluşan çok kültürlü bir yapıya sahiptir. Gelecekte bu kültürel farklılıklara sahip olan topluma sağlık bakım hizmetlerini verecek öğrencilerin, kültürlerarası duyarlılık ve sağlık bakım hizmetleri arasındaki ilişkiyi anlamaları kaliteli ve güvenli sağlık hizmetleri sunmaları açısından oldukça önemlidir. Kültürlerarası duyarlılık, kültürler arasındaki farklılıklara ve bu kültürlerdeki insanların bakış açılarına karşı hassas olmaktadır. Kültürlerarası duyarlılığı olan öğrencilerin sağlık bakım hizmetleri sırasında farklılıkları anlamaları, onaylamaları ve kabul etmeleri için yargılayıcı olmayan, motive edici ve empatik eğilim gibi bireysel yeterliliklere sahip olmaları gerekmektedir. Bu açıdan çalışmanın amacı, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu ve Acil Yardım, Çocuk Gelişimi ve Yaşlı Bakımı programlarına devam eden ön lisans öğrencilerinin empatik eğilim davranışlarının kültürlerarası duyarlılık düzeyleri üzerine etkisini ve etkileyen faktörlerini incelemektir.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın örneklemini, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi ve Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinden toplam 700 ön lisans öğrencisi oluşturdu. Tanımlayıcı ve kesitsel olarak yürütülen çalışmada veriler, Tanıtıcı Bilgi Formu, Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği ve Empatik Eğilim Ölçeği kullanılarak toplandı. Verilerin analizi bilgisayar ortamında SPSS 22.0 paket programında önemlilik seviyesi $p < 0.05$ dikkate alınarak analiz edildi. Verilerin değerlendirilmesinde sayı-yüzdeler dağılımı, t testi ve ANOVA testi kullanıldı. Etik ilkelere bağlı kalındı.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20.69 ± 2.050 , öğrencilerin %67.6'sı kız, %43.6'sı ilk ve acil yardım, %35.4'ü çocuk gelişimi öğrencisi, %50.4'ü 1.sınıf, %61'i yurttan kalıyor, %65.1'i çekirdek ailede ve %38.4'ü ilde yaşadığını bildirdi. Öğrencilerin, "Farklı kültürlerden bireylerle birlikte olmak ister misiniz" sorusuna "evet" cevabı veren öğrencilerin kültürel duyarlılık ve empatik eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < 0.005$). Okudukları bölüm ile kültürel duyarlılık düzeyleri ve bu düzeylerin alt boyutları karşılaştırıldığında ilk ve acil yardım programında kültürel duyarlılık ortalaması ile kültürel duyarlılık alt boyutu olan iletişimde sorumluluk ve iletişimde hoşlanma düzeyleri anlamlı bulunmuştur. Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeğinden (KDÖ) alınan puan ortalaması 89.25 olup öğrencilerin duyarlılıkları yüksek seviyededir.

Sonuç: Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin kültürel duyarlılık düzeyleri yüksektir. Araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda, geleceğin sağlık bakım hizmetlerini verecek öğrencilerin cinsiyetlere, farklı kültürlerden insanlara sağlık bakımı vermelerine ve okudukları bölümlere göre kültürel duyarlılık ve empatik eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Çalışmamız devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Empatik Eğilim, Kültürlerarası Duyarlılık, Öğrenci

LİSE ÖĞRENCİLERİNDE BEL BOYUN AĞRISI PREVELANSI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER**Arş. Gör. Faruk DİŞLİ**

Bingöl Üniversitesi, farukdisli@hotmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Feyza NAZİK

Bingöl Üniversitesi, feyzasevindik@hotmail.com

ÖZET

Giriş: Kas-iskelet sistemi hastalıkları çok sık görülen tüm yaş gruplarını ve cinsiyetleri etkileyen, engellilik ve güç kaybı yaratan önemli bir halk sağlığı sorunudur. Kas-iskelet sistemi ile ilgili sorunlar ağrı ya da engellilik şeklinde ortaya çıkmaktadır. Bu sorunlar ölümcül olmamakla birlikte yaşam kalitesini düşürmekte ve ekonomik üretkenliği azaltmaktadır.

Amaç: Çalışma Bingöl ili Merkez ilçesinde bulunan liselerde okuyan öğrencilerin bel ve boyun omuz ağrısı sıklığını ve etkileyen yaşam faktörlerini belirlemek amacı yapıldı.

Yöntem: Çalışma Bingöl ilinde bulunan liselerde yürütüldü. Kesitsel tipte olan araştırmanın örneklemini Bingöl il merkezinde 2017-2018 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 1285 lise öğrencisi oluşturdu. Öğrencilere bazı sosyo demografik özelliklerini, bel boyun-omuz ağrısı görülme durumunu içeren bir anket, sınıflarda gözlem altında uygulandı.

Bulgular: Öğrencilerin yaş ortalaması 15.9 ± 1.0 'dır. %47.9'unu erkek öğrenci oluşturmaktadır. Boyun ağrısı görülme sıklığı %23.4, bel ağrısı görülme sıklığı %19.8, hem bel hem omuz ağrısı görülme sıklığı ise %4.4'tür. Kız öğrencilerde boyun ve hem bel hem boyun ağrısı erkek öğrencilere göre anlamlı oranda yüksek görülmektedir. Yaşam süresince karşılaşılan stresli olaylar, okula giderken çantayı taşıma şekli ağrıyı etkilemezken okul çantasının ağırlığı arttıkça boyun ağrısı artmaktadır. Öğrencilerin %6.8'i ağırlarının oldukça fazla olduğunu, %22.8'i otururken, %7.3'ü merdiven çıkarken ağırlarının olduğunu belirtmiştir. Her gün ağrı görülme sıklığı %19.2'dir. Ağrıya bağlı günlük yaşam aktivitelerinde kısmen kısıtlılık yaşama oranı %20.2'dir.

Sonuç: Öğrencilerde bel boyun ağrısı görülme sıklığı oldukça yüksektir. Öğrencilerde farkındalık oluşturulması için eğitimler verilmesi, ergonomik hareketlerin öğretilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Lise Öğrencisi, Boyun Ağrısı, Bel Ağrısı

**LİSE ÖĞRENCİLERİNİN RUHSAL DURUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ ÜZERİNE
BİR ÇALIŞMA**

Dr. Öğr. Üyesi Feyza NAZİK
Bingöl Üniversitesi, feyzasevindik@hotmail.com

Arş. Gör. Faruk DİŞLİ
Bingöl Üniversitesi, farukdisli@hotmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Mehtap SÖNMEZ
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, msonmez@ksu.edu.tr

ÖZET

Giriş: Tüm dünyada ruhsal sorunlar önemli bir halk sağlığı sorunu olarak görülmektedir. Bunun sebebi ruhsal bozuklukların kronikleşmesi ve görülme sıklığının artmasıdır. Ergenlik döneminde görülen ruhsal sorunların sıklığı yetişkinlik döneminde görülen ile aynıdır. İntihar girişimi, madde bağımlılığı gibi oluşturabileceği komplikasyonlar açısından ergenlik döneminde riskli kişilerin belirlenmesi ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi önemlidir.

Amaç: Çalışma Bingöl ili Merkez ilçesinde bulunan liselerde okuyan öğrencilerin ruhsal durumlarını belirlemek amacı yapıldı.

Yöntem: Çalışma Bingöl ilinde bulunan liselerde yürütüldü. Kesitsel tipte olan araştırma evrenini Bingöl il merkezinde 2017-2018 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 10259 lise öğrencisi oluşturdu. Ruhsal bozuklukların görülme oranı %30 alınarak %95 güven aralığından minimum ulaşılması gereken öğrenci sayısı 313 olarak belirlendi. Desen etkisi 4 alınarak 1285 öğrenciye ulaşıldı. 12 soruluk Genel Sağlık Anketi (GSA-12) ve öğrencilerin bazı sosyo demografik özelliklerini sorgulayan bir anket, sınıflarda gözlem altında uygulandı. Verilerin istatistik değerlendirmesinde ki-kare ve varyans analizi uygulandı.

Bulgular: Öğrencilerin yaş ortalaması 15.9 ± 1.0 'dır. %47.9'unu erkek öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin %60.1'inin GSA puanı 2 ve üzerinde elde edilmiştir. Genel ruhsal sağlık durumunu "kötü" olarak yansıtan bu puan kız öğrencilerde erkek öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Gelir getirici bir işte çalışan, aile ortamını baskıcı olarak değerlendiren öğrencilerde GSA-12 puanı anlamlı olarak yüksektir. Ailenin ekonomik durumu genel ruhsal durumunu etkilememektedir.

Sonuç: Öğrencilerin ruhsal sağlık bozukluğu prevalansı oldukça yüksektir. Öğrencilerin bilinçlendirilmesi, etkili baş etme yöntemlerinin öğretilmesi, aile eğitimi ve rehberlik hizmetlerinin etkin hale getirilmesi önerilerimiz arasındadır.

Anahtar Kelimeler: Lise Öğrencisi, Ruhsal Sağlık, GSA-12

SAĞLIK HİZMETLERİNDE ÖZERKLEŞME: SAĞLIK ÇALIŞANLARININ KAMU HASTANE BİRLİKLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ**Dr. Öğr. Üyesi Tuncay KÖSE**

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, tuncaykose@mu.edu.tr

Doç. Dr. Serap DURUKAN KÖSE

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, sdurukankose@mu.edu.tr

ÖZET

Sosyal refah devleti uygulamaları sonucu devletin aşırı büyümesi, merkezileşmesi, kamu harcamalarının artması, 1970’li yıllarda yaşanan petrol şokları ve ekonomik krizlerin yol açtığı ağır borç yükleri;yaşanan krizin sebebi olarak da devletin ekonomiye müdahalesi ve kamu harcamalarının yüksek olmasının görülmesi devlette etkinliği esas alan yeni anlayışları gündeme getirmiş ve devletin hem ekonomik hem de toplumsal yaşamdaki ağırlığı tartışılmaya başlanmıştır. Siyasal, sosyal ve ekonomik boyutları olan bu neoliberal anlayışların hedefinde, ekonomik içerikli kamusal faaliyet alanının daraltılması ve daraltılan bu alandaki faaliyetlerin ve örgütlerin özel sektör işletmecilik anlayışı doğrultusunda yeniden yapılandırılması ya da doğrudan özel girişim yoluyla işletilmesi yer almaktadır (Lamba, Altan, Aktel &Kerman, 2014; Boubakri, Cosset & Guedhami, 2008). Neoliberal anlayış doğrultusunda devletin yeniden yapılandırılması çerçevesinde hayata geçirilen uygulamalardan en fazla etkilenen kamusal alanlardan biri de sağlık hizmetlerinin sunumu olmuştur. Bu bağlamda sağlık hizmetlerinin sunumunda kamunun rolü yeniden tanımlanmakta, hizmet sunumunda özerkleşme aracılığı ile yerel yönetimler daha güçlü ve etkin konuma getirilmekte; sivil toplum kuruluşlarının ve özel sektörün sağlık hizmeti sunumunda temel aktörler olmalarını ve finansal sürdürülebilirliği sağlayan, etkinsizlik, verimsizlik, kalitesizlik vb. sorunların çözülmesine yönelik düzenlemelerle karşı karşıya kalınmıştır (Ergun &Dericioğulları Ergun, 2010; Sevinç & Özer, 2016;Christensen, 2012).Özerkleşme ile ilgili düzenleme 02.11.2011 tarihinde çıkarılan 663 Sayılı “Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşların Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” ile gerçekleştirilmiştir. Bu kararname ile sağlık kurumlarının açılması, işletilmesi, faaliyetlerinin izlenmesi, değerlendirilmesi ve denetlenmesi, bu sağlık kurumlarında her türlü koruyucu, teşhis, tedavi ve rehabilite edici sağlık hizmetlerinin verilmesini sağlamakla görevli, Bakanlığa bağlı Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu kurulmuştur. Kaynakların etkili ve verimli kullanılması amacıyla da ikinci ve üçüncü basamak sağlık kurumları, il düzeyinde Kamu Hastaneleri Birlikleri (KHB) kurularak işletilmiş ve bunlar üst yapı olarak Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumuna bağlı faaliyetlerini yürütmüşlerdir (Resmi Gazete, 2011; Mooney, 2014).

Bu çalışmada, Türkiye’de kamu hastanelerin özerk sağlık işletmelerine dönüştürülmesi ve sağlık çalışanlarının KHB uygulamasında yer alan düzenlemelere ilişkin görüş ve önerilerini tespit etmek amaçlanmıştır.Bu amaçla çalışma Zonguldak ve Kilis ili KHB bünyesinde çalışan toplamında 607 sağlık çalışanı üzerinde gerçekleştirilmiştir.Ayrıca son olarak yakın bir zamanda kaldırılan Kamu Hastane Birliklerinin lağvedilmedenedenleri tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Özerkleşme, Sağlık Hizmetleri, Kamu Hastane Birlikleri

YÖNETİCİ HİZMETKAR LİDERLİK ÖLÇEĞİNİN GÜVENİLİRLİK VE GEÇERLİLİK ÇALIŞMASI: SAĞLIK KURUMLARINA YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Dr. Yasemin KÜÇÜKÖZKAN

Harran Devlet Hastanesi, yasmin_kn_@hotmail.com

ÖZET

Amaç: Türkiye'deki hastanelerde görev yapmakta olan yöneticilerin hizmetkâr liderlik özelliklerini ne ölçüde ve ne tarzda göstermekte olduklarının belirlenmesi amacıyla bir veri toplama aracının (ölçeğin) varlığına gereksinim duyulmuştur. Türkiye'de yapılmış olan hizmetkar liderlik araştırmalarının kısıtlı oluşu ve kullanılmış olan ölçeklerin birbirinden farklı oluşu bu çalışmaya yön teşkil etmiştir. Aynı zamanda, belirli bir ölçeğin Türkiye bağlamında hizmetkar liderlik tarzını ne derece karşılamakta olduğunun tespiti ve güvenilirlik ve geçerlik çalışmasının yapılması gerektiği düşünülmüştür. Böylece, bu araştırmanın amacı sağlık kurumlarında çalışmakta olan yöneticilerin hizmetkar liderlik durumlarını değerlendirmek için Van Dierendonck ve Nuijten tarafından geliştirilmiş Hizmetkâr Liderlik Ölçeği'nin (SLS) Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapmaktır. Orijinal ölçek 30 sorudan ve 4 bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler; güçlendirme, güven, gerçekçilik ve cesarettir.

Yöntem: Ölçek uyarlanmaya başlanırken öncelikle İngilizceden Türkçeye çevrilmiştir. Aynı zamanda Yılmaz (2013) tarafından yüksek lisans tez çalışmasında Türkçe olarak kullanılmış olan aynı ölçeğin maddeleri incelenmiştir. Yapılan çeviri ve Yılmaz (2013) tarafından uygulanmış olan maddeler yeniden değerlendirilip sağlık kurumlarına yönelik olarak uyarlanmıştır. Bu ölçekteki 30 madde İngilizce dilinde İşletme dalında doktora yapan 3 öğrenci, anabilim dalında görev yapmakta olan 2 öğretim üyesi tarafından incelenmiş ve son hali verilmiştir. Daha sonra ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarına başlanmıştır.

Metodolojik tipte olan bu çalışmada örneklemi Şanlıurfa'da bulunan birinci basamak hastanelerde ulaşılabilen ve araştırmaya katılmayı kabul eden 220 adet hastane personeli ve hemşire oluşturmaktadır. Hizmetkar Liderlik Ölçeği'nde toplam 30 madde bulunmaktadır. Böylece, veriler, "Katılımcı Tanıtım Soruları" ve 30 maddeden oluşan "Hizmetkar Liderlik Ölçeği" ile elde edilmiştir. Ölçeğin yanıtlanma süresi 5-8 dakikadır. 6'lı Likert yapıda birden altıya kadar derecelendirme şu şekilde olmuştur; kesinlikle katılıyorum: 6, katılıyorum: 5, biraz katılıyorum: 4, pek fazla katılmıyorum: 3, katılmıyorum: 2 ve kesinlikle katılmıyorum: 1 puan olarak puanlandırılmıştır.

Verilerin analizinde içerik geçerliği için Kendal W Analizi, güvenilirlik çalışmasında ölçek ve alt boyutlarının iç tutarlılığı için Cronbach alfa katsayısı, madde toplam puan analizi için Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Literatürde görüldüğü gibi, ölçek güvenilirlik ve geçerlilik çalışmalarında faktör analizinde Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) (Exploratory Factor Analysis) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) (Confirmatory Factor Analysis) kullanılmaktadır. Bu nedenle, Hizmetkar Liderlik Ölçeği için yapı geçerliliğini ölçmek için sırayla AFA ve DFA uygulanmıştır. Verilerin faktör analizini desteklediği, analizler sonucu elde edilen faktör yapısının teori ve literatürle uyumlu olup olmadığına bakılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yönetici Hizmetkar Liderlik Ölçeği, Güvenilirlik, Geçerlilik, Sağlık Kurumlar

DETECTION OF CHLORAMPHENICOL RESIDUES IN MILK AND SAMPLES USING ELISA AND LC/MS-MS**Fatmira SHEHU**

Agricultural University of Tirana, s_fatmira@yahoo.it

Enkela ZANI

Food Safety and Veterinary Institut, Tirana, enkela.zani@yahoo.com

Suzana KOLA

Food Safety and Veterinary Institut, Tirana, kolasuzana@hotmail.com

Ermira MARKU

Food Safety and Veterinary Institut, Tirana, elmiramarku@hotmail.com

Bizena BIJO

Agricultural University of Tirana, bizena.bijo@yahoo.com

ABSTRACT

The use of Chloramphenicol in food producing animals is prohibited in many countries including the United States, Canada, the European Union, and Australia due to the high potential risk of severe effects such as aplastic anemia, allergic reactions, and the promotion of antibiotic resistance. The monitoring of food products, such as milk, meat and honey, for antibiotic residues is necessary to ascertain that these compounds are not misused and do not present a danger to human or animal health.

244 milk samples were collected in 12 regions of Albania during 2017. In this study, an analytical method for screening and confirmation of CAP residues in milk samples is described. The ELISA was carried out to screen milk samples, and LC/MS-MS was applied to confirm suspect samples.. Through the use of Elisa, the presence of Choramphenicol residues was found in 4 milk samples. These samples subsequently subjected the test to the confirmatory method, which resulted in: 2 positive and 2 false positive samples. The method has been validated according to the criteria of the 2002/657/EC Decision

Keywords: Chloramphenicol, ELISA, milk, LC-MS/MS

**OCCURRENCE OF AFLATOXIN M1 IN ALBANIAN RAW MILK DETECTED BY ELISA
TECHNIQUE****Fatmira SHEHU**

Agricultural University of Tirana, s_fatmira@yahoo.it

Enkela ZANI

Food Safety and Veterinary Institut, Tirana, enkela.zani@yahoo.com

Suzana KOLA

Food Safety and Veterinary Institut, Tirana, kolasuzana@hotmail.com

Ermira MARKU

Food Safety and Veterinary Institut, Tirana, elmiramarku@hotmail.com

Bizena BIJO

Agricultural University of Tirana, bizena.bijo@yahoo.com

ABSTRACT

AFM1 (Aflatoxin M1) is the major mycotoxin frequently found in milk and dairy products. Tolerance limits for aflatoxins in dairy products have been established internationally. According to the requirements of EU Regulation (EC) No.401 / 2006 the maximum residue level (EU MRL) of AFM1 is 50 ng/kg for milk and dairy products. The purpose of this study was to detect the occurrence and determinate the presence of AFM1 milk In Albania, there are scarce published data about AFM1 level in dairy products and none of the consumer exposure to this toxin. A total of 180 milk samples were collected in January-December 2016, from 13 small farms of Myzeqeja region in Albania. Samples were analyzed for the presence of AFM1 content using competitive ELISA (RIDASCREEN R-biopharm test kit).

The competitive enzyme immunoassay- Ridascreen method highlighted the contamination with AFM1 in 98/180 milk samples. Beside to the high number of samples we detected huge level of concentration. AFM1 levels oscillated from 3.25 - 131 ng / L, where one of the most important factor affected was considered the season of the year. Results demonstrated a significant ($p < 0.05$) difference of the AFM1 content in milk samples between autumn and spring seasons. Milk samples collected in February and March presented a high positivity of and the highest AFM1 level (131 ng / L).

Keywords: Rawmilk, Aflatoxin M₁, Elisa, Public Health

HEMŞİRELİK LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN ZAMAN YÖNETİM BECERİLERİ**Hilal Kuşcu KARATEPE**

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, hilalkuscukaratepe@hotmail.com

Fatma Nuray KUŞÇU

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, nuraykuscusu@outlook.com

Ulviye Özcan YÜCE

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, ulviyezcan6@gmail.com

Derya ATİK

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, deryaatik09@hotmail.com

ÖZET

Bu araştırma sağlık yüksekokulu hemşirelik bölümü öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerinin belirlenmesi ve öğrencilerin zaman yönetimi beceri düzeylerini etkileyen sosyo-demografik faktörlerin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın örnekleminde basit tesadüfi örneklem seçimi yöntemiyle seçilen 114 sağlık yüksekokulu öğrencisi oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak Britton ve Tesser (1991) tarafından geliştirilen Alay ve Koçak (2002) tarafından da Türkçe'ye uyarlanması yapılan zaman yönetimi ölçeğinden yararlanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı-yüzdeler hesaplama, ortalama, t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

Sonuç olarak bu çalışmada öğrencilerin zaman yönetimi toplam puan ortalamaları $82,14 \pm 13,51$ olarak bulunmuştur. Alt boyutlarının toplam puan ortalamaları ise, zaman planlaması $46,52 \pm 11,48$, zaman tutumları $24,776 \pm 5,07$ ve zaman harcattırıcılar toplam puan ortalaması $12,45 \pm 2,41$ olarak bulunmuştur. Zaman yönetim ölçeği ile yaş ve boş zaman arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Demografik değişkenlerden yaş değişkeni ile zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0,05$). Öğrencilerin zaman yönetimi ölçeği alt boyutlarından zaman planlaması ve zaman tutumları boyutları ile boş zamanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$).

Öğrencilerin zamanı planlama, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar konularında beceri düzeylerinin, toplam puan ortalamalarına bakılarak, yüksek olduğu ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Zaman, Zaman Yönetimi, Hemşirelik

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KAN BAĞIŞI İLGİLİ TUTUMLARININ
BELİRLENMESİ****Ulviye Özcan YÜCE**

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, ulviyezcan6@gmail.com

Hilal Kuşcu KARATEPE

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, hilalkuscukaratepe@hotmail.com

Fatma Nuray KUŞÇU

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, nuraykusu@outlook.com

Derya ATİK

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, deryaatik09@hotmail.com

ÖZET

Çalışma, sosyal sorumluluk kapsamında önemlilik arzeden kan bağıışı ile ilgili bir durum saptamasıdır. Bir üniversitede Kızılay kan bağıışı kampanyası kapsamında kan bağıışı yapan öğrencilerin ve refakat eden öğrencilerin kan bağıışı ile ilgili tutumlarını saptamak amacıyla planlanmış ve uygulanmıştır.

Kan bağıışı kampanyasına katılan ve onlara refakat eden öğrenciler, basit rastgele örnekleme yöntemiyle ve sözel izinleri ile çalışmaya dahil edilmiştir. 99 öğrenci verisi çalışma kapsamında değerlendirilmiştir. Kişisel Bilgi Formu ve Kan Bağıışı Tutum Ölçeği ile veriler toplanmıştır. Ölçekten alınan puan arttıkça kan bağıışı tutumu ile ilgili öz güven düzeylerinin arttığı kabul edilir. Bilgisayar paket programında istatistiksel analizler yapılmıştır.

Öğrencilerin yaş ortalaması 21.92 ± 8.23 , BKİ ortalaması 22.48 ± 3.08 olarak saptanmıştır. %63.6'sı kadındı. %10.1'i sigara, %5.1'i alkol kullanmaktaydı ve %26.3'ü kan bağıışı ile ilgili eğitim aldığını ifade etmişti. Kan Bağıışı Tutum Ölçeğinden alınan puan ortalamasının 84.04 ± 12.49 olduğu saptandı (min:34, max:104).

Öğrencilerin kan bağıışı tutum düzeylerinin iyi düzeyde olduğu, bu konuda olumlu tutum Sergiledikleri Söylenebilir (Ölçek Puanı Min:0, Max:120). Sağlıkla İlgili Sosyal Sorumluluklar kapsamında bu konuyla ilgili bilinçlendirme çalışmalarının yapılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Kan Bağıışı, Öğrenci, Üniversite

**DİYARBAKIR VE ŞANLIURFA İLLERİNDE TİCARİ TAVUK YETİŞTİRİCİLERİNİN
HAYVAN SAĞLIĞI FARKINDALIKLARININ BELİRLENMESİ**

Doç. Dr. Neval Berrin ARSERİM
Dicle Üniversitesi, nevalb@dicle.edu.tr

Veteriner Hekim Ömer DEMİR
İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Eyyübüye/Şanlıurfa, ofaruk0227@hotmail.com

Doç. Dr. Sevil ERDENLİĞ GÜRBİLEK
Harran Üniversitesi, serdenlig@harran.edu.tr

Prof. Dr. Osman Yaşar TEL
Harran Üniversitesi, oycasar@harran.edu.tr

Prof. Dr. Oktay KESKİN
Harran Üniversitesi, okeskin@harran.edu.tr

ÖZET:

Son dönemlerde devletin verdiği teşvikler ve medyada çıkan özendirici haberler nedeniyle bölgede salma tavukçuluğa ilgi artmıştır. Ancak kanatlı hayvan yetiştiriciliğinde üretimle doğru orantılı olarak hayvanlardaki sağlık problemlerinin de arttığı gözlemlenmektedir. Karlı bir ticari üretim yapılabilmesi için hayvanların doğru bakım ve idare koşullarında uygun besleme ile sağlıklı yetiştirme yapılması şarttır. Harran ve Dicle Üniversiteleri Veteriner Fakülteleri Mikrobiyoloji Anabilim Dallarına teşhis ve tedavi amacıyla başvuran tavuk yetiştiricilerinin konu hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmüştür. Bu çalışmada, Diyarbakır ve Şanlıurfa illerinde ticari tavuk işletmesi sahiplerinin hayvan sağlığı hakkındaki farkındalıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu amaçla yetiştiricilerden bilgilerin toplanması için anket çalışması yapılmıştır. Ankette yetiştiricinin eğitim durumu, tecrübesi, işletme tipi ve kapasitesi, hayvan temin kaynakları, barınma ve besleme koşulları, aşılama, yumurta pazarlama yolları, hastalık geçmişi, yaşanan problemler ve çözüm önerileri ana başlıklarında toplam 23 açık uçlu soruya yer verilmiştir. Ankette İl Müdürlükleri veri sisteminde kayıtlı olan Diyarbakır ilinden 9, Şanlıurfa ilinden 5 olmak üzere toplam 14 yetiştiriciden veri toplanmış ve sonuçlar değerlendirilmiştir.

Elde edilen verilere göre yetiştiricilerin çoğunlukla aile işletmesi olarak 500- 2000 kapasiteli salma yumurta tavukçuluğu yaptığı, ilk ve ortaokul mezunu olduğu, hayvanların bakımı, beslemesi ve sağlıklarının korunması için aşılanmanın önemi hakkında bilgili olmadıkları, hayvan temin ettikleri yerden aşı belgelerinin genelde verilmediği, bu işe başlamadan önce herhangi bir bilgi edinme girişimlerinin olmadığı, sorunla karşılaştıklarında çözüm arayışına girdikleri belirlenmiştir.

Sonuç olarak küçük ölçekli aile işletmelerine verilen desteklerin amaçlanan üretim hedeflerine ulaşabilmesi için öncelikle uygun düzeyde bir eğitimden sonra kişilerin desteklenmesi ve destekleme sonrasında takip-kontrol işlemi ile gerekli teknik desteğin sağlanmasının yararlı olacağı kanısına varıldı.

Anahtar Kelimeler: Kanatlı Sağlığı, Ticari Yetiştirici, Farkındalık

BRUCELLA MELITENSIS AS CAUSATIVE AGENT FOR SEVERE HEADACHE IN AN ENDEMIC REGION

Assoc. Prof. Dr. Sevil ERDENLİĞ GÜRBİLEK
Harran University, serdenlig@harran.edu.tr

Research Assistant Tuba DAMAR ÇAKIRCA
Harran University, dr.tubadamar@gmail.com

Asst. Prof. Dr. Birten EMRE
Harran University, birten@gmail.com

Prof. Dr. Osman Yaşar TEL
Harran University, oyasar@harran.edu.tr

Prof. Dr. Oktay KESKİN
Harran University, okeskin@harran.edu.tr

ABSTRACT

A 38-year old female woman attended our polyclinic with a 10-day history of severe headache and generalized malaise. Since her history revealed that she was a veterinarian, occupational exposure was taken into consideration. Laboratory tests results were as follows: hemoglobin 9.8 g/dL, CRP: 2.5 mg/dL (0-0.8 mg/dL), Hct 30%, MCV 86.4 fL, WBC $2.7 \times 10^3/\mu\text{l}$, platelet $182 \times 10^3/\mu\text{l}$, RBC $3.5 \times 10^6/\mu\text{l}$. Biochemical tests indicated a mild increase of hepatic enzymes (AST: 60 U/L ALT: 55 U/L GGT: 37 U/L) and neutropenia. Significant anti-brucella antibody titers in the standard tube agglutination and Brucella Coombs test (1/640) were suggestive for brucellosis. Typical clinical manifestations for brucellosis like fever, chills and nausea were absent in the patient. Blood culture yielded Gram negative coccobacilli by automated culture system (Bact/ALERT) and was identified as *B. melitensis* using standard bacteriological procedures. The isolate was further confirmed to be *B. melitensis* by Bruce-Ladder multiplex polymerase chain reaction. The patient commenced rifampicin (600 mg/day orally) and doxycycline (100 mg/day orally every 12 hours). Her all haematological parameters, serum transaminase levels and clinical condition returned to normal after two weeks of treatment. Treatment was decided to be continued at least 3 months with further control visits.

Keywords: Brucellosis, Headache, Human

ŞANLIURFA'DA SAFKAN ARAP ATLARINDA *BORRELIA BURGENDORFERI* SEROPOZİTİFLİĞİNİN BELİRLENMESİ**Veteriner Hekim Ömer DEMİR**

İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Eyyübüye/Şanlıurfa, ofaruk0227@hotmail.com

Prof. Dr. Oktay KESKİN

Harran Üniversitesi, okeskin@harran.edu.tr

ÖZET

Lyme Borreliozis veya Lyme hastalığı, *Borrelia burgdorferi* tarafından oluşturulan zoonoz bir hastalıktır. Hastalığın taşınması, *Ixodes* cinsi kenelerle olmaktadır. Hastalık at, sığır, köpek, kedi ve koyun cinsi evcil hayvanların ve insanların çeşitli organ ve sistemlerini etkilemektedir. Hastalık, klinik olarak pekçok hastalığı taklit ettiğinden veteriner hekimler tarafından genellikle gözden kaçırılmaktadır. Öte yandan at yarışı sektöründe yer alan Safkan Arap atlarının büyük bir kısmı Şanlıurfa'da yetiştirilmektedir ve bölgede bu konuda yapılmış herhangi bir araştırmaya ulaşılamamıştır. Ayrıca Şanlıurfa iklimi kene aktivitesi için de uygun bir ortam sağlayabilir. Etkenin kültüre edilmesi zor olduğundan teşhiste genellikle ELISA ve IFAT gibi serolojik yöntemler kullanılmaktadır.

Bu çalışmada, Lyme Borreliozis'in Şanlıurfa'daki sağlıklı Safkan Arap atlarında seropozitiflik durumunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Bunun için, Türkiye'de safkan Arap atı popülasyonunun yoğun olarak bulunduğu ve at yarışı sektörünün aktif olduğu ve dolayısıyla da at sirkülasyonunun yoğun olarak yaşandığı Şanlıurfa ili merkez ilçelerinde, 2016 Sonbahar ve 2017 Yazı arasında, halk elinde yetiştirilen ve rastgele seçilen pedigri 186 adet damızlık Safkan Arap atı kullanılmıştır. Çalışmada, serum örneklerinde anti-*Borrelia burgdorferi* IgG antikorları ticari bir ELISA kiti ile saptanmıştır. Test sonucunda toplam 186 serumun 11'i (%5,91) pozitif; 3 adedi şüpheli (%1,61) şüpheli olarak belirlenmiştir. Ayrıca 172 adet (%92,47) serum örneği negatif olarak saptanmıştır. Bu çalışma Şanlıurfa ilinde atlarda serolojik olarak *Borrelia burgdorferi* saptanmasına yönelik yapılan ilk çalışma olmuştur.

Çalışma sonucunda Şanlıurfa ilinde hem ekonomik kayıp oluşturması, hem de zoonoz bir hastalık olmasından dolayı Lyme Borelliozis'e karşı gerekli önlemlerin alınması gerektiği kanısına varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bakteriyoloji, Kısarak, Tay Kızgınlığı, Uterus

OBSTRÜKTİF UYKU APNESİ VE OBEZİTE**Öğr. Gör. Semahat DOĞRU**

Harran Üniversitesi, semahatdogru@hotmail.com

Öğr. Gör. Miyaser KAYA

Harran Üniversitesi, mkaya@harran.edu.tr

ÖZET

Uyku, organizmayı ruhsal ve bedensel olarak dinlendiren, geçici olarak çevreyle iletişiminin, çeşitli uyaranlarla geri döndürülebilir şekilde kesilmesi durumudur. Öğrenilen bilgilerin işlenmesi, sağlıklı yaşam ve günlük aktivitelerin devamının sağlanması için gerekli fizyolojik bir süreçtir. Uyku sırasında solunum şeklinde patolojik düzeydeki değişikliklere bağlı olarak gelişen, morbidite ve mortalitenin artmasına neden olan klinik tablolar “Uykuda Solunum Bozuklukları” (USB) olarak tanımlanmıştır. Obstrüktif uyku apnesi de bunlar arasında yer alır. Obstrüktif uyku apnesi (OSAS), üst solunum yolunun uyku esnasında tekrar tekrar çökmesi ile oluşan yaygın bir uyku bozukluğudur.

Üst solunum yolu yumuşak dokularının ve çevreleyen kraniofasiyel iskeletin anatomik anormallikleri, üst hava yolu katlanabilme özelliğine katkıda bulunarak OSAS' a yakınlık oluşturur.

Yumuşak dokulardaki değişim çoğunlukla obezite ile ilişkilendirilmiştir. Obezite obstrüktif uyku apnesi (OSAS) için en önemli risk faktörünü oluşturur ve OSAS'lı hastaların en az % 70'i obezdir. OSAS, artmış kardiyovasküler morbidite ve mortalite ile bağlantılıdır ayrıca OSAS hastaları sıklıkla metabolik sendrom gösterir. Bu ilişkilerin ardındaki temel mekanizmalar karmaşıktır ve tam olarak anlaşılmamıştır. Obez bireylerde, kilonun azalması ve fiziksel aktivitenin artması metabolik sendromun önlenmesi ve tedavisi için temel taşları oluşturur. OSAS tedavisinde kilo kaybının önemi ve etkinliği, 20 yıldan uzun süredir bilinmektedir. OSAS hastalarında kilo azaltma ile ilgili önceki çalışmaların büyük çoğunluğu, ya aşırı kilolu hastalarda düşük ve çok düşük kalorili diyet programlarının etkilerini ya da ağır obez hastalarda bariatrik cerrahinin kilo ve eşzamanlı OSAS üzerindeki etkilerini değerlendirdi. Son kontrollü müdahale çalışmaları, sağlıklı bir diyetle birlikte kilo kaybının ve fiziksel aktivitenin artmasının OSAS semptomlarını düzelterek iyileştirebileceğini veya en azından iyileştirebileceğini güçlü bir şekilde göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Obstrüktif Uyku Apnesi, Obezite, Yumuşak Doku

D VİTAMİNİN BEYİN FONKSİYONLARINA ETKİSİ**Öğr. Gör. Miyaser KAYA**

Harran Üniversitesi, mkaya@harran.edu.tr

Öğr. Gör. Semahat DOĞRU

Harran Üniversitesi, semahatdogru@hotmail.com

ÖZET

D vitamini güneş ışınlarının etkisiyle deride sentezlenen, böbrekte aktif formuna dönüşen steroid bir hormondur. D vitamini kemik mineralizasyonu ve kalsiyum-fosfor dengesinin düzenlenmesinde rolü olduğu bilinmektedir. Ancak D vitamini tüm vücut sistemlerinin işleyişini etkileyebilir. Çünkü 25-hidroksi D [25(OH)D] vitamini aktif forma dönüştüren 1 α hidroksilaz ve terminal kalsitriol aktive edici enzimin fetal ve yetişkin beyin dokusunda özellikle korteks ve hipokampusta yaygın olarak bulunduğu gösterilmiştir.

Ayrıca D vitamini beyinde önemli etkilere sahip olabileceği ve santral sinir sisteminde (SSS) hücre proliferasyonunda, diferansiyasyonda, nörotransmisyonunda, nöroplastisitede farklı değişken rollere sahip olduğu ve nörotrofik, nöroprotektif etki gösterdiği belirtilmiştir. Bu etkilerinden dolayı nörosteroid olarak kabul edilebileceği rapor edilmiştir. Son zamanlarda Parkinson hastalığı, Alzheimer hastalığı, Multipl skleroz (MS), Amiyotrofik lateral Skleroz (ALS) gibi bazı nörolojik ve psikiyatrik hastalıkların D vitamini ile ilişkisini araştıran birçok çalışma yapılmaktadır. Bununla beraber düşük serum D vitamini konsantrasyonlarının kognitif fonksiyonlarda gerileme ve kognitif bozukluklarla ilişkisi üzerinde durulmaktadır. Özellikle yaşlı erişkinlerde etyolojisi bilinmeyen bilişsel bozulma yaygındır. D vitamini ile beyin disfonksiyonu arasındaki nedensel ilişkilerin bilinmesi halk sağlığı açısından önemlidir. Yaşlılarda D vitamini eksikliği, deri yoluyla D vitamini yapımının azalması ve diyetle D vitamini alımının azalmasıyla ilişkilidir. Bu nedenle yaşlı popülasyonda sık görülen kemik kırıkları, mortalite ve Tip 2 Diyabet gibi çeşitli kronik hastalıklar, Demans, Parkinson, Alzheimer gibi nörolojik ve psikiyatrik hastalıklar D vitamini yetersizliği ile ilişkilendirilmektedir.

Sonuç olarak, oral D vitamini takviyesi gibi basit bir uygulama ile bu durumların önlenmesi ve tedavisi halk sağlığı açısından büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle özellikle birinci basamak sağlık hizmetlerinde serum D vitamini düzeylerinin özellikle yaşlı, çocuk, gebe ve postmenapozal dönemlerde rutin bakılması ve gerekli oral takviyelerin başlanması koruyucu halk sağlığı uygulamaları kapsamına alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: D Vitamini, Beyin, Kognitif Fonksiyonlar

OPTİSYENLİK EĞİTİMİNİN ÖNEMİ VE HASTANELERDEKİ İSTİHDAM OLANAKLARI**Öğr. Gör. Dr. Hüseyin ERİŞ**

Harran Üniversitesi, erisharran@hotmail.com

Öğr. Gör. M. Şerif KİRİŞÇİ

Harran Üniversitesi, mustafaserifkirisci@gmail.com

Öğr. Gör. M. Murat YAŞAR

Harran Üniversitesi, muratyasar@harran.edu.tr

ÖZET

Çalışmanın Problemi: Türkiye’de Optisyenler, 1992 yılından beri Üniversitelerin Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokullarında önlisansoptisyenlik eğitimi gördükten sonra mezun olmaktadır. Bubölümden mezun olan optisyenler, hastanelerde istihdam edilmemekte, sadece özel sektörde optisyen işletmelerinde istihdam imkanı bulunmaktadır. Geçen yıllar içerisinde üniversiteler tarafından yeni açılan Optisyenlik programlarının sayısının artması nedeniyle mezun sayısı da artmıştır. Ayrıca hastanelerde göz polikliniklerindeki yoğunluk, oftalmologların (göz hekimlerin) performansını negatif yönde etkilediğinden, polikliniklerde alanında eğitim almış yardımcı personele ihtiyaç duyulmaktadır.

Çalışmanın Amacı: Bu araştırmanın amacı, Optisyenlik eğitimi almış optisyenlerin, hastanelerin göz polikliniklerinde istihdam edilerek, hastanelere, oftalmologlara ve hastalara nasıl yardımcı olabileceklerini tespit etmektir.

Metot: Türkiye’de bulunan mevcut optisyenlik işletmelerinin sayısını, bu sayının nüfusa oranı ve gözlük kullanıcı sayına oranı incelenmiş, Üniversitelerde ki optisyenlik programları ve kontenjanları incelenip optisyenlerin istihdam durumu göz önünde bulundurularak ihtiyaç ve ihtiyaç fazlası değerlendirilmiştir.

Bulgular: Türkiye’de 1940 yılında resmileşen optisyenlik mesleği yaklaşık olarak her yıl %5’lik bir büyüme göstermektedir. Türkiye genelinde 2016 yılı sonu itibari ile faaliyet gösterenoptisyenlik işletme sayısı 5860’a ulaşmıştır. Türkiye’de 2012 yılı itibari ile 5 üniversitemiz Optisyenlik eğitimi verirken 2016 yılı itibari ile bu sayı 51’e yükselerek öğrenci kontenjan sayısı 3200’e kadar yükselmiştir. Yıllar itibariyle mezun sayılarındaki artış sebebiyle, çoğu optisyen istihdam edilememekte ve her yıl mezun olan optisyen sayısı artmaktadır. Ayrıca yurt genelinde 2016 yılı itibari ile 4300 oftalmolog bulunmakta ve bu sayının yaklaşık 1800 ü kamu hastanelerinde görev yapmaktadır. Bu da kamu hastanelerinde her 25000 hastaya 1 oftalmoloğun düştüğünü göstermektedir. Oftalmologlar polikliniklerde hasta yoğunluğundan dolayı bazı konularda yanında bulunan sağlık teknisyenlerinden yardım almakta ancak bu sağlık teknisyenlerinin göz hastalıkları, refraksiyon kusurları ve gözlük hakkında eğitimi olmadıkları için çeşitli problemler yaşanmaktadır.

Sonuç: Kamu hastanelerinin en yoğun polikliniklerinden biri olan göz hastalıkları polikliniklerinde, oftalmologlara yardımcı olan sağlık teknisyenlerinin optisyenler arasında istihdam edilmesi hem oftalmologlarınperformansını arttıracak hem de optisyenlerin istihdamlarını kendi meslek gurubunda yapmalarını sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Oftalmolog, Optisyen, Göz Hastalıkları Poliklinikleri

HASTANELERDE PODOLOJİ BİRİMLERİNİN GEREKLİLİĞİ VE HASTANELERE ENTEGRASYONU**Öğr. Gör. M. Şerif KİRİŞÇİ**

Harran Üniversitesi, mustafaserifikirisci@gmail.com

Öğr. Gör. Dr. Hüseyin ERİŞ

Harran Üniversitesi, erisharran@hotmail.com

Öğr. Gör. M. Murat YAŞAR

Harran Üniversitesi, muratyasar@harran.edu.tr

ÖZET

Çalışmanın Problemi: Hastanelerde hekimler tarafından ayak rahatsızlığı ile ilgili teşhis ve tanı işlemleri yapıldıktan sonrahastanın rahatsızlığına yönelik olarak yapılması planlanan tedavi işlemleri hekim ve hasta açısından hem yorucu hem de zaman almaktadır. Ayrıca tedavi sürecinde özellikle yapılan küretaj, debridman ve kavitasyon çok zaman alıcı olduğu için hekimlere vakit kaybına neden olmaktadır. Hastanelerde hekimlerin iş yükünü hafifletmek ve tedavi işlemlerinin yapıldığı merkezin ve aletlerin sterilizasyonuyapabilmek için bu alanda eğitim almış Podoloji teknikerleri bulunmamaktadır. Bu durum hem hastane hem hekim hem de hasta açısından zaman, iyileşme süreci ve maddi olarak sorunlar oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı: Bu araştırmanın amacı, Hastanelerindermatoloji, ortopedi ve dâhiliye bölümlerindeki uzman hekimler tarafından, diyabetli hastalarda oluşan diyabetik ayak oluşumları ve ayak amputasyonlarını engelleyebilmek ve bu işlemleri yaparken tedavi maliyetini düşürmek amacıyla kendi bünyelerindeuzman hekimlerin yanı sıra, Podoloji teknikerlerini çalıştırarak, sağlığın geliştirilmesine yardımcı olmaktır.

Bulgular: Türkiye genelinde 200 civarında ayak sağlığı merkezi bulunmaktadır. Bu merkezlerle yapılan görüşmelerde, gerek kamu gerekse özel hastanelerin bu merkezler ile iletişimlerin hemen hemen hiç bulunmadığı tespit edilmiştir. Hekimler tarafından hastaların tedavi süreçleri için ayak sağlığı merkezleri, tedavi sürecine dahil edilmemektedir. Hekimlerin, hastalarının tedavilerini kısıtlı imkanlarla podoloji birimlerinin bulunmadığı hastanelerde tedavi etmeye çalıştıkları görülmektedir. Bu durum, hastaların tedavi süreçlerini geciktirmekte hatta bazen istenmeyen uzuv kayıplarına neden olduğu bilinmektedir. Özellikle sosyal güvenlik kurumu açısından tedavi süreçlerinin uzun olması dolayısıyla hastaların aldıkları sağlık raporları iş günü kaybına ve sosyal güvenlik kurumunun işgörmezlik rapor ücreti ödemesine neden olmaktadır. Ayrıca amputasyon sonrası hastaların malülen emekliye ayrılması SGK'ya ciddi maddi yük getirdiği görülmektedir.

Sonuç: Ülkemizde, çok az sayıda hastanelerde Podoloji birimleri kurulmuştur. Podoloji ile ilgili eğitim veren okulların sayısının artırılması ve bu birimlerin hastanelerde kurularak, Podoloji teknikerlerinin çalıştırılması hem ülke hem hastane hem de hastalar için yararlı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: İş Yüğü, Diyabetik Ayak, Podoloji

**SAĞLIK HİZMETLERİNDE VERİ MADENCİLİĞİ, YAPAY ZEKA-İŞ ZEKASININ ROLÜ
VE ÖNEMİ****Uzm. Meral AS**

Sağlık Yönetimi ve Bileşim Sistemleri, meral.as@hotmail.com

Öğr. Gör. Dr. Hüseyin ERİŞ

Harran Üniversitesi, erisharran@hotmail.com

ÖZET

Günümüzde büyük işletmelere baktığımızda artık yönetsel araçların daha fazla önem arz ettiği bir yönetim arayışı içerisinde olduklarını görmekteyiz. Tüm işletmeler gibi sağlık işletmeleri de yönetmek için bilgiye, bilgi için de veriye ihtiyaç duymaktadırlar. Özellikle dijital dünya, kâğıtların ve veri kirliliğinin içinden sıyrılarak, bilgiyi analitik bir yapıda sağlık yöneticilerinin hizmetine sunmaktadır. Büyük miktarda veri içerisinde, gizli kalmış, değerli, kullanılabilir bilgileri açığa çıkarmak ve stratejik karar destek sağlamak amacıyla kullanılan veri madenciliği; büyük miktarda veriyle ilgili sorun alanlarına yanıt bulması yanında sağlık verilerinin kullanımında yeni bir perspektif yaratmış ve kullanım yaygınlığı hızla artmaya devam eden bir yöntem haline gelmiştir.

Bu çalışmanın amacı; sağlıkta veri madenciliğinin kullanımı konusunda bir altyapı oluşturmak ve sağlık profesyonellerine sağlık sektöründe veri madenciliğinin kullanımı, veri tabanlarında bilgi keşfi, veri ambarı, veri madenciliği, iş zekası ve yapay zeka yöntemleri konularında ilgili örnekler sunarak karar verme süreçleri açısından yeni bir bakış açısı kazandırmaktır. Veri madenciliği, pek çok analiz aracı kullanımıyla veri içerisinde örüntü ve ilişkileri keşfederek, bunları geçerli tahminler yapmak için kullanan bir süreçtir. İş zekâsı terimi ise, işte karar vermeyi destekleyen ve bilgi teknolojilerini temel alan bütün süreçler, teknikler ve araçlar için genel anlamda kullanılan bir ifadedir. Veri madenciliği, iş zekâsının yeni ve önemli bir bileşeni olarak kullanılmaya başlanmıştır. Böylelikle sağlık yöneticileri, “sağlık kurumlarının daha hızlı ve doğru karar alabilmeleri için; verilerin toplanmasını, depolanmasını, analiz edilmesini, verilere belirli yetkiler dahilinde erişilmesini, planlama yapılmasını, stratejilerin belirlenmesini, kritik yönetim kararlarının verilmesini sağlayan uygulama ve teknolojilerin bütünü” olarak iş zekasını veya yapay zekayı daha rahat kullanmaktadırlar. Bu nedenle sağlık hizmetlerinin sunumu, her düzeydeki sağlık kurumlarının yönetimi ve sağlık politikalarının oluşturulmasında bir karar destek aracı olarak veri madenciliğinin iş zekası ile birlikte kullanılması sağlık profesyonellerinin en optimal kararları almasına yardımcı olacaktır.

Anahtar Kelime: Sağlık Hizmetlerinde Veri Madenciliği, Yapay Zeka, İş Zekası

**ETKİNLİĞİ BİLİLEN LİGANDLARDAN YOLA ÇIKILARAK TEDAVİ AMAÇLI
KULLANILABİLECEK YENİ MOLEKÜLLERİN TASARLANMASI**

Dr. Öğr. Üyesi Fatma GEDİKLİ
Gaziosmanpaşa Üniversitesi, fatma.gedikli@gop.edu.tr

Arş. Gör. Öznur CAN
Gaziosmanpaşa Üniversitesi, oznurerken@gmail.com

ÖZET

Çağımızda insan sağlığını bozan en önemli hastalıklardan biri kanserdir. Kanser değişik organlarda hücrelerin kontrolsüz çoğalmasından oluşan, klinik görünümü, tedavisi ve yaklaşımı birbirinden farklı olan bir hastalıklar grubudur. Kanser tedavisinde temel olarak cerrahi tedavi, kemoterapi, radyoterapi ve hormon tedavi yöntemleri kullanılmaktadır.

Biyoaktif hesaplamalı tahminler, bilinen ligandlarla benzerlik temeline dayanır ve molekül hedefleri; potansiyel hedeflerin sayısını daraltmak için güçlü bilinen moleküllerle karşılaştırılır.

PyMOL, ChemBioDraw, SwissTargetPrediction, KEGG pathway gibi program ve web uygulamaları kullanılarak; kimyasallar arasında etkinliği yüksek olan Bisfenol A ve Chlorotrianisene maddelerinden yola çıkarak farklı ama etkili maddeler tasarlanmış ve bunların etki öngörülmesi hesaplanmıştır. Belirtilen moleküller, diğer tasarlananlar içerisinde yüksek aktiviteye sahip olarak hesaplanmıştır.

Anahtar Kelime: İlaç Tasarımı, Bisfenol A, Chlorotrianisene

GÖĞÜS KANSERİ GELİŞİMİNDE ETKİLİ OLAN HER2 (ERBB2) PROTEİNİ İÇİN İNHİBİTÖR TASARIMI

Dr. Öğr. Üyesi Fatma GEDİKLİ
Gaziosmanpaşa Üniversitesi, fatma.gedikli@gop.edu.tr

Arş. Gör. Öznur CAN
Gaziosmanpaşa Üniversitesi, oznurerken@gmail.com

ÖZET

Göğüs kanseri, dünya çapında kadınlar arasında kanser ölümünün önde gelen nedenlerindedir. Hormon reseptörlerinin ve insan epidermal büyüme faktörü reseptörü-2'nin (HER2) varlığına veya yokluğuna dayanan göğüs kanserinin moleküler alt tipleri vardır ve şu şekillerde bulunurlar; hormon reseptörü pozitif ve HER2 negatif, Hormon reseptörü pozitif ve HER2 pozitif, hormon reseptörü negatif ve HER2 pozitif ve hormon reseptörü negatif ve HER2 negatif.

Kanser gelişiminde oldukça etkili olan HER2 proteinini inhibe etmek bu hastalığın durdurulmasını kolaylaştırabilir. Bunun için öncelikle bu proteinin dizisi ele alındı,PyMOL, ChemBioDraw, Protein Data Bank, KEGG pathway, AnchorQuery gibi program ve web uygulamaları kullanılarak inhibitörler tasarlanmaya çalışıldı. Şekillerde öncelikle HER2 proteini, ardından inhibitör etkileşimi farklı açılardan görülmektedir.

Anahtar Kelime: Göğüs Kanseri, HER2, İnhibitör

BİREYLERİN AYAK SAĞLIĞI FARKINDALIK DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ***Öğr. Gör. M. Şerif KİRİŞÇİ**

Harran Üniversitesi, mustafaserifkirisci@gmail.com

Öğr. Gör. M. Murat YAŞAR

Harran Üniversitesi, muratyasar@harran.edu.tr

Öğr. Gör. Dr. Hüseyin ERİŞ

Harran Üniversitesi, erisharran@hotmail.com

ÖZET

Çalışmanın Amacı: Ayaklarımız vücudumuzun yükünü taşımaktadır. Ayaklarımızda meydana gelen sorunlar bütün vücudumuzu etkilemektedir. Ayak sağlığı sorunları kişilerin yaşam kalitesini düşürmektedir. Özellikle diyabette oluşması muhtemel nöropatik his kaybı nedeniyle ayakta oluşan problemler fark edilememekte ve yaraların genişlemesine hatta amputasyona kadar gidebilmektedir. Ayakta meydana gelebilecek sorunların önlenmesi ve bakımının doğru bir şekilde yapılabilmesi için ayak sorunlarının tanınabilmesi ve farkındalık önemlidir. Araştırmanın amacı bireylerin ayak sağlığı farkındalık durumunu belirlemektir.

Materyal ve Metot: Araştırma tanımlayıcı nitelikte bir çalışmadır. Araştırmanın örneklemini, 27- 28 Şubat 2016 tarihleri arasında Şanlıurfa merkezde bir AVM’de yapılan Podoloji Tanıtım Günlerine katılan 670 birey oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında 23 sorudan oluşan anket formu kullanılmıştır. Çalışmanın verileri SPSS 22.0 paket programıyla değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, ki-kare testi kullanılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların %8.0’ı ayak sağlığını önemsemediklerini, %33.0’ı el ve ayak problemlerini tanımadıklarını, %26.3’ü el ve ayaklarının sağlıklı olmadığını bildirmiştir. Bireylerin %64.7’si ayaklarını kontrol ettiklerini bildirmişlerdir. Katılımcılar ayak tırnaklarıyla ilgili; %16.2’si renk değişikliği olduğunu, %23.6’sı kalınlaşma olduğunu, %18’si batma olduğunu bildirmiştir. Bireylerin %17’si ayaklarında şekil bozukluğu olduğunu, %21.1’i parmak aralarında kaşıntı ve pamuklanma olduğunu, %10.8’i ayak parmaklarının yapışık olduğunu, %24.9’u ayak topuğunda çatlak olduğunu bildirmiştir. Bireylerin %8.9’u kendisinde düz tabanlık, %8.2’si içe basma, %6’sı dışa basma olduğunu belirtmiştir. Katılımcılar ayakkabı seçimlerini %63.7’si ortopedik olması, %18.8’i moda, %17.5’i maddiyata göre yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bireylerin %2.4’ü ayağında kapanmayan yaralar olduğunu bildirmişlerdir. Ayaklarının sağlıklı olduğunu bildiren bireylerin %17.9’unda ayak tırnaklarında kalınlaşma, %15.7’sinde tırnak batması, %13.3’ünde şekil bozukluğu, %13.5’inde parmak aralarında kaşıntı/pamuklaşma, %8.8’inde düz tabanlık, %8.3’ünde içe basma, %1.6’sının ayağında kapanmayan yara bulunmaktadır.

Sonuç: Araştırmaya katılan ve ayaklarının sağlıklı olduğunu düşünen bireylerin, ayak sağlığı sorunlarının bulunmasına rağmen bunu bir sorun olarak algılamadıkları belirlenmiştir. Ayaklarının sağlıklı olduğunu düşünme ile ayak sağlığı problemleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Ayak tırnaklarında kalınlaşma, tırnak batması, ayak şekil bozukluğu, topuk çatlağı durumlarının ayaklarının sağlıklı olduğunu ifade edenlerde daha fazla oranda bulunduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ayak Sağlığı, Ayak Sağlığı Farkındalığı, Podoloji

* Poster bildiri olarak sunulmuştur.

GEBE KADINLARIN DOĞURGANLIK ÖZELLİKLERİ DOĞUM ÖNCESİ BAKIM ALMA SIKLIĞI VE BUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLER**Öğr. Gör. Feray KABALCIOĞLU BUCAK**

Harran Üniversitesi, feraykabalcioglu@hotmail.com

ÖZET

Amaç: Bu araştırmanın amacı; doğum öncesi bakım hizmeti için hastaneye başvuran gebe kadınların doğurganlık özellikleri, doğum öncesi bakım alma sıklığı ve bunu etkileyen faktörleri belirlemektir.

Yöntem: Kesitsel türdeki bu araştırma Şanlıurfa Kadın Hastalıkları ve Doğum Hastanesi doğum polikliniğine doğum öncesi bakım hizmeti almak için başvuran ve araştırmaya katılmayı kabul eden 873 gebede yürütülmüştür. Araştırmanın sosyo - demografik ve doğum öncesi bakım alma ve etkileyen faktörler ile ilgili verileri, literatür bilgilerine dayalı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen veri toplama formu kullanılarak, yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak elde edilmiştir. Veriler, SPSS for Windows 17.5 (Statistical Package for the Social Sciences) paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde; yüzdelik dağılım, ki-kare testi ve logistik regresyon (Binary Logistic) analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Bu çalışmada gebelerin % 79.4'ünün 20-34 yaş aralığında olduğu, %44'ünün okur yazar olmadığı, % 43.5'inin ilköğretim ve üzeri mezunu ve % 85'inin gelir getiren bir işte çalışmadığı, çalışanların ise % 92.4'ünün mevsimlik tarım işçisi olduğu, %6.9'unun sosyal güvencesinin olmadığı ortaya çıkmıştır. Gebelerin %68.4'ünün çekirdek ailede, %31.6'sının geniş ailede yaşadığı görülmüştür. Araştırmada gebelerin % 39.6'sının ilk doğumlarını 19 yaş altında, % 60.1'inin 20-34 yaşlar arasında yaptığı ortaya çıkmıştır. Gebelerin % 70.3'ünün 1 -3 çocuk sahibi olduğu, % 73.3'ünün 1-4 gebeliği, % 26.7'sinin 5 ve üzeri gebeliğinin bulunduğu tespit edilmiştir. Gebelerin % 25.1'inde düşük öyküsünün olduğu ve % 71.2'sinin 1 defa düşük yaptığı, % 9.3'ünün küretaj öyküsü olduğu ve % 82.7'sine 1 defa küretaj uygulandığı, % 8.2'sinin en az 1 defa ölü doğum yaptığı saptanmıştır. Gebelerin % 62.8'inin en son gebeliği şimdiki gebeliği arasında geçen sürenin 2 yıldan az olduğu saptanmıştır. Ayrıca gebelerin % 62.8'i iki yıldan az ara ile doğum yaptığı saptanmıştır. Araştırma kapsamına alınan gebelerin % 9.3'ü 2. trimesterde, % 90.7'sinin 3. trimesterde olduğu tespit edilmiştir. Gebelerin %14.9'u uzman doktor tarafından, %22.6'sı ebe / hemşireden hiç doğum öncesi bakım hizmeti almadığını bildirmiştir. Hizmet almayanların % 47.7'sinin doğum öncesi bakım alması gerektiğini bilmediğinden, % 36.9'unun ekonomik nedenlerden dolayı, % 3.8'inin eşi ya da kaynanasının izin vermemesi, % 4.6'sı ise mevsimlik tarım işçisi / göçer oldukları gerekçesi ile düzenli doğum öncesi bakım alamadıklarını bildirmişlerdir. Doğum öncesi bakım hizmeti alan gebelerden % 77.4'ü evlerine yakın yerde bulunan Aile Sağlığı Merkezinde (ASM) görev yapan ebe / hemşireye bakım için başvurduklarını söylemişlerdir. Araştırma kapsamına alınan gebelerin % 74.5'i bu gebeliği planladıklarını ifade etmişlerdir. Gebelerin öğrenim durumu, gelir getiren bir işte çalışma durumu, eşinin öğrenim durumu, eşinin gelir getiren bir işi olması, sosyal güvencenin bulunması, iki gebelik süresinin iki yıldan kısa olması, gebeliğin planlı olması, kız çocuk sayısının +4 ve üzeri olması, bir önceki gebeliğin ölü doğum / düşük ile sonuçlanması yönünden dağılımlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur (p<0.05).

Sonuç: Çalışmamızda doğum öncesi bakım sayısı yeterli bulunmamıştır. Doğum öncesi bakım anne ve fetüsün tüm gebelik boyunca düzenli aralıklarla gerekli muayene ve önerilerde bulunularak bir sağlık personeli tarafından izlenmesidir. Bu nedenle doğum öncesi ve doğum sonrası izlem, öncelik verilmesi gereken konulardır. Doğum öncesi bakımın temel amacı, annelerin sağlıklı bir gebelik geçirmelerini ve sağlıklı bebeklerin doğmasını sağlamaktır. Hem annenin, hem de doğacak bebeğin sağlığının korunması ve geliştirilmesinde doğum öncesi bakım, doğum ve doğum sonrası bakım hizmetlerinin nicelik ve nitelik olarak yeterli olması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Doğurganlık, Doğum Öncesi Bakım, Gebelik

**NEUMAN SİSTEMLER MODELİNE GÖRE BİR KOLON VE OVER KANSERİ TANILI
VAKA ÇALIŞMASI****Öğr. Gör. Feray KABALCIOĞLU BUCAK**

Harran Üniversitesi, feraykabalcioglu@hotmail.com

ÖZET

Giriş ve Amaç: Neuman Sistemler Modeli; sistemlere dayalı bütüncül bakış açısı sağlayan, iyilik haline odaklanan, sisteme yönelik çevresel stres faktörlerine ve bu faktörlere karşı sistem dengesinin korunmasına dayanan dinamik yapıya sahip bir modeldir. Bu çalışmada; Neuman Sistemler Modeli kullanılarak kolon ve overkanserli total histerektomi olmuş bir hastada hemşirelik süreci oluşturulmuştur. Ayrıca hemşireliğin diğer kavramsal modelleri ile birlikte kullanılabilirdiği, geniş, kapsamlı ve sistematik bir bütüncül bakış açısı sağladığı için bu modelin hemşirelik uygulamalarında kolaylıkla kullanılabilirdiği gösterilmiştir.

Yöntem: Vaka çalışması, Mart – Temmuz 2017 tarihinde Harran Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesinde yürütülmüştür. Hastaneden yazılı izin, hastadan sözlü onam alınarak hastanın hemşirelik bakımı sağlanmıştır.

Bulgular: 48 yaşında, evli ve 5 çocuk sahibi olan bayan HK ilköğretim mezunu ev hanımıdır. Sosyal güvencesi olan hastamız eşi ve çocuklarıyla birlikte Şanlıurfa il merkezinde yaşamaktadır. Karın ve kasık ağrısı, karında şişlik, gaz ve konstipasyon şikâyeti ile yedi ay önce 2. Basamak sağlık kuruluşuna başvuran hastamıza kolon kanseri tanısı konmuştur. HK.'a doktor tarafından tanısı açıklanarak 16 Mart 2017 tarihinde Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma Hastanemize sevk edilmiştir.

HK karın ve kasık ağrısının olduğunu, zaman zaman ağrı şiddetinin arttığını, çabuk yorulduğunu, sabahları gazının olduğunu, evde yerine getirmesi gereken sorumluluklarını tam olarak yerine getiremediğini, çocuklarından ve eşinden yardım almak zorunda kaldığını ifade etmekte ve buna bağlı olarak ailesine haksızlık yaptığını düşünmektedir. Bu şikâyetlerinin 2 yıldır devam ettiğini, doktorun verdiği ağrı kesici ilaçları kullandığını, bu ilaçlar ile iyileşeceğini umut ettiği için kontrollere gelmediğini, ilaçları sadece ağrısı olduğunda kullandığını söylemektedir. HK hastanemizin genel cerrahi polikliniğine gelip yatışı yapılmış, 17 Mart 2017 tarihinde ameliyata alınan HK ameliyat öncesinde bu ameliyattan çok korktuğunu, ailesini tekrar göremeyeceğini, yapılan açıklamayı yeterli bulmadığını, uzun süre tedavi gerektiren bir hastalığının olduğunu, tedavi edileceğine inanmadığını, bu hastalıktan kurtulan olmadığını söylemiş, zor günlerin onu beklediğini ifade etmiştir. Kolon kanseri ameliyatında operasyon esnasında eş zamanlı over kanseri tanısı da konuldu. Histerektomi, bilateralsalpingo-ooforektomiretroperitoneal ve paraaortik lenf nodudisseksiyonu sonrası kolon segmental rezeksiyon ve kolon ucucaanastomoz yapılarak ameliyat tamamlandı. H.K. postoperatif I. günde bağırsak seslerinin hipoaktif olması nedeniyle I.V yolla beslendi, postoperatif II. günde oral beslenmeye geçildi. Ancak yemek istemediğini, iştahının olmadığını belirtti. Hastanın bağırsak sesleri normaldi, gaz çıkışı ve gaita çıkışı vardı. İdrarını yaparken herhangi bir problem yaşamadı. Abdomende insizyon olduğu için H.K. yarasının açılacağını düşünüyor ve derin solunum ve öksürme egzersizlerini yapmak istemiyordu. Ağrı nedeniyle uyumada ve uykusunu etkili bir biçimde sürdürmede yetersiz kalıyordu. Görsel Analog Skala (GAS) ile yapılan ağrı değerlendirilmesinde ağrı şiddeti skoru 4,5, Wong – Baker Ağrı Skala (FPS) kullanılarak yapılan ağrı değerlendirilmesinde ağrı şiddeti 3 (Daha Fazla Fazla) Hastane Anksiyete ve Depresyon Ölçeği (HADS) kullanılarak yapılan değerlendirmede Anksiyete Puanı: 16 (Cut- Off: 10/11), Depresyon Puanı: 14 (Cut- Off: 7/8), Yaşam Kalitesi Ölçeği (EORTC QLQ -C30) puanı: 104 olduğu tespit edilmiştir.

Modele göre hemşirelik girişimleri üç başlık altında ele alınmaktadır. **Birincil koruma (primer koruma) girişimleri:** Bu girişimleri uygulamadaki amaç; olası stresörleri oluşmadan tanımlamak ve savunma hattını güçlendirmektir. **İkincil koruma (sekonder koruma) girişimleri:** Stres oluştuktan sonra bireyi desteklemek ve tepki düzeyini azaltmayı amaçlamaktadır. **Üçüncül koruma (tersiyer koruma) girişimleri:** Bu girişimler; meydana gelen zedelenmenin yarattığı tepkiye karşı yeniden yapılanmayı destekleme, dengesizlik durumunun sürmesini engelleme amaçlarıyla uygulanmaktadır. Bu bulgular ışığında hastaya hasta bakımı verilmiştir.

Sonuç: Oluşturulan hemşirelik süreci ile hastada hemşirelik bakımımızın başarısı hasta uyumu ile sağlanmıştır. Hastanın semptomları ve anksiyete depresyonu azalttığı ve yaşam kalitesini artırdığı

saptanmıştır. Bu doğrultuda Neuman Sistemler Modeli'nin kanserli hastalarda kullanılmasının uygun olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Kolon ve Over Kanseri, Neuman Sistemler Modeli, Onkoloji Hemşiresi, Yaşam Kalitesi

SAĞLIKLI GENÇ BİREYLERDE EL KAVRAMA KUVVETİNE DOMİNANT TARAFIN ETKİSİ, YORGUNLUK DURUMU VE REFERANS DEĞERLER**Öğr. Gör. M. Ercan ODABAŞIOĞLU**

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, mercanodabasioglu@kilis.edu.tr

Öğr. Gör. Zeynettin KASIRGA

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, kasirga.z@kilis.edu.tr

Öğr. Gör. Tahir DEDEOĞLU

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, tahirdedeoglu@kilis.edu.tr

ÖZET

El kavrama kuvveti, sağlıklı yetişkinlerde kas fonksiyonunu tahmin etmek, yaşlılarda fonksiyonel kısıtlamaları, engelleri ve sağkalımı öngörmek için kullanılan bir antropometrik ölçümdür. Bu çalışmanın amacı, genç bireylerde her iki cinsiyette el kavrama kuvveti referans değerleri ile yorgunluk durumunu belirlemek ve dominant tarafın kavrama kuvvetine etkisini incelemektir. Çalışma Kilis 7 Aralık Üniversitesi SHMYO öğrencilerinden yaşları 18 ile 29 arasında değişen 88 kız, 62 erkek olmak üzere 150 gönüllü bireyde yapıldı. El kavrama kuvveti ölçümünde Amerikan El Terapistleri (ASHT)'nin tavsiye ettiği, 0-200 pound arası ölçüm yapabilen J-TechCommander Echo Wireless (JTechMedical, Midvale, Utah) dijital el dinamometresi kullanıldı. Ölçümler ardışık üç sağ, üç sol elde olacak şekilde ve ASHT tarafından önerilen standart pozisyonda yapıldı. Bireylerin 132'si sağ taraf dominant iken 18'inde sol taraf dominanttı. Erkeklerde dominant taraf el kavrama kuvveti ortalaması $43,42 \pm 6,63$ kg, kızlarda $25,37 \pm 4,46$ kg, grubun genelinde ise $32,83 \pm 10,45$ kg olarak ölçüldü.

Dominant olmayan tarafta ise el kavrama kuvveti ortalaması erkeklerde $41,04 \pm 6,51$ kg, kızlarda $24,22 \pm 4,12$ kg, grubun genelinde $31,17 \pm 6,51$ kg olarak ölçüldü. Her iki cinsiyette de dominant tarafın el kavrama kuvveti dominant olmayan tarafa göre anlamlı olarak yüksek bulunmuştur ($p < 0,01$). Ölçümler sırasında dominant tarafta olan yorgunluk düzeyi $5,08 \pm 3,36$, dominant olmayan tarafta ise $4,87 \pm 3,26$ olarak bulundu. Dominant ve dominant olmayan taraf arasındaki kuvvet farkı tüm grupta yaklaşık olarak %5 bulundu. Çalışmamızda bulunan el kavrama kuvveti referans değerleri literatürdeki aynı yaş grubunda yapılan benzer çalışmalarındaki verilerle uyumluluk göstermektedir. El kavrama kuvveti yaş, cinsiyet, dominant taraf vb gibi birçok faktörden etkilenebilmektedir. Ülkemizde sağlıklı genç bireylerde güncel el kavrama kuvveti normatif referans değerlerinin ve bu değerleri etkileyebilecek faktörlerin belirlenmesinin araştırma ve klinik uygulamalarda kullanılmak üzere faydalı olabileceği düşünüldü.

Anahtar Kelimeler: El Kavrama Kuvveti, Dominant Taraf, Referans Değerler

**EL KAVRAMA KUVVETİ ÖLÇÜMÜNDE DİJİTAL DİNAMOMETRE EKCRANINDAN
DESTEKLENEN GÖRSEL GERİBİLDİRİMİN ÖLÇÜM SONUÇLARINA ETKİSİ****Öğr. Gör. Tahir DEDEOĞLU**

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, tahirdedeoglu@kilis.edu.tr

Öğr. Gör. M. Ercan ODABAŞIOĞLU

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, mercanodabasioglu@kilis.edu.tr

Öğr. Gör. Zeynettin KASIRGA

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, kasirga.z@kilis.edu.tr

ÖZET

Bu çalışma, kavrama kuvveti ölçümü sırasında katılımcılara performans sonuçlarını sayısal olarak dijital bir ekrandan anlık olarak yansıtılarak sağlanan görsel geri bildirim ölçüm sonuçlarına etkisini incelemek amacıyla yapıldı. Çalışmaya yaşları 18 ile 23 arasında değişen 60 sağlıklı genç birey dahil edildi ve rastgele olarak iki gruba ayrıldı. El kavrama kuvveti ölçümünde Amerikan El Terapistleri (ASHT)'nin tavsiye ettiği, J-Tech Commander Echo Wireless (JTechMedical, Midvale, Utah) dijital ekran destekli el dinamometresi kullanıldı. El kavrama kuvveti ölçümleri, ASHT tarafından önerilen standart pozisyonda yapıldı. Her iki grupta da ölçümler birer hafta arayla tekrarlandı. Grup I' de ilk ölçümde bireylere kavrama kuvveti ölçümü sırasında görsel geri bildirim olmadan klasik metot ile ölçüm yapıldı. İkinci ölçümde ise kavrama kuvveti performansını anlık olarak yansıtan dijital ekran vasıtasıyla görsel geribildirim sağlanarak ölçümler gerçekleştirildi. Grup II de ise her iki ölçümde görsel geri bildirim sağlanarak ölçümler gerçekleştirildi. Her ölçüm sırasında sağ ve sol el kavrama kuvveti ölçümleri arasında 30 saniyelik dinlenimler ile 3 kez tekrarlandı. Ölçümlerin sonunda 3 ölçüm skorunun ortalaması kaydedildi. Grup II de bir hafta arayla tekrarlanan kavrama kuvveti ölçüm sonuçları arasında anlamlı fark bulunmazken ($p > 0,05$), Grup I ölçüm sonuçları arasında anlamlı fark bulundu ($p < 0,05$). Grup I de görsel geri bildirim olmadan yapılan ilk ölçümlerde sağ el kavrama kuvveti ortalaması $23,51 \pm 6,11$ kg, sol el ortalaması $23,01 \pm 6,79$ kg olarak saptandı. Görsel geri bildirim sağlanarak yapılan ikinci ölçümlerde ise sağ el kavrama kuvveti ortalaması $26,46 \pm 5,96$ kg ve sol el kavrama kuvveti ortalaması $25,40 \pm 5,60$ kg olarak bulundu ve görsel geri bildirim sağlanan ölçümlerde sağ el kavrama kuvveti ölçüm sonuçlarında ortalama olarak $2,95 \pm 4,19$ kg artış olurken sol el kavrama kuvveti ölçüm sonuçlarında ortalama olarak $2,40 \pm 4,21$ kg artış oldu. Sonuç olarak görsel geri bildirim sağlandığında katılımcılar ortalama olarak 2-3 kg arasında daha fazla performans sergiledi.

Sonuç olarak görsel geri bildirim kavrama kuvveti testini etkiler ve dijital dinamometre ile yapılacak çalışmalarda bu durumun dikkate alınması gerekir. Ölçüm yöntemlerini belirler iken görsel bildirim ya tüm ölçümler sırasında sağlanması ya da hiçbir şekilde bireyin ekrandaki kavrama kuvveti skorlarının yansımalarını görmemesini öneririz. Bu sayede yapılacak çalışmaların sonuçlarının tutarlılığı ve doğruluğu daha da artacaktır.

Anahtar Kelimeler: Görsel Geribildirim, Kavrama Kuvveti

KADINLARDA DİZ AĞRISI VE VÜCUT KÜTLE İNDEKSİNİN SOSYODEMOGRAFİK VERİLER İLE İNCELENMESİ: KİLİS ÖRNEĞİ**Öğr. Gör. Tahir DEDEOĞLU**

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, tahirdedeoglu@kilis.edu.tr

Öğr. Gör. M. Ercan ODABAŞIOĞLU

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, mercanodabasioglu@kilis.edu.tr

Öğr. Gör. Zeynettin KASIRGA

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, kasirga.z@kilis.edu.tr

ÖZET

Obeziteprevelansı tüm dünyada ve ülkemizde giderek artmaktadır. Bölgesel ve kültürel farklılıklara bağlı olarak ve risk analizi açısından incelendiğinde obeziteninpopulasyondaki genel dağılımı da değişmektedir. Vücut kütle indeksi(VKİ) ile diz patolojileri arasındaki ilişki incelendiğinde diz eklemine binen fazla yüke bağlı olarak mekanik zorlanmanın artacağı, bunun da eklemde dejenerasyonlar ve patolojiler meydana getireceği öngörülmektedir. Bu düşünceyle Kilis'te yaptığımız çalışmada kadınlarda VKİ ve sosyodemografik verilerle diz ağrısını incelendi. Çalışmadaki veriler 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde yapılan etkinlikte basit rastgele örneklem metoduyla gönüllülük esasına uyularak toplanmıştır. Çalışmada katılımcıların boy ve kiloları mekanik boy ve kilo ölçer ile tek bir araştırmacı tarafından ölçüldü ve VKİ hesaplandı. Katılımcılara sosyodemografik veri formu ve diz ağrısını sorgulamak için İskandinav Kas İskelet Sistemi Anketi uygulandı. Çalışmaya katılanlar 290 birey olup yaş ortalaması 36 (min:16 - maks:73)'dir. Çalışmaya katılanların VKİ ortalaması $27.4 \pm 6.57 \text{ kg/m}^2$ olup, katılımcılar VKİ açısından incelendiğinde %41.7(n=121)' si normal, %27.2 (n=79)'si fazla kilolu, %31.0 (n=90)'i iseobezdir. Katılımcıların %43.1 (n=125)'i son bir yılda diz ağrısı yaşadığını ve bu bireylerin %59.2 (n=74)'si diz ağrısından kaynaklı günlük olağan işlerini yapamadığını ya da bu işleri yaparken olumsuzluk yaşadığını bildirmiştir.Son bir yılda diz ağrısı yaşama ile obezite arasındaki ilişki incelendiğinde aralarında orta düzeyde pozitif yönlü bir korelasyon bulunmuştur ($r=0.402$, $p<0.05$). Aynı zamanda katılımcıların yaş ve obezitearasındaki korelasyon incelendiğinde orta düzeyde pozitif yönlü bir korelasyon bulunmuştur ($r=0.620$, $p<0.05$).Çalışmaya katılanlar ev hanımı, öğrenci ve çalışan olarak gruplandırılmış olup bu gruplar içerisinde %46.6 (n= 83) ile obeziteye en sık ev hanımlarında rastlanılmıştır.

Sonuç olarak kadınlarda ev hanımı olmak ve ileri yaştaolmanın VKİ artışıyla ilgili bir risk grubu olduğu ve buna bağlı olarak sosyodemografik açıdan bu kategoriye giren kadınlarda diz ağrısı yaşama sıklığının daha yüksek olduğuna ulaşılmıştır. Bu çerçevede koruyucu sağlık ve sağlığın geliştirilmesi hizmetlerinde bu kategorideki kadınların öncelikli müdahale grubunda yer almasının daha yararlı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler:Vücut Kütle İndeksi, Kadınlar, Diz Ağrısı

**GENÇ BİREYLERDE EL KAVRAMA KUVVETİNİN ANTROPOMETRİK ÖLÇÜMLERLE
KARŞILAŞTIRILMASI****Öğr. Gör. Zeynettin KASIRGA**

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, kasirga.z@kilis.edu.tr

Öğr. Gör. Tahir DEDEOĞLU

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, tahirdedeoglu@kilis.edu.tr

Öğr. Gör. M. Ercan ODABAŞIOĞLU

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, mercanodabasioglu@kilis.edu.tr

ÖZET

El kavrama kuvveti bireyin fiziksel sağlık durumunu belirlemede kullanılan evrensel ve güçlü parametrelerden birini oluşturmaktadır. Çalışmada el kavrama kuvveti için belirleyici olabilecek ön kol ve bazı genel antropometrik ölçümler arasındaki ilişkiyi tespit etmek için yapılan çalışmada en belirleyici olan parametrenin saptanması amaçlanmaktadır. Çalışmanın katılımcılarını Kilis 7 Aralık Üniversitesi SHMYO öğrencilerinden yaşları 18 ile 24 arasında değişen 28'i kadın, 23'ü erkek toplamada 51 sağlıklı genç birey oluşturulmuştur. Bireyler çalışmaya gönüllülük esasına göre alınmıştır. El kavrama kuvvetini etkileyecek mevcut ve geçmiş dönemde geçirdiği herhangi bir sağlık problemi olanlar çalışma dışı tutuldu. Bireylerin kilo, boy uzunluğu, omuz genişliği, ön kol uzunluğu, avuç içi genişliği, dirsek çapı, parmak uzunluğu, gibi antropometrik ölçümlerimezura, mekanik kumpas ile kilo ve boyu ölçen mekanik tartı kullanılarak kaydedildi. Dominant ve dominant olmayan ekstremitenin el kavrama kuvveti, Amerikan El Terapistleri (ASHT)'nin tavsiye ettiği, 0-200 pound arası ölçüm yapabilen J-Tech Commander Echo Wireless (JTechMedical, Midvale, Utah) dijital el dinamometresi kullanıldı. Erkeklerde dominant taraf el kavrama kuvveti ortalaması 42,4±5,2 kg, kızlarda 25,6±3,5 kg olarak ölçüldü. Dominant olmayan taraf el kavrama kuvveti ortalaması erkeklerde 40,1±5,4 kg, kızlarda 24,3±3,7 kg olarak ölçüldü. Bireylerin tamamının dominant taraf el kavrama kuvveti ortalaması 33,2±9,6 kg, dominant olmayan taraf el kavrama kuvveti ortalaması 31,5±9,1 kg olarak ölçüldü. Erkeklerde dominant taraf dirsek çapı ortalaması 6,6±0,4 cm, kızlarda 5,5±0,2 cm olarak ölçüldü. Dominant olmayan taraf el dirsek çapı ortalaması 6,4±0,4 cm, kızlarda 5,3±0,3 cm olarak ölçüldü. Bireylerin tamamının dominant taraf dirsek çapı ortalaması 5,9±0,6 cm, dominant olmayan taraf dirsek çapı ortalaması 5,8±0,6 cm olarak ölçüldü. Her iki ekstremitedeki el kavrama kuvveti ile cinsiyet, boy uzunluğu, omuz genişliği, ön kol uzunluğu, avuç içi genişliği, dirsek çapı, parmak uzunluğu, gibi antropometrik ölçümler arasında anlamlı ilişki saptandı. ($p<0,01$). Dominant ekstremitedeki el kavrama gücü ile omuz genişliği ($r=0,647$, $p<0,01$), ön kol uzunluğu ($r=0,759$, $p<0,01$), avuç içi genişliği ($r=0,787$, $p<0,01$), boy uzunluğu ($r=0,792$, $p<0,01$), dirsek çapı ($r=0,813$, $p<0,01$) arasında güçlü ilişki bulunmuştur. Dominant olmayan ekstremitedeki el kavrama gücü ile omuz genişliği ($r=0,683$, $p<0,01$), ön kol uzunluğu ($r=0,766$, $p<0,01$), avuç içi genişliği ($r=0,795$, $p<0,01$), boy uzunluğu ($r=0,802$, $p<0,01$), dirsek çapı ($r=0,806$, $p<0,01$) arasında dominant ekstremitedekinebenzer şekilde güçlü ilişki saptandı.

Sonuç olarak erkeklerde kadınlara göre daha yüksek el kavrama kuvveti elde edildi. Her iki ekstremitedeki el kavrama kuvveti ile antropometrik ölçümler arasındaki en güçlü ilişkinin dirsek çapı olduğu tespit edildi. El kavrama kuvvetini cinsiyet, boy uzunluğu, omuz genişliği, ön kol uzunluğu, avuç içi genişliği, dirsek çapı, parmak uzunluğu, gibi antropometrik ölçümler etkilemektedir.

Anahtar Kelimeler: El Kavrama Kuvveti, Antropometri, Dinamometre

**TIBBİ ATIKLARIN BERTARAFI SÜRECİNDE İŞ GÜVENLİĞİ AÇISINDAN
KARŞILAŞILABİLECEK RİSK FAKTÖRLERİNİN BELİRLENMESİ****Prof. Dr. Şebnem ASLAN**

Selçuk Üniversitesi, sebnemaslan27@hotmail.com

Öğr. Gör. Fatih SÜN BÜL

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, fatihsunbul@kilis.edu.tr

Arş. Gör. Şerife GÜZEL

Selçuk Üniversitesi, serife_eren.89@hotmail.com

ÖZET

Hastaya tıbbi müdahale sonrası ortaya çıkan atıklar tıbbi atık olarak tanımlanmaktadır. Tıbbi atıklar sağlık hizmetlerinin uygulanması ile birlikte ortaya çıkmaktadır. Tıbbi imkânların her geçen gün artması ile birlikte atıklarında artması ve bu atıkların insan sağlığı açısından zarar vermeyecek şekilde bertaraf edilmesi gerekmektedir. Bu araştırma bertaraf sürecinde atıkların hastanelerden taşınması ve imha aşamasında iş güvenliği açısından ortaya çıkabilecek risk faktörlerinin belirlenmesi amacıyla planlanmıştır.

Bu araştırma Konya ili bünyesinde, Kaşınhanı ilçesi içerisinde yer alan tıbbi atık tesisinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi, gözlem metodu kullanılmıştır. Verilerin toplanması sürecinde kurumsal evrak ve raporlar kullanılmıştır. Araştırma gerekli izinler hem Konya Büyükşehir Belediyesinden hem de tıbbi atık tesisinde yapılacak incelemeler için tesisten gerekli izinler alınmıştır.

Bu araştırmada, iş güvenliği açısından eşyaların taşınması sırasında kesici delici alet yaralanmaları, iğne batmaları, kazalar, düşmeler gibi risk faktörleri karşılaşıldığı sonucuna varılmıştır. En sık görülen risk faktörü taşıma kazaları olarak ortaya çıkarken, en fazla görülen yaralanma türü ise iğne batması, kesici alet yaralanması sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tıbbi Atık, Tıbbi Atıkların Bertarafı, İş Güvenliği

SAĞLIK ÇALIŞANLARININ PERSONEL GÜÇLENDİRME, BAŞARI GÜDÜSÜ VE ETİK LİDERLİK AÇISINDAN FARKLILIKLARI***Prof. Dr. Şebnem ASLAN**

Selçuk Üniversitesi, sebnemaslan27@hotmail.com

Arş. Gör. Şerife GÜZEL

Selçuk Üniversitesi, serife_eren.89@hotmail.com

Öğr. Gör. Fatih SÜN BÜL

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, fatihsunbul@kilis.edu.tr

ÖZET

Personel güçlendirme çalışanlara güç ve yetki vermeyi ifade etmektedir. Bunun yanında çalışanlarasinerji ve enerji katma anlamı da bulunmaktadır. Çalışanların güçlendirilmesi ile birlikte ekip ruhu kavramı da güçlenmiş olacaktır. Başarı güdüsü; başarılı olmak, hedefine ulaşmak hatta daha üstün olma gereksinimi olarak adlandırılmaktadır. Etik liderlik ise dengeli doğru kararlar alma, dürüst olma, prensiplerine göre hareket etme, işine özen göstermeye dayalı liderlik yaklaşımı olarak tanımlanmaktadır. Bu araştırma sağlık çalışanlarında personel güçlendirme başarı güdüsü ve etik liderlik açısından farklılıkların ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır.

Bu araştırma Konya Selçuk Üniversitesi, Selçuk Tıp Fakültesi Hastanesi bünyesinde bulunan sağlık çalışanları üzerinde; personel güçlendirme ölçeği, başarı güdüsü ölçeği, etik liderlik ölçeği ile demografik veriden oluşan anket uygulanmıştır. Etik kurul onayı ile birlikte kurum izinleri alınmıştır.

Araştırmaya 290 kişi katılmıştır. 110 kadın, 180 erkek sağlık personeli olmaktadır. Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre personel güçlendirme, başarı güdüsü ve etik liderlik ölçeğine göre anlamlılık testine bakıldığında anlamlılık bulunmamıştır. Yaş değişkenine göre ölçekler üzerinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Yaş ilerledikçe etik liderlik algısı arttığı görülmüştür. Medeni durum değişkenine göre personel güçlendirme, başarı güdüsü ve etik liderlik arası anlamlı farklılık bulunmuş farklılık oluşturanların evliler olduğu kanaatine varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Personel Güçlendirme, Başarı Güdüsü, Etik Liderlik

* Bu çalışma Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Yönetimi Anabilim Dalında "Sağlık Çalışanlarında Güçlendirme, Başarı Güdüsü Ve Etik Liderlik İlişkisi" isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

TÜRKİYE’NİN GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ’NDE HUMAN PAPİLLOMA VİRUS PREVALANSI

Dr. Öğr. Üyesi Gülay AYDOĞDU
Dicle Üniversitesi, gulayyuzer@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Ayşenur KELEŞ
Dicle Üniversitesi, anur.keles@yahoo.com

ÖZET

Giriş: Serviks kanseri gelişmekte olan ülkelerde kadınlarda 2. sırada gözlenen kanser türüdür. Önlenilebilir bir kanser tipi olan serviks kanseri oluşumunda majör etken olarak kabul edilen HPV enfeksiyonunun erken tanısı oldukça önemlidir. Bu çalışmada bölgemizdeki kadınlarda human papillomavirus enfeksiyonunun prevalansının araştırılması amaçlanmıştır.

Materyal ve Metod: 1 Ocak 2015 ile 31 Aralık 2017 tarihleri arasında kliniğimize gönderilen smear materyalleri geriye dönük olarak irdelendi. Hastaların yaşları, HPV prevalansı ve genotipleri (HPV 16, HPV 18 ve HPV HR (31,33,35,39,45,51,52,56,58,59,66 ve 68) tespit edildi. HPV DNA analizi Real Time PCR yöntemiyle yapıldı.

Bulgular: Toplam 5230 smear örneğinin 426’sında (% 8,1) HPV pozitif idi. HPV pozitifliği gösteren olguların genel yaş ortalaması 40.5 yıl (15-78) olarak belirlendi. Pozitif olguların 127’sinde (%29,8) HPV 16, 31’inde (% 7,3) HPV 18 ve 335 inde (% 78,6) HPV HR tespit edildi. Bu olguların 46’sında hem HPV 16 hem de HPV HR pozitif iken, 21 olguda HPV 18 ve HPV HR birlikteliği saptandı.

Sonuç: Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde kadınlarda belirlenen genital HPV enfeksiyonu prevalansının dünya ortalamasından daha düşük olduğu belirlenmiştir. Bu oranın daha alt seviyelere çekilebilmesi için HPV enfeksiyonuna yönelik tarama, erken teşhis ve erken tedavi yanı sıra aşı uygulamaları hakkında halkın bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hpv, Prevalans, Genotipler

İLK VE ACIL YARDIM TEKNİKLERİNİN OLAY YERİNDE EKŞİTUS KARARI VEREBİLME YETKİLERİ SORUNU**Öğr. Gör. Sami AKPİRİNÇ**

Harran Üniversitesi, samiakpirinc@gmail.com

Öğr. Gör. Suzan HAVLIOĞLU

Harran Üniversitesi, suzanhavlioglu@hotmail.com

ÖZET

26 Mart 2009 tarih 27181 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Ambulans ve Acil Bakım Teknikerleri İle Acil Tıp Teknisyenlerinin Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Tebliğ’de İlk ve Acil Yardım Teknikerlerinin görev yetki ve sorumlulukları sıralanmıştır. Bu görevler incelendiğinde İlk ve Acil Yardım Teknikerlerinin Eksitus Kararı ile ilgili herhangi bir açıklama bulunmamaktadır. Bu durumda karşımıza hastane dışındaki olgularda ölümün geri döndürülemeyen kesin klinik bulgularının (örn., ölüm katılığı, ölü morlukları, dekapitasyon, transeksiyon, dekompozisyon) bulunduğu hastalarda nasıl davranılması gerektiği sorunsalı ortaya çıkmaktadır.

1219 sayılı Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun’un 13’üncü maddesinde “*Bir şahsın ahvali bedeniye ve akliyesi hakkında rapor tanzimine münhasıran bu kanunla icrayı sanata salahiyeti olan tabipler mezundur. Türkiye’de icrayı sanat salahiyetini haiz olmayan tabiplerin raporları muteber olamaz.*” hükmü yer almaktadır. Kısaca ülkemizde eksitus kararı verme yetkisi sadece yetkili tabiplere tanınmıştır.

07/12/2006 tarih ve 26369 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Ambulans ve Acil Sağlık Araçları ile Ambulans Hizmetleri Yönetmeliği’nin 31. Maddesinin h fıkrası “*Olağandışı durumlar istisna olmak kaydıyla hiçbir ambulans ve acil sağlık aracı cenaze nakli amacıyla kullanılamaz*” şeklindedir. Eksitus kararının sadece yetkili tabipler tarafından verilebileceği, olağan dışı durumlar hariç ambulansların cenaze nakli amacıyla kullanılmayacağı ve ilk ve acil yardım teknikerlerinin eksitus kararı veremeyecekleri göz önünde bulundurulduğunda karşımıza olay yerine giden ilk ve acil bakım teknikerlerinin kesin ölüm bulguları bulunan hastalara dahi (örneğin dekapitasyon) acil bakım protokollerini uygulayarak yeniden canlandırma uygulamasına başlanması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Nihayetinde Sağlık Bakanlığı tarafından yayınlanan 39942531 sayılı ve “Eksitus Kararı” konulu yazıda da tüm 112 Acil Sağlık Hizmetleri (ASH) çalışanlarına, hekimli ASH ambulansı ekibi olsa dahi eksitus olan tüm hastalara yeniden canlandırma protokollerinin uygulanması gerektiği belirtilmektedir.

Sağlık Bakanlığı’nın 399425 sayılı tebliğinin uygulanması durumunda tıbbi ilkelerle uyuşmayan bazı etik sorunların yanında, dekapitasyon gelişmiş olan bir hastaya yeniden canlandırma protokollerinin uygulanması hayatın olağan akışına uygun değildir.

Ülkemizdeki ASH’ın daha da yaygınlaşacağı ve hastane dışındaki eksitus olgularının da her zaman var olacağı göz önüne alındığında bazı spesifik durumlarla sınırlı kalması ve 112 Komuta Kontrol Merkezi danışman hekiminin onayı ile ilk ve acil yardım teknikerlerine eksitus kararı verebilme yetkisinin tanınmasının gerekli olduğu kanısındayız.

Anahtar Kelimeler: Eksitus, Paramedik, İlk ve Acil Yardım Teknikeri

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN CEP TELEFONU KULLANIM DÜZEYLERİ; ŞANLIURFA ÖRNEĞİ

Öğr. Gör. Suzan HAVLIOĞLU

Harran Üniversitesi, suzanhavlioglu@hotmail.com

Öğr. Gör. Sami AKPİRİNÇ

Harran Üniversitesi, samiakpirinc@gmail.com

ÖZET

Giriş: Günümüzün vazgeçilmez iletişim aracı haline gelen cep telefonları, teknolojik ilerlemenin getirdiği yenilikler ile cepte taşınan bir bilgisayar haline gelmiştir. Özellikle de yeni nesil akıllı cep telefonları, bireyler için konuşma, internete bağlanma, SMS yollayabilme, sosyal ağlara bağlanabilme, e-posta gönderebilme, fotoğraf çekebilme, video kaydı yapabilme, MP3, tv izleyebilme, navigasyon, bankacılıkla ilgili işlemlerde kullanılabilme gibi birçok kolaylık sunmaktadırlar. Bu kadar çok kolaylığı sunuyor olması cep telefonunu bir lüks olmaktan çıkarmış ve özellikle gençler arasında cazip hale getirmiştir.

Amaç: Bu araştırmanın amacı Harran Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu ameliyathane öğrencilerinin cep telefon kullanım profillerini ve cep telefonu bağımlılık düzeylerini incelemektir.

Gereç ve Yöntem: Bu çalışma, Mart 2018 tarihinde Harran Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda ameliyathane ile ilişkili bölümleri okuyan, çalışmaya katılmayı kabul eden 130 öğrenci ile tanımlayıcı bir araştırma olarak yürütülmüştür. Araştırma verileri, birinci bölümünde öğrencilere ait sosyo demografik özellikleri içeren soru formu ve ikinci bölümünde Üniversite Öğrencileri için Problemler Cep Telefonu Kullanım Ölçeği kullanılarak elde edilmiştir. Soru formu öğrenciler bilgilendirildikten sonra gözlem altında uygulanmıştır. Verilerin analizinde, sayısal değerler, yüzdeler ve bağımsız gruplarda t-testi kullanılmıştır. Çalışmanın uygulama izni ve etik onay ilgili kurumlardan alınmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin, yaş ortalaması $20,01 \pm 2,07$ dir, Öğrencilerin 30'u (%23,1) erkek, 100'ü (%76,9) kadındır. Öğrencilerin problemler cep telefon kullanım ölçeği toplam puan ortalaması $58,94 \pm 19,21$ olarak bulunmuştur. Öğrencilerin %92,3 iletişim, %80'i interneti kullanmak, %58,5'i mesajlaşmak ve %23,1'i oyun oynamak amaçlı cep telefonunu kullandığını ifade etmiştir. Öğrencilerin %69,2'si cep telefonunun zaman kaybına neden olduğunu ve %87,7'si cep telefonu kullanmaktan kaynaklı bir sağlık problemi olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin yaş, cinsiyet, anne-baba eğitimi, öğrenim gördüğü bölüm, sosyo-ekonomik durum ile cep telefonu bağımlılık durumları karşılaştırıldığında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p > 0,05$). Cep telefonu sahip olma yılı ve günlük cep telefon kullanım süresi ile cep telefonu bağımlılık durumları karşılaştırıldığında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık saptanmıştır ($p < 0,05$).

Sonuç: Öğrencilerin cep telefonu sahip olma yılı ve günlük cep telefon kullanım süresi arttıkça cep telefonu bağımlılık durumları da artmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Şanlıurfa, Problemler Cep Telefonu Kullanımı, Üniversite Öğrencileri

TİP 2 DİYABET HASTALARINDA DİYABET KONTROLÜNÜ ZORLAŞTIRAN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

Öğr. Gör. Yavuz ÜREN

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, yavuzuren@hotmail.com

Doç. Dr. Elanur YILMAZ KARABULUTLU

Atatürk Üniversitesi, elanurkarabulutlu@hotmail.com

ÖZET

Amaç: Araştırma Tip 2 diyabetli hastaların hastalık süreçlerinde diyabet yönetimini zorlaştıran faktörlerin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Materyal ve Metot: Tanımlayıcı olarak yapılan bu araştırma Van Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi iç hastalıkları polikliniklerine Nisan-Ağustos 2015 tarihleri arasında muayene ve kontrol için başvuran, Tip 2 Diyabetes Mellitus tanısı almış araştırma kriterlerine uyan 150 hasta ile yürütülmüştür. Araştırmada veri toplama araçları olarak hastaların kişisel ve tıbbi özelliklerinin belirlenmesi için "Hasta Bilgi Formu" ve diyabet kontrolünü zorlaştıran faktörlerin belirlenmesi için "Diyabet Bakım Profili" ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizi SPSS 23 paket programı ile yapılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan 150 tip 2 diyabet hastasının yaş ortalaması 56.77 ± 10.43 yıl, AKŞ ortalaması 214.04 ± 87.74 , HbA1c ortalaması 10.17 ± 2.63 ve BKİ 29.53 ± 5.05 bulunmuştur. Diyabetli hastaların diyabet yönetimini zorlaştıran faktörlerden en yüksek puan ortalaması negatif tutum (3.09 ± 1.14) alt boyutunda bulunmuştur. Hastaların diyabet yönetimini zorlaştıran faktörlerden en düşük puan ortalaması tedavi engellerinde (1.31 ± 0.56) bulunmuştur. Hastaların cinsiyeti, yaşı, eğitimi, çalışma durumu, mesleği, ekonomik durumu gibi sosyodemografik özellikleri ile tanı süresi, kontrollerini düzenli yaptırma durumu, hastaneye yatış sayısı, tedavi şekli, diyabete bağlı gelişen hastalık varlığı ve diyabete yönelik bilgi alma durumu gibi hastalığa ilişkin özelliklerin diyabet kontrolünü zorlaştıran faktörleri etkilediği belirlenmiştir ($p < 0.05$).

Sonuç: Tip 2 diyabet hastalarının metabolik kontrolünün iyi düzeyde olmadığı ve hastalığa karşı negatif tutumlarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Hastaların bazı sosyodemografik ve hastalığa ilişkin özelliklerinin diyabet yönetimini zorlaştırdığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Diyabet Bakım Profili, Tip 2 Diyabetes Mellitus

DİZ OSTEOARTRİTİNDE SICAK VE SOĞUK UYGULAMA**Öğr. Gör. Yavuz ÜREN**

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, yavuzuren@hotmail.com

Öğr. Gör. Gülden ATAN

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, guldenatan@gmail.com

Öğr. Gör. Mehmet BULDUK

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, mehmetbulduk@windowslive.com

ÖZET

Osteoartrit ağrının eşlik ettiği fonksiyonel sınırlılığa ve yaşam kalitesinde düşmeye neden olan dejeneratif bir eklem hastalığıdır. Osteoartritde en çok etkilenen eklemler dizlerdir. Diz osteoartritinin oldukça yaygın olduğu, kadınlarda daha fazla görüldüğü ve görülme sıklığının 50 yaşından sonra arttığı belirtilmiştir. Semptomatik diz osteoartritinin 60 yaş üstü erkeklerin %10'unda, kadınların %13'ünde görüldüğü belirtilmektedir. Yapılan bir çalışmada Türkiye'nin batısında 40 yaş üstünde diz osteoartrit prevalansının % 20.9, güneyinde 50 yaş üstünde %14.8 olduğu bulunmuştur. Osteoartritin en belirgin semptomları ağrı, eklemlerde tutukluk ve fiziksel fonksiyonda azalmadır. Osteoartritte hasta eğitimi, eklemi koruma, kilo azaltımı, egzersiz, sıcak-soğuk uygulama, ultrason ve traskütan elektriksel sinir stimülasyonu gibi farklı nonfarmakolojik yöntemler kullanılabilir.

Genel olarak sıcaklığın fizyolojik etkileri; vazodilatasyon, kapiller permeabilitede artma, hücre metabolizmasında hızlanma, kaslarda gevşeme, inflamasyonu hızlandırma, kasları gevşeterek ağrıyı azaltma, sedatif etki, sinovyal sıvının viskozitesini azaltarak eklem tutukluğunu azaltmadır. Soğukun etkileri ise; vazokonstriksiyon, hücre metabolizmasında yavaşlama, lokal anestezi, kan akımında azalma, bölgeye oksijen, metabolitlerin gelişi ve artık ürünlerin uzaklaştırılmasında azalmadır. Sıcak uygulama vazodilatasyon oluşturarak metabolizmayı hızlandırır, eklem katılığını azaltarak kontraktürleri çözer. Sıcak uygulamanın periferik sinir iletimini azaltması, ağrı eşliğini yükseltmesi ve endorfin yapımını artırıcı etkisi de analjezik etkiyi açıklayabilir. Yıldırım ve arkadaşları diz osteoartriti olan hastalara sıcak uygulama yapılmasının ağrıyı azalttığı ve fiziksel fonksiyonu artırdığı, ancak tutukluk üzerine etkisi olmadığını saptamıştır.

Başka bir çalışmada terapötik egzersiz ve sıcak uygulamanın birlikte yapılmasının ağrı ve tutukluğu azalttığı, fiziksel fonksiyonu artırdığı gösterilmiştir. Sıcak uygulama dejeneratif eklem hastalıklarının akut dönemlerinde inflamasyon sürecini artırarak süreci uzatabilir ve inflamasyonu arttırabildiğinden sıcak uygulama akut dönemde hastalara tavsiye edilmez. Özellikle dejeneratif eklem hastalıklarının akut dönemlerinde buz paketleri, buz masajı ya da lokal sprey şeklinde yapılan soğuk uygulamalar ağrı eşliğini yükselterek ağrı, şişlik ve kas spazmını azaltabildiğinden tavsiye edilmektedir. Brosseau ve arkadaşlarının yaptıkları çalışmada diz osteoartriti olan hastalarda buz masajının kontrol grubuna göre fiziksel fonksiyon ve hareket üzerine istatistiki olarak önemli etkine sahip olduğu gösterilmiştir. Soğuk uygulamanın diz ödemi azaltmada kullanılabileceği belirtilmiştir. Yapılan çalışmalarda sıcak ve soğuk uygulamanın diz osteoartriti olan hastalarda ağrı, tutukluk ve fiziksel fonksiyonlarda önemli iyileşmeler sağladığı belirtilmektedir. Sıcak ve soğuk uygulamalar hastaların tercihleri göz önüne alınarak, hasta konforu için farmakolojik tedavi ve terapötik egzersiz ile beraber uygulanabilir.

Anahtar Kelimeler: Osteoartrit, Sıcak Uygulama, Soğuk Uygulama

**BİR HEMŞİRE NEDEN KATARAKT AMELİYATLARINDAN ÖNCE İYİ BİR
PREOPERATİF HAZIRLIK YAPMALIDIR?****Seyfettin ERDEM**

Bismil Devlet Hastanesi, Bismil-Diyarbakır, serdem2147@hotmail.com

ÖZET

Amaç: Katarakt yaş ilerledikçe sıklığı giderek artan bir hastalıktır. Bu yüzden yaş arttıkça görülme sıklığı artan bir çok kronik ve sistemik hastalığın da katarakta eşlik edebileceği düşünülmelidir. Bu hastalarda hem cerrahi planlanırken hem de preoperatif hazırlık yapılırken eşlik eden ek komorbid hastalığa göre preoperatif hazırlıklar yapılması cerrahi esnasında karşılaşılabilecek bir çok ciddi perioperatif komplikasyonların hem önlenmesinde hem de daha iyi yönetilmesinde çok önemli olabilir. Bu çalışmamızda katarakt hastalarında eşlik eden ek hastalıkları belirleyerek cerrahi servis ve ameliyathanede çalışan hemşirelerin preoperatif hazırlığının önemini ortaya çıkarmayı amaçladık.

Gereç ve yöntemler: Çalışma verileri hastanemiz sağlık kuruluna başvuran ve engelli raporu almak için başvuran ve en iyi düzeltilmiş görme keskinlikleri körlük düzeyinde olan (BCVA <20/400) 120 katarakt hastasının dosya kayıtları retrospektif olarak incelendi.

Bulgular: Çalışmaya alınan hastaların yarısı kadın diğer yarısı ise erkekti. ortalama yaş kadınlarda 75.38±15.89 iken erkeklerde ise 58.66±23,16 olarak tespit edildi. Hastalarda branşlara göre eşlik eden komorbiditeler olarak; 29 (% 24.2) hastada dahili, 28 (23.3%) hastada nörolojik, 22 (%18.4) kas iskelet sistemi hastalıkları, 19 (%15.8) hastada kardiyolojik, 10 hastada (%8.4) kulak burun boğaz hastalıkları, 5 (%4.1) hastada psikiyatrik ve 3 hastada da ürolojik ek hastalıklar tespit edilirken, 4 (%3.3) hastada ise tanı konmuş komorbid hastalık mevcut değildi. Bu hastalarda; diyabet, hipertansiyon, serebrovasküler hastalıklar, demans, koroner arter hastalığı, işitme kaybı, distimik bozukluklar ve üriner inkontinans en sık olarak tespit edilen komorbiditeler olarak tespit edildi.

Sonuç: Gerek hastanelerin cerrahi servislerinde gerekse de ameliyathanelerde çalışan hemşirelerin katarakt cerrahisinin preoperatif hazırlığını yaparken bu hastalarda eşlik eden sistemik hastalıkların da olabileceğini düşünmesi ve ona göre preoperatif hazırlıklar yapması cerrahi esnasında karşılaşılabilecek bir çok ciddi perioperatif komplikasyonların hem önlenmesinde hem de daha iyi yönetilmesinde önemli olabilir

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Preoperatif Hazırlık, Katarakt

SEZARYEN AMELİYATI GEÇİRMİŞ HASTALARDA HEMŞİRENİN POSTOPERATİF TAKİPTE DİKKAT ETMESİ GEREKEN NOKTALAR**Selami ERDEM**

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, serdem2109@gmail.com

ÖZET

Amaç: Sezaryen kadın doğum kliniklerinde yapılan en sık yapılan ameliyattır. , bu ameliyatın olası komplikasyonlarının neler olduğu ve daha çok hangi sezeryan endikasyonlarında ortaya çıktığı dikkate alınarak postoperatif vital bulgular, idrar çıkışı ve kanama takibinin planlanması amaçladık.

Gereç ve Yöntemler: Çalışmamızda 2018 ocak-mart tarihleri arasında hastanemizde gerçekleştirilen 420 sezaryen hastasının dosya kayıtları retrospektif olarak incelendi.

Bulgular: Çalışmaya alınan 420 hastanın 10 'unda intaropratif hemoraji (>1000cc), 4 'ünde mesane yaralanması, 3 hastada da komplikasyon olarak obstetrik histerektomi geliştiği saptandı. Mesane yaralanması gelişen her 4 hasta da daha önce sezeryan geçirmiş olan hastalardı. İntraoperatif hemoraji gelişen 10 hastanın en sık sezeryan endikasyonunun plasenta previa olduğu saptandı. Ayrıca bu hastaların 9 'unun multipar hasta olduğu tespit edildi.

Sonuç: Postoperatif hasta takibinin standart prosedürleri mevcut olmasına karşın, çalışmamızda mesane yaralanması olan hastaların daha önce sezaryen geçirmiş hastalar olduğu dikkate alındığında mükerer sezaryen hastalarında postoperatif idrar çıkışı takibi dikkatle izlenmelidir. Ayrıca intaroperatif hemoraji gelişen vakaların en sık plasenta previa hastaları olduğu ve bu hastaların büyük çoğunluğunun multipar hasta olduğu dikkate alınarak plasenta previa ve multipar hastaların postoperatif kanama açısından dikkatle izlenmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Postoperatif Takip, Sezaryen

SARIPRENSES BALIĞINDA STEATOHEPATİTİS OLGUSUNUN HİSTOPATOLOJİK İNCELENMESİ

Muhammed Yaşar DÖRTBUDAK
Harran Üniversitesi, mydortbudak@gmail.com

Hayati YÜKSEL
Bingöl Üniversitesi

M. Bahaeddin DÖRTBUDAK
Bingöl Üniversitesi, mbdortbudak@gmail.com

ÖZET

Harran Üniversitesi *Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Kurulu* tarafından desteklenen, Dr. Öğretim Üyesi Muhammed Yaşar DÖRTBUDAK tarafından yürütülen “İthal akvaryum balıklarının kültüre alınarak üretimi ve doğal koşullara adaptasyon düzeylerinin tespiti” konulu projede, Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi Su Ürünleri ve Hastalıkları ABD Akvaryum Ünitesinde bakım ve beslemeye alınan Sarıprenses balıklarının insaha hassasiyetinin belirlenmesi amacıyla standart besleme ile yapılan yetiştiricilik esnasında, ölen balıkların nekropsisi gerçekleştirildi. Nekropside balıkların karaciğerinde sarı-kahverengi renkte makroskopik değişiklikler gözlemlendi. Bu değişiklik göz önünde bulundurularak, diske edilen karaciğer dokusunun histopatolojik inceleme amacıyla HxE boyaması yapıldı. Histopatolojik gözlem neticesinde karaciğerde ciddi yağ dejenerasyonları gözlemlendi. Önemli bir metabolik hastalık olan karaciğer yağlanması sebepleri; hipoksi, enfeksiyon, stres, toksikasyon, besleme (yetersiz ve ya aşırı yağlı yemleme) ve diğer metabolik hastalıklar şeklinde sıralanabilmektedir.

Bu çalışmada ticari önem taşıyan piyasa süs balıkları optimum koşullar ve standart beslemeye tabi tutulan balıklarda gözlenebilecek sağlık sorunlarından karaciğerdeki patolojik değişiklikler en şiddetli bulguları gösteren örnek üzerinden makroskopik ve mikroskopik inceleme yapıldı. Eşit koşullar altında sarıprenses balığının piyasa yemlerine karşı hassasiyetleri tespit edildi.

Anahtar Kelimeler: Sarıprenses Balığı, Steatohepatitis Olgusu, Histopatolojik İncelenmesi

SARIPRENSES BALIĞINDA YOĞUN PARAZİT ENFESTASYONUNA BAĞLI BAĞIRSAK HASARININ HİSTOPATOLOJİK İNCELENMESİ*

Muhammed Yaşar DÖRTBUDAK
Harran Üniversitesi, mydortbudak@gmail.com

Yavuz Selim SAĞLAM
Atatürk Üniversitesi, yssaglam@atauni.edu.tr

M. Bahaeddin DÖRTBUDAK
Bingöl Üniversitesi, mbdortbudak@gmail.com

ÖZET

Harran Üniversitesi *Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Kurulu* tarafından desteklenen, Dr. Öğretim Üyesi Muhammed Yaşar DÖRTBUDAK tarafından yürütülen “İthal akvaryum balıklarının kültüre alınarak üretimi ve doğal koşullara adaptasyon düzeylerinin tespiti” konulu projede, Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi Su Ürünleri ve Hastalıkları ABD Akvaryum Ünitesinde bakım ve beslemeye alınan Sarıprences balıklarının bir kısmında aşırı zayıflama ve dengesiz yüzme gibi klinik bulgular gözlemlendi. Akvaryumlarda çoğunluk benzer semptom taşıyan balıklardan en şiddetli bulguları taşıyan örnek baz alınarak nekropsi işlemi gerçekleştirildi. Nekropsi sonucunda bağırsak dokuda gözlenen makroskobik değişiklikler nedeniyle, diske dilen bağırsak dokusu histopatolojik olarak incelendi.

HxE boyama ile yapılan histopatolojik incelemede bağırsakta yoğun miktarda parazit varlığı tespit edildi. Aşırı parazit enfestasyonun bağırsak dokusunda ciddi fonksiyon kaybına yol açabilecek derecede önemli patolojik hasarların meydana geldiği görüldü. Ticari önem taşıyan süs balıklarının ciddi parazit enfestasyonuna maruz kaldıkları ve bu balıkların ölüm nedenlerinin şiddetli parazit varlığından kaynaklanabileceği kanısına varıldı. Aşırı parazit enfestasyonun bağırsak dokusunda ciddi fonksiyon kaybına yol açabilecek derecede önemli patolojik hasarların meydana geldiği gözlemlendi.

Anahtar Kelimeler: Sarıprences Balığı, Yoğun Parazit Enfestasyonu, Bağırsak Hasarının Histopatolojik İncelenmesi

* Poster bildiri olarak sunulmuştur.

DÜNYA'DA DEĞİŞEN SAĞLIK SORUNLARI: KRONİK HASTALIKLAR***Öğr. Gör. Suzan HAVLIOĞLU**

Harran Üniversitesi, suzanhavlioglu@hotmail.com

Öğr. Gör. Sami AKPIRİNÇ

Harran Üniversitesi, samiakpirinc@gmail.com

ÖZET

Sağlık hizmetlerinin ve halk sağlığı çalışanlarının ilgi alanı toplumun önde gelen sağlık sorunları olmalıdır. Geçtiğimiz yüzyılın önde gelen sağlık sorunları bulaşıcı hastalıklar ve aşırı doğurganlığın yol açtığı problemlerdi. Bu nedenle halk sağlığı çalışmaları da ağırlıklı olarak bu alanlarda olmuştur. Sağlık hizmetlerinde ve teknolojideki gelişmeler sonucunda enfeksiyon hastalıkları önemli şekilde kontrol altına alınmış, aşırı doğurganlıkta belirgin azalma sağlanmıştır. Bu gelişmelere paralel olarak insan ömrü uzamış, toplumlar yaşlanmaya başlamıştır. Sonuç olarak yaşlıların sağlık ve sosyal sorunları, kronik ve dejeneratif hastalıklar artmaya başlamış, hastalık ve ölümlerin giderek artan bölümü yaşlı nüfusun sağlık sorunları ve kronik ve dejeneratif hastalıklar şeklinde ortaya çıkmaya başlamıştır.

Kronik hastalıklar, uzun dönemli ve genellikle yavaş ilerleme gösteren, tıbbi girişimlerle tedavi edilemeyen, hastalığın derecesini azaltmak ve öz bakımında kişinin işlevini ve sorumluluğunu en üst düzeye çıkarmak için periyodik izlem ve destek bakım gerektiren durumlardır. Görülme sıklığı hızla artan kronik hastalıklar, dünyada ölümlerin ve sakatlıkların en önemli sebeplerindedir. 2008 yılında dünya çapında meydana gelen 57 milyon ölümden 36 milyonu yani yaklaşık üçte ikisi; kardiyovasküler hastalıklar (% 48), kanserler (% 21), kronik solunum hastalıkları (% 12) ve diyabet (% 3)' tir. Kronik hastalıklardan ölümlerin 9 milyondan daha fazlası 60 yaşından önce meydana gelmekte ve büyük oranda önlenbilir nedenlere bağlıdır. Kronik hastalıklardan erken ölümler erkekler arasında % 22 iken kadınlarda % 35'tir. Önümüzdeki yıllarda kronik hastalıklardan kaynaklanan ölümlerin artacağı ve 2020 yılında dünyada tüm ölümlerin % 75' inin kronik hastalıklardan kaynaklanacağı öngörülmektedir. Kronik hastalıklar sağlık hizmeti, bakım ve tedavi masrafları yönünden kişileri hızla fakirlik sınırının altına düşürebilmektedir. Kronik hastalıklar düşük ve orta gelir düzeyli ülkelerde daha ağır bir yük oluşturmakta ve ölümlerin % 80' ini oluşturmaktadır.

Kronik hastalıkların çoğunda başlıca risk faktörleri olan beslenme hataları, sigara kullanımı ve sedanter yaşam davranışlarının olumlu hale getirilmesi ile kalp hastalıkları, bazı kanserler, kronik akciğer hastalıkları gibi önemli kronik hastalıklar konusunda korunma sağlanabilir. "Sağlıklı Yaşam Davranışları" olarak bilinen sağlıklı (yeterli ve dengeli) beslenme, sigara kullanmama ve düzenli olarak fizik egzersiz yapılması şeklindeki uygulamalar kronik hastalıklardan korunma bakımından son derece önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kronik Hastalıklar, Halk Sağlığı, Sağlıklı Yaşam Davranışları

* Poster bildiri olarak sunulmuştur.

ÇÖLYAK HASTALIĞI OLAN ÇOCUKLARDA MEAN PLATELET VOLUM DEĞERLENDİRİLMESİ

Uzm. Dr. Abdulvahit AŞIK
vahit_asik@hotmail.com

Doç. Dr. Selim DERECİ
Adıyaman Üniversitesi, dereciselim@hotmail.com

ÖZET

Giriş ve Amaç: Çölyak hastalığı genetik olarak duyarlı kişilerde başlıca buğdaydaki gluten ve arpa, çavdar, yulaf gibi tahıllardaki gluten benzeri diğer tahıl proteinlerine karşı kalıcı intolerans olarak gelişen proksimal ince barsak hastalığıdır. Çalışmamızda kliniğimizde takip edilen çölyak hastalığı olan çocukların mean platelet volumünün (MPV) değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Bu çalışma Adıyaman Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi Çocuk gastroenteroloji polikliniğine Aralık 2017 - Nisan 2018 tarihleri arasında başvuran, çölyak hastalığı tanısı almış çocukların tam kan sayımlarının retrospektif olarak incelenmesi ile yapıldı. Çölyak hastalığı tanısı almış 50 (32 K/18 E) hastanın trombosit, platelet distribution width (PDW) ve MPV değerleri 50 (30 K/ 20 E) sağlıklı çocuk ile karşılaştırıldı.

Bulgular: Yapılan değerlendirmede çölyak hastalığı olan çocuklar ile sağlam çocukların trombosit , PDW ve MPV değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görüldü.

Tartışma ve Sonuç: Erişkin yaş grubunda yapılan çalışmada çölyak hastalığı olanlarda MPV değeri sağlıklı bireylere göre anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Bizim yaptığımız çalışmada çocukluk yaş grubunda anlamlı fark olmadığı tespit edildi. Erişkin yaş grubunda bu farklılığın tanı konulmasında gecikmeden kaynaklanabileceği düşünüldü. Erken tanı konması hastalığın komplikasyonlarını engellediği gibi bu parametrelerin de etkilenmesini engellemiş olabileceği kanısına varıldı.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Çölyak Hastalığı, Mean Platelet Volume

HEMŞİRELERİN HEMOLİZ HAKKINDA BİLGİ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ANKET

Uzm. Dr. Gökhan ÇAKIRCA

Şanlıurfa Mehmet Akif İnan Eğitim ve Araştırma Hastanesi, cakirca.gokhan@gmail.com

ÖZET

Giriş: Hemolizli kan örnekleri hatalı laboratuvar sonuçlarına neden olabilir. Hemoliz, kan örneklerinin alımı, taşınımı ve analiz için hazırlanması sırasında meydana gelebilir. Bu çalışmada, hemolizin nedenleri ve laboratuvar test sonuçları üzerindeki etkileri hakkında hemşirelerin bilgi düzeyinin araştırılması amaçlandı.

Materyal ve Metod: Bu anket çalışması, Şanlıurfa Mehmet Akif İnan Eğitim ve Araştırma hastanesinde çalışan 171 hemşire üzerinde yapıldı. Anket çalışması, hemşirelerin demografik özellikleri, hemolizin tanımı ve nedenleri, hemolizin laboratuvar test sonuçları üzerindeki etkisi ve hemşirelerin bu konuda ek eğitimin gerekliliği ile ilgili tutumlarını içeren 11 sorudan oluşmaktaydı. Cevaplar Ki-kare testi ile karşılaştırıldı.

Bulgular: Hemşirelerin tamamı hemoliz terimine aşina olduklarını belirtmişlerdir. En yüksek doğru cevap yüzdesi, hemolizin tanımı ve nedenleriyle ilgili sorularda gözlemlendi (sırasıyla, %84 ve %75). Bununla birlikte, hemolizin laboratuvar test sonuçlarına etkisiyle ilgili soruda doğru cevap yüzdesi düşüktü (% 26). Hemşireler iş tecrübelerine göre iki alt gruba ayrıldığında, sorulara verilen doğru cevap yüzdeleri açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktu ($P>0.05$). Hemşirelerin % 87'si hemoliz hakkında ek eğitimin faydalı olacağını beyan etmiştir.

Sonuç: Hemşirelerin hemoliz terimine aşina olmalarına rağmen, hemolizin nedenleri ve laboratuvar test sonuçları üzerindeki etkileri hakkında bilgi eksikliği görülmüştür. Bu nedenle, hemşirelere kapsamlı olarak hemoliz konusunda eğitim verilmesi planlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hemoliz, Hemşireler, Anket

ÇOCUKLUK ÇAĞI ARTRİTLERİNİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ**Uzm. Dr. Hacı BALLI**

Adıyaman Üniversitesi, haciballi02@hotmail.com

Doç. Dr. İbrahim ECE

Türkiye Yüksek İhtisas Eğitim Hastanesi, dribrahimece@gmail.com

ÖZET

Giriş ve Amaç: Artrit, eklemlerde oluşan yangısal kökenli değişiklikleri tanımlayan genel bir terimdir. Çalışmamızda pediatri polikliniklerimizde eklem şişliği ile başvuran çocukların demografik özelliklerinin retrospektif olarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Bu çalışma Yüzüncü Yıl Üniversitesi Dursun Odabaş Tıp Merkezi Eğitim ve Araştırma Hastanesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları polikliniklerine Ocak 2010 - Eylül 2013 tarihleri arasında artrit bulgusuyla (eklemlerde şişlik, kızarıklık, ağrı, ısı artışı, fonksiyon kaybının en az iki tanesinin birlikte olması koşuluyla) başvuran 340 olgu retrospektif olarak incelendi.

Bulgular: Artritle başvuran hastalarda ARA (%38.5), Brusellozis (%27.6), Henöch Schönlein Purpurası (%24.7), Juvenil İdiopatik Artrit (%2.6), Ailevi Akdeniz Ateşi (%2.4), reaktif artrit (%1.2), septik artrit (%0.9), salmonella (%0.6), malignite(ALL) (%0.6) iken, (%0.9) da artritin nedeni tespit edilemedi.

Tartışma ve Sonuç: ARA % 38.5 lik oran ile artritle hastalar arasında 1. sırada idi. Bu bulgu ülkemiz gibi gelişmekte olan ülkelerde ARA'nın halen çok önemli bir sağlık problemi olduğunu göstermektedir. Literatür ile kıyaslandığında çalışmamızda brusella artriti sıklığı oldukça yüksek bulundu. Brusella oranının yüksek olması Van ve çevre illerde çiğ süt ve süt ürünleri ile beslenme ve hayvancılıkla ilişkili yaşam şeklinin yaygın olmasıdır. Brusella ateş, artrit, sırt ağrısı, halsizlik gibi müphem şikayetlerle seyrettiğinden birçok hastalıkla karışabilir . Bu nedenle ülkemiz gibi Brusella enfeksiyonunun yoğun olarak görüldüğü ülkelerde artrit ile başvuran hastalarda rutin olarak bu enfeksiyon aranması gerektiğini düşünmekteyiz. Yine literatür ile kıyaslandığında HSP görülme sıklığı çalışmamızda oldukça yüksek bulundu (%24.7). Henöch Schönlein Purpurası(HSP)'nin bu denli yüksek görülmesi , ve buna bağlı ciddi komplikasyonların görülmesi HSP'nin etyolojisine yönelik ve tedavisine yönelik yeni çalışmaların yapılması gerektiğine inanmaktayız.

Anahtar Kelimeler: Artrit, Çocuk, Demografik Özellikler

MADDE BAĞIMLILIĞINA NEDEN OLAN İLAÇLAR ETKİ MEKANİZMALARI, AİLE VE TOPLUMUN ETKİLERİ**Yasemin AĞAOĞLU**

Kavram Meslek Yüksek Okulu İstanbul, yasemin.agaoglu@kavram.edu.tr

ÖZET

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de madde bağımlılığı özellikle 13-18 yaş arası ergenleri tehdit eden ve gittikçe yaygınlaşan bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Madde bağımlılığı kişisel bir sorun olmanın ötesinde toplumsal bir sorun olarak ele alınmalıdır. Çünkü madde bağımlılığı sadece kullanan kişiyi değil, kişinin bulunduğu sosyal çevredeki bireyleri ve ailelerini de yakından ilgilendirmektedir.

Bu çalışmamızda madde bağımlılığına neden olan ilaçlar, bu ilaçların sinir sistemi ve beyin de ne gibi hasarlara neden olduğu ve bu hasar sonucunda ortaya çıkan davranış bozuklukları irdelenmektedir. Bu davranış bozukluğu sonucunda bireylerin aile ve toplumda ki yerleri bunlara etkileri de incelenmektedir.

Madde bağımlılığı büyük bir sağlık sorunu olmanın yanı sıra; trafik kazaları, intihar, suç yönelme, saldırganlık, depresyon, psikolojik bozukluk, davranış bozukluğu, aile parçalanması, iş hayatının bozulması, meslek kayıpları ve diğer ekonomik problemler gibi, bireye ve topluma pek çok zararları olan toplumsal bir sorundur. Madde kullanmaya başlayan kişilerin başlangıç şekilleri ve nedenleri farklılık göstermekte olup kullanım yaşı gün geçtikçe küçülmektedir. Madde bağımlısı olan kişiler ilgili yapılan çalışmalarda bu kişilerin küçük yaşta ağır kesiciler, öksürük şurupları gibi narkotik ilaçlar ile başlangıç yaptıkları da gözlemlenmiştir. Ebeveynlerin dikkatsizlikleri veya eksik bilgiye sahip olmaları bu süreci hızlandırmakta ve çocuklarının günden güne daha farklı maddeler kullanarak bağımlılıklarını ilerlettiklerini görememektedirler. Çocuklarının bu durumunu farkedenden bazı aileler çözüm ve çare yolları ararken bazı aileler ise maddi imkansızlık ve ya mahalle baskısı nedeniyle çocuklarını hazin sonlarına terk etmektedirler. Bağımlı kişiler için de durum, trajik ve kurtuluş yolu yok gibi gösterilmekte, kurtulsalar bile toplumda yeniden bir birey olarak yer edemeyecekleri düşünülmektedir.

Sonuç olarak; madde bağımlısı kişilerin sinir sistemi ve beyinlerinde meydana gelen hasar sonucu sergiledikleri davranış bozukluğu nedeni ile yalnızlıklarına ve hazin sonlarına toplum ve aileleri tarafından terk edilmektedir. Onları yeniden topluma kazandırma ve bir birey olduklarını hatırlatma seçeneği gözden kaçırılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bağımlılık, İlaç, Etki, Çocuk, Aile

2016-2017 YILLARI ARASINDA ÇOCUK ACİL SERVİSİNE ZEHİRLİ HAYVAN MARUZİYETİYLE BAŞVURAN HASTALARIN RETROSPEKTİF DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Halil KAZANASMAZ
Harran Üniversitesi, kazanasmazhalil2@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah SOLMAZ
Harran Üniversitesi, dr.solmaz@hotmail.com

ÖZET

Giriş: Şanlıurfa ili zehirli akrep ve yılan türlerini barındırması açısından risk teşkil etmektedir. Bu çalışmada çocuk acil servisine zehirli hayvan maruziyetiyle başvuran olguların geriye dönük olarak incelenmesini amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntemler: 01.01.2016 ile 31.12.2017 tarihleri arasındaki iki yıllık süreçte Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Acil Servisi'ne başvuran hastalar retrospektif olarak değerlendirildi.

Bulgular: Çalışmaya dahil edilen 31 hastanın 22'si akrep sokması, dokuzu yılan sokması idi. Akrep sokması vakalarının ortalama yaşı 10.81 ± 4.52 yılan sokması vakalarının ortalama yaşı ise 10.55 ± 4.77 yıl idi. Akrep sokması olgularının % 68.2'si yaz aylarında görülmüş olup en sık başvuru ayı ise ağustos idi. Olguların tetkiklerinde kardiyak biyobelirteçler CK-MB ve Troponin I ortalamaları normal değerlerde idi. Yılan sokması olgularının ortalama hastanede ve yoğun bakımda yatış süreleri akrep sokması olgularına göre anlamlı olarak daha uzundu.

Tartışma: Zehirli akrep ve yılan türlerinin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde sık görülmesi özellikle yaz aylarında bu vakaların yaz aylarında çocuk acil servisine sık başvurmalarına sebep olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Akrep Sokması, Çocuk Acil, Yılan Sokması

ANNELERDE DOĞUM SONU KONFOR İLE EMZİRME ÖZ-YETERLİLİĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİ**Hasret Narin BALSAK**

Gaziantep Üniversitesi, h.narin88@gmail.com

Doç. Dr. Semra Çevik AKKOZ

Gaziantep Üniversitesi, akkoz@gantep.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu araştırmada; Yeni doğum yapan annelerde, doğum sonrası konfor düzeyi ile emzirme öz-yeterliliği arasındaki ilişki ve bunları etkileyecek faktörleri belirlemek amaçlanmıştır.

Yöntem: Kesitsel, tanımlayıcı tipte tasarlanan çalışmanın evrenini Şubat 2017-Nisan 2017 tarihleri arasında Diyarbakır Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesinde postpartum dönemindeki anneler oluşturmuştur. Bir yılda 23.022 canlı doğumun yapıldığı hastanede yapılan güç analizi sonucunda örneklem büyüklüğü 378 olarak belirlenmiştir. Sonuç olarak araştırmaya katılmaya istekli olan, yeni doğum yapmış, türkçe bilen ve bebeğini emziren on sekiz yaş üstü 396 anne araştırma kapsamına alınmıştır. Anket, annelere soruları doğrudan sormak suretiyle Araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Hazırlanan Anket formunda annelerin sosyo demografik özellikleri, Doğum sonu konfor ölçeği (DKSÖ), Emzirme Öz yeterliliği ölçeği (EÖYÖ) ve annelerin gebelik deneyimleri ile ilgili sorular mevcuttur. Verilerin analizinde, frekans, aritmetik ortalama, yüzde gibi tanımlayıcı istatistiklerin yanında normal dağılım gösteren verilerde varyans analizleri (ANOVA, Bağımsız örneklem t testi) kullanılmıştır. Normal dağılım göstermeyen durumlarda ise non-parametrik testler (Kruskal Wallis, Mun Witney U) DSKÖ ve EÖYÖ arasındaki ilişki ise spearman korelasyon analizi yapılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Araştırma kapsamına alınan annelerin yaş ortalaması 28.21±5.94 (Min:18, Max:46) olup, % 58' i (230 kişi) ilk okul mezunu ya da herhangi bir okul okumamıştır. Annelerin % 57,8' i ise gelirinin giderine göre daha az olduğunu belirtmiş ve % 56,3' ü yeşil kart sahibidir. Toplam gebelik sayıları ve çocuk sayısı beş ve üzerinde olan annelerin DSKÖ ve EÖYÖ puan ortalamaları daha az çocuk sahibi ve gebelik tecrübesi olan annelere göre anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır (P<0,05). Sezaryen doğum yapan annelerin normal doğum yapanlara göre ve ilk gebelik yaşı 27 ve üzerinde olan annelerin emzirme öz yeterlilikleri daha düşük çıkmıştır (P<0,05). Doğum sonu konfor ve emzirme öz yeterliliği arasında pozitif yönlü zayıf korelasyon tespit edilmiştir (r:0,178). DSKÖ alt boyutları olan fiziksel konfor ve sosyo kültürel konfor ile emzirme öz yeterliliği arasında pozitif yönlü zayıf korelasyon görülürken, psiko sipritüel konfor ile emzirme öz yeterliliği arasında bir ilişki saptanmamıştır.

Sonuç: Postpartum annelerin doğum sonu konforlarının, emzirme öz yeterliliği üzerinde etkili bir faktör olduğu saptanmıştır. Bu konuda müdahale çalışmaları yapılarak bu ilişki daha açık ortaya konulabilir.

Anahtar Kelimeler: Emzirme Öz Yeterliliği, Doğum Sonu Konfor, Postpartum Anne

ARTVIN PROVINCE RECOVERY PLAN WITHIN THE SCOPE OF TURKISH DISASTER RECOVERY PLAN: HOPA FLOOD DISASTER PRACTICE**Assoc. Prof. Dr. Taşkın KILIÇ**

Gümüşhane Üniversitesi, taskinkilic79@hotmail.com

Lecturer İbrahim Halil ÇELİK

Artvin Çoruh Üniversitesi, ibrahimhalil@artvin.edu.tr

ÖZET

Aim: Turkey has a geography where especially earthquakes, floods, fire and other disasters are experienced frequently. In order to fight disasters, Turkish Disaster Response Plan (TAMP), which includes 28 service groups affiliated to the ministries, institutions, and organizations that are the main solution partners and the duties and responsibilities of these service groups for an effective intervention, was published on the official gazette on 03.01.2014. It was applied for the first time on 24.08.2015 in the case of flood-landslide happened in Hopa town of Artvin province where 8 people lost their lives and 3 people got lost. This study has been conducted to determine at what level TAMP is applied in the moment of a disaster and whether there are any missing or positive aspects regarding the implementation of the plan.

Method: The literary part of the study is from the relevant literature and the field research data were obtained from the interviews with the officials of Artvin Provincial Disaster and Emergency Directorate Planning Department where TAMP was applied for the first time in a provincial disaster in Turkey.

Result: At the end of the study, the followings have been determined: Turkish Disaster Recovery Plan, put into practice in 2014, was first applied in Turkey during the water flooding-landslide incident experienced in Artvin Province in 2015, 20 injured people under the debris were rescued and more loss of lives was prevented by evacuation of 50 citizens. It has been identified that from 28 service groups in TAMP, the groups needed such as Search and Rescue, Communication, Security and Traffic, Energy, Health, Shelter, Nutrition, Burial, Psychosocial Support, Damage Detection, Damage Identification, Donation in Kind and Storage, Purchasing and Renting played an active role in this disaster. The disaster was declared 3rd level and in this context, the 1st and 2nd group support provinces also needed national support. Domestic support and national support were obtained within 5 hours from the beginning of the disaster and coordination was well established. In the work that the Damage Determination Service Group carried out in the disaster occurred, it was determined that total citizen's loss was 60.695.335,00 TL and total public infrastructure damage was 68.745.126,12 TL.

It is understood that the followings facilitated the interventionist: the job descriptions of service groups were made, communication and coordination could be easily achieved and did not lead to confusion, and the work was carried out formally according to the regulation.

It has been stated due to the fact that disaster personnel often go to other places by being appointed and some service groups have authority conflict, it can lead to disruptions. It may be more appropriate that the duties of some service groups affiliated to the regions are left to Municipalities and Provincial Special Administrators who are more dominant in their own regions.

On the other hand, the disaster information and consciousness level of the officials in the Provincial Disaster Response Plan have not found to be very high. However, it has been determined that as disaster events occur or drills are carried out, disaster awareness is increasing. Some agency staff, who are in charge of planning are not very enthusiastic about because they have to do these tasks in line with the orders given by their superiors, however, others are more willing considering the conscience side of the task.

As a result, it can be said that although TAMP was applied for the first time after it had entered into force, successful results were obtained in total, especially in communication and coordination, when compared to previous disaster interventions.

Keywords: Disaster Management, Disaster, Risk Management

İLÇE DEVLET HASTANESİ EVDE BAKIM HİZMETLERİ KAPSAMINDA KRONİK BASI YARALARI YÖNETİMİ DENEYİMİ**Op. Dr. Onur Olgaç KARAGÜLLE**

Ergani Devlet Hastanesi, Diyarbakır, onurolgackaragulle@gmail.com

ÖZET

Amaç: Evde sağlık birimi hastalarında kronikleşmiş dekübit yaraları sıklıkla mevcut olup, hastaların yaşam konforu ciddi olarak etkilemektedir. Bası faktörünün devamlılığı, beslenmenin bozukluğu, enfeksiyon hali dışında diabetes mellitus ve de ateroskleroz gibi ek hastalıklarda bası yaralarının iyileşmesinde engel faktörleri oluşturmaktadır. Bu çalışmada ilçe devlet hastanesi evde bakım birince kronik bası yarası olan hastaların tedavisin yönetimindeki deneyimimi paylaşmak istedim.

Yöntem: 2017 haziran ile 2018 mart tarihleri arasında Ergani devlet hastanesi evde sağlık hizmetleri birince dekübit ülseri olan hastalar incelendi.Evde bakım kapsamında 246 hastamız kayıtlı olup 32 hastamızda dekübit ülseri mevcuttu.6 hastamızda derin ve geniş dekübit ülser mevcut olup vakumlu kapama sistemleri kullanıldı. Bu hastalar çalışma dışı bırakıldı. Geriye kalan 22 hastamızda ise pansuman debritleme dışında teknolojik yara örtüleri kullanıldı. Dekübit yarası risk faktörleri belirlenerek tedavi algoritmasına eklendi. Hasta ve yakınlarına ev ziyaretleri sırasında eğitimler verildi. Standart pansuman ve debritleme dışında gümüşlü yara örtüleri, köpük yara örtüleri, hidrofiber yara örtüleri hastalara uygulanarak gözlemlendi.

Bulgular: Çalışmamıza katılan 22 hastanın yaş ortalaması 66 olup bu hastaların 5'i diyabetik olup insülin kullanmaktaydı.8 hastada ise bozulmuş glikoz intoleransı mevcut olup oral tedavi alıyordu.18 hastada da bası yarası sakrumda mevcut olup, 2 hastada bilateral trokanterik bası yarası mevcuttu. Diğer iki hastada da hem sakrum hemde trokanterik alanda bası yarası vardı.13 hastada oral alım yetersizliği nedeni beslenme yetersizliği takiplerle ortaya konuldu Çalışmamıza dahil olan 22 hastanın 15si pürülan enfekte olup, 5'in de yara kenarları nekroze görünümdeydi.Debritleme, beslenme protokolleri, teknolojik yara örtüleri ve hasta yakını eğitimleri verilerek olumlu sonuçlara ulaşıldı.

Sonuç: Bası yaraları mobilizasyon ve beslenme bozukluğu olan hastalarda kronik hale gelmiş olup hasta yaşam kalitesini düşürmektedir. Beslenmenin nazogastirik sonda, PEG ile yada katı besinleri alamayan hastalarda protein Arjinin yüksek içerikli mamalarla desteklenmesi bası yarası iyileşmesine olumlu katkı sağlamaktadır. Ayrıca temel problem olan basınç faktörünün ortadan kalkması, mobilizasyonun düzgün uygulanması da önemlidir. Teknolojik yara örtüleri nemi ve eksudayı ortamdaki uzaklaştırarak, bariyer oluştur ve aynı zamanda eksuda içerisindeki yara iyileşmesini sağlayıcı faktörlerle yaranın temasını sağlayarak bası yaralarının iyileşmesine katkı sağlamakta olup gümüş içerikli yara örtüleride enfeksiyöz ortamlar için dekübit yaralarında evde bakım hizmetlerinde kullanılabilir.

Anathar Kelimeler: Bası Yarası, Yara Bakımı, Beslenme

GEBE KADINLARDA DEMİR İLACI VE FOLİK ASİT KULLANIM DURUMU VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER**Öğr. Gör. Feray KABALCIOĞLU BUCAK**

Harran Üniversitesi, feraykabalcioglu@hotmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Mert KARTAL

Harran Üniversitesi, akartal044@hotmail.com

ÖZET

Amaç: Bu araştırmanın amacı; doğum öncesi bakım hizmeti için hastaneye başvuran gebe kadınların demir ilacı ve folik asit kullanma durumlarını ve etkileyen faktörleri belirlemektir.

Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel türdeki bu araştırma Harran Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesinde doğum polikliniğine doğum öncesi bakım hizmeti almak için başvuran, 14. gebelik haftasını tamamlayan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 391 gebede yürütülmüştür. Araştırmanın sosyo - demografik ve anemi ile ilgili verileri, literatür bilgilerine dayalı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen veri toplama formu kullanılarak, yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak elde edilmiştir. Veri toplama formu uygulandıktan sonra gebelerden hemoglobinin ölçümü için kan örnekleri alınmış ve laboratuvar sonuçları kaydedilmiştir. Kaydedilen sonuçların analizi yapılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılanların %79.0'u okur-yazar değil, %15.6 ilköğretim ve üzeri, %5.4'ü okulsuz okur yazardır ve katılımcıların %71.1'i ilçede yaşamaktadır. Katılımcıların %99.5 gelir getiren herhangi bir işte çalışmazken, çalışmamıza katılanların eşlerinde bu oran %74.2'dir. Katılımcıların; ilk evlenme yaş ortalaması 17.8±2.2, yaşayan çocuk sayısı ortalaması 4.6±2.9, ölü doğum yapma oranı %9.0, düşük yapma oranı %47.3'tür.%53.2'sinin hamileliğinin 2. Trimesterde olan katılımcıların son iki gebelik arası 24 aydan kısa olanların oranı %39.8, anemisi olanların oranı %40.7 ve ortalama hemoglobin 11.2±1.5'tir. Katılımcıların %44.0'ü gebeliği döneminde dört ve daha az doğum öncesi bakım aldığı, %9.0'u demir ilacı kullanması gerektiğini bilmediğini, %41.9 düzenli demir ilacı kullanmadıklarını, %84.7'si gebelik planladıktan sonra folik asit kullanmaya başlamadığını, %66.8'i gebeliğin ilk üç ayında da folik asit kullanmadığı ve %23.5'i folik asit kullanması gerektiğini bilmediklerini ifade etmişlerdir. Katılımcıların eğitim düzeyleri, aile tipleri, iki gebelik arası geçen süre, düzenli demir ilacı kullanma durumu, doğum öncesi bakım alma sayısı ile anemi olma durumları karşılaştırıldığında aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır (p<0.05). Benzer şekilde katılımcıların eğitim durumu ve doğum öncesi bakım alma sayısı ile gebelik planlandığında ve gebeliğin ilk üç ayında folik asit kullanımı karşılaştırıldığında gruplar arasındaki fark anlamlıdır (p<0.05).

Katılımcıların iki gebelik arasında geçen süre ile hemoglobin değerleri karşılaştırıldığında gruplar arasındaki fark 24 aydan uzun olanlar lehine anlamlı bulunmuştur (p<0.05). Benzer şekilde doğum öncesi bakım alma sayısı ile hemoglobin değerleri karşılaştırıldığında aralarındaki fark beş ve üzeri bakım alanlar lehine istatistiksel olarak anlamlıdır (p<0.05).

Sonuç: Bu çalışmada, kadınlarda gebelik sürecinde folik asit ve demir ilacı kullanımı ve bilme durumları düşük bulunmuştur. Ayrıca perikonsepsiyonel folik asit kullanımı düşük düzeyde bulunmuş; bununla beraber doğum öncesi bakım sayısı ile demir ilacı ve folik asit kullanımı paralel artmıştır. Doğum öncesi bakımı teşvik edici eğitimler, seminerler vb... halkı bilgilendirme etkinlikleri yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Demir İlacı, Folik Asit, Gebelik

**DIŞKI ÖRNEKLERİNDE ROTAVİRÜSÜN İKİ FARKLI SEROLOJİK METODLA
ARAŞTIRILMASI****Prof. Dr. Mehmet BAYRAKTAR**

Harran Üniversitesi, mrtmehmet@yahoo.com

Oktay İLHAN

Harran Üniversitesi, oktay_ilhan21@hotmail.com

Dr. Nihayet BAYRAKTAR

Mehmet Akif İnan Eğitim Araştırma Hastanesi, Şanlıurfa, nihayetmehmet@yahoo.com

ÖZET

Diyare çocuklarda morbidite ve mortalitenin en önemli nedenlerinden birisidir. Rotavirüs; yeni doğan ve çocuklarda görülebilir. Gastroenteritlerin viral etkenler arasında çok önemli bir yere sahiptir. Bu çalışmayla Diyarbakır Çocuk Hastalıkları Hastanesi'ne başvuran çocuk hastalarda, rotavirüse bağlı gastroenterit sıklığının ELİSA ve Kromatografi yöntemleri kullanılarak bu testlerin duyarlılıklarının karşılaştırılması amaçlanmıştır. 2015 yılı içerisinde Diyarbakır Çocuk Hastalıkları Hastanesi'ne ishal şikâyetiyle başvuran 1000 hastanın dışkı örneklerine ait veriler kromatografi ve ELİSA yöntemleriyle araştırıldığında dışkı örneklerinin 100'ünde (%10) Rotavirüs antijeni saptanmıştır. 345 kız çocuğunun 40'ında (%11.59) ve 655 erkek çocuğunun 60'ında (%9.16) rotavirüs antijeni saptanmıştır $P>0,05$.

Ayrıca 1000 ishali vakanın %2'sinde adenovirüs antijeni saptanmıştır. Viral antijen pozitif olgular en sık kış ayları (Aralık, Ocak, Şubat)'nda görüldü. Veriler istatistiksel analiz edildi. Yaş ve cinsiyet 0-5 yaş grubundaki rota ve adeno virüsleri infeksiyon oranları üzerinde önemli etkileri yoktur. Antijeninin saptanması noktasında ELİSA yönteminin kromatografi yöntemine göre daha duyarlı olduğu ancak ELİSA testinin çok da ekonomik olmadığı ve zaman kaybına yol açtığından dolayı immünokromatografik yöntemlerle antijeninin saptanması %2'lik sapma meydana getirirse bile avantajları göz önünde bulundurulduğunda göz ardı edilmemesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Rotavirüs, ELİSA, İmmünokromatografik